

ประมาณการ เศรษฐกิจไทย | 2560

ณ มกราคม 2560
As of JANUARY 2017

THAILAND'S
ECONOMIC OUTLOOK
2017

วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ และ เป้าประสงค์ สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

วิสัยทัศน์

องค์กรนำในการเสนอแนะนโยบายเศรษฐกิจการคลังเพื่อเศรษฐกิจสมดุล

พันธกิจ

- ศึกษา และวิเคราะห์และเสนอแนะนโยบายด้านการคลัง ระบบการเงิน การออม และการลงทุน รวมทั้งเศรษฐกิจมหภาคและระหว่างประเทศอย่างมีอรรถาธิบาย
- ติดตาม กำกับ และประเมินผล มาตรการเศรษฐกิจการคลังให้มีประสิทธิภาพ
- เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ และการยอมรับในนโยบายเศรษฐกิจการคลังกับทุกภาคส่วน
- พัฒนาบุคลากรและองค์กรสู่ความเป็นเลิศ ด้านวิชาการ คุณธรรม และมีความสุข

ยุทธศาสตร์

- ส่งเสริมเศรษฐกิจไทยให้เติบโตและแข่งขันได้
- กระจายโอกาสทางเศรษฐกิจ ลดความเหลื่อมล้ำ และส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- เสริมสร้างความเข้มแข็งของการคลังภาคสาธารณะ
- เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ความร่วมมือกับทุกภาคส่วน
- เสริมสร้างความแข็งแกร่งขององค์กร

เป้าประสงค์

- เศรษฐกิจไทยมีศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น
- การเจริญเติบโตและพัฒนาเศรษฐกิจอย่างทั่วถึง เป็นธรรม และยั่งยืน
- การคลังของรัฐบาล รัฐวิสาหกิจ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีเสถียรภาพอย่างยั่งยืน
- องค์กรได้รับการยอมรับและเชื่อถือจากสาธารณชน
- องค์กรก้าวหน้าและบุคลากรมีความสุข

กลยุทธ์ สำนักนโยบายเศรษฐกิจมหภาค : “เสาหลักด้านเศรษฐกิจมหภาคอย่างมีอรรถาธิบาย”

“วิเคราะห์สถานการณ์เศรษฐกิจได้อย่างมีคุณภาพ แม่นยำ และทันต่อเหตุการณ์ เพื่อให้สามารถเสนอแนะนโยบายเศรษฐกิจมหภาคได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องต่อสาธารณชน”

สารบัญ

หน้า

1. ประเมินการเศรษฐกิจไทย

บทสรุปผู้บริหาร	4
Executive Summary	6
ประมาณการเศรษฐกิจไทย ปี 2560 (ณ เดือนมกราคม 2560)	8
1.1 สมมติฐานหลักในการประมาณการเศรษฐกิจไทยปี 2560	10
1.2 ผลการประมาณการเศรษฐกิจไทยปี 2560	27

2. ภาคการคลัง:

รายงานสรุปสถานการณ์ด้านการคลังในช่วง 4 เดือนแรก ของปีงบประมาณ 2560 (ตุลาคม 2559 – มกราคม 2560)	38
---	----

3. ภาคการเงิน:

รายงานภาวะเศรษฐกิจการเงินไทยในไตรมาส 4 ปี 2559	46
--	----

4. บทวิเคราะห์เศรษฐกิจ: Macroeconomic Analysis Briefings

4.1 2559 ปีแห่งความพลิกผันในประเทศมหาอำนาจ	52
4.2 แนวทางการพัฒนาสู่การเป็นประเทศรายได้สูง: กรณีศึกษาจาก 4 ประเทศ	63
4.3 การพัฒนาประเทศ: เศรษฐกิจฐานความรู้ สู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์	73
4.4 โครงสร้างของการท่องเที่ยวจากต่างประเทศในไทยช่วง 2 ทศวรรษ	80
4.5 การพัฒนาแบบจำลองการบริโภคภาคเอกชน	88
4.6 เจาะลึกสถานการณ์เศรษฐกิจภูมิภาคไทยในปี 2559	97
4.7 การสนับสนุน SMEs ผ่านกลไกการค้าประกันสินเชื่อ	106

5. Thailand's Key Economic Indicators

116

ประมาณการเศรษฐกิจไทย

บทสรุปผู้บริหาร

ประมาณการเศรษฐกิจไทย ปี 2560
(ณ เดือนมกราคม 2560)

“เศรษฐกิจไทยปี 2560 คาดว่าจะขยายตัวร้อยละ 3.6”

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.) ประเมินว่า เศรษฐกิจไทยในปี 2560 มีแนวโน้มขยายตัวในอัตราเร่งขึ้นมาอยู่ที่ร้อยละ 3.6 (โดยมีช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 3.1 – 4.1) โดยยังคงได้รับแรงขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจมาจากการใช้จ่ายภาครัฐที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง โดยเฉพาะการจัดทำงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมประจำปีงบประมาณ 2560 จำนวน 1.9 แสนล้านบาท และโครงการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมใหม่ๆ ที่คาดว่าจะเริ่มดำเนินการได้ในปี 2560 อาทิ โครงการรถไฟทางคู่และรถไฟฟ้าในเขตเมือง โครงการมอเตอร์เวย์ และโครงการพัฒนาท่าอากาศยาน ประกอบกับแนวโน้มรายได้เกษตรกรที่ปรับตัวดีขึ้นตามราคาสินค้าโภคภัณฑ์ในตลาดโลกคาดว่าจะเป็แรงสนับสนุนให้การบริโภคภาคเอกชนขยายตัวต่อเนื่อง นอกจากนี้ เศรษฐกิจประเทศคู่ค้าที่เริ่มมีแนวโน้มขยายตัวดีขึ้นตามลำดับ คาดว่าจะส่งผลดีต่อปริมาณคำสั่งซื้อสินค้าส่งออก และการส่งออกบริการ คาดว่าจะขยายตัวได้ต่อเนื่องตามจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น ในด้านเสถียรภาพภายในประเทศ คาดว่าอัตราเงินเฟ้อทั่วไปในปี 2560 จะอยู่ที่ร้อยละ 1.8 (โดยมีช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 1.3 – 2.3) ปรับตัวสูงขึ้นจากปีนี้ ตามแนวโน้มราคาพลังงานที่มีทิศทางเพิ่มขึ้น

ทั้งนี้ ในการประมาณการเศรษฐกิจไทยจำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยเสี่ยงที่ต้องติดตามอย่างใกล้ชิด อาทิ การฟื้นตัวของเศรษฐกิจประเทศคู่ค้า และการเปลี่ยนแปลงนโยบายเศรษฐกิจด้านต่างๆ ของสหรัฐ”

ตารางสรุปสมมติฐานและผลการประมาณการเศรษฐกิจปี 2560 (ณ เดือนมกราคม 2560)

	2557	2558	2559	2560f ณ ม.ค. 60	
				เฉลี่ย	ช่วง
สมมติฐานหลัก					
<u>สมมติฐานภายนอก</u>					
1) อัตราการขยายตัวเฉลี่ย 15 ประเทศคู่ค้าหลัก (ร้อยละ)	3.66	3.48	3.63	3.40	2.90 ถึง 3.90
2)ราคาน้ำมันดิบดูไบ (ดอลลาร์สหรัฐ ต่อบาร์เรล)	96.7	51.2	41.2	53.7	48.70 ถึง 58.70
3)ราคาสินค้าส่งออกในรูปดอลลาร์สหรัฐ (ร้อยละ)	-1.0	-2.3	-0.1	1.7	0.70 ถึง 2.70
4)ราคาสินค้านำเข้าในรูปดอลลาร์สหรัฐ (ร้อยละ)	-1.8	-10.8	-2.7	4.5	3.50 ถึง 5.50
<u>สมมติฐานด้านนโยบาย</u>					
5)อัตราแลกเปลี่ยน (บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ)	32.48	34.25	35.30	35.75	34.75 ถึง 36.75
6)อัตราดอกเบี้ยนโยบายของไทย ณ สิ้นปี (ร้อยละ)	2.00	1.50	1.50	1.50	1.00 ถึง 2.00
7)รายจ่ายภาคสาธารณะ (ล้านล้านบาท)	2.93	3.23	3.39	3.52	3.48 ถึง 3.56
8)จำนวนนักท่องเที่ยว (ล้านคน)	24.8	29.9	32.6	35.0	34.00 ถึง 36.00
ผลการประมาณการ					
1) อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ (ร้อยละ)	0.9	2.9	3.2	3.6	3.1 ถึง 4.1
2) อัตราการขยายตัวของการบริโภค					
- การบริโภคภาคเอกชน ณ ราคาคงที่ (ร้อยละ)	0.9	2.2	3.1	3.0	2.5 ถึง 3.5
- การบริโภคภาครัฐ ณ ราคาคงที่ (ร้อยละ)	2.8	3.0	1.6	3.2	2.7 ถึง 3.7
3) อัตราการขยายตัวของการลงทุน					
- การลงทุนภาคเอกชน ณ ราคาคงที่ (ร้อยละ)	-0.8	-2.2	0.4	2.7	2.2 ถึง 3.2
- การลงทุนภาครัฐ ณ ราคาคงที่ (ร้อยละ)	-7.1	29.3	9.9	9.0	8.5 ถึง 9.5
4) อัตราการขยายตัวของการส่งออกสินค้าและบริการ (ร้อยละ)	0.2	0.7	2.1	2.1	1.6 ถึง 2.6
5) อัตราการขยายตัวของการนำเข้าสินค้าและบริการ (ร้อยละ)	-5.3	0.0	-1.4	2.8	2.3 ถึง 3.3
6) ดุลการค้า (พันล้านดอลลาร์สหรัฐ)	17.3	26.8	35.8	30.2	29.7 ถึง 30.7
- มูลค่าสินค้าส่งออกในรูปดอลลาร์สหรัฐ (ร้อยละ)	-0.3	-5.6	0.0	2.5	2.0 ถึง 3.0
- มูลค่าสินค้านำเข้าในรูปดอลลาร์สหรัฐ (ร้อยละ)	-7.9	-10.6	-4.7	6.4	5.9 ถึง 6.9
7) ดุลบัญชีเดินสะพัด (พันล้านดอลลาร์สหรัฐ)	15.1	32.1	46.4	37.9	37.4 ถึง 38.4
- ร้อยละของ GDP	3.7	8.1	11.4	9.2	8.7 ถึง 9.7
8) อัตราเงินเฟ้อทั่วไป (ร้อยละ)	1.9	-0.9	0.2	1.8	1.3 ถึง 2.3
อัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน (ร้อยละ)	1.6	1.0	0.7	0.8	0.3 ถึง 1.3

Executive Summary

Thailand's Economic Projections for 2017 (As of January 2017)

**"The Thai economy is forecast to expand by
3.6 percent in 2017"**

FPO economic projections as of January 2017 anticipate the Thai economy to grow by 3.6 percent (or within a range of 3.1 – 4.1) in 2017. Public expenditure would still be the main driver of the economy especially the new extra budget of fiscal year 2017 (190,000 million baht) as well as several new transportation infrastructure projects which could be launched this year such as double-track railway system, sky-train, motorway and airport development. Furthermore, farm income is likely to improve following increasing commodity prices. This would support a continuous growth in private consumption sector. For external demand, export of goods is estimated to have a positive growth rate from higher forecast rate of global economic growth. Export of services would also grow moderately from higher number of foreign tourists. Finally, headline inflation is predicted to be 1.8 (or within a range of 1.3 – 2.3) consistent with the upside trend of energy prices.

Finally, for the economic projections, several risk factors should be elaborately considered such as a fragile recovery of trading partners' economies and the US economic policies under the new president, Donald Trump.

Major Assumptions and Economic Projections for 2017 (As of January 2017)

	2557	2558	2559	2017f As of Jan17	
				Avg.	Range
Major Assumptions					
Exogenous Variables					
1) Average Economic Growth Rate of Major Trading Partners (percent y-o-y)	3.66	3.48	3.63	3.40	2.90 to 3.90
2) Dubai Crude Oil Price (U.S. dollar per Barrel)	96.7	51.2	41.2	53.7	48.70 to 58.70
3) Export price in U.S. dollar (percent y-o-y)	-1.0	-2.3	-0.1	1.7	0.70 to 2.70
4) Import price in U.S. dollar (percent y-o-y)	-1.8	-10.8	-2.7	4.5	3.50 to 5.50
Policy Variables					
5) Exchange Rate (Baht per U.S. dollar)	32.48	34.25	35.30	35.75	34.75 to 36.75
6) Policy rate at year-end (percent y-o-y)	2.00	1.50	1.50	1.50	1.00 to 2.00
7) Public Expenditure(Trillion Baht)	2.93	3.23	3.39	3.52	3.48 to 3.56
8) Number of foreign tourists (Million)	24.8	29.9	32.6	35.0	34.00 to 36.00
Projections					
1) GDP Growth Rate (percent y-o-y)	0.9	2.9	3.2	3.6	3.1 to 4.1
2) Real Consumption Growth (percent y-o-y)					
- Real Private Consumption (percent y-o-y)	0.9	2.2	3.1	3.0	2.5 to 3.5
- Real Public Consumption (percent y-o-y)	2.8	3.0	1.6	3.2	2.7 to 3.7
3) Real Investment Growth (percent y-o-y)					
- Real Private Investment (percent y-o-y)	-0.8	-2.2	0.4	2.7	2.2 to 3.2
- Real Public Investment (percent y-o-y)	-7.1	29.3	9.9	9.0	8.5 to 9.5
4) Export Volume of Goods and Services (percent y-o-y)	0.2	0.7	2.1	2.1	1.6 to 2.6
5) Import Volume of Goods and Services (percent y-o-y)	-5.3	0.0	-1.4	2.8	2.3 to 3.3
6) Trade Balance (USD billion)	17.3	26.8	35.8	30.2	29.7 to 30.7
- Export Value of Goods in USD (percent y-o-y)	-0.3	-5.6	0.0	2.5	2.0 to 3.0
- Import Value of Goods in USD (percent y-o-y)	-7.9	-10.6	-4.7	6.4	5.9 to 6.9
7) Current Account (billion U.S.)	15.1	32.1	46.4	37.9	37.4 to 38.4
- Percentage of GDP	3.7	8.1	11.4	9.2	8.7 to 9.7
8) Headline Inflation (percent y-o-y)	1.9	-0.9	0.2	1.8	1.3 to 2.3
Core Inflation (percent y-o-y)	1.6	1.0	0.7	0.8	0.3 to 1.3

7 ข้อสมมติฐาน

ประมาณการเศรษฐกิจไทย ปี

2560

1

การขยายตัวทางเศรษฐกิจ
ของ 15 ประเทศคู่ค้า

+3.4%

(ปี 2559 +3.3%)

2

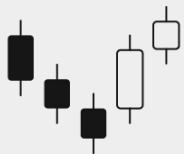
ค่าเงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐ

35.75

(ปี 2559 35.29)

ดัชนีค่าเงินบาท

101.6 (ปี 2559 100.7)

4

ราคาสินค้าส่งออก

+1.7%

(ปี 2559 -0.1%)

ราคาสินค้านำเข้า

+4.5%

(ปี 2559 -2.7%)

7

รายจ่ายภาคสาธารณะ

3.52 ล้าน
ล้านบาท

(ปี 2559 3.31 ล้านล้านบาท)

3

ราคา
น้ำมันดิบดูไบ

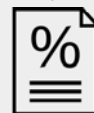
53.7 \$/bbl

(ปี 2559

41.3\$/bbl)

5

อัตราดอกเบี้ย
นโยบาย

1.50%

(ปี 2559 1.50%)

6

นักท่องเที่ยว
ต่างชาติ

35.0

ล้านคน

(ปี 2559

32.6 ล้านคน)

ประมาณการเศรษฐกิจไทยปี 2560

โดยสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง (ประมาณการ ณ เดือน มกราคม 2560)

2559

3.2%

2560f

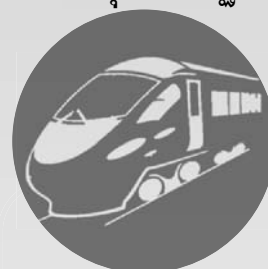
3.6%

บริโภคภาคเอกชน

ลงทุนภาคเอกชน

บริโภคภาครัฐ

ลงทุนภาครัฐ

2559 3.1%

2559 0.4%

2559 1.6%

2559 9.9%

2560f 3.0%

2560f 2.7%

2560f 3.2%

2560f 9.0%

ส่งออกสินค้า&บริการ

มูลค่าส่งออกสินค้า

นำเข้าสินค้า&บริการ

มูลค่านำเข้าสินค้า

2559 2.1%

2559 0.0%

2559 -1.4%

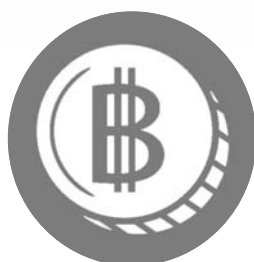
2559 -4.7%

2560f 2.1%

2560f 2.5%

2560f 2.8%

2560f 6.4%

เงินเพื่อทั่วไป

เงินเพื่อพื้นฐาน

2559 0.2% 2560f 1.8%

2559 0.7% 2560f 0.8%

หมายเหตุ ข้อมูลเป็นอัตราขยายตัวของมูลค่าที่แท้จริง (real term) ยกเว้น อัตราขยายตัวของมูลค่าส่งออกและนำเข้าสินค้าที่คิดจาก USD term ตามระบบ BOP

สมมติฐานหลักในการประมาณการเศรษฐกิจไทย

ปี 2560

1. อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของ 15 ประเทศคู่ค้าหลักของไทย

“สศค. คาดว่า ในปี 2560 เศรษฐกิจประเทศคู่ค้าหลักของไทย 15 ประเทศจะขยายตัวร้อยละ 3.40 เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้า นำโดยการฟื้นตัวของเศรษฐกิจสหรัฐฯ ญี่ปุ่น มาเลเซีย และเวียดนาม ขณะที่คาดว่า เศรษฐกิจจีนจะยังคงขยายตัวชะลอลงต่อเนื่อง จากการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้ ความไม่แน่นอนในการเจรจาเงื่อนไขในการออกจากสหภาพยุโรป จะทำให้ภาคธุรกิจใน สหราชอาณาจักรชะลอการลงทุน และทำให้เศรษฐกิจสหราชอาณาจักรชะลอตัวต่อเนื่อง”

ตารางที่ 1 อัตราการขยายตัวเฉลี่ยของเศรษฐกิจคู่ค้าหลักของไทย 15 ประเทศ (ร้อยละ)

ประเทศคู่ค้าหลักเรียงตาม สัดส่วนการส่งออกปี 2559	2556	2557	2558	2559				2559	ทั้งปี 2560F
				Q1	Q2	Q3	Q4		
15 ประเทศคู่ค้า (76.2%)	3.8	3.8	3.6	3.1	3.3	3.3	3.6	3.4	3.4
1. สหรัฐฯ (11.2%)	1.7	2.4	2.6	1.6	1.3	1.7	1.9	1.6	2.2
2. จีน (11.1%)	7.8	7.3	6.9	6.7	6.7	6.7	6.8	6.7	6.5
3. ญี่ปุ่น (9.4%)	2.0	0.3	1.2	0.3	0.9	1.1	1.7	1.0	1.4
4. ยูโรโซน (7.2%)	-0.2	1.2	1.9	1.7	1.6	1.8	1.7	1.7	1.5
5. ฮองกง (5.5%)	3.1	2.8	2.4	1.0	1.7	2.0	3.1	1.9	1.8
6. มาเลเซีย (4.8%)	4.7	6.0	5.0	4.2	4.0	4.3	4.5	4.2	4.4
7. ออสเตรเลีย (4.6%)	2.1	2.8	2.4	2.5	3.1	1.8	2.0*	2.5*	2.3
8. เวียดนาม (4.2%)	5.4	6.0	6.7	5.5	5.8	6.6	6.7	6.2	6.2
9. สิงคโปร์ (4.1%)	4.7	3.3	2.0	1.9	1.9	1.2	2.9	2.0	1.9
10. อินโดนีเซีย (3.7%)	5.6	5.0	4.8	4.9	5.2	5.0	4.9	5.0	5.1
11. ฟิลิปปินส์ (2.8%)	7.1	6.2	5.9	6.8	7.0	7.0	6.6	6.8	6.6
12. อินเดีย (2.5%)	6.3	7.0	7.2	7.9	7.1	7.3	6.5*	7.4*	6.8
13. เกาหลีใต้ (1.9%)	2.9	3.3	2.6	2.8	3.3	2.6	2.3	2.7	2.6
14. สหราชอาณาจักร (1.8%)	1.9	3.1	2.2	1.6	1.7	2.0	2.0	1.8	1.6
15. ไต้หวัน (1.7%)	2.2	4.0	0.7	-0.2	1.1	2.1	2.9	1.5	1.5

ที่มา : รวบรวมและประมาณการโดย สศค.

หมายเหตุ : *ตัวเลขเบื้องต้น

1.1 เศรษฐกิจสหรัฐฯ (ตลาดส่งออกใหญ่อันดับ 1 ของไทย : สัดส่วนการส่งออกร้อยละ 11.2 ของมูลค่าส่งออกสินค้ารวมในปี 2559)

➡ เศรษฐกิจสหรัฐฯ ในไตรมาสที่ 4 ปี 2559 (ตัวเลขเบื้องต้น) ขยายตัวร้อยละ 1.9 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน หรือขยายตัวร้อยละ 0.5 เมื่อเทียบกับไตรมาสก่อน (ขจัดผลทางฤดูกาลแล้ว) ถือเป็นระดับการขยายตัวที่สูงที่สุดในรอบ 1 ปี ทำให้ทั้งปี 2559 เศรษฐกิจสหรัฐฯ ขยายตัวร้อยละ 1.6 โดยในไตรมาสที่ 4

การบริโภคภาคเอกชนในประเทศขยายตัวได้ดีต่อเนื่องที่ร้อยละ 2.8 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน ซึ่งการบริโภคภาคเอกชนเป็นเครื่องยนต์หลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสหรัฐฯ ด้วยขนาดร้อยละ 69.1 ของขนาดเศรษฐกิจรวม นอกจากนี้ การลงทุนภาคเอกชนกลับมาขยายตัวครั้งแรกในรอบ 1 ปีที่ร้อยละ 0.4 อีกทั้งการบริโภคและการลงทุนภาครัฐยังคงเป็นปัจจัยบวกต่อเศรษฐกิจสหรัฐฯ ด้านเสถียรภาพเศรษฐกิจยังคงอยู่ในเกณฑ์ดี โดยพบว่าภาคการจ้างงานมีทิศทางทรงตัว บ่งชี้จากอัตราการว่างงานของสหรัฐฯ ในไตรมาสที่ 4 ปี 2559 เฉลี่ยที่ร้อยละ 4.7 ของกำลังแรงงานรวม ลดลงจากไตรมาสก่อนและใกล้เคียงกับระดับก่อนเกิดวิกฤติในปี 2551 สำหรับเสถียรภาพด้านราคา อัตราเงินเฟ้อเริ่มปรับตัวสูงขึ้นใกล้ระดับเป้าหมายระยะกลางของธนาคารกลางสหรัฐฯ ที่ตั้งไว้ที่ร้อยละ 2.0 โดยอัตราเงินเฟ้อทั่วไปในไตรมาสที่ 4 ปี 2559 เฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 1.8 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อนปรับตัวขึ้นจากไตรมาสก่อนที่อยู่ที่ร้อยละ 1.1 ซึ่งเป็นหนึ่งในสาเหตุให้ที่ประชุมคณะกรรมการนโยบายการเงินของสหรัฐฯ (Federal Open Market Committee: FOMC) เมื่อวันที่ 13 - 14 ธันวาคม 2559 มีมติปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบายมาอยู่ที่ร้อยละ 0.50 - 0.75 ต่อปี

➡ ในปี 2560 คาดว่า เศรษฐกิจสหรัฐฯ จะขยายตัวร้อยละ 2.2 หรือในช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 1.4 - 2.4 ขยายตัวเร่งขึ้นจากปี 2559 โดยคาดว่า ตลาดแรงงานสหรัฐฯ ที่ฟื้นตัวเต็มที่ใกล้เคียงกับระดับก่อนวิกฤติ และรายได้ภาคเอกชนที่ปรับตัวเพิ่มขึ้นจะช่วยกระตุ้นการใช้จ่ายภายในประเทศ นอกจากนี้ นโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจของนายโดนัลด์ ทรัมป์ ประธานาธิบดีคนใหม่ ที่มุ่งสร้างการจ้างงานและสนับสนุนสินค้าภายในประเทศ ตลอดจนลงทุนในสาธารณูปโภคต่างๆ จะช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจสหรัฐฯ ได้ในระยะสั้น อย่างไรก็ตาม ยังคงต้องจับตามองแรงกดดันเงินเฟ้อที่อาจเร่งตัวขึ้น และอาจส่งผลให้ FOMC ตัดสินใจปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบายเร็วกว่าคาดได้

1.2 เศรษฐกิจจีน (ตลาดส่งออกใหญ่อันดับ 2 ของไทย: สัดส่วนการส่งออกร้อยละ 11.1 ของมูลค่าส่งออกสินค้ารวมปี 2559)

➡ เศรษฐกิจของจีนในไตรมาสที่ 4 ปี 2559 ขยายตัวร้อยละ 6.8 จากช่วงเดียวกันปีก่อน ขยายตัวเร่งขึ้นจากค่าเฉลี่ยในช่วง 3 ไตรมาสแรกของปี 2559 ที่ร้อยละ 6.7 ทำให้เฉลี่ยทั้งปี 2559 เศรษฐกิจจีนขยายตัวได้ร้อยละ 6.7 สอดคล้องกับเป้าหมายของทางการจีนที่ตั้งไว้ระหว่าง 6.5 - 7.0 แต่นับเป็นการขยายตัวที่ชะลอลงจากร้อยละ 6.9 ในปี 2558 และต่ำที่สุดในรอบ 26 ปี โดยแหล่งที่มาของการขยายตัวทางเศรษฐกิจมาจากการบริโภคภายในประเทศที่ขยายตัวเร่งขึ้นที่ร้อยละ 4.3 จากร้อยละ 4.1 ในปีก่อน ในขณะที่การลงทุนขยายตัวชะลอเล็กน้อยที่ร้อยละ 2.8 จากร้อยละ 3.0 ในปีก่อน และการส่งออกยังหดตัวต่อเนื่องในอัตราเร่งขึ้นที่ร้อยละ -0.5 จากร้อยละ -0.1 ในปีก่อน สำหรับด้านเสถียรภาพภายในประเทศพบว่า อัตราเงินเฟ้อทั่วไปเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 2.0 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน เร่งขึ้นจากปีก่อนซึ่งเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 1.4 และอัตราการว่างงานทรงตัวต่อเนื่องจากปีก่อนที่ร้อยละ 4.0 ของกำลังแรงงานรวม โดยเศรษฐกิจจีนที่เติบโตได้ตามเป้าหมายของทางการ เป็นผลจากการดำเนินนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจ ทั้งนโยบายการคลังที่ขาดดุลร้อยละ 3.8 ของ GDP จากที่ตั้งเป้าการขาดดุลไว้ที่ร้อยละ 3.0 ของ GDP เพิ่มขึ้นจากเป้าหมายร้อยละ 2.3 ในปีก่อน และมากกว่าการขาดดุลการคลังจริงในปี 2558 ที่ร้อยละ 2.4 ของ GDP ประกอบกับการใช้นโยบายการเงิน ซึ่งแม้จะคงอัตราดอกเบี้ยนโยบายที่ร้อยละ 17.0 ตลอดทั้งปี แต่มีการใช้กลไกอื่นในการผ่อนคลายทางการเงินไม่ว่าจะเป็นการอัดฉีดเงินเข้าสู่ระบบผ่าน Pledged Supplementary Lending (PSL) Standing Lending Facility (SLF) และ Medium-term Lending Facility (MLF) อีกทั้งยังใช้มาตรการอื่น เช่น การผ่อนคลายกฎเกณฑ์ในภาคอสังหาริมทรัพย์เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจอีกด้วย อย่างไรก็ตาม มาตรการเหล่านี้ได้ส่งผลให้ยอดคงค้างหนี้ภาคเอกชนในปี 2559 อยู่ที่ 155 ล้านล้านหยวน เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้ากว่าร้อยละ 12.8

➡ ในปี 2560 คาดว่าเศรษฐกิจเงินจะขยายตัวชะลอลงต่อเนื่องที่ร้อยละ 6.5 หรือในช่วงคาดการณ์ร้อยละ 6.0 – 7.0 ชะลอต่อเนื่องเป็นปีที่ 4 โดยยังคงอยู่ในระดับใกล้เคียงกับเป้าหมายของทางการเงินที่ประมาณร้อยละ 6.5 ซึ่งการลดความร้อนแรงลงนี้ ส่วนหนึ่งจะมาจากนโยบายเพิ่มความเข้มงวดในการซื้อสังหาริมทรัพย์ของทางการเงิน ซึ่งเริ่มมีผลในไตรมาสที่ 4 ปี 2559 หลังจากที่มาตราการกระตุ้นเศรษฐกิจผ่านภาคอสังหาริมทรัพย์ได้ส่งผลให้ยอดขายบ้านและราคาบ้านขยายตัวในอัตราสูงขึ้นต่อเนื่องในช่วง 3 ไตรมาสแรกของปี 2559 จนก่อให้เกิดความกังวลว่าอาจมีปัญหาลูกโป่ง ประกอบกับปัญหาหนี้ที่อยู่ในระดับสูงโดยเฉพาะของภาคเอกชน ทำให้ทางการเงินต้องเริ่มออกมาตรการควบคุมคุณภาพสินเชื่อและกฎเกณฑ์การซื้อสังหาริมทรัพย์ที่เข้มงวดขึ้น จึงคาดว่ากิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับภาคอสังหาริมทรัพย์ เช่น ภาคการก่อสร้าง จะเริ่มชะลอตัวลงตั้งแต่ช่วงไตรมาสที่ 4 ปี 2559 และจะส่งผลต่อเนื่องให้เศรษฐกิจเงินในปี 2560 ชะลอตัวลงต่อไป นอกจากนี้ การชะลอของเศรษฐกิจเงินจะเป็นผลจากการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจที่เริ่มต้นในช่วง 1 – 2 ปีที่ผ่านมา และดำเนินมาอย่างต่อเนื่อง เพื่อไปสู่เศรษฐกิจที่เติบโตจากอุปสงค์ในประเทศและภาคบริการที่ส่งผลให้เศรษฐกิจชะลอลง โดยเฉพาะจากการลดกำลังการผลิตส่วนเกินในภาคอุตสาหกรรมหนัก เช่น เหล็กและเหมืองแร่ที่จะส่งผลให้มีการเลิกจ้างงานจำนวนมาก ประกอบกับความซบเซาของภาคการค้าระหว่างประเทศที่ส่งผลให้ทั้งมูลค่าการส่งออกและมูลค่าการนำเข้าหดตัวต่อเนื่อง ซึ่งจะทำให้เศรษฐกิจเงินในภาพรวมขยายตัวชะลอลงอย่างค่อยเป็นค่อยไปอีกในระยะกลางเป็นอย่างน้อย อย่างไรก็ตาม คาดว่าทางการเงินจะออกมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจต่อเนื่องเพื่อให้เศรษฐกิจเติบโตตามเป้าหมายที่ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 6.5 และเพื่อพยุงให้เศรษฐกิจไม่ชะลอตัวอย่างรวดเร็วจนเกินไป

1.3 เศรษฐกิจญี่ปุ่น (ตลาดส่งออกใหญ่อันดับ 3 ของไทย : สัดส่วนการส่งออกร้อยละ 9.4 ของมูลค่าส่งออกสินค้ารวมในปี 2559)

➡ เศรษฐกิจญี่ปุ่นในไตรมาส 4 ปี 2559 ขยายตัวร้อยละ 1.7 จากช่วงเดียวกันปีก่อน ขยายตัวเร่งขึ้นจากร้อยละ 1.1 ในไตรมาสปีก่อนหน้า จากการบริโภคภาคเอกชนที่ปรับตัวดีขึ้น ทำให้ทั้งปี 2559 เศรษฐกิจญี่ปุ่นขยายตัวร้อยละ 1.0 ชะลอเล็กน้อยจากร้อยละ 1.2 ในปีก่อน แสดงถึงการฟื้นตัวอย่างค่อยเป็นค่อยไป แม้จะมีมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจขนาดใหญ่ออกมาอย่างต่อเนื่องก็ตาม สะท้อนจากเครื่องชี้ทางเศรษฐกิจ อาทิ มูลค่าการส่งออกสินค้าที่หดตัวเฉลี่ยร้อยละ -1.9 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน หดตัวต่อเนื่องจากไตรมาสปีก่อนหน้า จากการส่งออกไปยังตลาดหลักโดยเฉพาะจีน ฮองกง และอาเซียนที่หดตัวต่อเนื่อง ส่วนหนึ่งเป็นผลจากเงินเยนที่แข็งค่าหลายช่วงในปี 2559 ด้านการส่งออกบริการยังคงขยายตัวได้ดีแม้ในอัตราที่ชะลอ สะท้อนจากจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เข้ามาญี่ปุ่นในไตรมาส 4 ปี 2559 ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 15.5 จากช่วงเดียวกันปีก่อน ชะลอลงจากร้อยละ 17.1 ในไตรมาสปีก่อนหน้า ด้านอุปสงค์ในประเทศมีสัญญาณฟื้นตัว บ่งชี้จากยอดค้าปลีกที่กลับมาขยายตัวที่ร้อยละ 0.7 จากช่วงเดียวกันปีก่อน จากที่หดตัวร้อยละ -1.3 ในไตรมาสปีก่อนหน้า

➡ ในปี 2560 คาดว่าเศรษฐกิจญี่ปุ่นจะขยายตัวร้อยละ 1.4 หรือในช่วงคาดการณ์ร้อยละ 0.9 – 1.9 เร่งขึ้นจากปีก่อนหน้าที่ขยายตัวร้อยละ 1.0 โดยมีแรงสนับสนุนสำคัญจากมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจวงเงินรวม 28.1 ล้านล้านเยนที่คณะรัฐมนตรีญี่ปุ่นอนุมัติเมื่อวันที่ 2 สิงหาคม 2559 เพื่อช่วยพลิกฟื้นการขยายตัวทางเศรษฐกิจในระยะกลางถึงระยะยาว โดยมาตรการนี้จะเน้นการช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อย ภาคธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) และเร่งการใช้จ่ายด้านโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณสุข โดยส่วนหนึ่งจะเป็นการฟื้นฟูความเสียหายจากเหตุแผ่นดินไหวบนเกาะคิวชูเมื่อช่วงต้นเดือนเมษายน 2559 ที่ผ่านมา ซึ่งคาดว่าในช่วงปีงบประมาณ 2559 (เมษายน 2559 – มีนาคม 2560) นี้ จะมีเม็ดเงินจากมาตรการนี้ลงสู่เศรษฐกิจราว 4.7 ล้านล้านเยน (คิดเป็นร้อยละ 0.9 ต่อขนาดเศรษฐกิจญี่ปุ่น) ส่งผลดีต่อเศรษฐกิจในช่วงไตรมาสที่ 1 ปี 2560 ต่อเนื่องจาก

ในช่วงครึ่งหลังของปี 2559 และจะเป็นแรงส่งให้การบริโภคภาคเอกชนซึ่งเป็นหัวใจหลักของเศรษฐกิจญี่ปุ่นสามารถขยายตัวได้ นอกจากนี้ การเลื่อนการปรับขึ้นภาษีมูลค่าเพิ่มจากร้อยละ 8.0 เป็นร้อยละ 10.0 ซึ่งจากเดิมจะมีผลบังคับใช้เดือนเมษายน 2560 แต่ถูกปรับเลื่อนออกไปเป็นเดือนตุลาคม 2562 จะทำให้การบริโภคภายในประเทศยังคงขยายตัวต่อเนื่อง นอกจากนี้ การเตรียมการเพื่อเป็นเจ้าภาพกีฬาโอลิมปิกในปี 2563 (ค.ศ. 2020) จะทำให้มีเม็ดเงินหมุนเวียนมากขึ้น โดยเฉพาะจากการลงทุนเพื่อก่อสร้างสนามกีฬาและพัฒนาสาธารณูปโภคต่างๆ รวมทั้งก่อให้เกิดการจ้างงานเพิ่มเติม อีกทั้งธนาคารกลางญี่ปุ่นจะยังคงใช้นโยบายการเงินแบบผ่อนคลาย ทั้งการเข้าซื้อสินทรัพย์ที่ 80 ล้านล้านเยนต่อปี การคงอัตราดอกเบี้ยนโยบายไว้ที่ร้อยละ -0.1 ต่อปี สำหรับเงินฝากส่วนเกินที่สถาบันการเงินฝากไว้ที่ธนาคารกลาง และคงเป้าอัตราผลตอบแทนพันธบัตรรัฐบาลอายุ 10 ปี ไว้ที่ร้อยละ 0 และได้ปรับเพิ่มประมาณการอัตราการขยายตัวเศรษฐกิจในปีงบประมาณ 2560 เป็นร้อยละ 1.5 จากร้อยละ 1.3 ในการประมาณการครั้งก่อน อย่างไรก็ตาม ราคาน้ำมันในตลาดโลกที่เริ่มปรับตัวสูงขึ้นจะเป็นปัจจัยลบต่อดุลการค้า เนื่องจากญี่ปุ่นเป็นผู้นำเข้าพลังงานสุทธิ

1.4 เศรษฐกิจยูโรโซน 19 ประเทศ (ตลาดส่งออกใหญ่อันดับ 4 ของไทย: สัดส่วนการส่งออกร้อยละ 7.2 ของมูลค่าส่งออกสินค้ารวมในปี 2559)

➡ เศรษฐกิจยูโรโซนในไตรมาสที่ 4 ปี 2559 ขยายตัวร้อยละ 1.7 จากช่วงเดียวกันปีก่อน หรือขยายตัวร้อยละ 0.4 จากไตรมาสก่อนหน้า (หลังขจัดผลทางฤดูกาล) ส่งผลให้ทั้งปี 2559 เศรษฐกิจยูโรโซนขยายตัวร้อยละ 1.7 โดยด้านอุปทานในไตรมาสที่ 4 ปี 2559 เศรษฐกิจยูโรโซนส่งสัญญาณการขยายตัวต่อเนื่องจากไตรมาสที่ 3 ปี 2559 โดยดัชนีผู้จัดการฝ่ายจัดซื้อรวมเฉลี่ยในไตรมาสที่ 4 ปี 2559 อยู่ที่ระดับ 53.9 จุด เพิ่มขึ้นจากไตรมาสก่อนหน้า ซึ่งเป็นผลมาจากดัชนีฯ ภาคบริการที่ปรับตัวสูงขึ้นสู่ระดับเฉลี่ยที่ 53.4 จุด บ่งชี้การขยายตัวภาคบริการของยูโรโซน ขณะที่ดัชนีฯ ภาคอุตสาหกรรมเฉลี่ยเพิ่มขึ้นสู่ระดับ 54.0 จุด สอดคล้องกับการขยายตัวในด้านอุปสงค์ ซึ่งบ่งชี้จากยอดค้าปลีกเฉลี่ยในไตรมาสที่ 4 ปี 2559 ที่ขยายตัวร้อยละ 2.3 จากช่วงเดียวกันปีก่อน เติบโตขึ้นจากเฉลี่ยไตรมาสก่อนหน้าที่ขยายตัวร้อยละ 1.5 จากช่วงเดียวกันปีก่อน และดัชนีความเชื่อมั่นผู้บริโภคเฉลี่ยในไตรมาสที่ 4 ปี 2559 ปรับตัวดีขึ้นมาอยู่ที่ระดับ -6.4 จุด จากระดับ -8.2 จุด ในไตรมาสก่อนหน้า นอกจากนี้ อุปสงค์จากต่างประเทศปรับตัวดีขึ้นเช่นกัน โดยมูลค่าส่งออกเฉลี่ยในไตรมาสที่ 4 ปี 2559 ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 2.2 จากช่วงเดียวกันปีก่อน ซึ่งเป็นการขยายตัวสูงสุดในปี 2559 ทั้งนี้ ในด้านเสถียรภาพเศรษฐกิจ อัตราการว่างงานเฉลี่ยในไตรมาสที่ 4 ปี 2559 อยู่ที่ร้อยละ 9.6 ของกำลังแรงงานรวม ลดลงจากค่าเฉลี่ยในไตรมาสที่ 3 ปี 2559 ที่อยู่ที่ร้อยละ 9.9 ของกำลังแรงงานรวม ขณะที่อัตราเงินเฟ้อไตรมาสที่ 4 ปี 2559 เฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 0.7 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน เพิ่มขึ้นจากไตรมาสก่อน โดยเฉพาะในเดือนธันวาคม 2559 ที่ปรับเพิ่มขึ้นมาอยู่ที่ร้อยละ 1.1 ซึ่งเป็นระดับสูงสุดในรอบ 3 ปีกว่า เนื่องจากราคาอาหารตามฤดูกาลและราคาหมวดพลังงานที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.6 และร้อยละ 2.6 จากช่วงเดียวกันปีก่อน ตามลำดับ

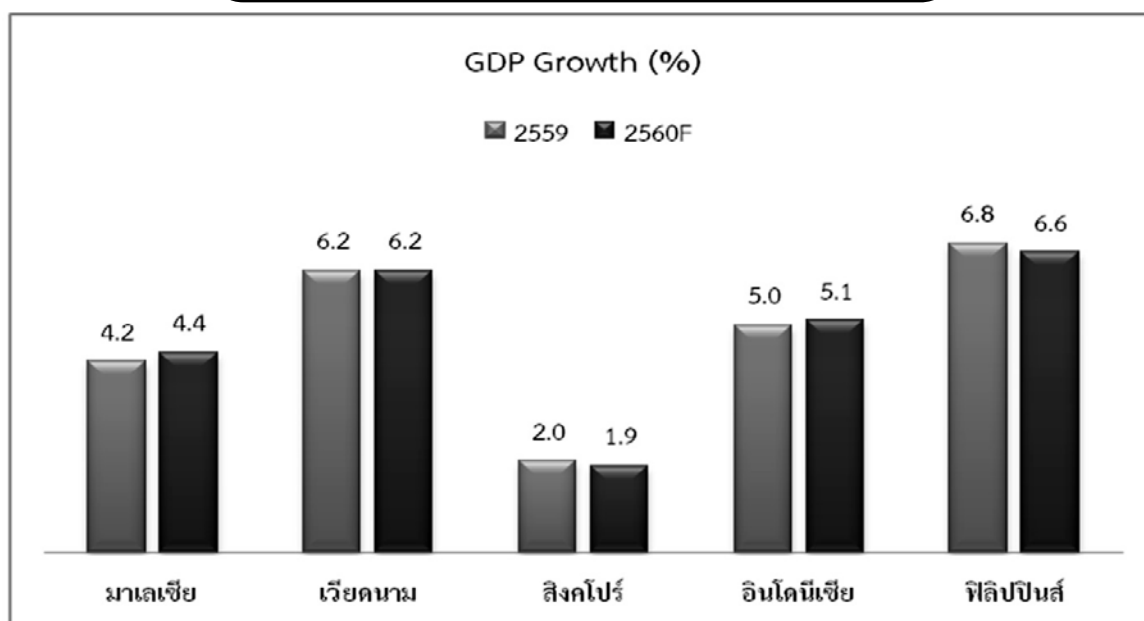
➡ ในปี 2560 คาดว่าเศรษฐกิจยูโรโซนจะขยายตัวในระดับทรงตัวต่อเนื่องที่ร้อยละ 1.5 หรือในช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 1.0 – 2.0 และคาดว่ายูโรโซนจะยังคงมีปัจจัยเสี่ยงด้านลบมากกว่าด้านบวก โดยระดับหนี้สาธารณะในหลายประเทศโดยเฉพาะกรีซ มีแนวโน้มที่จะยังทรงตัวอยู่ในระดับสูง ซึ่งอาจจะเป็นข้อจำกัดในการกระตุ้นเศรษฐกิจ รวมถึงความผันผวนด้านเสถียรภาพของสหภาพยุโรปที่หลายประเทศที่มีเศรษฐกิจขนาดใหญ่ในยูโรโซนมีท่าทีว่าจะถอนตัวออกจากสหภาพยุโรป เช่น ฝรั่งเศส (เลือกตั้งในปี 2560) และอิตาลี (เลือกตั้งในปี 2561 แต่อาจเลื่อนขึ้นเป็นเลือกตั้งในปี 2560 เช่นกันหากได้ข้อสรุปของกฎหมายเลือกตั้งแล้ว) เป็นต้น และสำหรับด้านการเงินการธนาคารยังคงมีประเด็นการจัดการหนี้เสียของธนาคารในอิตาลีและการขาดธรรมาภิบาลของธนาคารดอยเช่ นอกจากนี้ยังมีปัจจัยด้านการเจรจาอัตรา 50 ของสนธิสัญญาลิสบอนกับสหราชอาณาจักรที่จะส่งผลต่อเศรษฐกิจของทั้งสหภาพยุโรปและสหราชอาณาจักรทั้งในภาคธุรกิจ การลงทุน

รวมถึงการบริโภคอย่างมีนัยสำคัญ อย่างไรก็ตาม เศรษฐกิจยูโรโซนอาจไม่ชะลอลงมากนัก เนื่องจากธนาคารกลางยุโรปจะยังคงการดำเนินมาตรการด้านการเงินแบบผ่อนคลาย (QE) ไปจนถึงสิ้นปี 2560 ซึ่งคาดว่าจะมาตรการดังกล่าวจะส่งผลให้ธนาคารพาณิชย์ยุโรปสามารถปล่อยสินเชื่อสำหรับการลงทุนและการบริโภคได้อย่างต่อเนื่อง

1.5 เศรษฐกิจอาเซียน 5 ประเทศ (สัดส่วนการส่งออกร้อยละ 19.6 ของมูลค่าการส่งออกรวมปี 2559)

➡ เศรษฐกิจอาเซียน 5 ประเทศ (มาเลเซีย เวียดนาม สิงคโปร์ อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์) ในไตรมาส 4 ปี 2559 มีสัญญาณการขยายตัวที่ดีขึ้นหรือทรงตัว ยกเว้นฟิลิปปินส์ โดยเศรษฐกิจเวียดนามขยายตัวในอัตราเร่งขึ้น โดยมีปัจจัยสนับสนุนจากอุปสงค์ในประเทศ ทั้งจากภาคบริการ ยอดค้าปลีกซึ่งเป็นเครื่องชี้การบริโภคภาคเอกชนในประเทศ และการส่งออกที่ยังคงขยายตัวได้ดี ส่งผลดีต่อภาคอุตสาหกรรม นอกจากนี้ เศรษฐกิจสิงคโปร์ก็ขยายตัวเร่งขึ้นเช่นกัน ซึ่งเป็นการขยายตัวสูงสุดในรอบปี จากการส่งออกที่ขยายตัวเร่งขึ้น โดยเฉพาะจากการส่งออกน้ำมัน ขณะที่เศรษฐกิจฟิลิปปินส์ขยายตัวชะลอลง จากการบริโภคภาคเอกชนและการลงทุนรวมที่ชะลอลง นอกจากนี้ ราคาน้ำมันและสินค้าโภคภัณฑ์ในตลาดโลกที่อยู่ในระดับสูงเป็นปัจจัยบวกแก่เศรษฐกิจมาเลเซียซึ่งเป็นประเทศผู้ส่งออกสินค้าดังกล่าว

ภาพที่ 1 อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจอาเซียน (%)

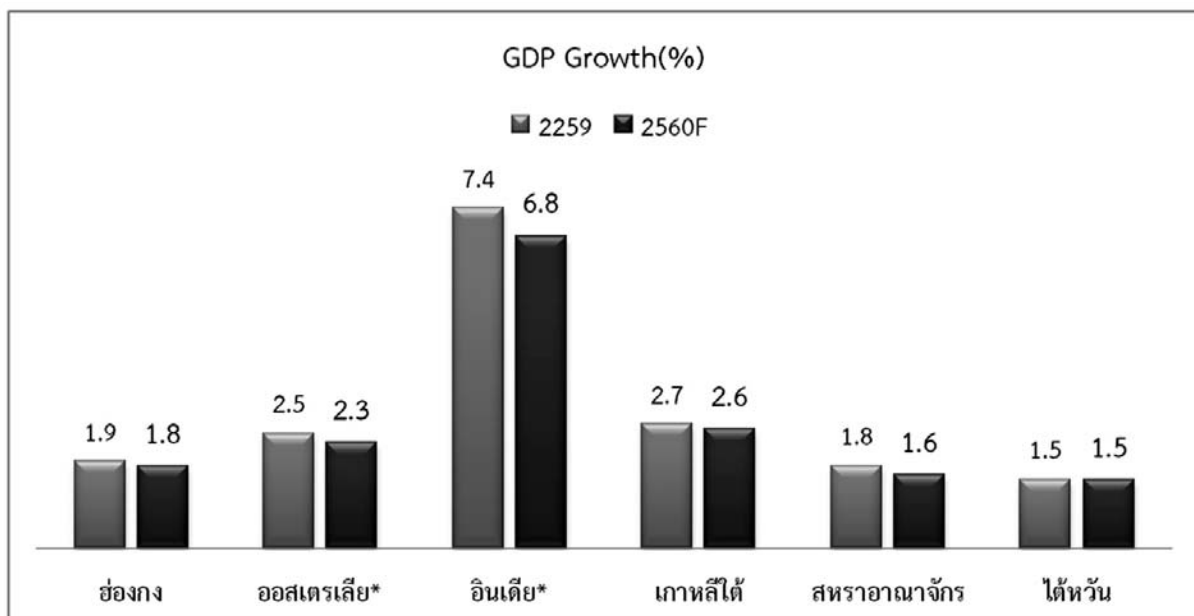
หมายเหตุ: * ตัวเลขเบื้องต้น ที่มา: CEIC รวบรวมโดย สศค.

➡ ในปี 2560 คาดว่าเศรษฐกิจอาเซียนส่วนใหญ่จะปรับตัวดีขึ้นจากปี 2559 โดยหลายประเทศในกลุ่มอาเซียนอยู่ระหว่างการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจเพื่อลดการพึ่งพาการส่งออกและกระตุ้นอุปสงค์ภายในประเทศ โดยอินโดนีเซียและเวียดนามได้ดำเนินนโยบายส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศและการท่องเที่ยวในประเทศ ตลอดจนการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งคาดว่าจะแนวโน้มนโยบายดังกล่าวที่ได้เริ่มดำเนินการมาแล้วหลายปี จะเริ่มเห็นผลในปี 2560 นี้ และส่งผลให้เศรษฐกิจอาเซียนขยายตัวได้ดีขึ้นจากปี 2559 นอกจากนี้ การที่ราคาน้ำมันในตลาดโลกในช่วงต้นปี 2560 ปรับเพิ่มขึ้นใกล้ระดับ 55 ดอลลาร์สหรัฐต่อบาร์เรล ส่งผลดีต่อเศรษฐกิจมาเลเซียซึ่งเป็นผู้ส่งออกน้ำมันสุทธิ อย่างไรก็ตาม เศรษฐกิจอาเซียนยังคงเผชิญความเสี่ยงจากเศรษฐกิจโลก อันประกอบด้วย การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจและสถานการณ์หนี้ที่อยู่ในระดับสูงของจีน ผลกระทบจากการเจรจาของสหราชอาณาจักรเพื่อออกจากสหภาพยุโรป และการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจของนายโดนัลด์ ทรัมป์ ประธานาธิบดีสหรัฐฯ คนใหม่ ปัจจัยเหล่านี้คาดว่าจะส่งผลต่อภาคการส่งออกของอาเซียนในปี 2560 เช่นกัน

1.6 เศรษฐกิจประเทศคู่ค้าอื่นๆ ในเอเชีย ออสเตรเลีย และสหราชอาณาจักร (สัดส่วนการส่งออกร้อยละ 18.0 ของมูลค่าส่งออกสินค้ารวมในปี 2559)

➡ เศรษฐกิจประเทศคู่ค้าอื่นๆ ในเอเชีย (ฮ่องกง เกาหลีใต้ ไต้หวัน และอินเดีย) ออสเตรเลีย และสหราชอาณาจักร ในไตรมาสที่ 4 ปี 2559 หลายประเทศยังคงขยายตัวได้ในอัตราไม่สูงนักต่อเนื่องจากในช่วง 3 ไตรมาสแรกของปี 2559 โดยเศรษฐกิจเกาหลีใต้ในไตรมาสที่ 4 ขยายตัวร้อยละ 2.3 จากช่วงเดียวกันปีก่อน ชะลอลงจากเฉลี่ยร้อยละ 2.9 ในช่วง 3 ไตรมาสแรกของปี จากการบริโภคภาคเอกชนที่ขยายตัวชะลอลงและสินค้าคงคลังที่หดตัวเร่งขึ้น แม้ว่าธนาคารกลางเกาหลีใต้ได้ปรับลดอัตราดอกเบี้ยนโยบายลงอยู่ที่ระดับต่ำเป็นประวัติการณ์ตลอดช่วงครึ่งหลังของปีที่ร้อยละ 1.25 ต่อปี เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ ส่งผลให้เศรษฐกิจเกาหลีใต้ทั้งปี 2559 ขยายตัวร้อยละ 2.7 ใกล้เคียงกับร้อยละ 2.6 ในปี 2558 สำหรับเศรษฐกิจไต้หวันในไตรมาสที่ 4 ขยายตัวร้อยละ 2.9 จากช่วงเดียวกันปีก่อน ทำให้ทั้งปี 2559 ขยายตัวร้อยละ 1.5 พ้นตัวจากร้อยละ 0.7 ในปีก่อน แม้ส่วนหนึ่งได้รับอานิสงส์จากปัจจัยฐานต่ำ แต่มีสัญญาณบวกของเศรษฐกิจที่ชัดเจนในภาคการส่งออกในช่วงครึ่งหลังของปี ซึ่งภาคการส่งออกของไต้หวันมีส่วนสูงกว่าร้อยละ 73.0 ของขนาดเศรษฐกิจ สอดคล้องกับภาคอุตสาหกรรมซึ่งเครื่องซีมีแนวโน้มปรับตัวดีขึ้นต่อเนื่อง สำหรับสหราชอาณาจักรซึ่งมีความเสี่ยงจากกรณีการลงประชามติออกจากสหภาพยุโรปส่งผลลบต่อความเชื่อมั่น ทำให้การบริโภคและการลงทุนชะลอลง ทำให้เศรษฐกิจสหราชอาณาจักรในปี 2559 ขยายตัวเพียงร้อยละ 1.8 ชะลอลงจากร้อยละ 2.2 ในปีก่อน ด้านเสถียรภาพภายในประเทศพบว่า โดยรวมอัตราเงินเฟ้อของประเทศในกลุ่มนี้เพิ่มขึ้นจากปีก่อนและยังคงเร่งขึ้นต่อเนื่องแต่ยังคงอยู่ในระดับที่ไม่สูงนัก สะท้อนความเสี่ยงจากอัตราเงินเฟ้อในระดับต่ำ แม้จะมีการดำเนินนโยบายการเงินแบบผ่อนคลายเป็นต่อเนื่องก็ตาม

ภาพที่ 2 การเติบโตทางเศรษฐกิจปี 2559 และคาดการณ์ปี 2560

ที่มา : รวบรวมโดย สศค.

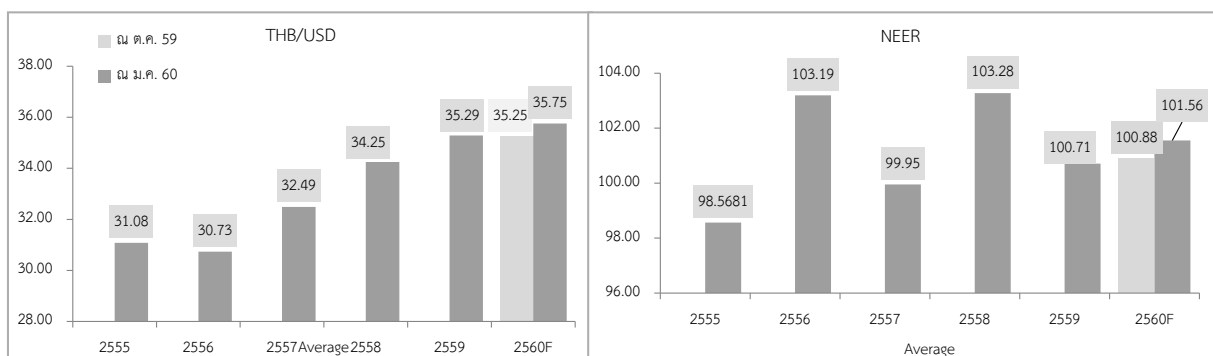
หมายเหตุ: *อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจเฉลี่ยช่วง 3 ไตรมาสแรกของปี 2559

➔ ในปี 2560 คาดว่าการขยายตัวของเศรษฐกิจประเทศคู่ค้าอื่นๆ ในเอเชีย ออสเตรเลีย และสหราชอาณาจักร จะขยายตัวได้ในใกล้เคียงกับปี 2559 ยกเว้นอินเดียที่ได้รับผลกระทบจากการยกเลิกธนบัตรจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจชัดเจน และสหราชอาณาจักรที่กระบวนการออกจากสหภาพยุโรปจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจเช่นกัน โดยกลุ่มประเทศที่พึ่งพาการส่งออกเป็นแรงขับเคลื่อนเศรษฐกิจ เช่น ฮองกง เกาหลีใต้ และไต้หวัน เป็นต้น เริ่มเห็นสัญญาณฟื้นตัวจากภาคการส่งออกจากอุปสงค์ในตลาดโลกที่เริ่มปรับตัวดีขึ้นตั้งแต่ปลายปี 2559 แม้ส่วนหนึ่งจะเป็นผลจากปัจจัยฐานต่ำก็ตาม นอกจากนี้ หลายประเทศเร่งสนับสนุนเศรษฐกิจใช้นโยบายการคลัง เช่น เกาหลีใต้ เป็นต้น ได้ตั้งเป้าหมายในการเร่งเบิกจ่ายงบประมาณเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจให้ได้ร้อยละ 30 ของงบประมาณประจำปีมูลค่า 400 ล้านล้านวอน (3.4 แสนล้านดอลลาร์สหรัฐ) ภายในไตรมาสที่ 1 ปี 2560 และเตรียมงบประมาณพิเศษมูลค่า 1.7 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐเพื่อใช้จ่ายในครึ่งแรกของปี 2560 และออกมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ เช่น การจัดเทศกาลจับจ่ายใช้สอยตลอดปี และการลงทุนเพื่อมุ่งสู่เศรษฐกิจ 4.0 เป็นต้น ในขณะที่เศรษฐกิจของประเทศที่พึ่งพาการบริโภคภาคเอกชนเป็นหลัก เช่น อินเดีย เป็นต้น ซึ่งมีการพึ่งพาการบริโภคภาคเอกชนเป็นสัดส่วนกว่าร้อยละ 60.8 ของเศรษฐกิจคาดว่าจะชะลอตัวลงในปี 2560 ตามผลกระทบทางลบจากการยกเลิกธนบัตรชนิด 500 และ 1,000 รูปี ซึ่งการกระจายธนบัตรชนิดใหม่เข้าสู่เศรษฐกิจเป็นไปอย่างซุกซลักและล่าช้า ทำให้การค้าขายและการจ่ายค่าจ้างติดขัด ส่งผลต่อเนื่องต่อ การบริโภคภาคเอกชน เช่นเดียวกับสหราชอาณาจักร ซึ่งคาดว่าจะกระบวนการออกจากสมาชิกภาพสหภาพยุโรปที่ยืดเยื้อจะส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นผู้บริโภคและนักลงทุน ทำให้เศรษฐกิจสหราชอาณาจักรอาจขยายตัวชะลอลงต่อไป

2. อัตราแลกเปลี่ยนบาทต่อดอลลาร์สหรัฐ และดัชนีค่าเงินบาท

“ในปี 2559 ค่าเงินบาทอ่อนค่าลงจากปีก่อน โดยเฉลี่ยอยู่ที่ 35.29 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ และอ่อนค่าลงมากกว่าเงินสกุลอื่นๆ ทำให้โดยรวมแล้ว ดัชนีค่าเงินบาทในปี 2559 อ่อนค่าลงร้อยละ 3.0 เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยปี 2558 และในปี 2560 คาดว่าเงินบาทจะอ่อนค่าต่อเนื่อง โดยเฉลี่ยอยู่ที่ 35.75 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ หรืออ่อนค่าลงร้อยละ 1.3 จากค่าเฉลี่ยปีก่อนหน้า แต่เป็นการอ่อนค่าที่น้อยกว่าเงินสกุลอื่นๆ ทำให้คาดว่าดัชนีค่าเงินบาทในปี 2560 จะแข็งค่าขึ้นเล็กน้อยที่ร้อยละ 0.8” (ภาพที่ 3)

ภาพที่ 3 สมมติฐานค่าเงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ และดัชนีค่าเงินบาทเฉลี่ยในปี 2559 และ 2560

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) รวบรวมโดย สศค.

หมายเหตุ: ดัชนีค่าเงินบาท จากการคำนวณของ สศค.

2.1 สถานการณ์ค่าเงินบาทและดัชนีค่าเงินบาทในปี 2559

ในปี 2559 เงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐอ่อนค่าลงจากค่าเฉลี่ยปี 2558 โดยเงินบาทเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 35.29 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ อ่อนค่าลงร้อยละ 3.0 จากค่าเฉลี่ยปี 2558 โดยปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อค่าเงินบาทในปี 2559 ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากความไม่แน่นอนของสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและการเงินทั่วโลก นับตั้งแต่มีความไม่แน่นอนเกี่ยวกับช่วงเวลาและอัตราการปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบายของธนาคารกลางสหรัฐฯ นอกจากนี้ ผลประชาติของสหราชอาณาจักรที่ตัดสินใจออกจากการเป็นสมาชิกสหภาพยุโรปส่งผลให้ตลาดการเงินโลกผันผวน และทำให้มีเงินทุนบางส่วนไหลเข้าถือสินทรัพย์สหรัฐฯ และญี่ปุ่นซึ่งเป็นถือเป็นสินทรัพย์ปลอดภัย (Safe Haven) และมีเงินทุนอีกส่วนหนึ่งไหลเข้าถือสินทรัพย์ในตลาดเอเชียและตลาดเกิดใหม่รวมถึงไทยเพื่อรับผลตอบแทนที่สูงขึ้น นอกจากนี้ ปัจจัยภายในประเทศตลอดจนผลการเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐฯ เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2559 ที่ไม่เป็นไปตามที่ตลาดคาดการณ์ ส่งผลให้เงินทุนเคลื่อนย้ายในช่วงไตรมาสสุดท้ายของปีมีความผันผวนสูง อย่างไรก็ตาม ดุลการชำระเงิน (Balance of Payments) ทั้งปี 2559 เกินดุลถึง 12.8 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นมากจากปี 2558 ที่เกินดุลเพียง 5.9 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ

หากเปรียบเทียบกับเงินสกุลหลักและเงินสกุลอื่นๆ ในภูมิภาคพบว่า ในปี 2559 เงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐอ่อนค่าลงในอัตราที่มากกว่าค่าเงินสกุลอื่นๆ เป็นเหตุให้ดัชนีค่าเงินบาท (Nominal Effective Exchange Rate: NEER) ที่คำนวณโดย สศค. เฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 100.71 จุด คิดเป็นการอ่อนค่าลงร้อยละ 2.5 เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยปี 2558 สาเหตุหลักมาจากเงินเยนที่แข็งค่าขึ้นเฉลี่ยถึงร้อยละ 12.9 จากค่าเฉลี่ยปีก่อน จากเงินทุนเคลื่อนย้ายที่ไหลเข้าซื้อสินทรัพย์ญี่ปุ่นดังกล่าว

2.2 แนวโน้มของค่าเงินบาทในปี 2560

ในปี 2560 คาดว่าเงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐจะอ่อนค่าลงต่อเนื่องจากปี 2559 โดยเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 35.75 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ (โดยมีช่วงคาดการณ์ที่ 34.75 – 36.75 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ) หรือคิดเป็นการอ่อนค่าลงร้อยละ 1.3 จากค่าเฉลี่ยปี 2559 โดยแนวโน้มการปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบายสหรัฐฯ จะยังคงเป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลให้ค่าเงินบาทอ่อนค่า อย่างไรก็ตาม การเจรจาระหว่างสหราชอาณาจักรและสหภาพยุโรปหลังจากที่สหราชอาณาจักรจะแสดงเจตจำนงอย่างเป็นทางการ ตามมาตรา 50 ของสนธิสัญญาสิทธิบัตรภายในเดือนมีนาคม 2560 นี้ ตลอดจนแนวทางการดำเนินนโยบายของประธานาธิบดีสหรัฐฯ คนใหม่ และความคืบหน้าในการเจรจาต่ออายุหนี้สาธารณะของกรีซในช่วงกลางปีจะส่งผลให้ตลาดการเงินโลกมีความผันผวนสูง และส่งผลถึงความเคลื่อนไหวของเงินสกุลหลัก ไม่ว่าจะเป็นยูโร ปอนด์สเตอร์ลิง ดอลลาร์สหรัฐ และเงินเยน ตลอดจนค่าเงินภูมิภาครวมถึงเงินบาทด้วย ส่งผลให้คาดว่าดัชนีค่าเงินบาทในปี 2560 จะเฉลี่ยที่ 101.56 จุด คิดเป็นการแข็งค่าขึ้นเล็กน้อยที่ร้อยละ 0.8 จากค่าเฉลี่ยปี 2559

3.ราคาน้ำมันดิบในตลาดโลก

ในปี 2559 ราคาน้ำมันดิบมีการปรับตัวลดลงจากปีก่อนหน้า เนื่องจากสภาวะล้นเกินของอุปทานยังคงเป็นปัจจัยกดดันราคา พิจารณาได้จากปริมาณสะสมของสต็อกน้ำมันดิบโลกที่ยังคงอยู่ในระดับสูง โดยในช่วงต้นปี ราคาน้ำมันดิบมีการปรับตัวลงอย่างต่อเนื่องจากช่วงปลายปีก่อนหน้า โดยมีจุดต่ำสุดอยู่ที่ 22.8 ดอลลาร์สหรัฐต่อบาร์เรลในเดือนมกราคม หลังจากนั้น ราคาน้ำมันดิบมีการปรับตัวเพิ่มขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป และกลับมาผันผวนอีกครั้งหลังผ่านช่วงครึ่งปีแรก ขณะที่ในช่วงปลายปี จากความชัดเจนเรื่องข้อตกลงในการลดกำลังการผลิตของประเทศผู้ส่งออกน้ำมัน ทำให้ราคาเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจนเกินระดับ 50 ดอลลาร์สหรัฐต่อบาร์เรล จึงทำให้ราคาน้ำมันดิบดูไบเฉลี่ยของปี 2559 อยู่ที่ 41.3 ดอลลาร์สหรัฐต่อบาร์เรล

ภาพที่ 4 ราคาน้ำมันดิบดูไบรายวัน ปี 2558 2559 และ 2560

ที่มา Reuters

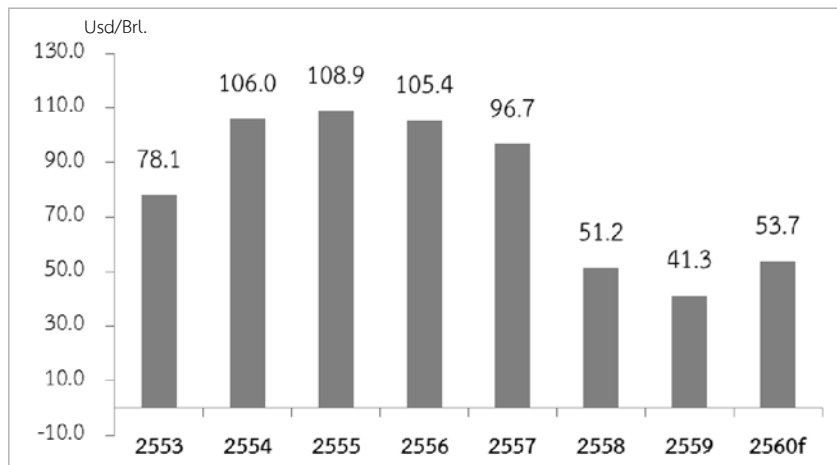
ตารางที่ 2 ประมาณการด้านปัจจัยพื้นฐานของตลาดน้ำมันดิบโลกของ EIA

EIA ประมาณการ ณ มกราคม 60	Supply (ล้านบาร์เรลต่อวัน)	Demand (ล้านบาร์เรลต่อวัน)	Change in Inventory (ล้านบาร์เรล เทียบกับปีก่อนหน้า)
2559 (ข้อมูลจริง)	96.44	95.58	+289
2560	97.52	97.20	+55

ที่มา EIA (US Energy Information Administration)

สำหรับในช่วงปี 2560 คาดว่าราคาน้ำมันดิบดูไบจะเฉลี่ยอยู่ที่ 53.7 ดอลลาร์สหรัฐต่อบาร์เรล (ช่วงคาดการณ์ที่ 48.7 ถึง 58.7 ดอลลาร์สหรัฐต่อบาร์เรล) ซึ่งเป็นการปรับตัวเพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้า เนื่องจากคาดว่าตลาดน้ำมันดิบโลกจะเข้าสู่ภาวะสมดุลมากขึ้น กล่าวคือ จากข้อมูลประมาณการของ EIA พบว่าในปี 2560 ปริมาณความต้องการและปริมาณการผลิตน้ำมันดิบจะมีระดับที่ใกล้เคียงกันอย่างมาก (97.20 และ 97.52 ล้านบาร์เรลต่อวัน ตามลำดับ) ส่งผลให้การเพิ่มปริมาณสะสมน้ำมันดิบคงคลังคาดว่าจะมีระดับลดลงอย่างมากเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า (เพิ่มขึ้น 289 ล้านบาร์เรลในปี 2559 และเพิ่มขึ้น 55 ล้านบาร์เรลในปี 2560) สะท้อนให้เห็นถึงความสมดุลของตลาดที่จะมีมากขึ้นหลังจากประสบปัญหาภาวะอุปทานล้นเกินมาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่เทคโนโลยีในการขุดเจาะน้ำมันดิบที่ถูกค้นพบใหม่ได้ถูกนำมาใช้ นอกจากนี้ จากผลการประชุมอย่างเป็นทางการเมื่อเดือนพฤศจิกายน 2559 ของประเทศในกลุ่มโอเปกเรื่องการลดกำลังการผลิตน้ำมันดิบ จึงทำให้คาดว่าข้อตกลงดังกล่าวจะเป็นอีกแรงสนับสนุนทำให้ราคาน้ำมันดิบปรับเพิ่มสูงขึ้นได้ในปีนี้

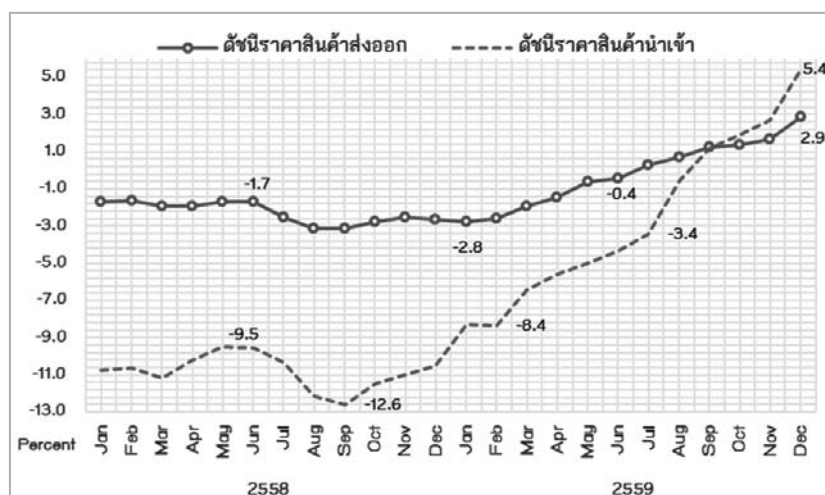
ภาพที่ 5 สมมติฐานราคาน้ำมันดิบดูไบ

ที่มา Reuters และประมาณการโดย สศค.

4. ราคาสินค้าส่งออกและนำเข้า (ในรูปดอลลาร์สหรัฐ)

ภาพที่ 6 อัตราการเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้าส่งออกและนำเข้าปี 2558 และ 2559

ที่มา : กระทรวงพาณิชย์ และ สศค.

4.1 ราคาสินค้าส่งออกในรูปดอลลาร์สหรัฐ

ในปี 2559 พบว่าราคาสินค้าส่งออกหดตัวร้อยละ 0.1 โดยเป็นการลดลงของราคาสินค้าส่งออกในหมวดเกษตรกรรม และเชื้อเพลิง เป็นสำคัญ โดยหดตัวไปร้อยละ 1.6 และ 0.8 ตามลำดับ ขณะที่สินค้าอุตสาหกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร ขยายตัวได้เล็กน้อยที่ร้อยละ 0.03 และ 0.8 ตามลำดับ ทั้งนี้ ในช่วงครึ่งปีแรก ราคาสินค้าส่งออกหดตัวอย่างต่อเนื่อง ตามการหดตัวของราคาน้ำมันเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตาม หลังจากนั้นราคาสินค้าส่งออกก็มีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง และสามารถพลิกกลับมาเป็นบวกได้ในช่วงครึ่งปีหลัง จึงทำให้ราคาเฉลี่ยทั้งปีหดตัวเล็กน้อยที่ร้อยละ 0.1

สำหรับปี 2560 คาดว่าราคาสินค้าส่งออกจะกลับมาขยายตัวเป็นบวกที่ร้อยละ 1.7 (ช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 0.7 ถึง 2.7) โดยเป็นผลมาจากสมมติฐานราคาน้ำมันดิบที่ปรับตัวเพิ่มขึ้น ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อการเพิ่มขึ้นของราคาสินค้าส่งออกในหมวดสินค้าแร่และเชื้อเพลิง นอกจากนี้ จากความสัมพันธ์ในระดับสูงระหว่างราคาน้ำมันและราคาสินค้าโภคภัณฑ์หลายประเภท จะส่งผลให้ราคาสินค้าเกษตรและสินค้าอุตสาหกรรม

บางประเภทปรับตัวเพิ่มขึ้นได้ในปีหน้า รวมไปถึงในส่วนของราคาสินค้าอุตสาหกรรมประเภทปิโตรเคมีที่คาดว่าจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามราคาน้ำมันดิบ ก็เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ทำให้คาดว่าราคาสินค้าส่งออกจะสามารถกลับมาขยายตัวเป็นบวกได้อีกครั้งในรอบ 4 ปี

ตารางที่ 3 อัตราการเปลี่ยนแปลงของดัชนีราคาสินค้าส่งออกและนำเข้า ปี 2559 (%YoY)

1. ราคาสินค้าส่งออก	-0.15	2. ราคาสินค้านำเข้า	-2.67
- สินค้าเกษตรกรรม	-1.61	- สินค้าเชื้อเพลิง	-17.59
- สินค้าอุตสาหกรรมการเกษตร	+0.82	- สินค้าทุน	+1.37
- สินค้าอุตสาหกรรม	+0.03	- สินค้าวัตถุดิบ	-0.15
- สินค้าแร่และเชื้อเพลิง	-0.76	- สินค้าอุปโภคบริโภค	+0.10
		- สินค้ายานพาหนะและอุปกรณ์	+4.18

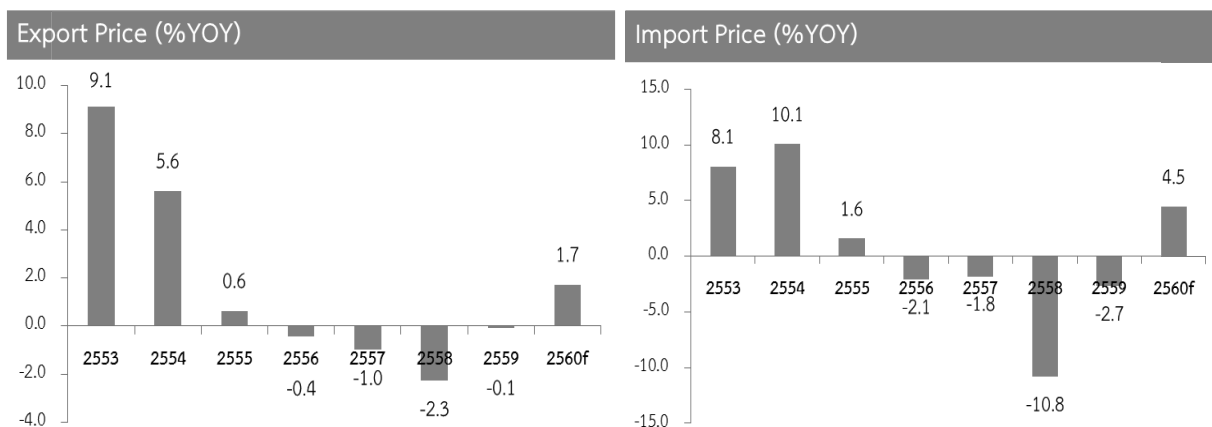
ที่มา กระทรวงพาณิชย์

4.2 ราคาสินค้านำเข้าในรูปดอลลาร์สหรัฐ

ในปี 2559 พบว่า ราคาสินค้านำเข้าหดตัวที่ร้อยละ 2.7 โดยมีสาเหตุสำคัญจากการหดตัวของราคาสินค้านำเข้าหมวดเชื้อเพลิง ซึ่งหดตัวไปถึงร้อยละ 17.6 ขณะที่ราคาสินค้านำเข้าหมวดสินค้าทุน สินค้าอุปโภคบริโภค และสินค้ายานพาหนะ มีการปรับตัวเพิ่มขึ้นที่ร้อยละ 1.4 0.1 และ 4.2 ตามลำดับ ทั้งนี้ หากพิจารณาทิศทางการปรับตัวของราคาสินค้านำเข้าในปี 2559 พบว่ามีทิศทางที่คล้ายกับราคาสินค้าส่งออก กล่าวคือ ราคาสินค้านำเข้ามีการหดตัวมากสุดในช่วงต้นปี และค่อยๆ ปรับตัวดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตามทิศทางราคาน้ำมันดิบในตลาดโลก และในช่วงไตรมาสสุดท้าย ก็สามารถพลิกกลับมาเป็นบวกได้อีกครั้ง

ในส่วนของปี 2560 จากการที่สมมติฐานราคาน้ำมันมีการปรับเพิ่มขึ้นจากปี 2559 ทำให้คาดว่าราคาสินค้านำเข้าสำคัญของไทย ซึ่งก็คือราคาสินค้าเชื้อเพลิงจะกลับมาขยายตัวอีกครั้ง และจะส่งผลให้ราคาสินค้านำเข้าโดยรวมกลับมาขยายตัวได้เช่นเดียวกันที่ร้อยละ 4.5 (ช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 3.5 ถึง 5.5)

ภาพที่ 7 คาดการณ์อัตราการเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้าส่งออกและนำเข้า (ในรูปดอลลาร์สหรัฐ)

ที่มา : กระทรวงพาณิชย์ และ สศค.

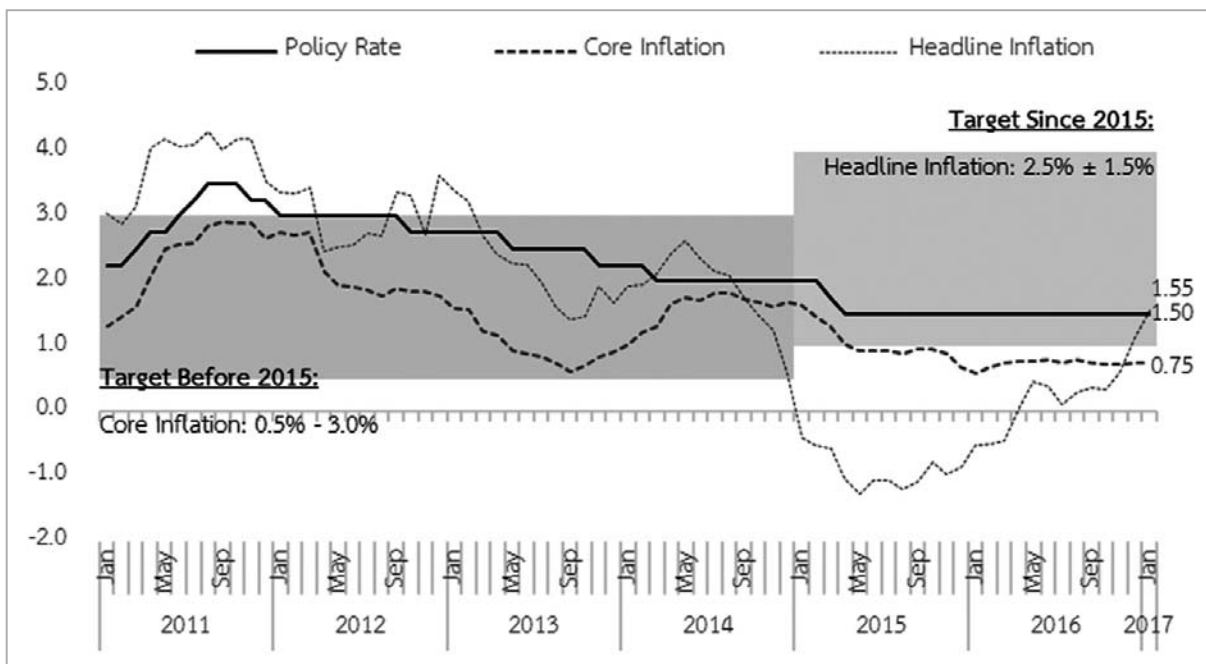
5. อัตราดอกเบี้ยนโยบาย

“ในไตรมาส 4 ปี 2559 คณะกรรมการนโยบายการเงินยังคงดำเนินนโยบายการเงินแบบผ่อนคลายเป็นอย่างต่อเนื่อง โดยคงอัตราดอกเบี้ยนโยบายที่ร้อยละ 1.50 ต่อปี ทำให้ ณ สิ้นปี 2559 อัตราดอกเบี้ยนโยบายอยู่ที่ร้อยละ 1.50 ต่อปี”

➔ ในปี 2559 กระทรวงการคลังและคณะกรรมการนโยบายการเงิน (กนง.) ได้กำหนดเป้าหมายนโยบายการเงิน โดยใช้อัตราเงินเฟ้อทั่วไปเฉลี่ยทั้งปีที่ร้อยละ 2.5 ± 1.5 ต่อปี

➔ ในไตรมาสที่ 4 ปี 2559 กนง. ยังคงดำเนินนโยบายการเงินแบบผ่อนคลายเป็นอย่างต่อเนื่อง โดยในการประชุมวันที่ 21 ธันวาคม 2559 กนง. ได้มีมติเป็นเอกฉันท์ให้คงอัตราดอกเบี้ยนโยบายไว้ที่ร้อยละ 1.50 ต่อปี เนื่องจากเศรษฐกิจไทยในภาพรวมยังมีแนวโน้มขยายตัวได้อย่างต่อเนื่อง ขณะที่อัตราเงินเฟ้อยังคงมีแนวโน้มทยอยปรับขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป สำหรับภาวะการเงินโดยรวมยังอยู่ในระดับที่ผ่อนคลายและเอื้อต่อการฟื้นตัวของเศรษฐกิจ คณะกรรมการฯ จึงเห็นควรให้คงอัตราดอกเบี้ยนโยบายไว้เพื่อสนับสนุนการขยายตัวของเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนเพื่อรักษาขีดความสามารถในการดำเนินนโยบายการเงิน (Policy space) ให้อยู่ในระดับผ่อนปรนต่อเนื่องและพร้อมใช้เครื่องมือนโยบายที่มีอยู่อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ด้านเสถียรภาพและเศรษฐกิจของประเทศ

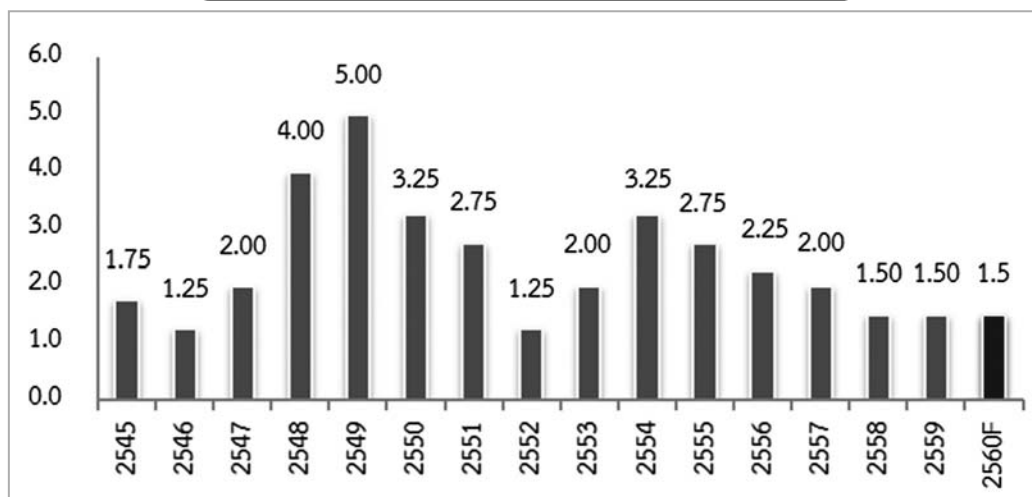
ภาพที่ 8 อัตราดอกเบี้ยนโยบายและอัตราเงินเฟ้อ

ที่มา : กระทรวงพาณิชย์ และธนาคารแห่งประเทศไทย รวบรวมโดย สศค.

➔ ในปี 2560 สศค. คาดว่าอัตราดอกเบี้ยนโยบายมีแนวโน้มที่จะยังคงอยู่ที่ร้อยละ 1.50 ต่อปี เนื่องจากคาดว่าเศรษฐกิจไทยยังคงฟื้นตัวอย่างค่อยเป็นค่อยไป และยังมีความเสี่ยงจากประเด็นความไม่แน่นอนของเศรษฐกิจต่างประเทศ เช่น สถานการณ์เศรษฐกิจสหรัฐอเมริกาและเศรษฐกิจโลกภายใต้นโยบายของประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ การปรับอัตราดอกเบี้ยนโยบายของธนาคารกลางสหรัฐในปี 2560 และการชะลอตัวของเศรษฐกิจคู่ค้าสำคัญ อาทิ จีน เป็นต้น ดังนั้น นโยบายการเงินที่ยังคง Policy space เพื่อรองรับกับความผันผวนที่อาจเกิดขึ้นจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้เศรษฐกิจไทยฟื้นตัวได้อย่างมีเสถียรภาพ

ภาพที่ 9 สมมติฐานอัตราดอกเบี้ยนโยบาย ณ สิ้นปี

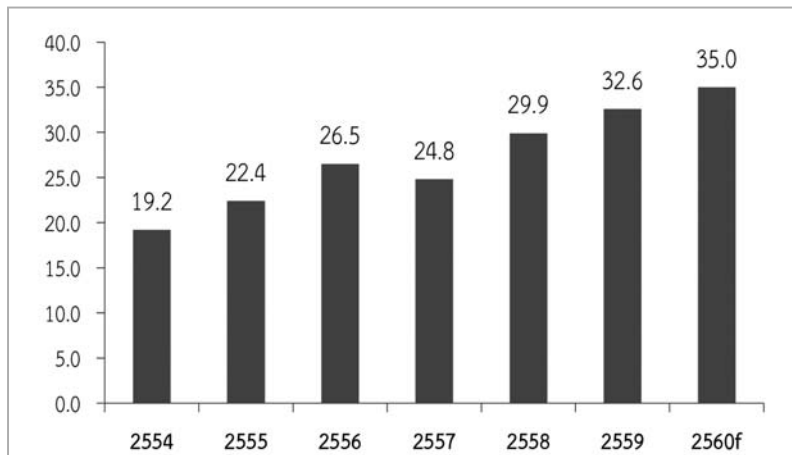
ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย ประมวลผลโดย สศค.

6. จำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศ

➔ ในปี 2559 มีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศทั้งสิ้น 32.59 ล้านคน ขยายตัวร้อยละ 8.91 ต่อปี สร้างรายได้ให้กับการท่องเที่ยว จำนวน 1.64 ล้านล้านบาท หรือคิดเป็นการขยายตัวร้อยละ 12.4 ต่อปี คิดเป็นค่าใช้จ่ายต่อคนอยู่ที่ 50,258 บาทต่อทริป สูงกว่าปี 2558 ที่อยู่ที่ 48,696 บาทต่อทริป หรือขยายตัวร้อยละ 3.21 ต่อปี โดยเป็นการขยายตัวได้ดีจากนักท่องเที่ยวกลุ่มประเทศจีน กลุ่ม CLMV (กัมพูชา ลาว เมียนมา เวียดนาม) รัสเซีย เกาหลีใต้ อินเดีย และสหรัฐอเมริกา เป็นหลัก ทั้งนี้ รายได้จากการท่องเที่ยวต่างประเทศมีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ 11.4 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ

➔ สำหรับปี 2560 คาดว่าจะมีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่เดินทางเข้าประเทศไทย 35.0 ล้านคน คิดเป็นการขยายตัวร้อยละ 7.5 ต่อปี ซึ่งคาดว่าจะสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวจำนวน 1.83 ล้านล้านบาท หรือคิดเป็นขยายตัวร้อยละ 11.9 ต่อปี ด้วยจำนวนค่าใช้จ่ายต่อครั้งต่อหัว 52,213 บาท หรือขยายตัวร้อยละ 3.9 ต่อปี โดยมีปัจจัยสนับสนุนจากการเติบโตต่อเนื่องตามแนวโน้มการขยายตัวของนักท่องเที่ยวโลกที่ในปี 2560 คาดว่าจะขยายตัวไม่น้อยกว่าร้อยละ 3.8 ต่อปี ราคาบัตรโดยสารเครื่องบินที่จะอยู่ในระดับต่ำจากการแข่งขันด้านราคาของสายการบินต่างๆ ค่าเงินดอลลาร์และยูโรที่มีแนวโน้มแข็งค่าขึ้น การเปิดเส้นทางบินใหม่ของสายการบินต่างๆ ตั้งแต่ ในปี 2559 ที่จะช่วยสนับสนุนการเดินทางของนักท่องเที่ยวต่างประเทศ เช่น เกาหลีใต้ เมียนมา รัสเซีย จีน เยอรมนี อิหร่าน โอมาน เป็นต้น ตลอดจนการเปิดเส้นทางใหม่ของสายการบินต่างๆ ในปี 2560 อาทิ รัสเซีย เที่ยวบินจากเมือง Novosibirsk และ Irkutsk และจีนเที่ยวบินจาก Sanya นอกจากนี้ ยังมีแผนขยายท่าอากาศยานเพื่อเพิ่มศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยว เช่น ท่าอากาศยานดอนเมือง ภูเก็ต และอุตะเภา รวมทั้งนโยบายสร้างการท่องเที่ยวไทยให้เป็นศูนย์กลาง (Hubs) ใน 5 ด้าน อาทิ ด้านการท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sports Tourism) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Medical & Wellness) การจัดงานแต่งงาน (Wedding & Romance) การท่องเที่ยวทางน้ำ (Maritime Tourism) และการท่องเที่ยวเชื่อมโยง (ASEAN Connect) ที่จะทำการเชื่อมโยงนักท่องเที่ยวต่างชาติจากเมืองหลักสู่เมืองรองในกลุ่ม CLMV ทั้งทางบก ทางเรือ และทางเครื่องบิน ซึ่งปัจจัยเหล่านี้จะเป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญที่ทำให้มีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้าไทยมากขึ้น

ภาพที่ 10 จำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศ

ที่มา: สศค.

7. รายจ่ายภาคสาธารณะประจำปีงบประมาณ 2560

“ปีงบประมาณ 2560 รายจ่ายภาคสาธารณะคาดว่าจะสามารถเบิกจ่ายได้ 3,523,594 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 6.5 ต่อปี ซึ่งแบ่งออกได้เป็น (1) การบริโภคราชการ คาดว่าจะสามารถเบิกจ่ายได้ 2,502,819 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 5.1 ต่อปี และ (2) การลงทุนภาครัฐ คาดว่าจะสามารถเบิกจ่ายได้ 1,020,775 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 10.1 ต่อปี”

7.1 รายจ่ายของรัฐบาล

สำหรับปีงบประมาณ 2560 รายจ่ายรัฐบาลคาดว่าจะสามารถเบิกจ่ายงบประมาณรวมได้ทั้งสิ้น 3,247,041 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.0 ต่อปี โดยรายจ่ายงบประมาณรวมคาดว่าจะสามารถเบิกจ่ายได้ทั้งสิ้น 2,930,744 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.4 ต่อปี ทั้งนี้ รายจ่ายประจำปีงบประมาณ 2560 คาดว่าจะสามารถเบิกจ่ายได้ 2,715,285 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.3 หรือคิดเป็นอัตราการเบิกจ่ายที่ร้อยละ 92.9 ของกรอบวงเงินงบประมาณ 2,923,000 ล้านบาท ซึ่งได้รวมงบประมาณเพิ่มเติมกลางปี 2560 จำนวน 190,000 ล้านบาท โดยงบประมาณเพิ่มเติมดังกล่าวจะนำมาสนับสนุนการดำเนินงานตามมาตรการสร้างความเข้มแข็งและยั่งยืนให้กับเศรษฐกิจภายในประเทศ (Local Economy) เช่น โครงการของกลุ่มจังหวัดตามแนวทางการสร้างความเข้มแข็งและยั่งยืนให้กับเศรษฐกิจภายในประเทศ เพื่อพัฒนาอาชีพ ยกระดับรายได้ และคุณภาพชีวิตของประชาชนในทุกภูมิภาค เป็นสำคัญ ซึ่งคณะรัฐมนตรี (ครม.) มีมติเมื่อวันที่ 17 มกราคม 2560 ที่ผ่านมา ทั้งนี้รายจ่ายงบประมาณแบ่งออกเป็น (1) รายจ่ายประจำ คาดว่าจะสามารถเบิกจ่ายได้ 2,257,030 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.9 ต่อปี หรือคิดเป็นอัตราการเบิกจ่ายที่ร้อยละ 96.4 ของกรอบวงเงินงบประมาณรายจ่ายประจำ 2,341,452 ล้านบาท (2) รายจ่ายลงทุน คาดว่าจะสามารถเบิกจ่ายได้ 458,255 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 25.6 ต่อปี หรือคิดเป็นอัตราการเบิกจ่ายที่ร้อยละ 78.8 ของกรอบวงเงินงบประมาณรายจ่ายลงทุน 581,548 ล้านบาท และรายจ่ายเหลือในปีสามารถเบิกจ่ายได้ 215,459 ล้านบาท

การเบิกจ่ายรายจ่ายนอกงบประมาณจากเงินกู้ คาดว่า จะสามารถเบิกจ่ายได้ 11,935 ล้านบาท ลดลงร้อยละ -74.9 ต่อปี ซึ่งประกอบด้วย (1) เงินโครงการภายใต้แผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง (TKK) คาดว่าจะสามารถเบิกจ่ายได้ 6.9 ล้านบาท (2) เงินกู้เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (Development Policy Loan: DPL) คาดว่าจะสามารถเบิกจ่ายได้ 265 ล้านบาท และ (3) โครงการเงินกู้เพื่อการพัฒนาการบริหารจัดการน้ำและระบบขนส่งทางถนนระยะเร่งด่วน คาดว่าจะสามารถเบิกจ่ายได้ 11,664 ล้านบาท สำหรับการเบิกจ่ายจากรายจ่ายกองทุนนอกงบประมาณ จะสามารถเบิกจ่ายได้จำนวน 304,362 ล้านบาท

ตารางที่ 4 และสมมติฐานการเบิกจ่ายรายจ่ายของรัฐบาลปีงบประมาณ 2560

(หน่วย: ล้านบาท)	ปีงบประมาณ 2559	ปีงบประมาณ 2560 คาดการณ์ ณ ม.ค. 2560
1. รายจ่ายรัฐบาล (1.1+1.2+1.3)	3,152,320	3,247,041
1.1 รายจ่ายงบประมาณรวม (1.1.1+1.1.2+1.1.3)	2,807,373	2,930,744
1.1.1 รายจ่ายประจำ	2,214,059	2,257,030
1.1.2 รายจ่ายลงทุน	364,855	458,255
รายจ่ายรัฐบาลประจำปี (1)+(2)	2,578,913	2,715,285
อัตราเบิกจ่ายรายจ่ายงบประมาณ	92.9	92.9
1.1.3 รายจ่ายเหลือปี	228,460	215,459
1.2 รายจ่ายนอกงบประมาณจากเงินกู้	47,530	11,935
1.2.1 ไทยเข้มแข็ง	1,660	6.9
1.2.2 โครงการบริหารจัดการน้ำ ระยะเร่งด่วน	235	-
1.2.3 โครงการลงทุนพัฒนาระบบน้ำและทางถนน	43,713	11,664
1.2.4 โครงการลงทุน DPL	1,922	265
1.3 รายจ่ายกองทุนนอกงบประมาณ	297,406	304,362

ที่มา: สำนักนโยบายการคลัง (สนค.) สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.)

7.2 งบประมาณรายจ่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)

การเบิกจ่ายงบประมาณของ อปท. ในปีงบประมาณ 2560 คาดว่าจะสามารถเบิกจ่ายได้ 577,780 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.4 ต่อปี ซึ่งสอดคล้องตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ที่ต้องการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีเป้าหมายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการจัดบริการสาธารณะในระดับพื้นที่ (Area) และสอดคล้องกับข้อเสนอของคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่อปท. รวมทั้งสอดคล้องกับแนวทางปฏิรูประยะได้ของ อปท. เพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเองได้มากขึ้น และก่อให้เกิดความยั่งยืนทางการคลังของท้องถิ่น

ตารางที่ 5 สมมติฐานการเบิกจ่ายรายจ่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปีงบประมาณ 2559

(หน่วย: ล้านบาท)	ปีงบประมาณ 2559	ปีงบประมาณ 2560 คาดการณ์ ณ ม.ค. 2560
รายจ่ายท้องถิ่น	553,565	577,780

ที่มา: สำนักนโยบายการคลัง (สนค.) คำนวณโดยสำนักนโยบายเศรษฐกิจมหภาค (สศม.) สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.)

7.3 งบประมาณรายจ่ายลงทุนของรัฐวิสาหกิจ

ปีงบประมาณ 2560 คาดว่ารายจ่ายลงทุนของรัฐวิสาหกิจจะสามารถเบิกจ่ายได้ 273,517 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 21.1 ต่อปี จากมาตรการการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบลงทุนของรัฐวิสาหกิจตามนโยบายของรัฐบาลเป็นสำคัญ

ตารางที่ 6 สมมติฐานการเบิกจ่ายรายจ่ายลงทุนของรัฐวิสาหกิจในปีงบประมาณ 2560

(หน่วย: ล้านบาท)	ปีงบประมาณ 2559	ปีงบประมาณ 2560 คาดการณ์ ณ ม.ค. 2560
รายจ่ายลงทุนรัฐวิสาหกิจ	225,868	273,517

ที่มา: สำนักนโยบายการคลัง สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ (สคร.) คำนวณโดยสำนักนโยบายเศรษฐกิจมหภาค

7.4 สรุปรวมรายจ่ายภาคสาธารณะ

สมมติฐานการเบิกจ่ายรายจ่ายภาคสาธารณะในปีงบประมาณ 2560 ดังกล่าว ทำให้คาดว่า ในปีงบประมาณ 2560 รายจ่ายภาคสาธารณะสามารถเบิกจ่ายได้ทั้งสิ้น 4,098,338 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.2 ต่อปี ประกอบด้วย (1) รายจ่ายรัฐบาลรวมจำนวน 3,247,041 ล้านบาท (2) รายจ่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 577,780 ล้านบาท และ (3) รายจ่ายลงทุนของรัฐวิสาหกิจจำนวน 273,517 ล้านบาท

ตารางที่ 7 สมมติฐานการเบิกจ่ายรายจ่ายภาคสาธารณะในปีงบประมาณ 2560

(หน่วย: ล้านบาท)	ปีงบประมาณ 2559	ปีงบประมาณ 2560 คาดการณ์ ณ ม.ค. 2560
1. รายจ่ายรัฐบาล (1.1+1.2+1.3)	3,152,320	3,247,041
1.1 รายจ่ายงบประมาณรวม (1.1.1+1.1.2+1.1.3)	2,807,373	2,930,744
1.1.1 รายจ่ายประจำ	2,214,059	2,257,030
1.1.2 รายจ่ายลงทุน	364,855	458,255
รายจ่ายรัฐบาลประจำปี (1)+(2)	2,578,913	2,715,285
อัตราเบิกจ่ายรายจ่ายงบประมาณ	92.9	92.9
1.1.3 รายจ่ายเหลือมปี	228,460	215,459
1.2 รายจ่ายนอกงบประมาณจากเงินกู้	47,530	11,935
1.2.1 ไทยเข้มแข็ง	1,660	6.9
1.2.2 โครงการบริหารจัดการน้ำ ระยะเร่งด่วน	235	-
1.2.3 โครงการลงทุนพัฒนาระบบน้ำและทางถนน	43,713	11,664
1.2.4 โครงการลงทุน DPL	1,922	265
1.3 รายจ่ายกองทุนนอกงบประมาณ	297,406	304,362
2. รายจ่ายท้องถิ่น	553,565	577,780
3. รายจ่ายลงทุนรัฐวิสาหกิจ	225,868	273,517
รายจ่ายภาคสาธารณะรวม	3,931,754	4,098,338

ที่มา: สำนักนโยบายการคลัง สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ (สคร.) คำนวณโดยสำนักนโยบายเศรษฐกิจมหภาค

7.5 สรุปสมมติฐานรายจ่ายภาคสาธารณะตามระบบบัญชีประชาชาติ

จากสมมติฐานรายจ่ายภาคสาธารณะตามระบบงบประมาณข้างต้น สามารถนำมาแปลงเป็นรายจ่ายภาคสาธารณะตามระบบบัญชีประชาชาติ (System of National Accounts: SNA) ที่ลงสู่ระบบเศรษฐกิจจริง คาดว่าจะสามารถเบิกจ่ายได้ 3,523,594 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 6.5 ต่อปี ซึ่งแบ่งออกได้เป็น (1) การบริโภครัฐบาล คาดว่าจะสามารถเบิกจ่ายได้ 2,502,819 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 5.1 ต่อปี และ (2) การลงทุนภาครัฐบาล คาดว่าจะสามารถเบิกจ่ายได้ 1,020,775 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 10.1 ต่อปี

ตารางที่ 8 สมมติฐานการเบิกจ่ายรายจ่ายภาคสาธารณะตามระบบบัญชีประชาชาติ ณ ราคาปัจจุบัน

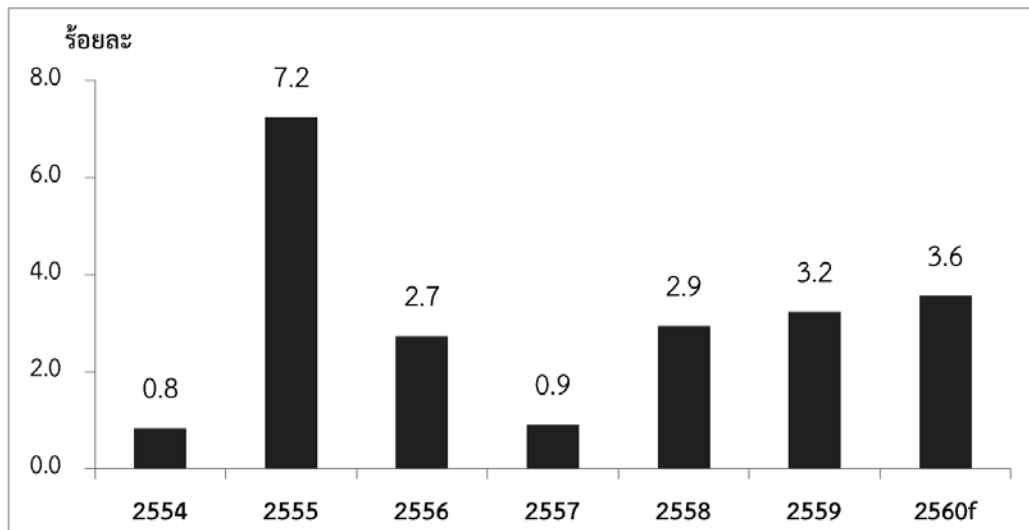
(หน่วย: ล้านบาท)	ปีงบประมาณ 2560 คาดการณ์ ณ ม.ค. 2560
1. การบริโภครัฐบาล	2,502,819
อัตราการขยายตัว	5.1
2. การลงทุนภาครัฐบาล	1,020,775
อัตราการขยายตัว	10.1
รายจ่ายภาคสาธารณะรวม	3,523,594
อัตราการขยายตัว	6.5

ที่มา: จากการคำนวณโดยสำนักนโยบายเศรษฐกิจมหภาค

ผลการประมาณการเศรษฐกิจไทยปี 2560

➔ สำหรับเศรษฐกิจไทยในปี 2560 สศค. คาดว่ามีแนวโน้มขยายตัวที่ร้อยละ 3.6 (โดยมีช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 3.1 – 4.1) ขยายตัวได้ต่อเนื่องจากปี 2559 ที่ขยายตัวร้อยละ 3.2

ภาพที่ 1 ประมาณการอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.)

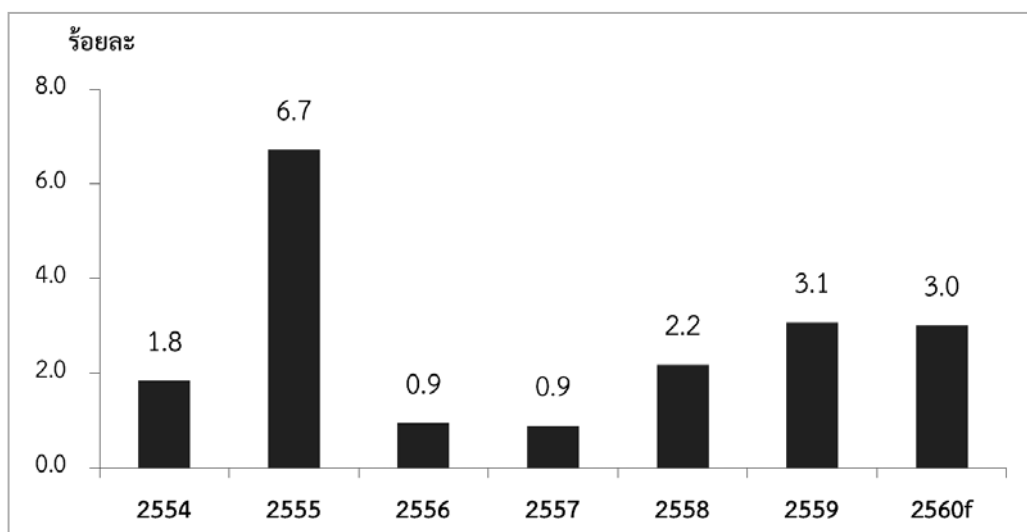
* หมายเหตุ f หมายถึงประมาณการ

1. การบริโภคภาคเอกชนที่แท้จริงแบบปริมาณลูกโซ่

➔ สำหรับในไตรมาสที่ 4 ปี 2559 การบริโภคภาคเอกชนที่แท้จริงแบบปริมาณลูกโซ่ ขยายตัวร้อยละ 2.5 ต่อเนื่องจากไตรมาสก่อนหน้าที่ขยายตัวร้อยละ 3.0 ตามแนวโน้มการขยายตัวของราคาสินค้าเกษตรและรายได้สินค้าเกษตร กอปรกับมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจของภาครัฐที่ช่วยสร้างบรรยากาศในการใช้จ่ายใช้สอย และทำให้ในปี 2559 การบริโภคภาคเอกชนขยายตัวได้ร้อยละ 3.1 เมื่อเทียบกับปี 2558

➔ สำหรับในปี 2560 การบริโภคภาคเอกชนที่แท้จริงแบบปริมาณลูกโซ่ คาดว่าจะขยายตัวต่อเนื่องที่ร้อยละ 3.0 (โดยมีช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 2.5 – 3.5) จากรายได้เกษตรกรที่คาดว่าจะปรับตัวดีขึ้นตามราคาสินค้าโภคภัณฑ์ในตลาดโลกคาดว่าจะเป็แรงสนับสนุนให้การบริโภคภาคเอกชนขยายตัวต่อเนื่อง ขณะที่รายได้ครัวเรือนนอกภาคเกษตรได้รับผลดีจากภาวะตลาดแรงงานที่อยู่ในเกณฑ์ดี นอกจากนี้ ภาวะการเงินที่ผ่อนคลายจะยังเป็นปัจจัยสนับสนุนการฟื้นตัวขึ้นของการใช้จ่ายภาคครัวเรือน

ภาพที่ 2 ประมาณการอัตราการขยายตัวของการบริโภคภาคเอกชนที่แท้จริง

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.)

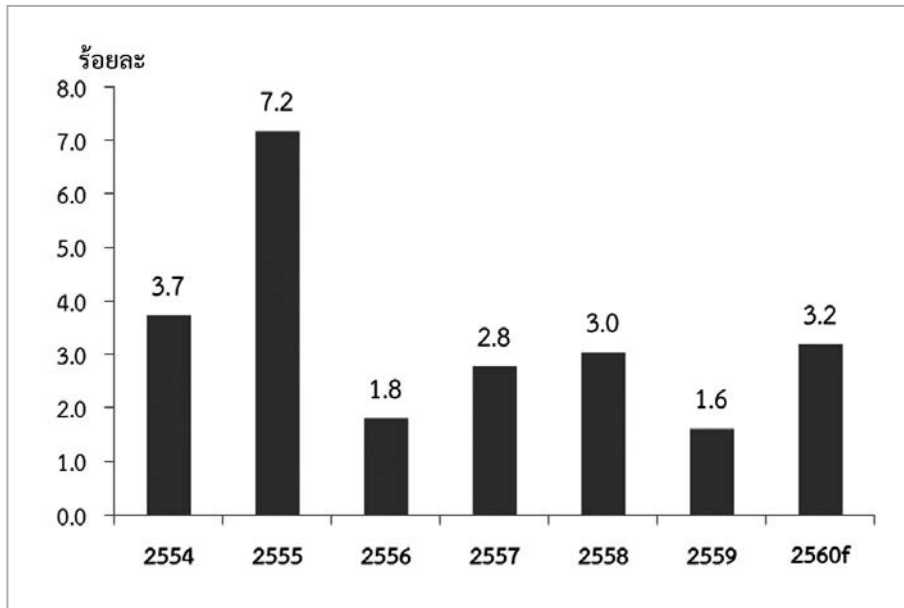
* หมายถึง f หมายถึงประมาณการ

2. การบริโภคภาครัฐที่แท้จริงแบบปริมาณลูกโซ่

➔ การบริโภคภาครัฐที่แท้จริงในไตรมาสที่ 4 ปี 2559 ขยายตัวต่อเนื่องที่ร้อยละ 1.5 ต่อปี และเมื่อจัดผลทางฤดูกาลออก (q-o-q SA) พบว่า ขยายตัวถึงร้อยละ 10.2 ต่อไตรมาส โดยเป็นผลมาจากค่าตอบแทนแรงงานขยายตัวร้อยละ 0.1 ต่อปี ค่าเสื่อมราคาทรัพย์สินถาวรขยายตัวร้อยละ 0.8 ต่อปี รายจ่ายค่าซื้อสินค้าและบริการขยายตัวร้อยละ 2.3 ต่อปี ขณะที่การโอนเพื่อสวัสดิการสังคมที่ไม่เป็นตัวเงินสำหรับสินค้าและบริการในระบบตลาดขยายตัวร้อยละ 2.8 ต่อปี และทำให้การบริโภคภาครัฐที่แท้จริงในปี 2559 ขยายตัวร้อยละ 1.6 ต่อปี ทั้งนี้ รายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคขั้นสุดท้ายของรัฐบาล ณ ราคาประจำปี มีมูลค่า 617.0 พันล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 3.3 ต่อปี ประกอบด้วย ค่าตอบแทนแรงงาน ขยายตัวร้อยละ 3.2 ค่าเสื่อมราคาทรัพย์สินถาวรขยายตัวร้อยละ 1.1 รายจ่ายค่าซื้อสินค้าและบริการ ขยายตัวร้อยละ 2.5 การโอนเพื่อสวัสดิการสังคมที่ไม่เป็นตัวเงินสำหรับสินค้าและบริการในระบบตลาด ขยายตัวร้อยละ 3.7 ในขณะที่รายจ่ายจากการขายสินค้าและบริการให้ครัวเรือนและผู้ประกอบการ หดตัวร้อยละ 7.2 ตามลำดับ

➔ ในปี 2560 การบริโภคภาครัฐที่แท้จริง คาดว่าจะขยายตัวร้อยละ 3.2 ต่อปี (ช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 2.7 – 3.7) ตามกรอบวงเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ 2560 ที่คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบการอนุมัติวงเงินงบประมาณรายจ่ายจำนวน 2,733,000 ล้านบาท โดยในจำนวนนี้เป็นงบประมาณรายจ่ายประจำจำนวน 2,103,422 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 77.0 ของวงเงินงบประมาณรวม และลดลงจากปีก่อนหน้าร้อยละ -1.1 ต่อปี นอกจากนี้ ที่ประชุมคณะรัฐมนตรี (ครม.) เมื่อวันที่ 17 มกราคม 2560 ได้มีการอนุมัติการจัดสรรงบประมาณของงบประมาณเพิ่มเติมประจำปี 2560 วงเงิน 190,000 ล้านบาท และแผนปฏิบัติการประจำปีของกลุ่มจังหวัด ทั้งนี้ การเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณ 2560 ในช่วงไตรมาสแรก (ตุลาคม 2559 – ธันวาคม 2559) ในส่วนของรายจ่ายประจำสามารถเบิกจ่ายได้ 783,933 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 6.0 ต่อปี และคิดเป็นอัตราการเบิกจ่ายร้อยละ 35.8 ของกรอบวงเงินงบประมาณรายจ่ายประจำหลังโอนเปลี่ยนแปลง

ภาพที่ 3 ประมาณการอัตราการขยายตัวของการบริโภคภาครัฐที่แท้จริง

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.)

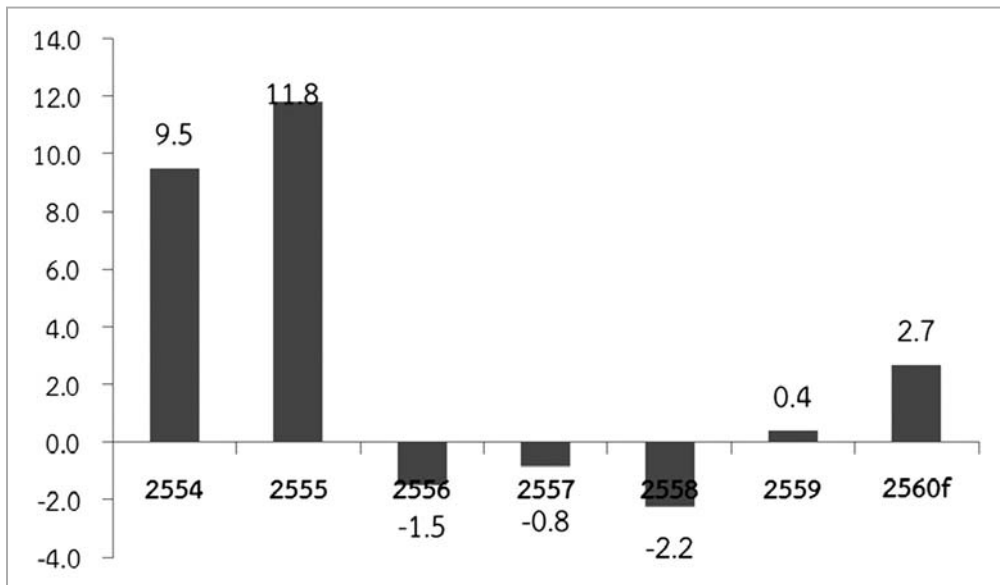
* หมายเหตุ f หมายถึงประมาณการ

3. การลงทุนภาคเอกชนที่แท้จริงแบบปริมาณลูกโซ่

➔ การลงทุนภาคเอกชนที่แท้จริงในไตรมาสที่ 4 ปี 2559 หดตัวชะลอลงที่ร้อยละ -0.4 ต่อปี และเมื่อจัดผลทางฤดูกาลออก (q-o-q SA) พบว่า ขยายตัวถึงร้อยละ 6.7 ต่อไตรมาส โดยมีปัจจัยสนับสนุนทั้งจากการลงทุนด้านการก่อสร้าง และด้านเครื่องจักรเครื่องมือที่หดตัวชะลอลงจากไตรมาสก่อนหน้า โดยเฉพาะการลงทุนด้านเครื่องจักรเครื่องมือ จากหมวดเครื่องจักรเครื่องมือที่ใช้ในโรงงานอุตสาหกรรมที่ขยายตัวได้ดี ทำให้การลงทุนภาคเอกชนที่แท้จริงในปี 2559 ขยายตัวร้อยละ 0.4 ต่อปี

➔ สำหรับในปี 2560 การลงทุนภาคเอกชนที่แท้จริง คาดว่าจะขยายตัวเร่งขึ้นที่ร้อยละ 2.7 ต่อปี (โดยมีช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 2.2 – 3.2) ตามทิศทางเศรษฐกิจที่ฟื้นตัวขึ้น ประกอบกับการที่ภาครัฐมีการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมให้แก่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติและกองทุนพัฒนา SMEs ตามแนวพระราชัฐ ซึ่งจะมีส่วนช่วยสนับสนุนการลงทุนภาคเอกชน นอกจากนี้ นโยบายการเงินที่ผ่อนคลายอย่างต่อเนื่องยังมีส่วนช่วยให้ต้นทุนการดำเนินงานธุรกิจอยู่ในระดับที่สนับสนุนการฟื้นตัวของการลงทุนภาคเอกชน นอกจากนี้ โครงการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานของภาครัฐในส่วนของความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน หรือ Public Private Partnership: PPP เพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้ภาคธุรกิจมากขึ้น

ภาพที่ 4 ประมาณการอัตราการขยายตัวของการลงทุนภาคเอกชนที่แท้จริง

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.)

* หมายเหตุ f หมายถึงประมาณการ

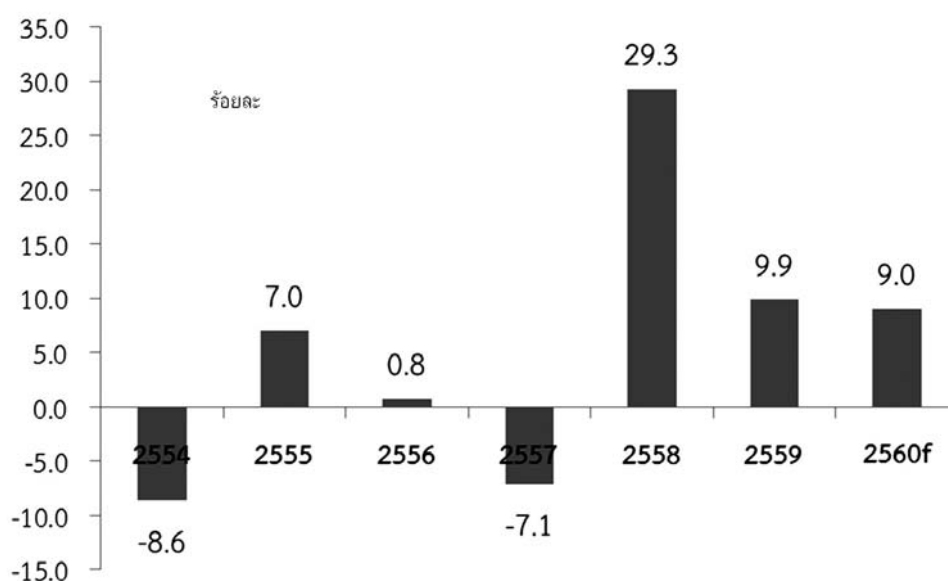
4. การลงทุนภาครัฐที่แท้จริงแบบปริมาณลูกโซ่

➔ การลงทุนภาครัฐที่แท้จริงในไตรมาสที่ 4 ปี 2559 ขยายตัวร้อยละ 8.6 ต่อปี ขยายตัวต่อเนื่องจากไตรมาสก่อนหน้าที่ขยายตัวร้อยละ 5.8 และเมื่อจัดผลทางฤดูกาลออก (q-o-q SA) พบว่า ขยายตัวถึงร้อยละ 12.9 ต่อไตรมาส ทำให้การลงทุนภาครัฐที่แท้จริงในปี 2559 ขยายตัวร้อยละ 9.9 ต่อปี โดยมีปัจจัยสำคัญมาจากการลงทุนของรัฐบาล และการลงทุนของรัฐวิสาหกิจที่ขยายตัวร้อยละ 6.8 และ 12.3 ต่อปี ทั้งนี้ การลงทุนภาครัฐที่แท้จริงสามารถแบ่งออกเป็น 1) การลงทุนในหมวดก่อสร้าง ในไตรมาส 4 ปี 2559 ขยายตัวร้อยละ 11.7 ต่อปี และเมื่อจัดผลทางฤดูกาลออก (q-o-q SA) พบว่า ขยายตัวถึงร้อยละ 29.3 ต่อไตรมาส ซึ่งเป็นผลมาจากการก่อสร้างของรัฐบาลที่ขยายตัวร้อยละ 2.7 ต่อปี สำหรับการก่อสร้างของรัฐวิสาหกิจขยายตัวร้อยละ 44.0 ต่อปี จากโครงการต่อเนื่อง ได้แก่ โครงการพัฒนาที่อยู่อาศัย และโครงการปรับปรุงกิจการประปาแผนหลักครั้งที่ 7 – 8 ของการประปานครหลวง อุปกรณ์โรงไฟฟ้าของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย และโครงการก่อสร้างด้านระบบจำหน่ายกระแสไฟฟ้าของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เป็นต้น ทำให้ทั้งปี 2559 การลงทุนในหมวดก่อสร้างขยายตัวร้อยละ 14.0 ต่อปี และ 2) การลงทุนในหมวดเครื่องมือเครื่องจักร ในไตรมาสที่ 4 ปี 2559 ขยายตัวร้อยละ 0.2 ต่อปี และจัดผลทางฤดูกาลออก (q-o-q SA) พบว่า ขยายตัวร้อยละ 4.3 ต่อไตรมาส เป็นผลจากการลงทุนในเครื่องจักรเครื่องมือรัฐบาลที่ขยายตัวร้อยละ 32.2 ต่อปี ทำให้ทั้งปี 2559 การลงทุนในหมวดเครื่องมือเครื่องจักรหดตัวร้อยละ 1.0 ต่อปี

➔ ในปี 2560 การลงทุนภาครัฐที่แท้จริงคาดว่าจะขยายตัวที่ร้อยละ 9.0 ต่อปี (ช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 8.5 – 9.5) โดยมีปัจจัยสนับสนุนจากการใช้จ่ายของรัฐบาล และการใช้จ่ายนอกงบประมาณที่จะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะจากโครงการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมของประเทศที่ดำเนินการต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี 2559 และโครงการลงทุนด้านคมนาคมขนส่ง พ.ศ. 2560 จำนวน 36 โครงการ วงเงิน 890,000 ล้านบาท อันประกอบไปด้วยโครงการต่าง ๆ อาทิ โครงการรถไฟฟ้าทางคู่และรถไฟฟ้าในเขตเมือง โครงการมอเตอร์เวย์ และโครงการพัฒนาท่าอากาศยาน นอกจากนี้ ที่ประชุมคณะรัฐมนตรี (ครม.) เมื่อวันที่ 17 มกราคม 2560 ได้มีการ

อนุมัติการจัดสรรงบประมาณของงบประมาณเพิ่มเติมประจำปี 2560 วงเงิน 190,000 ล้านบาท โดยวงเงินส่วนหนึ่งของงบประมาณกลางปี 2560 จะเน้นการพัฒนากลุ่มจังหวัด เป็นสำคัญ ทั้งนี้ ในปีงบประมาณ 2560 รัฐบาลได้ตั้งวงเงินงบประมาณรายจ่ายลงทุนจำนวน 548,391 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 20.1 ของกรอบวงเงินงบประมาณ ลดลงตัวร้อยละ -2.8 ต่อปี และตั้งเป้าอัตราเบิกจ่ายรายจ่ายลงทุนไว้ที่ร้อยละ 87.0 ทั้งนี้ การเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณ 2560 ในช่วงไตรมาสแรก (ตุลาคม 2559 – ธันวาคม 2559) ในส่วนของรายจ่ายลงทุนสามารถเบิกจ่ายได้ 92.2 พันล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 35.4 ต่อปี และคิดเป็นอัตราการเบิกจ่ายร้อยละ 16.9 ของกรอบวงเงินงบประมาณรายจ่ายลงทุนหลังโอนเปลี่ยนแปลง

ภาพที่ 5 ประเมินการอัตราการขยายตัวของการลงทุนภาครัฐที่แท้จริง

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.)

*หมายเหตุ f หมายถึงประมาณการ

5. มูลค่าส่งออกสินค้าในรูปดอลลาร์สหรัฐ

➔ มูลค่าส่งออกสินค้าในรูปดอลลาร์สหรัฐ¹ ของปี 2559 อยู่ที่ 214.11 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นการขยายตัวร้อยละ 0.01 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน ดีขึ้นจากปีก่อนหน้าที่หดตัวร้อยละ -5.6 โดยปัจจัยที่ยังกดดันมูลค่าการส่งออกสินค้าของไทยในปี 2559 ให้ขยายตัวได้เพียงเล็กน้อย มาจากการชะลอตัวของเศรษฐกิจประเทศคู่ค้าหลักของไทย รวมถึงแนวโน้มราคาสินค้าโภคภัณฑ์ และราคาน้ำมันดิบที่ทรงตัวอยู่ในระดับต่ำ ทั้งนี้ เมื่อพิจารณามูลค่าการส่งออกในด้านมิติสินค้า² ในปี 2559 พบว่าสินค้าหมวดอุตสาหกรรมขยายตัวที่ร้อยละ 2.0 ตามการขยายตัวได้ดีของสินค้ายานยนต์ที่ร้อยละ 3.5 รวมถึงสินค้าหมวดอุตสาหกรรมเกษตรที่ขยายตัวเช่นกันที่ร้อยละ 2.8 ตามการขยายตัวดีของอาหารทะเลกระป๋องและแปรรูป ผักและผลไม้กระป๋องและแปรรูป และ ไก่แปรรูป ขณะที่สินค้าหมวดเกษตรกรรมหดตัวที่ร้อยละ 3.4 ตามการหดตัวของข้าว พารา และมันสำปะหลัง เป็นสำคัญ นอกจากนี้ สินค้าอิเล็กทรอนิกส์ และเครื่องใช้ไฟฟ้าก็หดตัวเช่นกัน

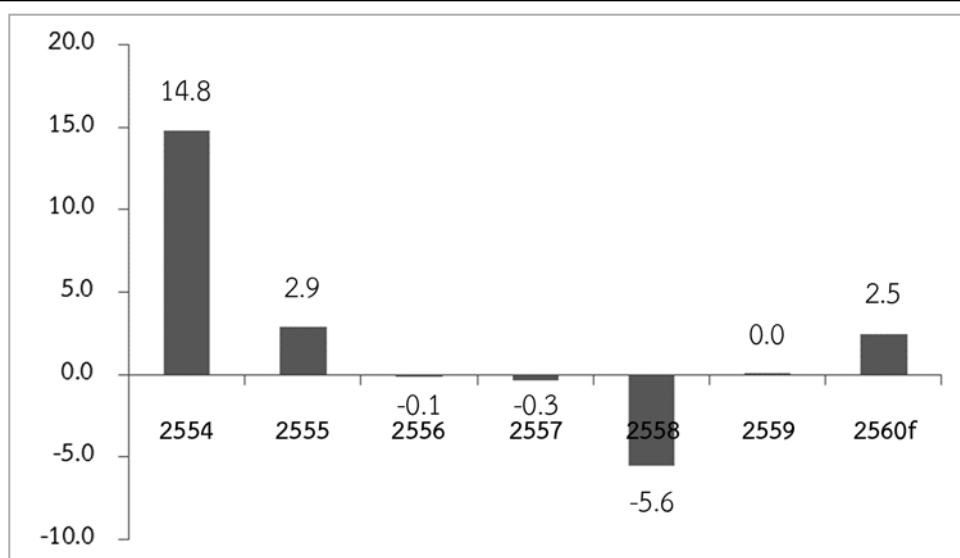
¹ มูลค่าการส่งออกสินค้าตามระบบดุลการชำระเงิน (รายงานโดยธนาคารแห่งประเทศไทย)

² มูลค่าการส่งออกสินค้าตามระบบมูลค่าการ (คำนวณโดย สศค.)

ที่ร้อยละ 0.7 และ 1.1 ตามลำดับ และหากพิจารณาในด้านมิติรายประเทศ พบว่าการส่งออกไปยังตลาดหลัก ขยายตัวดีที่ร้อยละ 1.8 โดยการส่งออกไปยังสหรัฐฯ ขยายตัวที่ร้อยละ 1.8 ญี่ปุ่นขยายตัวที่ร้อยละ 2.5 และ สหภาพยุโรปขยายตัวเช่นกันที่ร้อยละ 1.0 ขณะที่การส่งออกไปยังตลาดศักยภาพสูงหดตัวที่ร้อยละ 0.9 โดยการส่งออกไปยังกลุ่มประเทศอาเซียน 9 ประเทศหดตัวที่ร้อยละ 0.9 ตามการหดตัวของกลุ่มประเทศ CLMV³ ที่ร้อยละ 0.1 นอกจากนี้ ฮองกง เกาหลีใต้ และไต้หวันก็หดตัวเช่นกันที่ร้อยละ 3.1 1.5 และ 4.8 ตามลำดับ ขณะที่การส่งออกไปยังจีน และเอเชียใต้ขยายตัวได้ที่ร้อยละ 0.3 และ 1.2 ตามลำดับ

➔ ในปี 2560 สศค. คาดว่ามูลค่าส่งออกสินค้าในรูปดอลลาร์สหรัฐจะขยายตัวร้อยละ 2.5 (โดยมี ช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 2.0 ถึง 3.0) เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้า เนื่องจากคาดว่าเศรษฐกิจโลกจะฟื้นตัวได้ ทั้งนี้ หากพิจารณามูลค่าการส่งออกสินค้าตามระบบกรมศุลกากรล่าสุดในเดือนมกราคม 2560 พบว่ามูลค่า การส่งออกสินค้าขยายตัวในระดับสูงที่ร้อยละ 8.8

ภาพที่ 6 ประมาณการอัตราการขยายตัวของมูลค่าส่งออกสินค้าในรูปดอลลาร์สหรัฐ

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.)

6. มูลค่านำเข้าสินค้าในรูปดอลลาร์สหรัฐ

➔ มูลค่านำเข้าสินค้าในรูปดอลลาร์สหรัฐ⁴ ของปี 2559 อยู่ที่ 178.4 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นการ หดตัวร้อยละ 4.7 หดตัวในอัตราชะลอลงจากปีก่อนหน้าที่หดตัวในระดับสูงที่ร้อยละ 10.6 ทั้งนี้ เมื่อพิจารณา มูลค่าการนำเข้าในด้านมิติสินค้า⁵ ในปี 2559 พบว่าสินค้าเชื้อเพลิงหดตัวในระดับสูงที่ร้อยละ 19.1 ตามแนวโน้ม ราคาน้ำมันดิบเฉลี่ยทั้งปีที่อยู่ในระดับต่ำกว่าปีก่อนหน้ารวมถึงสินค้าทุนหดตัวที่ร้อยละ 2.7 ตามการหดตัว ในระดับสูงของเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ร้อยละ 11.0 และเครื่องจักรที่ใช้ในอุตสาหกรรมที่หดตัวร้อยละ 1.7 ทั้งนี้ สินค้าวัตถุดิบหดตัวเช่นกันที่ร้อยละ 2.4 ตามการหดตัวในระดับสูงของสินค้าอัญมณีและเครื่องประดับที่ร้อยละ 14.2 ขณะที่ การนำเข้าสินค้าอุปโภคบริโภคขยายตัวดีที่ ร้อยละ 2.3 ตามการขยายตัวในระดับสูงของ เสื้อผ้า รองเท้าและผลิตภัณฑ์สิ่งทอที่ร้อยละ 11.7 และ ผัก ผลไม้และของปรุงแต่งที่ทำจากผัก ผลไม้ที่ร้อยละ

³ CLMV หมายถึงประเทศกัมพูชา ลาว เมียนมาร์ และเวียดนาม

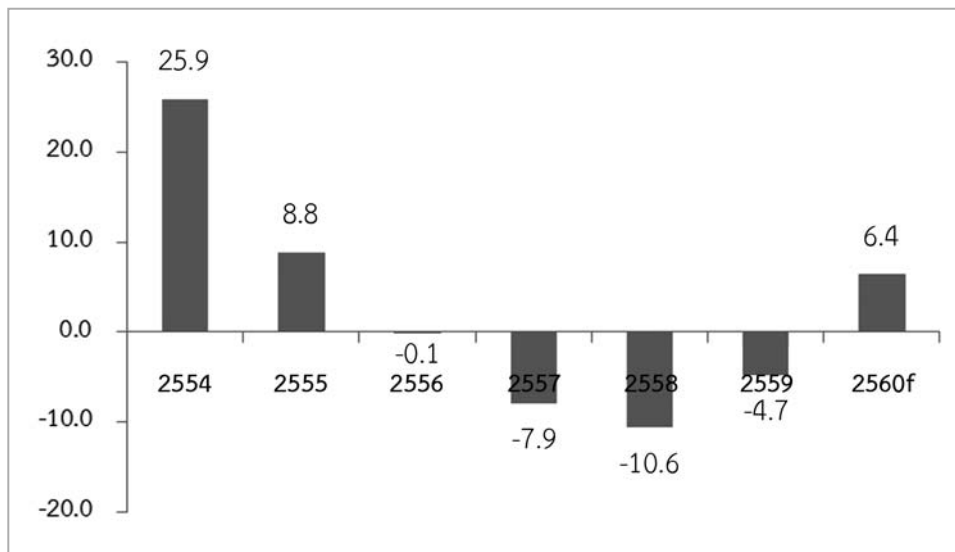
⁴ มูลค่าการนำเข้าตามระบบศุลกากรชำระเงิน (รายงานโดยธนาคารแห่งประเทศไทย)

⁵ มูลค่าการนำเข้าสินค้าตามระบบกรมศุลกากร (คำนวณโดย สศค.)

13.8 กอปรกับสินค้ายานยนต์ก็ขยายตัวดีขึ้นที่ร้อยละ 5.9 ตามการขยายตัวในระดับสูงของรถยนต์โดยสาร และรถบรรทุกที่ร้อยละ 37.7

➡ ในปี 2560 สศค. คาดว่า มูลค่านำเข้าสินค้าในรูปดอลลาร์สหรัฐจะขยายตัวที่ร้อยละ 6.4 (โดยมีช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 5.9 ถึง 6.9) ขยายตัวเร่งขึ้นจากปีก่อนหน้าที่หดตัวร้อยละ 4.7 ทั้งนี้ หากพิจารณามูลค่าการนำเข้าสินค้าตามระบบกรมศุลกากรล่าสุดในเดือนมกราคม ปี 2560 พบว่ามูลค่าการนำเข้าขยายตัวดีที่ร้อยละ 5.2

ภาพที่ 7 ประมาณการอัตราการขยายตัวของมูลค่านำเข้าสินค้าในรูปดอลลาร์สหรัฐ

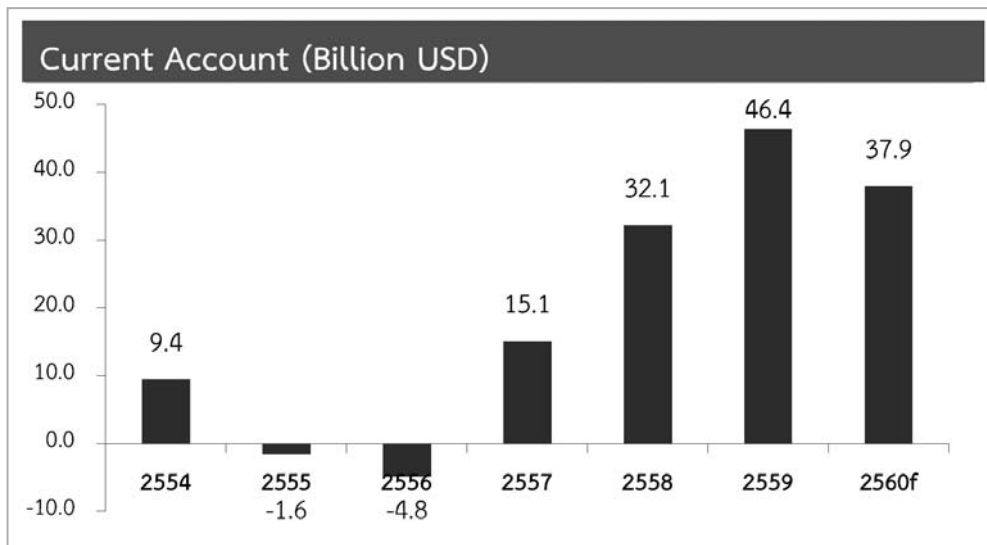

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.)

7. ดุลบัญชีเดินสะพัด

➡ ดุลบัญชีเดินสะพัดในช่วงไตรมาสที่ 4 ปี 2559 เกินดุลทั้งสิ้น 9.8 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ เกินดุลลดลงเล็กน้อยจากไตรมาสก่อนที่เกินดุล 10.4 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยดุลการค้าตามระบบดุลการชำระเงิน เกินดุลลดลงเล็กน้อยจากไตรมาสก่อน โดยเกินดุลทั้งสิ้น 6.6 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ แม้ว่ามูลค่าส่งออกจะกลับมาขยายตัว โดยเฉพาะการส่งออกหมวดเครื่องใช้ไฟฟ้า สินค้าเกษตร และสินแร่และเชื้อเพลิง ตามอุปสงค์จากประเทศคู่ค้าหลักที่ฟื้นตัว โดยเฉพาะจีน ญี่ปุ่น และประเทศในกลุ่มอาเซียน อีกทั้งราคาน้ำมันดิบในตลาดโลกเริ่มปรับตัวสูงขึ้น ซึ่งส่งผลให้มูลค่านำเข้ากลับมาขยายตัวในอัตราเร่งเช่นกัน นอกจากนี้ ดุลบริการ รายได้ และเงินโอนเกินดุลในระดับสูงสุดในรอบ 4 ไตรมาสที่ 3.2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ จากรายรับจากภาคการท่องเที่ยวที่ยังคงขยายตัวดีตามปัจจัยเทศกาล จากเหตุผลที่กล่าวข้างต้นจึงส่งผลให้ดุลบัญชีเดินสะพัดทั้งปี 2559 เกินดุลสูงสุดเป็นประวัติการณ์ที่ 46.4 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ (คิดเป็นร้อยละ 11.4 ของ GDP) ซึ่งเป็นผลมาจากดุลการค้าที่เกินดุล 35.8 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ และดุลบริการ รายได้ และเงินโอนที่เกินดุล 10.7 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ

ภาพที่ 8 ประมาณการดุลบัญชีเดินสะพัด

ที่มา : ธปท. รวบรวมและคาดการณ์โดย สศค.

➔ ในปี 2560 คาดว่าดุลบัญชีเดินสะพัดจะเกินดุล 37.9 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือคิดเป็นร้อยละ 9.2 ของ GDP (โดยมีช่วงคาดการณ์ที่ 37.4 ถึง 38.4 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือประมาณร้อยละ 8.7 ถึง 9.7 ของ GDP) เกินดุลลดลงจากปีก่อน โดยคาดว่าดุลการค้าตามระบบดุลการชำระเงินจะเกินดุลทั้งสิ้น 30.2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ เกินดุลลดลงจากปี 2559 เนื่องจากคาดว่ามูลค่าสินค้านำเข้าจะขยายตัวในอัตราเร่งขึ้นมาก และมากกว่าการขยายตัวของมูลค่าสินค้าส่งออก โดยส่วนหนึ่งเป็นไปตามราคาสินค้าส่งออกและนำเข้าที่คาดว่าจะกลับมาขยายตัวในปี 2560 นี้ ด้านดุลบริการ รายได้ และเงินโอนคาดว่าจะกลับมาเกินดุล 7.7 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ เนื่องจากรายได้สุทธิจากการท่องเที่ยวที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้น ตามจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่คาดว่าจะสูงถึง 35 ล้านคนในปี 2560

8. อัตราเงินเฟ้อทั่วไป

➔ อัตราเงินเฟ้อทั่วไปของปี 2559 อยู่ที่ร้อยละ 0.2 กลับมาเป็นบวกอีกครั้ง หลังจากปีก่อนหน้าอัตราเงินเฟ้อติดลบที่ร้อยละ 0.9 โดยสาเหตุหลักที่ทำให้อัตราเงินเฟ้อเพิ่มขึ้นคือ การเพิ่มขึ้นของราคาสินค้าหมวดอาหาร และเครื่องดื่มที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.6 รวมถึงการปรับราคาเพิ่มขึ้นของสินค้าหมวดยาสูบและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 12.0 จากการปรับเพิ่มภาษีสรรพสามิตในช่วงต้นปี อย่างไรก็ตาม พบว่า สินค้าในหมวดพาหนะขนส่ง และการสื่อสาร และเคหสถาน มีการปรับตัวลดลง จากการลดลงของราคาพลังงาน เป็นสำคัญ อาทิ ราคา น้ำมันขายปลีก ราคาก๊าซธรรมชาติ ราคาไฟฟ้า เป็นต้น ทั้งนี้ หากพิจารณาถึงทิศทางอัตราเงินเฟ้อในปีที่ผ่านมา พบว่า มีทิศทางที่ใกล้เคียงกับทิศทางของราคาน้ำมันดิบในตลาดโลก กล่าวคือ ในช่วงต้นปี อัตราเงินเฟ้อมีการติดลบ และค่อยๆ ปรับตัวเพิ่มขึ้น และมีค่าสูงสุดไตรมาสสุดท้าย ส่วนอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานในปี 2559 อยู่ที่ร้อยละ 0.7 ลดลงจากปีก่อนที่อยู่ที่ร้อยละ 1.1 เนื่องจากการลดลงของราคาไฟฟ้า เป็นสำคัญ

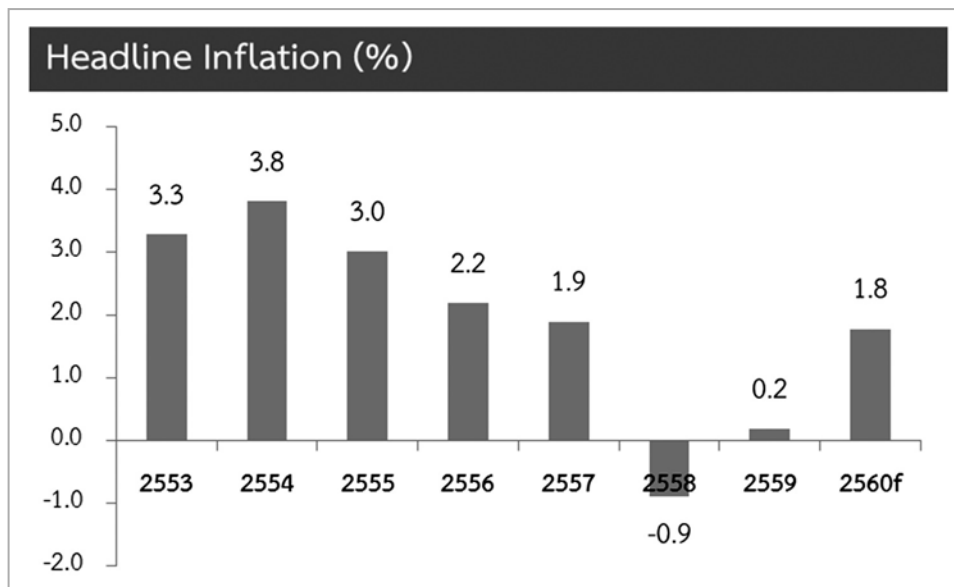
ตารางที่ 1 อัตราการขยายตัวของราคาสินค้าหมวดต่างๆ ในปี 2559

หมวด	trend	ร้อยละ
อาหารและเครื่องดื่ม		1.61
เครื่องนุ่งห่มและรองเท้า		0.39
หมวดเคหสถาน		-0.99
ตรวจรักษาและบริการส่วนบุคคล		0.80
พาหนะ ขนส่ง และการสื่อสาร		-1.78
การบันเทิง การศึกษา และศาสนา		0.79
หมวดยาสูบและเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์		12.04

ที่มา: กระทรวงพาณิชย์

➔ สำหรับปี 2560 คาดว่าอัตราเงินเฟ้อจะมีอัตราสูงขึ้นจากปีก่อนหน้ามาอยู่ที่ร้อยละ 1.8 (ช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 1.3 ถึง 2.3) โดยมีสาเหตุหลักจากการเพิ่มขึ้นของสมมติฐานราคาน้ำมันดิบเป็นสำคัญ ซึ่งจะส่งผลให้ต้นทุนของสินค้าหลายประเภทมีการปรับตัวเพิ่มขึ้น และอาจส่งผลกระทบต่อเนื่องทำให้มีการปรับเพิ่มราคาสินค้าในที่สุด นอกจากนี้ ยังคาดว่าอุปสงค์ภายในประเทศจะมีการปรับตัวดีขึ้น ซึ่งจะเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ทำให้อัตราเงินเฟ้อเร่งตัวเพิ่มขึ้นได้ในปีหน้า

ภาพที่ 9 ประมาณการอัตราเงินเฟ้อทั่วไป

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.)

ภาคการคลัง

รายงานสรุปสถานการณ์ด้านการคลัง
ในช่วง 4 เดือนแรกของปีงบประมาณ 2560
(ตุลาคม 2559 – มกราคม 2560)

ภาคการคลัง

รายงานสรุปสถานการณ์ด้านการคลังในช่วง 4 เดือนแรก ปีงบประมาณ 2560 (ตุลาคม 2559 – มกราคม 2560)

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

○ ปีงบประมาณ 2560 รัฐบาลดำเนินนโยบายการคลังเพื่อสนับสนุนเศรษฐกิจไทย โดยการจัดทำงบประมาณแบบขาดดุล (Expansionary Fiscal Policy) โดยตั้งงบประมาณขาดดุลจำนวน 390,000 ล้านบาท และเป็นงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ 2560 จำนวน 2,733,000.0 ล้านบาท นอกจากนี้ รัฐบาลได้มีการเบิกจ่ายเงินกู้นอกงบประมาณ ได้แก่ (1) การเบิกจ่ายเงินกู้เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (Development Policy Loan: DPL: DPL) และ (2) โครงการเงินกู้เพื่อการพัฒนาระบบบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและระบบขนส่งทางถนนระยะเร่งด่วน เพื่อเป็นการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ

○ ในช่วง 4 เดือนแรกปีงบประมาณ 2560 (ตุลาคม 2559 – มกราคม 2560) รัฐบาลสามารถจัดเก็บรายได้สุทธิหลังหักการจัดสรร อปท. ได้ 724,017 ล้านบาท สูงกว่าประมาณการ 15,401 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 2.2 แต่ต่ำกว่าช่วงเดียวกันของปีก่อนร้อยละ 2.7 สำหรับการเบิกจ่ายงบประมาณเท่ากับ 1,224,132 ล้านบาท สูงกว่าช่วงเดียวกันของปีก่อนหน้า 73,305 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 6.4 โดยรายจ่ายปีปัจจุบันเบิกจ่ายได้จำนวน 1,105,870 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.5 ต่อปี หรือคิดเป็นอัตราเบิกจ่ายร้อยละ 40.5 ของกรอบวงเงินงบประมาณ (2,733,000 ล้านบาท) และส่งผลให้ดุลเงินงบประมาณขาดดุลจำนวน 508,651 ล้านบาท

○ หนี้สาธารณะคงค้าง ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2559 มีจำนวน 5,921,722 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 42.19 ของ GDP และเมื่อเปรียบเทียบกับเดือนก่อนหน้า หนี้สาธารณะลดลงสุทธิ 22,515 ล้านบาท ทั้งนี้ หนี้สาธารณะคงค้างยังอยู่ภายใต้กรอบความยั่งยืนทางการคลังที่ไม่เกินร้อยละ 60.0 ของ GDP

สถานการณ์ด้านการคลังในช่วง 4 เดือนแรกปีงบประมาณ 2560 (ตุลาคม 2559 – มกราคม 2560)

1. ผลการจัดเก็บรายได้รัฐบาล

ผลการจัดเก็บรายได้รัฐบาลในช่วง 4 เดือนแรกปีงบประมาณ 2560 (ตุลาคม 2559 – มกราคม 2560) รัฐบาลสามารถจัดเก็บรายได้สุทธิหลังหักการจัดสรร อปท. ได้จำนวน 724,017 ล้านบาท สูงกว่าประมาณการตามเอกสารงบประมาณ 15,401 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 2.2 ต่อปี แต่ต่ำกว่าช่วงเดียวกันของปีก่อนร้อยละ 2.7 เนื่องจากในช่วงเดียวกันของปีก่อนมีการนำส่งรายได้จากการประมูลใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่เพื่อประกอบกิจการโทรคมนาคม (3G และ 4G) จำนวน 50,699 ล้านบาท เป็นสำคัญ

กรมสรรพากร

กรมสรรพากรจัดเก็บรายได้รวมทั้งสิ้น 498,580 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.5 ต่อปี แต่ต่ำกว่าประมาณการตามเอกสารงบประมาณร้อยละ 0.8 โดยภาษีที่จัดเก็บได้สูงกว่าประมาณการตามเอกสารงบประมาณที่สำคัญ ได้แก่ (1) ภาษีเงินได้นิติบุคคล จัดเก็บได้ 125,663 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 7.5 ต่อปี และสูงกว่าประมาณการจำนวน 3,783 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 3.1 จากการจัดเก็บภาษีจากค่าบริการและจำหน่ายกำไร (ภ.ง.ด.54) และภาษี ณ ที่จ่ายภาคเอกชน (ภ.ง.ด.53) ที่จัดเก็บได้เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีก่อน (2) ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา จัดเก็บได้ 102,813 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.3 ต่อปี และสูงกว่าประมาณการจำนวน 890 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 0.9 จากภาษีหัก ณ ที่จ่ายจากเงินเดือน (ภ.ง.ด.1) ที่ขยายตัวได้ดี (3) ภาษีเงินได้ปิโตรเลียม จัดเก็บได้ 834 ล้านบาท ลดลงร้อยละ 7.7 ต่อปี แต่สูงกว่าประมาณการจำนวน 234 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 39.0 ขณะที่ภาษีมูลค่าเพิ่ม จัดเก็บได้ 245,244 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.5 ต่อปี และจัดเก็บได้ต่ำกว่าประมาณการ 7,108 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 2.8 จากการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บจากการนำเข้าเพิ่มขึ้น 7,475 ล้านบาท หรือร้อยละ 8.3 ต่อปี และสูงกว่าเป้าหมายร้อยละ 2.9 จากการนำเข้าวัตถุดิบและสินค้าชั้นกลางมีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้น

กรมสรรพสามิต

กรมสรรพสามิตจัดเก็บรายได้รวมได้ทั้งสิ้น 177,808 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.6 ต่อปี โดยเป็นผลจากการจัดเก็บภาษีน้ำมันจัดเก็บได้เพิ่มขึ้น 16,033 ล้านบาท หรือร้อยละ 30.8 และสูงกว่าประมาณการร้อยละ 7.6 และภาษียาสูบจัดเก็บได้เพิ่มขึ้น 1,693 ล้านบาท หรือร้อยละ 8.3 ต่อปี

กรมศุลกากร

กรมศุลกากรจัดเก็บรายได้รวมได้ทั้งสิ้น 34,627 ล้านบาท ลดลงร้อยละ -13.3 ต่อปี และต่ำกว่าประมาณการ 6,873 ล้านบาท หรือร้อยละ -16.6 ผลจากการจัดเก็บอากรขาเข้าต่ำกว่าช่วงเดียวกันของปีก่อนเนื่องจากผลกระทบจากการปรับโครงสร้างภาษีศุลกากร ระยะที่ 2 และการใช้สิทธิพิเศษภายใต้ความตกลงเขตการค้าเสรี (FTA) มีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้น

รัฐวิสาหกิจ

รัฐวิสาหกิจนำส่งรายได้รวมได้ทั้งสิ้น 49,630 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 42.7 ต่อปี และสูงกว่าประมาณการ 8,875 ล้านบาท หรือร้อยละ 21.8 ทั้งนี้ รัฐวิสาหกิจที่นำส่งรายได้สูงกว่าประมาณการ 5 อันดับแรก ได้แก่ การไฟฟ้านครหลวง โรงงานยาสูบ กองทุนวายุภักษ์ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย และการท่าเรือแห่งประเทศไทย

หน่วยงานอื่น

หน่วยงานอื่นจัดเก็บรายได้รวมได้ทั้งสิ้น 69,791 ล้านบาท ลดลงร้อยละ 39.9 ต่อปี แต่สูงกว่าประมาณการ 14,001 ล้านบาท หรือร้อยละ 25.1 โดยมีปัจจัยสำคัญมาจากในช่วงเดียวกันของปีก่อนมีการนำส่งรายได้จากการประมูลใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่เพื่อประกอบกิจการโทรคมนาคม (3G และ 4G) จำนวน 50,699 ล้านบาท

**ตารางที่ 1 ผลการจัดเก็บรายได้รัฐบาลสุทธิในช่วง 4 เดือนแรกปีงบประมาณ 2560
(ตุลาคม 2559 – มกราคม 2560)**

(หน่วย: ล้านบาท)	ปีงบประมาณ 2560		ประมาณการตามเอกสารงบประมาณ	
	(ต.ค. 59 – ม.ค. 60)	เปลี่ยนแปลงร้อยละต่อปี	จำนวน	เปลี่ยนแปลงร้อยละต่อปี
1. กรมสรรพากร	498,580	2.5	-3,995	-0.8
2. กรมสรรพสามิต	177,808	5.6	-2,716	-1.5
3. กรมศุลกากร	34,627	-13.3	-6,873	-16.6
รวมรายได้ 3 กรมจัดเก็บ	711,015	2.3	-13,584	-1.9
4. รัฐวิสาหกิจ	49,630	42.7	8,875	21.8
5. หน่วยงานอื่น	69,791	-39.9	14,001	25.1
รวมรายได้จัดเก็บ (Gross)	830,436	-1.8	9,292	1.1
หัก	97,746	4.8	-6,852	-6.6
รวมรายได้สุทธิ (Net)	732,690	-2.6	16,144	2.3
หักเงินจัดสรรจาก VAT ให้ อปท. ตาม พรบ. กำหนดแผนฯ	8,673	7.4	743	9.4
รวมรายได้สุทธิหลังหักการจัดสรรอปท.	724,017	-2.7	15,401	2.2

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง

2. ผลการเบิกจ่ายงบประมาณในช่วง 4 เดือนแรกปีงบประมาณ 2560 (ตุลาคม 2559 – มกราคม 2560)

การเบิกจ่ายงบประมาณรวมในช่วง 4 เดือนแรกปีงบประมาณ 2560 เท่ากับ 1,224,132 ล้านบาท สูงกว่าช่วงเดียวกันของปีก่อน 73,305 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 6.4 โดยรายจ่ายปีปัจจุบันเบิกจ่ายได้จำนวน 1,105,870 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.5 ต่อปี หรือคิดเป็นอัตราเบิกจ่ายร้อยละ 40.5 ของกรอบวงเงินงบประมาณ (2,733,000 ล้านบาท)

ทั้งนี้ รายจ่ายปีปัจจุบันจำนวน 1,105,870 ล้านบาท ประกอบด้วย (1) รายจ่ายประจำ 995,003 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.6 ต่อปี หรือคิดเป็นอัตราการเบิกจ่ายร้อยละ 45.5 ของกรอบวงเงินงบประมาณรายจ่ายประจำ หลังโอนเปลี่ยนแปลง (2,187,062 ล้านบาท) และ (2) รายจ่ายลงทุน 110,867 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 25.7 ต่อปี หรือคิดเป็นอัตราการเบิกจ่ายร้อยละ 20.3 ของกรอบวงเงินงบประมาณรายจ่ายลงทุน หลังโอนเปลี่ยนแปลง (545,938 ล้านบาท) โดยในช่วง 4 เดือนแรกปีงบประมาณ 2560 รายจ่ายที่สำคัญ ได้แก่ เงินอุดหนุนของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น 131,664 ล้านบาท และเงินอุดหนุนของกระทรวงศึกษาธิการ 95,569 ล้านบาท เป็นต้น สำหรับการเบิกจ่ายงบประมาณหลัอมปีเบิกจ่ายได้ 118,262 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 15.7 ต่อปี

**ตารางที่ 2 ผลการเบิกจ่ายงบประมาณในช่วง 4 เดือนแรกปีงบประมาณ 2560
(ตุลาคม 2559 – มกราคม 2560)**

ประเภทรายจ่าย (หน่วย: ล้านบาท)	วงเงิน	ปีงบประมาณ		
		2560 (ต.ค. 59 – ม.ค. 60)	เปลี่ยนแปลง ร้อยละต่อปี	อัตราการเบิก จ่าย
1. รายจ่ายปีปัจจุบัน	2,733,000	1,105,870	5.5	40.5
1.1 รายจ่ายประจำ	2,187,062	995,003	3.6	45.5
1.2 รายจ่ายลงทุน	545,938	110,867	25.7	20.3
2. รายจ่ายจากงบประมาณปีก่อน	268,728	118,262	15.7	11.9
3. รายจ่ายรวม (1+2)	3,001,728	1,224,132	6.4	40.9

ที่มา : กรมบัญชีกลาง และสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง

นอกจากนี้ รัฐบาลได้มีการเบิกจ่ายเงินกู้ยืมจากงบประมาณ ได้แก่ (1) การเบิกจ่ายเงินกู้ภายใต้แผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง 2555 ตั้งแต่เริ่มโครงการ (ตุลาคม 2552) จนถึงสิ้นเดือนมกราคม 2560 มีการเบิกจ่ายรวมทั้งสิ้น 347,180 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 99.5 ของวงเงิน 348,940 ล้านบาท (2) การเบิกจ่ายเงินกู้เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (DPL) ตั้งแต่เริ่มโครงการ (เดือนเมษายน 2554) จนถึงสิ้นเดือนมกราคม 2560 มีจำนวน 35,597 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 90.6 ของวงเงิน 39,285 ล้านบาท และ (3) โครงการเงินกู้เพื่อการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและระบบขนส่งทางถนนระยะเร่งด่วน มีการเบิกจ่ายทั้งสิ้น 59,313 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 75.8 ของวงเงิน 78,295 ล้านบาท

ตารางที่ 3 ผลการเบิกจ่ายเงินกู้ยืมจากงบประมาณ

โครงการ (หน่วย: ล้านบาท)	วงเงินที่ ได้รับ อนุมัติ	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	ตั้งแต่เริ่ม โครงการ จนถึงสิ้น เดือนม.ค. 60	ร้อยละ ของ วงเงิน ที่ได้รับ อนุมัติ
1. โครงการภายใต้แผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง	348,940	234,369	61,391	24,420	7,509	4,597	13,232	1,660	347,180	99.5
2. เงินกู้เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (DPL)	39,285	-	286	7,382	14,998	6,646	4,184	1,938	35,597	90.6
3. โครงการเงินกู้เพื่อการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและระบบขนส่งทางถนนระยะเร่งด่วน	78,295	-	-	-	-	-	13,297	43,713	59,313	75.8

ที่มา : กรมบัญชีกลาง และสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง

กล่าวโดยสรุปในช่วง 4 เดือนแรกปีงบประมาณ 2560 รัฐบาลมีการเบิกจ่ายเม็ดเงินเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจทั้งสิ้น 1,226,593 ล้านบาท ซึ่งแบ่งออกเป็น (1) งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ 2560 จำนวน 1,105,870 ล้านบาท (2) รายจ่ายจากงบประมาณปีก่อนจำนวน 118,867 ล้านบาท (3) การเบิกจ่ายเงินกู้นอกงบประมาณ จำนวน 2,461 ล้านบาท

3. ฐานะการคลังในช่วง 4 เดือนแรกปีงบประมาณ 2560 (ตุลาคม 2559 – มกราคม 2560)

ฐานะการคลังในช่วง 4 เดือนแรกปีงบประมาณ 2560 (ตุลาคม 2559 – มกราคม 2560) พบว่า รัฐบาลมีรายได้นำส่งคลังจำนวน 715,481 ล้านบาท และมีการเบิกจ่ายงบประมาณรวมทั้งสิ้น 1,224,132 ล้านบาท ส่งผลให้ดุลเงินงบประมาณขาดดุลจำนวน 508,651 ล้านบาท และเมื่อรวมกับดุลเงินนอกงบประมาณที่ขาดดุล 33,649 ล้านบาท ทำให้ดุลเงินสดก่อนกู้ขาดดุลจำนวน 542,300 ล้านบาท ทั้งนี้ รัฐบาลได้บริหารเงินสดให้สอดคล้องกับความต้องการใช้เงินโดยการกู้เงินเพื่อชดเชยการขาดดุลจำนวน 184,051 ล้านบาท ส่งผลให้ดุลเงินสด (หลังการกู้เพื่อชดเชยการขาดดุล) ขาดดุลเท่ากับ 358,249 ล้านบาท และเงินคงคลัง ณ สิ้นเดือนมกราคม 2560 มีจำนวนทั้งสิ้น 83,051 ล้านบาท

ตารางที่ 4 ฐานะการคลังในช่วง 4 เดือนแรกปีงบประมาณ 2560 (ตุลาคม 2559 – มกราคม 2560)

(หน่วย:ล้านบาท)	ปีงบประมาณ		เปรียบเทียบ	
	ปีงบ. 2560	ปีงบ. 2559	จำนวน	เปลี่ยนแปลงร้อยละต่อปี
1. รายได้	715,481	735,903	(20,422)	(2.8)
2. รายจ่าย	1,224,132	1,150,828	73,304	6.4
3. ดุลเงินงบประมาณ	(508,651)	(414,925)	(93,726)	(22.6)
4. ดุลเงินนอกงบประมาณ	(33,649)	(52,952)	19,303	36.95
5. ดุลเงินสดก่อนกู้ (3+4)	(542,300)	(467,877)	(74,423)	(15.9)
6. เงินกู้เพื่อชดเชยการขาดดุล	184,051	289,244	(105,193)	(36.4)
7. ดุลเงินสดหลังกู้ (5+6)	(358,249)	(178,633)	(179,616)	(100.6)
8. เงินคงคลังปลายงวด	83,051	247,549	(164,498)	(66.5)

ที่มา : กรมบัญชีกลาง และสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง

4. หนี้สาธารณะ

หนี้สาธารณะคงค้าง ณ วันที่ 31 สิงหาคม 2559 มีจำนวน 5,921,722 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 42.19 ของ GDP และเมื่อเปรียบเทียบกับเดือนก่อนหน้า หนี้สาธารณะลดลงสุทธิ 22,515 ล้านบาท โดยเป็น (1) หนี้ของรัฐบาลจำนวน 4,458,418 ล้านบาท (2) หนี้รัฐวิสาหกิจที่ไม่เป็นสถาบันการเงินจำนวน 977,551 ล้านบาท (3) หนี้รัฐวิสาหกิจที่เป็นสถาบันการเงิน (รัฐบาลค้ำประกัน) จำนวน 466,247 ล้านบาท และ (4) หนี้หน่วยงานอื่นของรัฐจำนวน 19,506 ล้านบาท ตามลำดับ ทั้งนี้ ระดับหนี้สาธารณะคงค้างยังอยู่ในระดับที่มีเสถียรภาพ สะท้อนได้จาก (1) หนี้สาธารณะคงค้างเป็นหนี้ในประเทศถึงร้อยละ 94.44 ของหนี้สาธารณะคงค้าง (2) หนี้สาธารณะคงค้างเป็นหนี้ระยะยาวถึงร้อยละ 98.11 ของหนี้สาธารณะคงค้าง และ (3) สัดส่วนหนี้สาธารณะคงค้างต่อ GDP ยังอยู่ภายใต้กรอบความยั่งยืนทางการคลังที่ไม่เกินร้อยละ 60.0 ของ GDP

ตารางที่ 5 หนี้สาธารณะคงค้าง ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2559

หนี้สาธารณะคงค้าง (หน่วย: ล้านบาท)	ณ เดือน ธ.ค. 59	% of GDP
1.หนี้ของรัฐบาล	4,458,418	31.77
2.หนี้รัฐวิสาหกิจที่ไม่เป็นสถาบันการเงิน	977,551	6.96
3.หนี้รัฐวิสาหกิจที่เป็นสถาบันการเงิน (รัฐบาลค้ำประกัน)	466,247	3.32
4.หนี้หน่วยงานอื่นของรัฐ	19,506	0.14
หนี้สาธารณะรวม	5,921,722	42.19

ที่มา : สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ กระทรวงการคลัง

ภาคการเงิน

รายงานภาวะเศรษฐกิจการเงินไทย
ในไตรมาส 4 ปี 2559

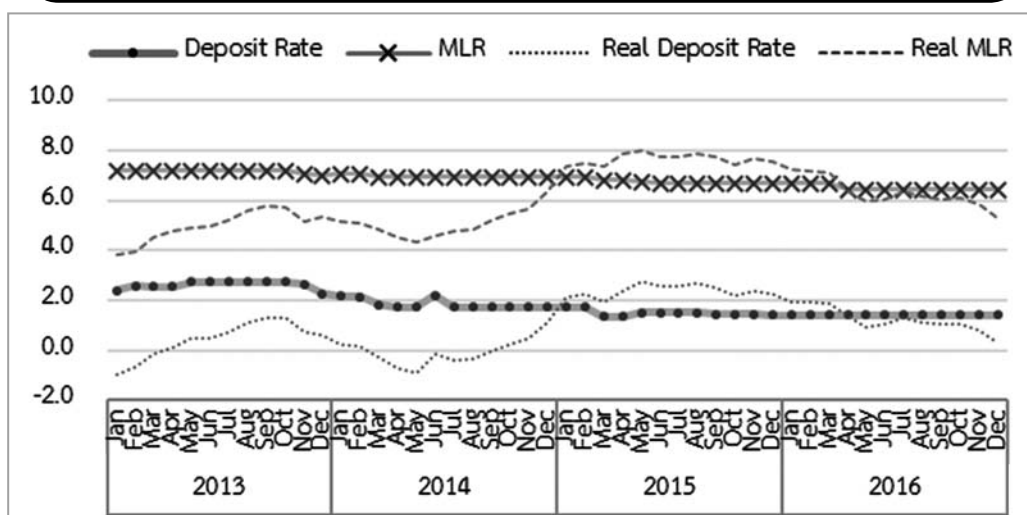
ภาคการเงิน

รายงานภาวะเศรษฐกิจการเงินไทยในไตรมาส 4 ปี 2559

○ ในไตรมาสที่ 4 ปี 2559 อัตราดอกเบี้ยเงินฝากและอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ทรงตัวในระดับต่ำ โดยอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำระยะเวลา 1 ปีของธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ 5 แห่ง ทรงตัวที่ร้อยละ 1.40 ต่อปี ขณะที่อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ MLR เฉลี่ยของธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ 5 แห่ง ทรงตัวอยู่ที่ร้อยละ 6.43 ต่อปี (ภาพที่ 1) ทั้งนี้ อัตราเงินเฟ้อที่อยู่ในระดับต่ำต่อเนื่องส่งผลให้อัตราดอกเบี้ยเงินฝากที่แท้จริง¹ ณ เดือนธันวาคม 2559 อยู่ที่ร้อยละ 0.27 ต่อปี ขณะที่อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ที่แท้จริงอยู่ที่ร้อยละ 5.30 ต่อปี

○ ในปี 2560 คาดว่าอัตราดอกเบี้ยเงินฝากและอัตราดอกเบี้ยเงินกู้จะทรงตัวอยู่ในระดับต่ำ นอกจากนี้คาดว่าจะคณะกรรมการนโยบายการเงินจะคงอัตราดอกเบี้ยนโยบายไว้ในระดับต่ำต่อไปจนถึงสิ้นปี 2560 เพื่อส่งผ่านต้นทุนทางการเงินที่ต่ำเพื่อเป็นแรงสนับสนุนการฟื้นตัวของเศรษฐกิจ

ภาพที่ 1 อัตราดอกเบี้ยเงินฝากและอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของธนาคารพาณิชย์

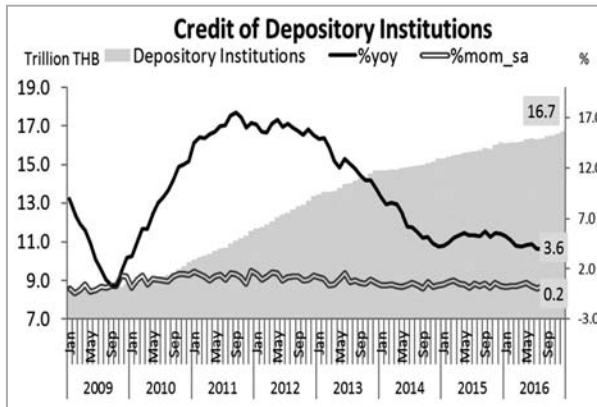
ที่มา: ธปท. / ประมวลผลโดย สศค.

○ ยอดคงค้างสินเชื่อและเงินรับฝากในสถาบันการเงินที่รับฝากเงิน² (Depository Institutions) ณ สิ้นเดือนธันวาคม 2559 ขยายตัวอย่างทรงตัว (ภาพที่ 2 และภาพที่ 3) โดยสถาบันการเงินที่รับฝากเงินมียอดคงค้างของสินเชื่อจำนวน 16.7 ล้านล้านบาท คิดเป็นการขยายตัวร้อยละ 3.6 จากช่วงเดียวกันของปีก่อน หรือขยายตัวร้อยละ 0.7 จากไตรมาสก่อนหน้า (หลังขจัดผลทางฤดูกาล) อย่างไรก็ตาม เมื่อวิเคราะห์ตามผู้ให้สินเชื่อโดยเปรียบเทียบกับในไตรมาสที่ 3 ปี 59 พบว่าสินเชื่อในธนาคารพาณิชย์ขยายตัวชะลอลง แต่สินเชื่อในสถาบันการเงินเฉพาะกิจขยายตัวเร่งขึ้น ด้านเงินรับฝาก ณ เดือนธันวาคม 2559 มียอดคงค้างจำนวน 17.8 ล้านล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 3.8 จากช่วงเดียวกันของปีก่อน หรือขยายตัวร้อยละ 1.3 จากไตรมาสก่อนหน้า (หลังขจัดผลทางฤดูกาล) โดยเมื่อเปรียบเทียบกับไตรมาสก่อนหน้า เงินรับฝากขยายตัวทั้งในส่วน of ธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินเฉพาะกิจ

¹ คำนวณโดยนำอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 12 เดือนเฉลี่ย หักอัตราเงินเฟ้อในช่วงเดียวกัน

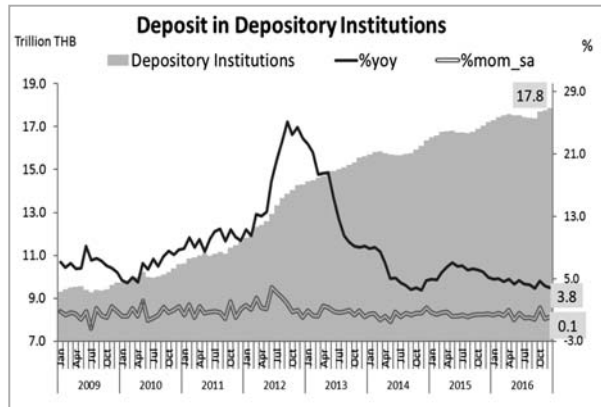
² ได้แก่ ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน สถาบันการเงินเฉพาะกิจ สหกรณ์ออมทรัพย์ และกองทุนรวมตลาดเงิน

ภาพที่ 2 สินเชื่อในสถาบันรับฝากเงิน

ที่มา: ธปท. / ประมวลผลโดย สศค.

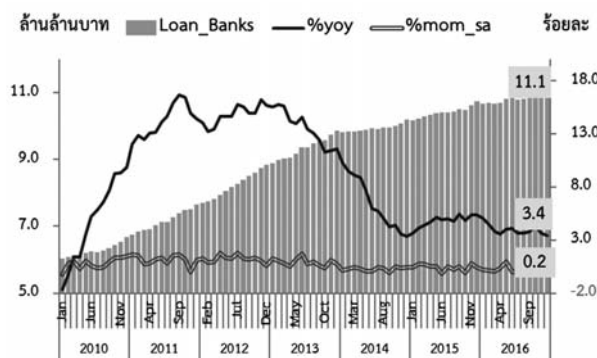
ภาพที่ 3 เงินฝากในสถาบันรับฝากเงิน

ที่มา: ธปท. / ประมวลผลโดย สศค.

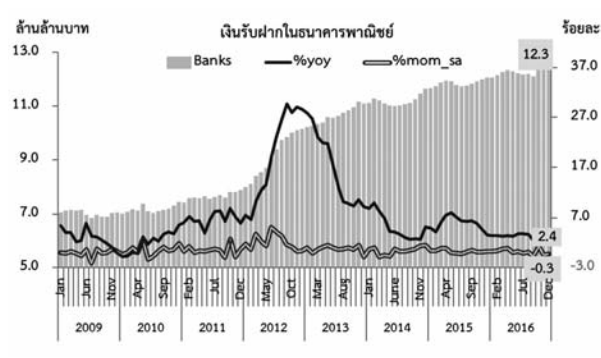
○ ยอดคงค้างสินเชื่อและเงินรับฝากในธนาคารพาณิชย์ ณ สิ้นเดือนธันวาคม 2559 เป็นไปในทิศทางที่สวนทางกันเมื่อเทียบกับไตรมาสก่อนหน้า (ภาพที่ 4 และภาพที่ 5) โดยธนาคารพาณิชย์มียอดคงค้างสินเชื่อจำนวน 11.1 ล้านล้านบาท คิดเป็นการขยายตัวร้อยละ 3.4 จากช่วงเดียวกันของปีก่อน และเมื่อขจัดผลทางฤดูกาลแล้วเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.7 จากไตรมาสก่อนหน้า ชะลอลงจากการขยายตัวของไตรมาสก่อนหน้า และด้านเงินรับฝากมียอดคงค้างจำนวน 12.3 ล้านล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 2.4 จากช่วงเดียวกันของปีก่อน และเมื่อขจัดผลของฤดูกาลแล้วขยายตัวร้อยละ 0.4 จากไตรมาสก่อนหน้า

ภาพที่ 4 สินเชื่อในธนาคารพาณิชย์

ที่มา: ธปท. / ประมวลผลโดย สศค.

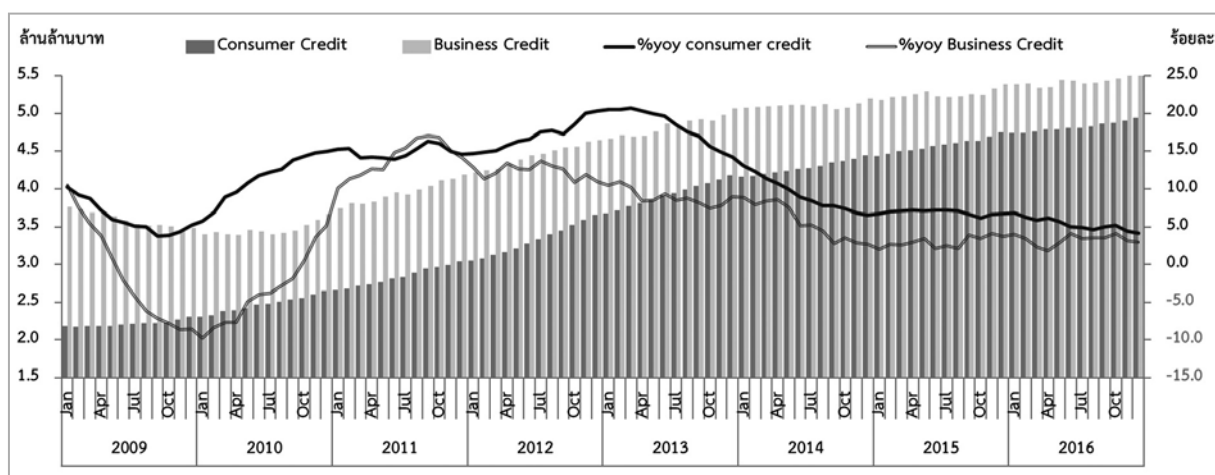
ภาพที่ 5 เงินรับฝากในธนาคารพาณิชย์

ที่มา: ธปท. / ประมวลผลโดย สศค.

○ เมื่อพิจารณาตามประเภทสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ ณ สิ้นเดือนธันวาคม 2559 พบว่าทั้งสินเชื่อธุรกิจและสินเชื่ออุปโภคบริโภคยังคงขยายตัว (ภาพที่ 6) โดยสินเชื่อที่ให้แกภาคธุรกิจซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 53.2 ของสินเชื่อรวม ขยายตัวร้อยละ 2.3 จากช่วงเดียวกันของปีก่อน ขณะที่สินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภค ซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 46.8 ของสินเชื่อรวม ขยายตัวร้อยละ 4.4 จากช่วงเดียวกันปีก่อน

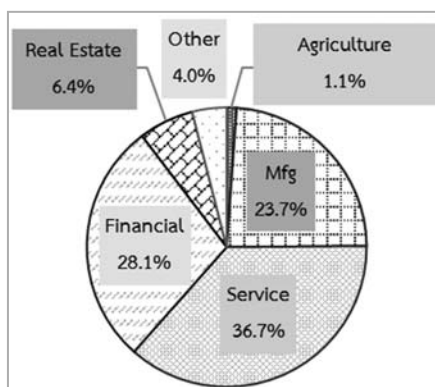
ภาพที่ 6 ยอดคงค้างสินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภคและสินเชื่อธุรกิจของธนาคารพาณิชย์

ที่มา : ธปท. / ประมวลผลโดย สศค.

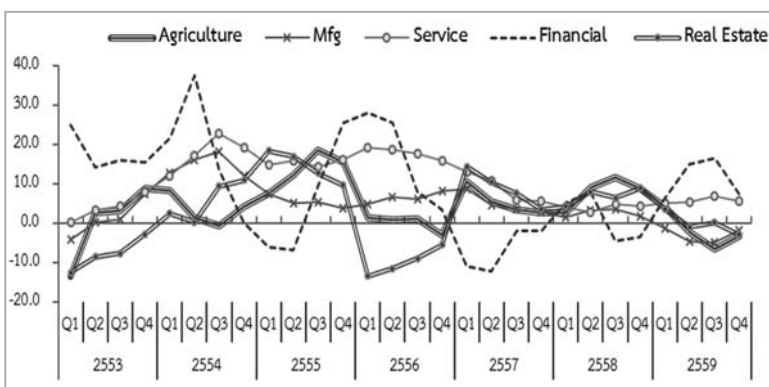
○ อย่างไรก็ตาม ในไตรมาสที่ 4 ปี 2559 ยอดคงค้างสินเชื่อธุรกิจในธนาคารพาณิชย์ขยายตัวชะลอลงจากไตรมาสก่อนหน้า จากการขยายตัวของสินเชื่อภาคการเงินและภาคบริการในอัตราที่ชะลอลง ขณะที่ภาคส่วนอื่นหดตัว (ภาพที่ 8) โดยยอดคงค้างสินเชื่อภาคบริการซึ่งมีสัดส่วนถึงร้อยละ 36.7 ของสินเชื่อธุรกิจขยายตัวชะลอลงที่ร้อยละ 5.7 จากช่วงเดียวกันปีก่อน และยอดคงค้างสินเชื่อภาคสถาบันการเงิน ซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 28.1 ของสินเชื่อธุรกิจ ขยายตัวที่ร้อยละ 7.4 จากช่วงเดียวกันปีก่อน ขณะที่ยอดคงค้างสินเชื่อภาคอสังหาริมทรัพย์ที่มีสัดส่วนร้อยละ 6.4 ของสินเชื่อธุรกิจ หดตัวที่ร้อยละ -2.8 จากช่วงเดียวกันปีก่อน ยอดคงค้างสินเชื่อภาคเกษตร ซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 1.1 ของสินเชื่อธุรกิจ หดตัวที่ร้อยละ -3.1 จากช่วงเดียวกันของปีก่อน ยอดคงค้างสินเชื่อภาคการผลิต ซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 23.7 ของสินเชื่อธุรกิจ หดตัวร้อยละ -1.9 จากช่วงเดียวกันปีก่อน และยอดคงค้างสินเชื่อภาคอื่นๆ ซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 4.0 ของสินเชื่อธุรกิจ หดตัวที่ร้อยละ -18.6 จากช่วงเดียวกันของปีก่อน

ภาพที่ 7 สินเชื่อแยกตามภาคส่วนธุรกิจ

ที่มา: ธปท. / ประมวลผลโดย สศค.

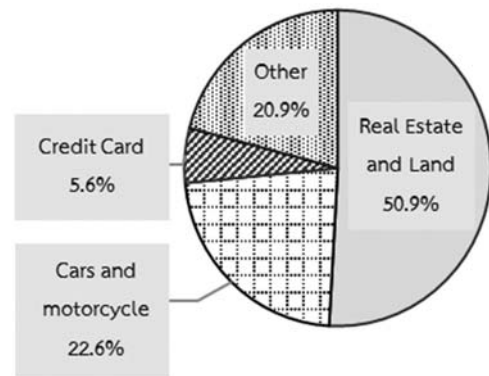
ภาพที่ 8 การขยายตัวของสินเชื่อธุรกิจ

ที่มา: ธปท. / ประมวลผลโดย สศค.

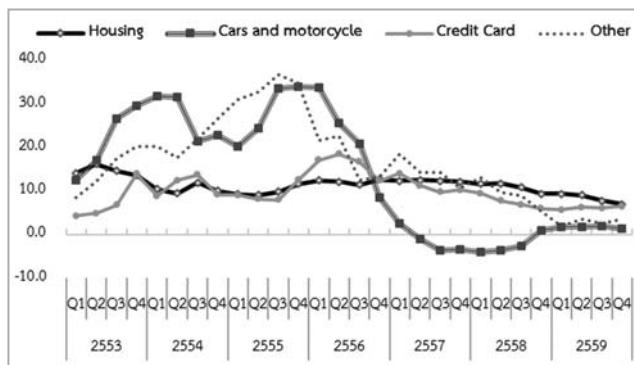
○ ในไตรมาส 4 ปี 2559 ยอดคงค้างสินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภคในธนาคารพาณิชย์ขยายตัวที่ร้อยละ 4.9 (ภาพที่ 10) โดยยอดคงค้างสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 50.9 ของสินเชื่ออุปโภคบริโภค ยังคงขยายตัวได้ดีที่ร้อยละ 7.0 จากช่วงเดียวกันของปีก่อน ยอดคงค้างสินเชื่อบัตรเครดิต ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 5.6 ของสินเชื่ออุปโภคบริโภค ขยายตัวที่ร้อยละ 6.5 จากช่วงเดียวกันปีก่อน เติบโตขึ้นจากไตรมาสก่อนหน้า ตามปริมาณการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตที่เพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากไตรมาสก่อนหน้า (ภาพที่ 11) ขณะที่สินเชื่อเพื่อซื้อรถหรือเช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์ ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 22.6 ของสินเชื่ออุปโภคบริโภค ขยายตัวที่ร้อยละ 1.3 จากช่วงเดียวกันของปีก่อน

ภาพที่ 9 โครงสร้างสินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภค

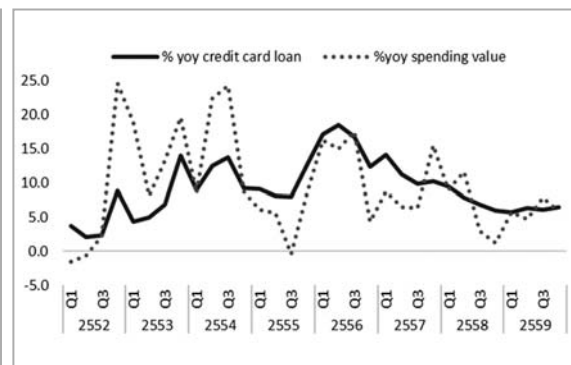
ที่มา: ธปท. / ประมวลผลโดย สศค.

ภาพที่ 10 การขยายตัวสินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภค

ที่มา: ธปท. / ประมวลผลโดย สศค.

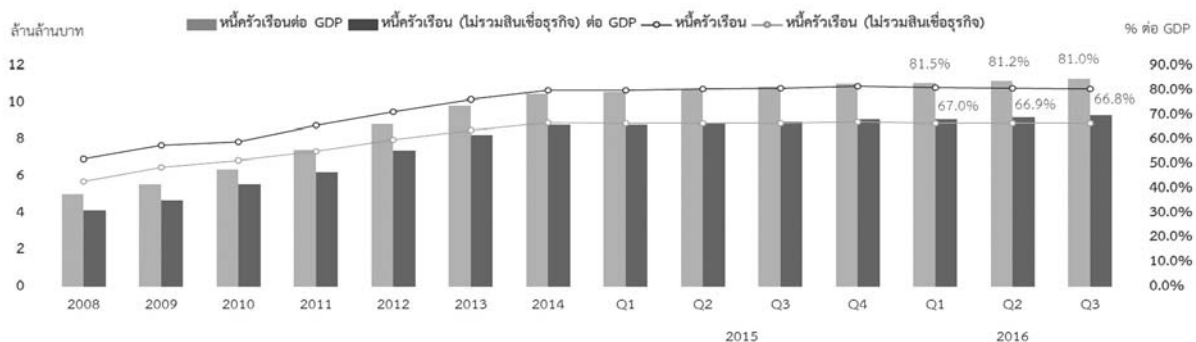
ภาพที่ 11 การใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิต

ที่มา: ธปท. / ประมวลผลโดย สศค.

○ สำหรับหนี้ภาคครัวเรือน ณ ไตรมาส 3 ปี 2559 มียอดคงค้างอยู่ที่ 11.34 ล้านล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 81.0 ของ GDP ลดลงเล็กน้อยจากไตรมาสก่อนหน้าที่อยู่ที่ร้อยละ 81.2 และนับเป็นการลดลงของสัดส่วนหนี้ภาคครัวเรือนต่อ GDP ติดต่อกันเป็นไตรมาสที่ 3 ทั้งนี้ หากไม่รวมสินเชื่อที่ครัวเรือนกู้เพื่อไปใช้ในการประกอบธุรกิจ ยอดหนี้ครัวเรือนจะอยู่ที่ 9.35 ล้านล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 66.8 ของ GDP (ภาพที่ 12)

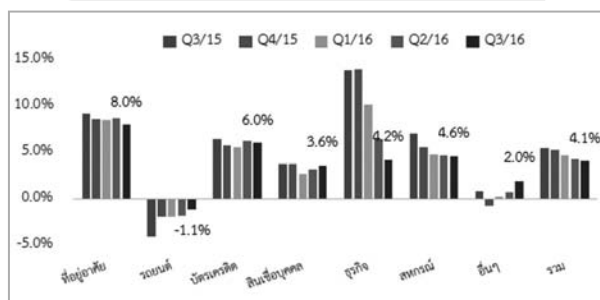
ภาพที่ 12 ระดับหนี้ภาคครัวเรือนและอัตราส่วนต่อ GDP

ที่มา : ธปท. / ประมวลผลโดย สศค.

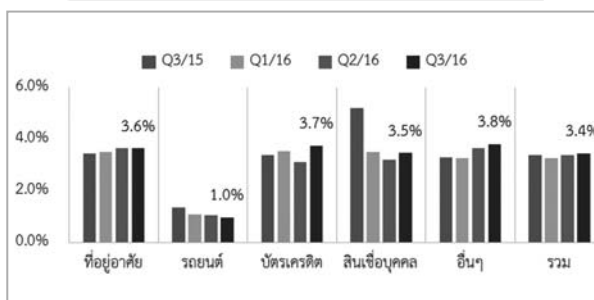
○ การขยายตัวของสินเชื่อมีทิศทางชะลอลงต่อเนื่องเป็นไตรมาสที่ 16 โดยสินเชื่อรถยนต์และจักรยานยนต์ที่หดตัวต่อเนื่องเป็นไตรมาสที่ 7 ที่ร้อยละ -1.1 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน หลังจากขยายตัวชะลอลงต่อเนื่องภายหลังโครงการรถคันแรกสิ้นสุดลงในปี 2555 (ภาพที่ 13) ด้านคุณภาพสินเชื่อพบว่าอัตราส่วนหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) ของหนี้ภาคครัวเรือนรวมอยู่ที่ร้อยละ 3.4 ทรงตัวจากไตรมาสก่อนหน้า (ภาพที่ 14)

ภาพที่ 13 อัตราการเติบโตของหนี้ภาคครัวเรือนแต่ละประเภท

ที่มา : ธปท. ประมวลผลโดย สศค.

ภาพที่ 14 อัตราส่วนหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของหนี้ภาคครัวเรือนแต่ละประเภท

ที่มา : ธปท. ประมวลผลโดย สศค.

○ กล่าวโดยสรุป ณ สิ้นไตรมาสที่ 4 ปี 2559 สินเชื่อและเงินฝากมีแนวโน้มการขยายตัวอย่างทรงตัว โดยที่สินเชื่อธุรกิจและสินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภคมีอัตราการขยายตัวที่ค่อนข้างทรงตัว สอดคล้องกับเครื่องชี้เศรษฐกิจด้านการลงทุนและการบริโภคภาคเอกชนที่ฟื้นตัวอย่างค่อยเป็นค่อยไป ทั้งนี้ คาดว่าอัตราดอกเบี้ยของธนาคารพาณิชย์ที่อยู่ในระดับต่ำ รวมถึงมาตรการส่งเสริมการลงทุนต่างๆ จะช่วยสนับสนุนให้การลงทุนภาคเอกชนและการบริโภคขยายตัวต่อเนื่อง สำหรับความมั่นคงของธนาคารพาณิชย์ในปัจจุบันพบว่ายังคงมีความแข็งแกร่ง โดยสัดส่วนหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Gross NPL) และสัดส่วนหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้สุทธิ (Net NPL) ณ ไตรมาส 4 ปี 2559 ยังคงอยู่ในระดับต่ำที่ร้อยละ 2.8 และร้อยละ 1.3 ของสินเชื่อรวม ตามลำดับ อีกทั้งธนาคารพาณิชย์มีการสำรองเงินกองทุนเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง ทำให้สัดส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง ณ เดือนธันวาคม 2559 ยังคงอยู่ในระดับสูงที่ร้อยละ 18.0 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดสำหรับในปี 2559 และ 2560 ที่ร้อยละ 9.125 และร้อยละ 9.75 ตามลำดับ

บทวิเคราะห์เศรษฐกิจ

Macroeconomic Analysis Briefings

บทวิเคราะห์

2559 ปีแห่งความพลิกผันในประเทศไทย¹

บทสรุปผู้บริหาร

○ ปี 2559 เป็นปีแห่งความเปลี่ยนแปลงทั่วโลก โดยเฉพาะในประเทศไทย ซึ่งเมื่อเกิดความเปลี่ยนแปลงขึ้นในประเทศผู้นำเหล่านี้ ย่อมส่งผลกระทบต่อเอเซียไปยังประเทศผู้ตามอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่ความพิเศษของปี 2559 คือ ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่ต่างจากสิ่งที่ทั่วโลกจับตาและคาดหมายไว้ เรียกว่าเป็นปีแห่งความ “พลิกผัน” ในประเทศไทย

○ สหราชอาณาจักร “พลิกโฉม” โดยผลการลงประชามติของสหราชอาณาจักรในการถอนตัวออกจากสหภาพยุโรป (Brexit) ที่เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 23 มิถุนายน 2559 ซึ่งมีผู้สนับสนุนให้สหราชอาณาจักรถอนตัวออกจากสหภาพยุโรปถึงร้อยละ 52 และผู้สนับสนุนให้สหราชอาณาจักรอยู่ในสหภาพยุโรปต่อราวร้อยละ 48 สวนทางกับผลสำรวจก่อนหน้านี้ที่มีคะแนนฝั่งการอยู่ต่อในสหภาพยุโรปมากกว่าการถอนตัวออกจากสหภาพยุโรป สร้างความกังวลต่อการลงทุนและด้านธุรกิจ ตลอดจนความผันผวนของตลาดหุ้นทั่วโลก

○ สหรัฐฯ “พลิกล็อต” จากผลการเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐฯ เมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน 2559 ที่ผ่านมา ซึ่งนายโดนัลด์ ทรัมป์ ผู้สมัครจากพรรครีพับลิกัน สามารถเอาชนะนางฮิลลารี คลินตัน ผู้สมัครจากพรรคเดโมแครตได้อย่างขาดลอย แม้ว่าในผลการสำรวจโดยสถาบันต่างๆ ต่างบ่งชี้ว่านางคลินตันมีคะแนนนำมาโดยตลอดก็ตาม ซึ่งทรัมป์ขู่ว่าเขาจะเป็นนโยบาย “สุดโต่ง” ต่างๆ โดยได้ให้สัญญาไว้ในช่วงหาเสียง ซึ่งอาจไม่เป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป และอาจสร้างความขัดแย้งในสังคมอเมริกันได้

○ อินเดีย “พลิกแพลง” โดยตัดสินใจยกเลิกธนบัตรชนิด 500 และ 1,000 รูปี ซึ่งมีสัดส่วนกว่าร้อยละ 86 ของธนบัตรที่หมุนเวียนในระบบในช่วงข้ามคืน เพื่อแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันและตัดหลังผู้เก็บสะสมเงินสดที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจนอกระบบหรือมีแหล่งที่มาสีเทา แต่เนื่องจากกระบวนการนำธนบัตรชนิดใหม่เข้ามาทดแทนในระบบต้องเผชิญกับอุปสรรคหลายอย่าง ทำให้การใช้จ่ายติดขัด ส่งผลกระทบต่อภาคธุรกิจและการผลิตในประเทศ ทำให้ภาพรวมของเศรษฐกิจอินเดียในระยะสั้นเริ่มส่งสัญญาณแผ่วความร้อนแรงลง แต่คาดว่าผลกระทบทางลบจะทยอยหมดไป ตามการเข้าสู่ระบบเพิ่มขึ้นของธนบัตรชนิดใหม่

1. บทนำ

ความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอยู่เสมอและหลีกเลี่ยงไม่ได้ ตลอดปี 2559 ที่ผ่านมา มีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้นมากมายทั่วโลก โดยเฉพาะในประเทศไทย ซึ่งแน่นอนว่าเมื่อเกิดความเปลี่ยนแปลงขึ้นในประเทศผู้นำเหล่านี้ ย่อมส่งผลกระทบต่อประเทศอื่นๆ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่ในปี 2559 มีความพิเศษกว่าปีอื่น เพราะความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่ ต่างไปจากสิ่งที่ทั่วโลกคาดหมายไว้ จึงเรียกได้ว่า เป็นปีแห่งความ “พลิกผัน” ในประเทศไทยบทความนี้จะรวบรวมความพลิกโฉมและพลิกแพลงที่เกิดขึ้นกับ 3 ประเทศ

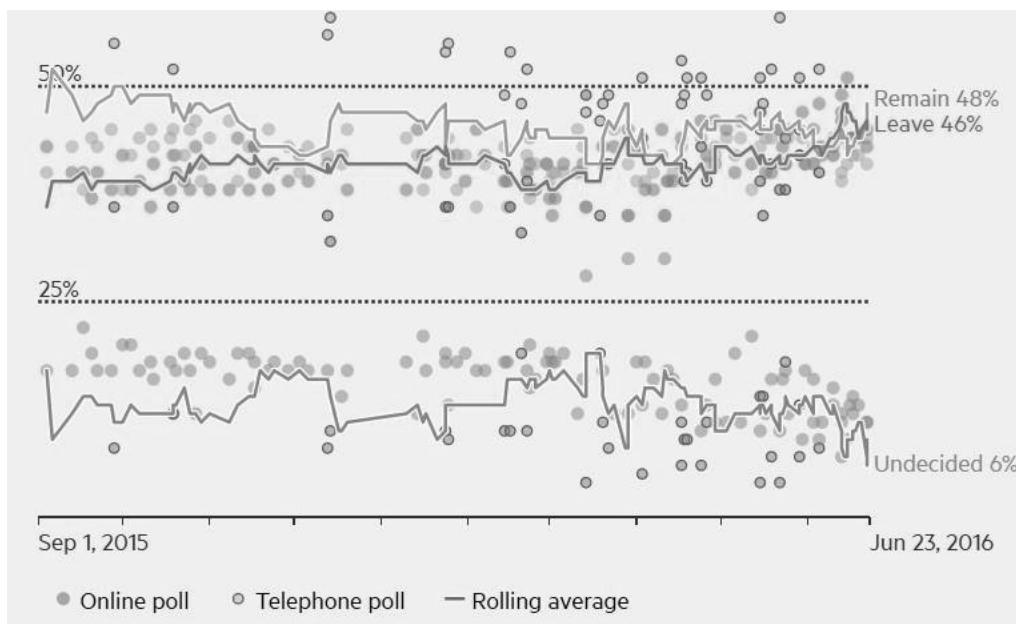
¹ ผู้เขียน ดร. พิมพ์นารา ธีรภูมิ น.ส. อรกัญญา เตชะไพบูลย์ น.ส.พิรพรรณ สุวรรณรัตน์ และ น.ส. อภิญญา เจริญญารักษ์ ส่วนการวิเคราะห์เสถียรภาพเศรษฐกิจ สำนักนโยบายเศรษฐกิจมหภาค ขอขอบคุณ นายบรรพต เพ็ชรตระกูล ผู้อำนวยการส่วนการวิเคราะห์เสถียรภาพเศรษฐกิจ และนายวุฒิพงศ์ จิตตั้งสกุล ผู้อำนวยการสำนักนโยบายเศรษฐกิจมหภาค สำหรับข้อเสนอแนะทั้งนี้ ข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความนี้เป็นความเห็นของผู้เขียน ซึ่งไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับความเห็นของสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

มหาอำนาจในด้านต่างๆ อันได้แก่ สหราชอาณาจักร ศูนย์กลางการเงินการธนาคารในยุโรป สหรัฐฯ ประเทศที่มีขนาดเศรษฐกิจใหญ่ที่สุดในโลก และอินเดีย ประเทศกำลังพัฒนาที่เป็นตลาดใหญ่อันดับสองของโลกและมีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจสูง โดยแต่ละประเทศต่างต้องเผชิญความเปลี่ยนแปลงที่นอกเหนือความคาดหมายอย่างสิ้นเชิงในปี 2559 ที่ผ่านมา

2. สหราชอาณาจักร พลิกโผ: ประชาชนต้อออกจากสหภาพยุโรป

ภายในปี 2559 นั้น แม้จะมีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้นมากมาย แต่สิ่งหนึ่งที่ประชาชนทั่วโลกส่วนใหญ่คาดไม่ถึงว่าจะเกิดขึ้นจริงคือ ผลการลงประชามติของสหราชอาณาจักรในการถอนตัวออกจากสหภาพยุโรป (Brexit) ที่เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 23 มิถุนายน 2559 ซึ่งเสียงส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 52 สนับสนุนให้สหราชอาณาจักรถอนตัวออกจากสหภาพยุโรป หรือคิดเป็นผู้ออกเสียงถึง 17,410,742 คน ขณะที่ผู้สนับสนุนให้สหราชอาณาจักรอยู่ในสหภาพยุโรปต่อมีเพียง 16,141,241 ราย (ร้อยละ 48) สวนทางกับผลสำรวจก่อนหน้านี้ที่มีคะแนนฝั่งการอยู่ต่อในสหภาพยุโรปมากกว่าการถอนตัวออกจากสหภาพยุโรป (ภาพที่ 1) ทั้งนี้ เมื่อเกิดการพลิกโผขึ้น ดัชนี FTSE 100 ของสหราชอาณาจักรในวันนั้นลดลงกว่าร้อยละ 3.2 โดยที่ราคาหลักทรัพย์หมวดธนาคารลดลงร้อยละ 15 นอกจากนี้ ดัชนีตลาดหลักทรัพย์ในภูมิภาคเอเชียได้ลดลงด้วยเช่นกัน เช่น ดัชนี Nikkei ลดลงร้อยละ 7.9 ดัชนียังเสถียรลดลงร้อยละ 2.9 และดัชนี SET ลดลงร้อยละ 1.6 เป็นต้น รวมทั้ง เงินปอนด์สเตอร์ลิงยังได้อ่อนค่าลงถึงร้อยละ 8 เมื่อเทียบกับดอลลาร์สหรัฐ และอ่อนค่าลงร้อยละ 6 เมื่อเทียบกับเงินยูโร สะท้อนให้เห็นถึงความกังวลของตลาดทุนและตลาดการเงินต่อเศรษฐกิจของสหราชอาณาจักร

ภาพที่ 1 ความเคลื่อนไหวของผลสำรวจในช่วงเดือนกันยายน 2558 – ก่อนหน้าการลงประชามติ

ที่มา: Financial Times

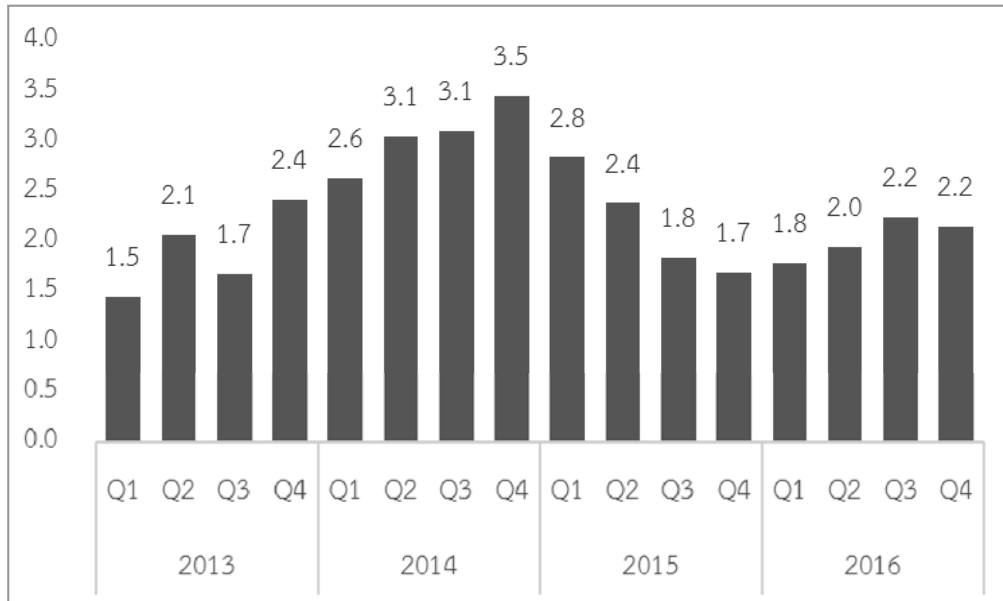
สำหรับประเด็นด้านการเมืองสหราชอาณาจักรนั้น เนื่องจากนายเดวิด คาเมรอน ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีสหราชอาณาจักรในขณะนั้น ได้ประกาศไว้ก่อนหน้านี้ว่าจะทำการลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี หากเสียงข้างมากเห็นด้วยกับการถอนตัวออกจากสหภาพยุโรป ดังนั้น เมื่อผลการลงประชามติไม่เป็นไปตามคาด นายเดวิด คาเมรอน จึงได้ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีสหราชอาณาจักร ทำให้พรรคอนุรักษนิยม (Conservative Party) ต้องทำการคัดเลือกสมาชิกของพรรคเพื่อทำหน้าที่นายกรัฐมนตรีต่อจากนายเดวิด คาเมรอน

โดยเมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม 2559 พรรคอนุรักษ์นิยมได้เลือก นางเทเรซา เมย์ มาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีสหราชอาณาจักร โดยมีจุดยืนที่จะสานต่อให้สหราชอาณาจักรถอนตัวออกจากสหภาพยุโรป แม้ว่าก่อนหน้านี้การลงประชามติ นางเทเรซา เมย์ ไม่ได้เห็นด้วยกับการถอนตัวดังกล่าวเลยก็ตาม ในการนี้ ประชาชนและนักลงทุนต่างคาดหวังถึงความชัดเจนหรือแผนการเจรจาออกจากสหภาพยุโรปที่มีแนวโน้มว่าจะให้น้ำหนักไปทางด้านการเจรจาในเรื่องการควบคุมผู้อพยพจากสหภาพยุโรปและเรื่องการค้าเสรีระหว่างสหราชอาณาจักรและสหภาพยุโรป แต่แม้ว่าจะมีข่าวที่เกี่ยวข้องกับประเด็น Brexit ออกมามากก็ตาม รัฐบาลสหราชอาณาจักรก็ยังไม่มีความชัดเจนสำหรับแผนการเจรจากับสหภาพยุโรปมากนัก จนกระทั่งมีการพูดถึงประเด็น “Hard Brexit” ซึ่งหมายถึง การเน้นควบคุมผู้อพยพจากสหภาพยุโรป ซึ่งมีความเป็นไปได้มากกว่าจะส่งผลให้สหราชอาณาจักรจะต้องสูญเสียข้อได้เปรียบด้านการค้าเสรีระหว่างประเทศกับสหภาพยุโรป และจะไม่มี การเจรจาเรื่องดังกล่าว จนกว่าทางสหราชอาณาจักรจะดำเนินการเจรจามาตรา 50 ของสนธิสัญญาสิทธิบัตรอย่างเป็นทางการ ซึ่งนางเทเรซา เมย์ คาดว่าจะดำเนินการขึ้นตอนดังกล่าวได้ภายในเดือนมีนาคม 2560

อย่างไรก็ตาม การดำเนินการเจรจามาตรา 50 ดังกล่าวอาจไม่ได้เป็นไปตามที่นางเทเรซา เมย์ คาดไว้ เพราะเมื่อราวกลางเดือนตุลาคม 2559 ได้มีประเด็นว่าเรื่องดังกล่าวควรผ่านการพิจารณาเห็นชอบของรัฐสภาก่อนที่จะดำเนินการเจรจากับสหภาพยุโรปหรือไม่ โดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรบางรายได้ให้ความเห็นว่าเรื่องนี้เป็นสิทธิของรัฐสภาเช่นกัน จึงได้มีการส่งเรื่องไปยังศาลสูงของสหราชอาณาจักร (UK High Court of Justiciary) ซึ่งทำหน้าที่เป็นทั้งศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ และเมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2559 ศาลสูงฯ ได้ตัดสินว่าประเด็น Brexit จะต้องผ่านการเห็นชอบของรัฐสภาก่อนที่จะดำเนินการเจรจากับสหภาพยุโรปได้ แต่ในเวลาต่อมา รัฐบาลสหราชอาณาจักร นำโดยนางเทเรซา เมย์ นายกรัฐมนตรีสหราชอาณาจักร ได้ทำการยื่นอุทธรณ์เรื่องดังกล่าวไปยังศาลฎีกา (Supreme Court) ซึ่งฝ่ายรัฐบาลสหราชอาณาจักรอ้างว่า Brexit เป็นการดำเนินการด้านนโยบายต่างประเทศ ซึ่งรัฐบาลสามารถที่จะตัดสินใจได้ ขณะที่ด้านผู้ร้องต่อศาลสูงก่อนหน้านี้ยังคงมีจุดยืนว่ารัฐบาลไม่มีสิทธิที่จะดำเนินการเจรจามาตรา 50 ของสนธิสัญญาสิทธิบัตรโดยที่ไม่ได้รับความเห็นชอบใดๆ จากรัฐสภาสหราชอาณาจักร และเมื่อปลายเดือนมกราคม 2560 ศาลฎีกาได้ตัดสินไปในทิศทางเดียวกับศาลสูง ซึ่งสรุปว่าก่อนการเจรจาถอนตัวออกจากสหภาพยุโรปอย่างเป็นทางการนั้น รัฐบาลจะต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาเสียก่อน ทั้งนี้ แม้ว่าเมื่อต้นเดือนกุมภาพันธ์ 2560 สภาสามัญ (House of Commons) จะโหวตเห็นด้วยกับการดำเนินการตามมาตรา 50 ของสนธิสัญญาสิทธิบัตรให้สหราชอาณาจักรสามารถถอนตัวออกจากสหภาพยุโรปได้ โดยสภาดังกล่าวโหวตด้วยคะแนน 498 ต่อ 114 แต่ยังไม่มีความชัดเจนว่ารัฐสภาจะเห็นด้วยทั้งหมดกับแผนการออกจากสหภาพยุโรปของรัฐบาลสหราชอาณาจักรที่เป็นแบบ Hard Brexit จึงอาจส่งผลให้รัฐบาลสหราชอาณาจักรต้องใช้เวลามากขึ้นในการเจรจาทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะมีประเด็นความกังวลและความไม่แน่นอนต่อเศรษฐกิจของสหราชอาณาจักรหลังจากประเด็น Brexit ที่ส่งผลให้เงินปอนด์อ่อนค่าและระดับต่ำสุดเป็นประวัติการณ์ แต่เครื่องชี้เศรษฐกิจส่วนใหญ่ของสหราชอาณาจักรในไตรมาสที่ 3 ปี 2559 กลับปรับตัวไปในทิศทางที่ดีขึ้น ส่งผลให้เศรษฐกิจสหราชอาณาจักรในไตรมาสที่ 3 ปี 2559 ขยายตัวร้อยละ 2.2 จากช่วงเดียวกันปีก่อน เติบโตขึ้นจากสองไตรมาสก่อนหน้านี้ (ภาพที่ 2) นอกจากนี้ เศรษฐกิจสหราชอาณาจักรในไตรมาสที่ 4 ปี 2559 ยังส่งสัญญาณถึงแนวโน้มการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยดัชนีผู้จัดการฝ่ายจัดซื้อภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 54.6 และ 55.3 จุด ตามลำดับ ซึ่งปรับตัวเพิ่มขึ้นจากค่าเฉลี่ยของไตรมาสที่ 3 นอกจากนี้ ยอดค้าปลีกขยายตัวเร่งขึ้นเช่นกัน โดยเฉลี่ยที่ร้อยละ 5.7 จากช่วงเดียวกันปีก่อน สูงกว่าอัตราการขยายตัวในไตรมาสที่ 3 สะท้อนการเติบโตอย่างต่อเนื่องทั้งในด้านอุปทานและด้านอุปสงค์

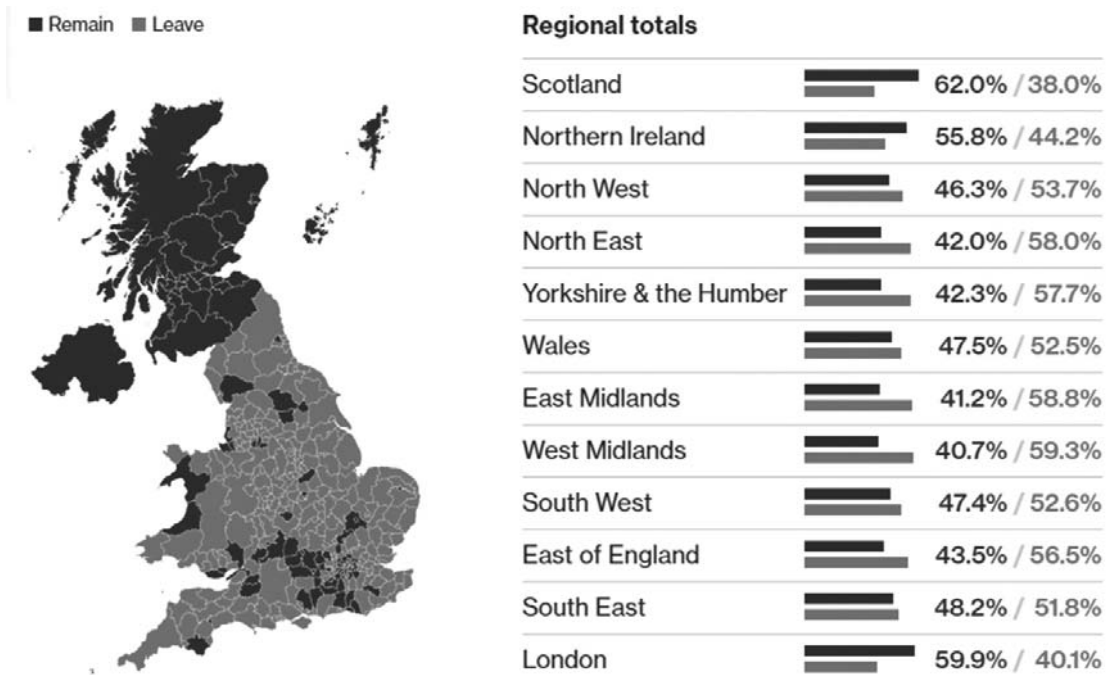
ภาพที่ 2 การขยายตัวทางเศรษฐกิจของสหราชอาณาจักร

ที่มา: CEIC รวบรวมโดย สศค.

อย่างไรก็ดี เศรษฐกิจสหราชอาณาจักรในปี 2560 อาจชะลอตัวลงจากของในปี 2559 เนื่องจากความไม่ชัดเจนด้านการเจรจาประเด็น Brexit กับสหภาพยุโรป ซึ่งแม้นางเทเรซา เมย์ จะยังคงยืนยันว่าการดำเนินการเจรจาเรื่อง Brexit อย่างเป็นทางการจะเป็นไปตามที่วางแผนไว้ โดยเริ่มดำเนินการเจรจามาตรา 50 ของสนธิสัญญาสิทธิสบอนภายในเดือนมีนาคม 2560 และคาดว่าจะสามารถถอนตัวออกจากสหภาพยุโรปได้ภายในปี 2562 แต่ในความเป็นจริงแล้วอาจต้องใช้ระยะเวลาในการวางแผนและดำเนินการ ซึ่งจะส่งผลให้ภาคธุรกิจและการลงทุนชะลอตัวลง รวมถึงปัจจัยเสี่ยงด้านความมั่นคงภายในสหราชอาณาจักรเนื่องจากสกอตแลนด์ยังคงมีจุดยืนที่จะจัดทำประชามติออกจากสหราชอาณาจักร หากการเจรจามาตรา 50 ของสนธิสัญญาสิทธิสบอนทำให้สหราชอาณาจักรต้องยอมดำเนินการ “Hard Brexit” โดยในการทำประชามติประเด็น Brexit ที่ผ่านมาสกอตแลนด์เป็นพื้นที่ที่เสี่ยงสูงมากถึงกว่าร้อยละ 62 ลงคะแนนให้สหราชอาณาจักรอยู่ในสหภาพยุโรปต่อไป (ภาพที่ 3) ซึ่งความเสี่ยงในประเด็นนี้มีความเป็นไปได้สูง เพราะแม้ว่าสหราชอาณาจักรจะต้องการดำรงสิทธิ์ในด้านการค้าเสรีกับสหภาพยุโรปได้ไปพร้อมๆ กับการควบคุมผู้อพยพจากสหภาพยุโรป แต่ท่าทีของประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป โดยเฉพาะโปแลนด์ สโลวาเกีย ฮังการี และสาธารณรัฐเช็กไม่ต้องการให้สหราชอาณาจักรได้สิทธิประโยชน์เท่าเดิมหลัง Brexit ตลอดจนอาจกดดันไม่ให้สหราชอาณาจักรได้สิทธิตัดสินใจในการออกนโยบายของสหภาพยุโรปอย่างเต็มที่ ทั้งในช่วงระหว่างการเจรจา หรือในช่วง “โค้งสุดท้าย” ก่อนถอนตัวออกจากสหภาพยุโรปอย่างเป็นทางการ เพราะฉะนั้น จึงไม่ใช่เรื่องง่ายเลยสำหรับทั้งสหราชอาณาจักรและสหภาพยุโรปที่จะได้ข้อสรุปที่ชัดเจนและเกิดผลดีต่อทุกฝ่าย

ภาพที่ 3 ผลการลงประชามติ Brexit เมื่อวันที่ 23 มิถุนายน 2559

ที่มา: Bloomberg

ดังนั้น ภายในสองปีต่อจากนี้ นอกจากเราจะต้องจับตามองผลของการเจรจามาตรา 50 ของสนธิสัญญา Lisbon ระหว่างสหราชอาณาจักรและสหภาพยุโรป เพื่อให้สหราชอาณาจักรถอนตัวออกจากสหภาพยุโรปอย่างเป็นทางการแล้ว ยังมีประเด็นด้านความมั่นคงที่จะต้องจับตามองต่อไปสำหรับเสถียรภาพของสหราชอาณาจักรและสหภาพยุโรปอีกด้วย อาทิ แนวโน้มการจัดทำประชามติของสกอตแลนด์เพื่อถอนตัวออกจากสหราชอาณาจักรและจะขอคงอยู่ในสหภาพยุโรปต่อไป นอกจากนี้ สหภาพยุโรปยังอาจต้องเผชิญกับเสถียรภาพด้านการเมืองและการเงินที่สั่นคลอน เนื่องจากประเทศสมาชิกที่มีเศรษฐกิจขนาดใหญ่ในยูโรโซนต่างมีท่าทีว่า อาจจัดทำประชามติถอนตัวออกจากสหภาพยุโรป หากฝ่ายที่ต่อต้านสหภาพยุโรปเป็นผู้ชนะการเลือกตั้งที่จะเกิดขึ้นเร็ว ๆ นี้ เช่น ฝรั่งเศส (เลือกตั้งในปี 2560) และอิตาลี (เลือกตั้งในปี 2561) เป็นต้น ซึ่งผลของการเจรจา Brexit อาจเป็นมาตรฐานสำหรับการพิจารณาการจัดทำประชามติในประเด็นดังกล่าวสำหรับประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปอื่น ๆ ด้วย โดยหากสหราชอาณาจักรได้รับสิทธิประโยชน์ตามที่คาดหวัง ก็จะมีผลกระทบต่อเสถียรภาพด้านความมั่นคงของสหภาพยุโรปอย่างแน่นอน

3. สหรัฐฯ พลิกโลก: ประธานาธิบดี

สหรัฐฯ เป็นหนึ่งในต้นแบบประเทศระบอบประชาธิปไตย การเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐฯ ซึ่งเป็นประมุขของประเทศจึงมีกระบวนการที่ซับซ้อนและใช้ระยะเวลายาวนานเพื่อความโปร่งใสและเป็นธรรม การเลือกตั้งครั้งล่าสุดเมื่อปี 2559 นี้ก็เช่นกัน โดยกระบวนการเลือกตั้งใช้เวลาเกือบ 2 ปีนับตั้งแต่เดือนมีนาคม 2558 ถึงวันที่ 20 มกราคม 2560 และอยู่ในความสนใจและสายตาประชาคมโลกมาโดยตลอด เนื่องจากประธานาธิบดีสหรัฐฯ เป็นเสมือนผู้นำโลก ผู้ “ชี้เป็นชี้ตาย” แนวทางการดำเนินนโยบายสหรัฐฯ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อทิศทางเศรษฐกิจโลกและการเมืองอีกต่อหนึ่ง ทำให้สื่อและนักวิเคราะห์หลายสำนักคาดการณ์ผลกระทบและตั้งความคาดหวังต่อผลการเลือกตั้ง จนถึงขั้นอาจเอนเอียงไปทางผู้สมัครคนใดคนหนึ่งเป็นพิเศษ

การเลือกตั้งครั้งนี้ก็เช่นกัน ก่อนการเลือกตั้งทั่วไปจะมีขึ้นในวันที่ 8 พฤศจิกายน 2559 ผลการสำรวจแสดงให้เห็นชัดเจนว่า ชาวอเมริกัน ภาคเอกชนทั่วโลก และนักวิเคราะห์นานาชาตินิยมนางฮิลลารี คลินตัน ผู้สมัครจากพรรคเดโมแครตมากกว่า โดยผลสำรวจของ trumpxclinton.com พบว่าคลินตัน

มีคะแนนนิยมนำนายโดนัลด์ ทรัมป์ ผู้สมัครจากพรรคริพับลิกันอย่างเห็นได้ชัดที่ร้อยละ 47.5 ต่อร้อยละ 42.3 และนักวิเคราะห์ตามการรายงานของสำนักข่าว Bloomberg ยังประเมินว่าโอกาสที่ทรัมป์จะชนะการเลือกตั้ง และได้เสียงข้างมากในสภาองเกรสมีเพียงร้อยละ 11² นอกจากนี้ นักลงทุนทั่วโลกส่วนใหญ่ยังสนับสนุนนางคลินตันมากกว่า เนื่องจากกังวลต่อบุคลิกของทรัมป์และแนวนโยบายที่สุดโต่ง ตลอดจนการเปลี่ยนพรรคการเมืองผู้นำประเทศซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อภาพรวมเศรษฐกิจและการเงินทั่วโลก

เมื่อให้เลือกตั้งแต่ละรัฐเริ่มปิดลง และการนับคะแนนเริ่มต้นขึ้นในช่วงค่ำของวันที่ 8 พฤศจิกายน 2559 (ตามเวลาสหรัฐฯ) ผลการนับคะแนนเริ่มส่งสัญญาณต่างจากผลสำรวจอย่างสิ้นเชิง โดยนอกเหนือจากรัฐที่เป็นฐานเสียงดั้งเดิมของพรรคริพับลิกันแล้ว ทรัมป์ยังชนะการเลือกตั้งในรัฐที่ทั้ง 2 พรรคมีฐานคะแนนเสียงใกล้เคียงกัน (Swing State) ไปได้ถึง 7 ใน 10 รัฐ ทำให้ทรัมป์ชนะการเลือกตั้งในระบบผู้เลือกตั้ง (Electoral Vote) ไปได้ถึงร้อยละ 57 ต่อร้อยละ 43 โดยได้จำนวนเสียงจากผู้เลือกตั้งทั้งหมด 306 เสียง มากกว่ากึ่งหนึ่งซึ่งเป็นจำนวนขั้นต่ำที่ 270 เสียง และได้เสียงข้างมากในสภาองเกรสทั้ง 2 สภาทั้งในสภาผู้แทนราษฎร (House of Representatives) และวุฒิสภา (Senate) ทำให้ทรัมป์ชนะการเลือกตั้งอย่างขาดลอย และถือเป็นชัยชนะที่พลิกลือคึกคักปากกาเขียนทั่วโลก

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าทรัมป์จะชนะการเลือกตั้งในครั้งนี้ซึ่งเป็นการเลือกตั้งแบบคณะผู้เลือกตั้ง (Electoral Vote) ใช้วิธีการนับคะแนนระบบ Winner-Take-All³ แต่ผลการนับคะแนนจากเสียงของประชาชนรวมทั้งประเทศที่ไม่ผ่านคณะผู้เลือกตั้ง หรือที่เรียกว่า Popular Vote กลับพบว่าคลินตันมีคะแนนนำอยู่เกือบ 3 ล้านเสียง (ภาพที่ 4) ซึ่งทำให้เกิดกระแสต่อต้านทรัมป์ โดยเฉพาะจากกลุ่มเสรีนิยม (Liberal) ตลอดจนกลุ่มเด็ก เยาวชน และสตรี

ภาพที่ 4 ทรัมป์ชนะการเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐฯ ท่ามกลางความขัดแย้ง

ที่มา: uselectionatlas.org และ ballotpedia.org รวบรวมโดยผู้เขียน

² อ้างอิงจาก <https://www.bloomberg.com/politics/articles/2016-11-04/what-will-government-look-like-after-tuesday-predictions-and-polls-have-a-few-answers>

³ ผู้เขียน ดร. พิมพ์นารา ทิรัญกลี น.ส. อรกันยา เตชะไพฑูริย์ น.ส.พิรพรรณ สุวรรณรัตน์ และ น.ส. อภิญา เจนธัญญารักษ์ ส่วนการวิเคราะห์เสถียรภาพเศรษฐกิจ สำนักนโยบายเศรษฐกิจมหภาค ขอขอบคุณ นายพรพรหม เพ็ชรตระกูล ผู้อำนวยการส่วนการวิเคราะห์เสถียรภาพเศรษฐกิจ และนายวุฒิพงศ์ จิตตั้งสกุล ผู้อำนวยการสำนักนโยบายเศรษฐกิจมหภาค สำหรับข้อเสนอแนะ ทั้งนี้ ข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความนี้เป็นความเห็นของผู้เขียน ซึ่งไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับความเห็นของสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

ในด้านของตลาดการเงินโลก ซึ่งอ่อนไหวต่อความเคลื่อนไหวสถานการณ์ต่างๆ ในโลก ผลการเลือกตั้งนี้ ทำให้เงินทุนเคลื่อนย้ายในตลาดโลกผันผวนอย่างมาก ดัชนีตลาดหลักทรัพย์ทั่วโลกปรับตัวลดลง และดอลลาร์สหรัฐผันผวนและอ่อนค่าเมื่อเทียบกับเงินสกุลหลัก อย่างไรก็ตาม ผลกระทบต่อตลาดการเงินโลกเป็นเพียงผลกระทบที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและในระยะสั้นเท่านั้น ผลกระทบที่แท้จริงจำเป็นต้องพิจารณาจากผลกระทบต่อภาคเศรษฐกิจจริง

ในแง่ของเศรษฐกิจสหรัฐฯ นโยบาย “America First” ที่ทรัมป์ประกาศจะดำเนินการในช่วง 100 วัน หลังพิธีสาบานตนรับตำแหน่งนั้น เป็นนโยบายที่เน้นการเติบโตภายในประเทศเป็นหลัก โดยส่งเสริมการขยายตัวของภาคธุรกิจในประเทศ จากมาตรการทางภาษีและการใช้จ่ายภาครัฐ อาทิ การลดอัตราภาษีเงินได้ของชนชั้นกลาง การร่วมลงทุนกับภาคเอกชนและให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีแก่ผู้ประกอบการเพื่อจูงใจให้เกิดการลงทุนด้านสาธารณูปโภคและพลังงาน และการลดกฎระเบียบและปรับปรุงกฎหมายทางธุรกิจให้ทันสมัย นโยบายเหล่านี้ คาดว่าจะเป็นปัจจัยสนับสนุนการขยายตัวของภาคการผลิต รวมทั้งกระตุ้นการใช้จ่ายของภาคประชาชนในประเทศ ทำให้เศรษฐกิจสหรัฐฯ เติบโตขึ้นในปี 2560 พร้อมกันนี้อาจช่วยเรียกความเชื่อมั่นของนักลงทุนที่มีต่อทรัมป์กลับคืนมา

อย่างไรก็ตาม ทรัมป์จำเป็นต้องเผชิญอุปสรรคจากระดับหนี้สาธารณะที่อยู่ในระดับสูง แม้ว่าในเวลานี้ระดับเพดานหนี้สาธารณะของสหรัฐฯ จะถูกขยายออกไป แต่ในเดือนมีนาคม 2560 สภาองเกรสจะพิจารณาประเด็นเพดานหนี้สาธารณะอีกครั้ง ซึ่งอาจทำให้รัฐบาลภายใต้แกนนำของทรัมป์ต้องหาวิธีเพิ่มรายได้ภาครัฐ เพื่อให้สามารถดำเนินตามนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจดังกล่าวได้ทั้งหมด

นอกจากนี้ ในแง่ของผลกระทบต่อเศรษฐกิจโลก นโยบายกีดกันการค้าระหว่างประเทศ (Protectionism) ของทรัมป์ อาทิ การถอนตัวจากการเป็นสมาชิกความตกลงหุ้นส่วนยุทธศาสตร์เศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (TPP) และการขอเปิดเจรจาการค้าเสรีอเมริกาเหนือ (NAFTA) ใหม่อีกครั้ง อาจส่งผลกระทบต่ออำนาจในตลาดการค้าโลก เนื่องจากสหรัฐฯ เป็นผู้นำเข้าอันดับ 1 ของโลก และการถอนตัวออกจาก TPP ของสหรัฐฯ จะทำให้บทบาทของความตกลงนี้ลดลงและทำให้ความตกลงพันธมิตรทางการค้าระดับภูมิภาค (RCEP) กลับมามีบทบาทเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ นโยบายกีดกันการค้ากับจีน อาทิ การต่อต้านการแทรกแซงอัตราแลกเปลี่ยนเงินหยวนของจีน การบังคับใช้กฎหมายระหว่างประเทศเข้มข้นขึ้น หรือการขึ้นกำแพงภาษีสินค้านำเข้าจากจีนเป็นร้อยละ 45 หากจำเป็น จะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจจีนซึ่งเป็นประเทศมหาอำนาจยุคใหม่ และทำให้ทั่วโลกได้รับผลกระทบจากความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจระดับสูงของโลก

4. อินเดีย พลิกแพลง: ยกเลิกธนบัตร 500 และ 1,000 รูปี

เมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน 2559 นายเรนเดรา โมดี นายกรัฐมนตรีอินเดีย ประกาศยกเลิกธนบัตรชนิด 500 และ 1,000 รูปี (คิดเป็นเงินบาทประมาณ 265 และ 530 บาท ตามลำดับ) ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน โดยมีผลทันที และออกธนบัตรรูปแบบใหม่มาทดแทน โดยธนบัตร 2 ชนิดที่ยกเลิกนี้คิดเป็นสัดส่วนกว่าร้อยละ 86 ของธนบัตรที่หมุนเวียนอยู่ในระบบการเงินของอินเดีย⁴ และอินเดียถือเป็นเศรษฐกิจที่พึ่งพาการใช้เงินสดมาก คิดเป็นกว่าร้อยละ 12 ของ GDP⁵

⁴ อ้างอิงจาก <https://www.bloomberg.com/politics/articles/2016-11-04/what-will-government-look-like-after-tuesday-predictions-and-polls-have-a-few-answers>

⁵ ระบบ Winner-Takes-All คือระบบการนับคะแนนโดยพรรคใดได้จำนวนผู้เลือกตั้งเป็นเสียงข้างมากในรัฐหนึ่ง ถือว่าพรรคนั้นได้จำนวนผู้เลือกตั้งในรัฐนั้นไปทั้งหมด เช่นรัฐนิวยอร์กมีผู้เลือกตั้ง 29 คน หากพรรคเดโมแครตได้จำนวนผู้เลือกตั้ง 20 คน ซึ่งถือว่าเป็นเสียงข้างมาก ถือว่าพรรคเดโมแครตชนะในรัฐนิวยอร์กและได้คะแนนจากผู้เลือกตั้งไปทั้งหมด 29 คนทันที อย่างไรก็ตาม รัฐเมนและรัฐเนบราสก้าไม่ได้ใช้วิธี Winner-Takes-All แต่ให้ผู้เลือกตั้งทุกคนไม่ว่าจากพรรคใดเข้าสภาผู้เลือกตั้งทั้งหมด

ทางการเงินอินเดียกำหนดให้ประชาชนสามารถนำธนบัตรที่ยกเลิกไปแลกหรือฝากเงินที่ธนาคารและไปรษณีย์ได้ภายในสิ้นปี 2559 ซึ่งเบื้องต้นกำหนดให้สามารถแลกธนบัตรได้ไม่เกิน 4,000 รูปีต่อวัน (ประมาณ 2,000 บาท) แต่ด้วยความขลุกขลักมากมายและอุปสงค์ต่อการใช้นธนบัตรใหม่ที่สูงจึงทำให้รัฐบาลอินเดียต้องปรับเพิ่มเพดานเป็น 4,500 รูปีต่อวัน เมื่อ 13 พฤศจิกายน 2559 แต่ต่อมาวันที่ 17 พฤศจิกายน 2559 ก็ได้ปรับลดลงเป็น 2,000 รูปีต่อวัน ทั้งนี้ กฎเกณฑ์การยกเลิกธนบัตรเก่าและแลกธนบัตรถูกปรับเปลี่ยนหลายครั้ง จนกระทั่งตั้งแต่วันที่ 25 พฤศจิกายน 2559 เป็นต้นมา การแลกธนบัตรไม่สามารถทำได้อีกต่อไป ประชาชนจะต้องนำเงินสดเข้าไปฝากธนาคารเท่านั้น ส่วนการใช้จ่ายอื่นใดยังสามารถทำผ่านช่องทางอื่นๆ เช่น เช็คหรือช่องทางอื่นทางอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม เพื่อลดความกังวลของประชาชนจากการนำเงินสดมาฝากธนาคารและจะไม่สามารถถอนได้ รัฐบาลจึงได้มีแรงจูงใจเพิ่มเติมให้นำเงินฝากเข้าระบบ เช่น หากฝากเงินสด 4,000 รูปี จะได้รับสิทธิถอนเงินเพิ่มเติม 4,000 รูปี จากเกณฑ์ปกติในขณะนี้ที่สัปดาห์ละไม่เกิน 24,000 รูปี เป็นต้น ทั้งนี้ ประชาชนได้รับสิทธิให้กดเงินสดออกจากเครื่อง ATM ได้ไม่เกินวันละ 2,500 รูปี และในกรณีจะแต่งงานสามารถถอนเงินได้ 250,000 รูปี ภายในสิ้นปี 2559 นอกจากนี้ หากผู้ใดที่มีการฝากเงินหรือแลกเงินมากกว่า 250,000 รูปี โดยไม่สามารถอธิบายแหล่งที่มาของเงินได้ จะถูกปรับให้เสียภาษีร้อยละ 200

นโยบายการยกเลิกธนบัตรในครั้งนี้ เกิดขึ้นต่อเนื่องจากมาตรการนิรโทษกรรมทางภาษี ซึ่งอนุญาตให้ประชาชนหรือบริษัทอินเดียเข้ามาเปิดเผยข้อมูลกับภาครัฐถึงสินทรัพย์ที่ครอบครองอยู่และไม่เคยแจ้งต่อกรมสรรพากรไว้ ไม่ต้องรับโทษ แต่จะต้องเสียภาษีร้อยละ 45 ของมูลค่าสินทรัพย์ที่แจ้ง ซึ่งโครงการนี้มีผู้เข้าร่วมถึง 72,000 คน มีมูลค่าสินทรัพย์รวมกว่า 2.2 ล้านล้านรูปี และหลังจากนโยบายการยกเลิกธนบัตร ได้มีมาตรการนิรโทษกรรมทางภาษีออกมาอย่างต่อเนื่อง โดยเมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2559 ได้มีประกาศว่าจะละเว้นโทษแก่ผู้ที่เข้ามาเปิดเผยข้อมูลกับภาครัฐถึงรายได้ที่ไม่เคยแจ้งต่อกรมสรรพากรไว้ หากยินยอมจะจ่ายค่าปรับในอัตราร้อยละ 50 ของมูลค่ารายได้และจะต้องฝากเงินอีกร้อยละ 25 ไว้กับกองทุนของรัฐบาลเพื่อช่วยเหลือผู้ยากไร้ แต่ถ้าหากไม่ยินยอมเข้าร่วมโครงการนี้และถูกตรวจพบภายหลังจะต้องถูกกรมสรรพากรยึดทรัพย์สินในสัดส่วนร้อยละ 85

แม้ว่าการยกเลิกธนบัตรในครั้งนี้จะมีเป้าหมายที่ดีคือ 1) แก้ไขปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งส่วนใหญ่จะเก็บสะสมเงินที่ได้ไว้โดยไม่สุจริตเป็นเงินสด 2) แก้ไขปัญหา “เศรษฐกิจสีดำน” หรือเศรษฐกิจนอกระบบของอินเดีย ซึ่งธนาคารโลกคำนวณว่ามีสัดส่วนกว่าร้อยละ 23 ของเศรษฐกิจในปี 2550 3)ปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินต่อผู้ก่อการร้ายผ่านธนบัตรปลอม ซึ่งธนบัตร 2 ชนิดที่ยกเลิกนี้ได้รับความนิยมในการปลอมแปลงสูง 4) ส่งเสริมการใช้จ่ายผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อก้าวตามให้ทันเศรษฐกิจยุคดิจิทัล และ 5) กระตุ้นให้เงินกลับเข้ามาหมุนเวียนในระบบ เพื่อขยายฐานภาษีในระยะต่อไป โดยกำหนดให้ประชาชนต้องนำธนบัตรที่ยกเลิกเข้าไปฝากธนาคารเท่านั้น และส่งเสริมให้การใช้จ่ายเปลี่ยนไปใช้ช่องทางเช็คหรืออิเล็กทรอนิกส์อื่นแทน จึงเป็นกฎเกณฑ์บังคับให้ผู้ที่ไม่เคยมีบัญชีธนาคารต้องเปิดบัญชี ให้ผู้ที่เคยสะสมเงินสดต้องนำเงินมาฝาก ให้การใช้จ่ายเป็นอิเล็กทรอนิกส์มากขึ้นและลดการใช้เงินสด ทำให้เงินกลับเข้ามาสู่ระบบธนาคารมากขึ้น

แต่การดำเนินการได้พบข้อขัดข้องระหว่างทางมากมาย เช่น ในพื้นที่ชนบท ประชาชนเข้าถึงสาขานาคารได้ยากลำบาก โดยน้อยกว่า 1 ใน 3 ของหมู่บ้านในชนบทมีสาขาของธนาคารในระยะ 5 กิโลเมตร เป็นต้น นอกจากนี้ เครื่อง ATM ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันไม่สามารถแจกจ่ายธนบัตรชนิดใหม่ได้ เนื่องจากขนาดไม่เท่าเดิม ทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนเงินสดเป็นวงกว้าง ทำให้การจ่ายค่าจ้าง การชำระค่าสินค้าและบริการติดขัด และทำให้ประชาชนชะลอการใช้จ่ายบางประเภท เช่น ในภาคอสังหาริมทรัพย์ซึ่งยังคงพึ่งพาการใช้เงินสดในการซื้อขายอยู่มาก ส่วนหนึ่งจากการพอกเงินนอกระบบ เป็นต้น ซึ่งข้อติดขัดเหล่านี้ ได้เริ่มส่งผลต่อภาพรวมอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของอินเดียในปัจจุบันแล้ว

เครื่องชี้ทางเศรษฐกิจของอินเดียในเดือนพฤศจิกายน 2559 เริ่มส่งสัญญาณในเชิงลบ โดยดัชนีผู้จัดการฝ่ายจัดซื้อภาคบริการ (สัดส่วนร้อยละ 64 ของ GDP ปี 2558) ลดลงแตะระดับต่ำสุดในรอบ 3 ปีที่ 46.7 จุด และอยู่ต่ำกว่า 50.0 จุดเป็นครั้งแรกในรอบกว่า 1 ปี โดยภาคส่วนที่ได้รับผลกระทบทางลบมาก ได้แก่ ภาคการเงิน โรงแรมและร้านอาหาร และธุรกิจการให้เช่า โดยปริมาณเงินสดในระบบที่ลดลงส่งผลให้เกิดปัญหาการชำระเงินล่าช้า แต่คาดว่าผลกระทบนี้จะถูกจำกัดอยู่ในระยะสั้นและบรรเทาลงเมื่อธนบัตรชนิดใหม่เข้าสู่ระบบอย่างครบถ้วน นอกจากนี้ ดัชนีผู้จัดการฝ่ายจัดซื้อภาคอุตสาหกรรม (สัดส่วนร้อยละ 20 ของ GDP ปี 2558) ลดลงเช่นกันที่ระดับ 52.3 จุด สะท้อนภาคอุตสาหกรรมที่ยังขยายตัวได้แต่ในอัตราชะลอลง โดยปริมาณเงินสดที่ลดลงในระบบทำให้เกิดปัญหาขาดแคลนเงินสดในการชำระค่าปัจจัยการผลิตและการผลิตในแต่ละขั้นตอนในระยะสั้น แต่คาดว่าจะไม่ส่งผลกระทบต่อภาคอุตสาหกรรมในระยะต่อไป เนื่องจากผู้ผลิตนอกระบบจะถูกบีบให้ออกจากตลาดโดยปริยาย

จากสัญญาณเศรษฐกิจอินเดียในช่วง 1 เดือนหลังการประกาศนโยบายนี้ นักวิเคราะห์ต่างเห็นพ้องต้องกันว่า นโยบายการยกเลิกธนบัตรในครั้งนี้จะส่งผลลบต่ออัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของอินเดียในระยะสั้น แต่จะเป็นผลดีต่อระบบเศรษฐกิจในภาพรวมในระยะต่อไป จากการลดกิจกรรมเศรษฐกิจนอกระบบ การขยายฐานภาษี และการเพิ่มการใช้จ่ายในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ รายละเอียดแสดงในตารางที่ 1

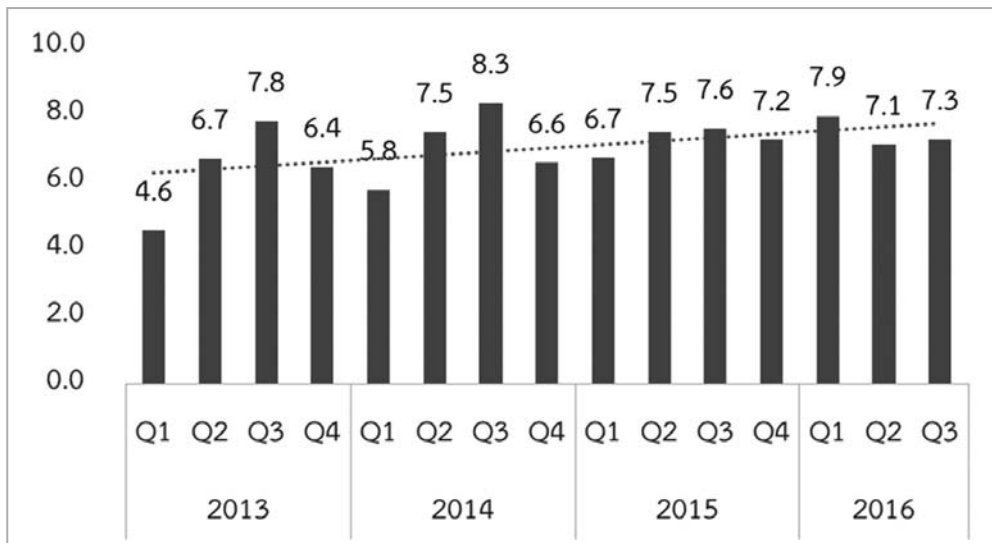
ตารางที่ 1 สรุปการปรับลดประมาณการอัตราการขยายตัวเศรษฐกิจของอินเดีย
ภายหลังการยกเลิกธนบัตร 2 ชนิด โดยองค์กรต่างๆ

องค์กร	รายละเอียดการปรับลดประมาณการ
Ambit Capital บริษัทวิเคราะห์ชั้นนำในมูไบ	คาดการณ์ว่า GDP ของอินเดียจะได้รับผลกระทบอย่างมาก โดยขยายตัวเพียงร้อยละ 0.5 ในช่วงเดือนตุลาคม 2559 – เดือนมีนาคม 2560 และในช่วงเดือนตุลาคม – เดือนธันวาคม 2559 GDP ของอินเดียอาจถึงขั้นหดตัว นอกจากนี้ ยังได้ปรับลดคาดการณ์อัตราการขยายตัวในช่วงปี 2560 – 2561 อยู่ที่ร้อยละ 5.8 จากร้อยละ 7.3 ในประมาณการครั้งก่อน
HSBC	ประมาณการว่า ในช่วง 12 เดือนหลังจากได้เริ่มกระบวนการยกเลิกธนบัตรครั้งนี้ อัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจอินเดียจะลดลงร้อยละ 0.7 - 1.0 จากกรณีปกติ โดยผลกระทบส่วนใหญ่จะตกอยู่ในช่วง 1 – 2 ไตรมาสแรก
Fitch Rating	ปรับลดคาดการณ์อัตราการขยายตัวเศรษฐกิจอินเดียสำหรับปีงบประมาณปัจจุบัน (วันที่ 1 เมษายน 2559 – วันที่ 31 มีนาคม 2560) อยู่ที่ร้อยละ 6.9 จากร้อยละ 7.4 ในประมาณการครั้งก่อน
ADB	ปรับลดคาดการณ์อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจอินเดียสำหรับปี 2559 ลงเหลือร้อยละ 7.0 จากร้อยละ 7.4 ในการประมาณการครั้งก่อน
ธนาคารกลางอินเดีย	ปรับลดคาดการณ์อัตราการขยายตัวเศรษฐกิจอินเดียสำหรับปีงบประมาณปัจจุบัน (วันที่ 1 เมษายน 2559 – วันที่ 31 มีนาคม 2560) อยู่ที่ร้อยละ 7.1 จากร้อยละ 7.6 ในประมาณการครั้งก่อน

ที่มา: รวบรวมโดยผู้เขียน

ดังนั้น ในระยะสั้น ทำให้เป็นที่น่ากังวลว่าผลลบจากนโยบายยกเลิกธนบัตรในครั้งนี้อาจขัดจังหวะการเติบโตทางเศรษฐกิจของอินเดียในช่วงขาขึ้นต่อเนื่องในช่วง 4-5 ปีที่ผ่านมา ทำให้แรงส่งของการเติบโตทางเศรษฐกิจไม่ต่อเนื่องและอาจมีแนวโน้มเปลี่ยนไปในทางลดลงแทน ดังแสดงตามเส้นแนวโน้ม (Trend Line) ในภาพที่ 1

ภาพที่ 5 กิจทางการขยายตัวทางเศรษฐกิจของอินเดีย (%yoy)

ที่มา: CEIC รวบรวมโดยผู้เขียน

อย่างไรก็ตาม การประกาศยกเลิกธนบัตรในครั้งนี้ ก็อาจส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจผ่าน 3 ช่องทาง ได้แก่

ช่องทางที่ 1 เมื่อประชาชนนำเงินไปฝากเข้าสู่ระบบการเงินมากขึ้น อาจทำให้มีปริมาณสภาพคล่องในระบบสูงขึ้น อาจเอื้อให้อัตราดอกเบี้ยลดลง ซึ่งก็จะเป็นการส่งผลให้เกิดแรงกระตุ้นต่อเศรษฐกิจ

ช่องทางที่ 2 เมื่อธุรกิจและประชาชนเข้าสู่ระบบภาษีมากขึ้น ก็จะเป็นการขยายฐานภาษี โดยสัดส่วนภาษีต่อ GDP ของอินเดียอยู่ในระดับต่ำที่ร้อยละ 11 จากการคำนวณของธนาคารโลกเมื่อปี 2556 ดังนั้นเมื่อฐานภาษีกว้างขึ้น เก็บภาษีได้มากขึ้น ก็จะเป็นการลดการขาดดุลงบประมาณ ทำให้การดำเนินนโยบายการคลังเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจมีข้อจำกัดลดลง

ช่องทางที่ 3 เมื่อเงินมีदनอกระบบบางส่วนไม่กลับเข้าสู่ระบบ จะทำให้ปริมาณเงินหมุนเวียนในระบบลดลง ซึ่งจะเป็นการลดแรงกดดันอัตราเงินเฟ้อ ที่เริ่มมีสัญญาณเร่งขึ้นตั้งแต่ช่วงกลางปี 2559 ทำให้เป็นข้อจำกัดต่อการดำเนินนโยบายการเงินแบบผ่อนคลาย เช่น การปรับลดอัตราดอกเบี้ยนโยบายเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ เป็นต้น ซึ่งในช่องทางนี้ได้เริ่มเห็นผลแล้ว สะท้อนจากอัตราเงินเฟ้อเดือนพฤศจิกายน 2559 อยู่ที่ร้อยละ 3.2 จากช่วงเดียวกันปีก่อน ลดลงต่ำสุดในรอบ 5 เดือน ช่วยผ่อนคลายแรงกดดันและลดข้อจำกัดหากธนาคารกลางอินเดียจะต้องปรับลดอัตราดอกเบี้ยนโยบายเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจในระยะต่อไป

สำหรับผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทยจะอยู่ในวงจำกัด โดยในระยะสั้น คาดว่าผลกระทบทางลบส่วนใหญ่จะถูกจำกัดอยู่ภายในเศรษฐกิจอินเดีย ไม่เกี่ยวข้องโดยตรงมายังไทย เนื่องจากความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจของไทยกับอินเดียไม่สูงมากนัก โดยหากจำแนกเป็น 3 ด้านจากข้อมูลปี 2558 พบว่า ด้านการค้า ไทยส่งออกไปยังอินเดียคิดเป็นร้อยละ 2.5 ของมูลค่าการส่งออกรวม ด้านการลงทุน ยอดคงค้างเงินลงทุนโดยตรงในไทยที่มาจากอินเดียคิดเป็นร้อยละ 0.2 ของยอดคงค้างเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศรวม และด้านการท่องเที่ยว ร้อยละ 3.6 ของจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติในไทยมาจากอินเดีย อย่างไรก็ตาม ในระยะต่อไป พฤติกรรมการใช้จ่ายใช้สอยของผู้บริโภคชาวอินเดียรวมทั้งวิธีการดำเนินธุรกิจของอินเดียจะเปลี่ยนแปลงไปใช้ช่องทางที่เป็นอิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น และลดการใช้เงินสด จึงเป็นโอกาสให้ผู้ประกอบการไทยเข้าทำตลาดผ่านช่องทางการค้าขายออนไลน์ในอินเดียซึ่งเป็นตลาดที่มีผู้บริโภคจำนวนมากอันดับต้นๆ ของโลก

นอกจากนี้ ประสพการณ์ของอินเดียยังเป็นตัวอย่างให้หลายประเทศ รวมทั้งไทย เรียนรู้ได้ว่าการเปลี่ยนผ่านเศรษฐกิจสู่ยุคดิจิทัลอย่างกะทันหันหรือเรียกว่า “หักดิบ” อาจทำให้เกิดผลลบต่อเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วและแรงในระยะสั้น แม้ว่าในระยะยาวอาจเป็นการเดินหน้ามุ่งหน้าสู่สังคมไร้เงินสด (Cashless Society) ซึ่งมีประสิทธิภาพและโปร่งใสมากกว่าเช่นเดียวกัน แต่ทางเลือกอื่น เช่น การสร้างทางเลือกหรือสนับสนุนให้ใช้จ่ายผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางการเงินอิเล็กทรอนิกส์ร่วมกันของทุกภาคส่วน ดังเช่นที่ไทยกำลังดำเนินการอยู่ตามยุทธศาสตร์ National e-Payment น่าจะเป็นทางเลือกที่ประนีประนอมและก่อให้เกิดประสิทธิผลมากกว่า เป็นต้น

5. สรุป

จากที่กล่าวมาข้างต้น คงไม่มีใครปฏิเสธได้ว่า ปี 2559 ที่ผ่านมา เป็นปีที่พิสูจน์คำว่า “ความแน่นอนคือความไม่แน่นอน” ได้ดีที่สุดปีหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นผลการเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐฯ ที่พลิกความคาดหมายหรือผลประชามติของสหราชอาณาจักร ที่เสียงส่วนใหญ่พลิกโผต้องการแยกตัวออกจากสหภาพยุโรป หรือการประกาศยกเลิกการใช้ธนบัตรบางชนิดอย่างกะทันหันของอินเดีย ซึ่งในกรณีของสหรัฐฯ และสหราชอาณาจักร การพลิกโผดังกล่าวเกิดจากการลงคะแนนของประชาชน จึงเป็นที่น่าสังเกตว่าในยุคนี้ นอกจากจะมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีอย่างฉับพลันและสุดโต่งแล้วนั้น ประชาชนเองก็ต่างต้องการเห็นการเปลี่ยนแปลงที่เป็นรูปธรรมเช่นกัน และกรณีของอินเดียก็สามารถเป็นเครื่องสะท้อนได้ว่าภาครัฐเองก็เล็งเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงบางกรณีให้เกิดผลเป็นรูปธรรม การ “หักดิบ” อย่างเบ็ดเสร็จและกะทันหันเท่านั้นที่จะสามารถทำให้บรรลุเป้าหมายได้ แต่ก็พึงที่จะต้องระมัดระวังและรับมือกับผลที่ไม่พึงประสงค์ที่อาจตามมาจากการเปลี่ยนแปลงอย่างกะทันหันดังกล่าวด้วย

ดังนั้น สิ่งที่เราควรทำคือติดตามสถานการณ์เศรษฐกิจโลกอย่างใกล้ชิด และพิจารณาผลกระทบของกรณีต่างๆ ที่อาจเป็นไปได้ แม้กรณีดังกล่าวจะดูเหมือนว่าจะมีความเป็นไปได้ต่ำก็ตาม เพื่อไม่ให้ผลกระทบจากการพลิกล้อค พลิกโผ และพลิกผัน ส่งผลกระทบดังที่เกิดขึ้นในปี 2559 อีก

บทวิเคราะห์

แนวทางการพัฒนาสู่การเป็นประเทศรายได้สูง กรณีศึกษาจาก 4 ประเทศ¹

บทสรุปผู้บริหาร

- การเพิ่มระดับรายได้ของประเทศนั้นเป็นหนึ่งในเป้าหมายของการพัฒนาทางเศรษฐกิจของแทบทุกประเทศ โดยประเทศต่างๆ มักมุ่งหวังจะเป็นประเทศรายได้สูงกันทั้งสิ้น
- สาธารณรัฐเกาหลีหรือเกาหลีใต้ประสบความสำเร็จในการเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วและมีรายได้สูงด้วยการดำเนินนโยบายที่สำคัญ 3 ประการ ซึ่งได้แก่ การสนับสนุนนโยบายการผลิตเพื่อการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรม การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และงานวิจัยและพัฒนา และการสร้างแบรนด์ประเทศ ทั้งนี้ นโยบายดังกล่าวสามารถสัมฤทธิ์ผลได้จากความร่วมมือที่ดีระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน
- ได้หวั่นประสบความสำเร็จในการเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ของเอเชียตะวันออก โดยเริ่มกระบวนการดังกล่าวก่อนเกาหลีใต้ ด้วยแนวคิดหลัก 3 ประการสำคัญคือ การให้ภาคเอกชนเป็นผู้นำและให้ภาครัฐเป็นผู้สนับสนุน การตั้งเป้าหมายปรับสถานะจากการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้าสู่การผลิตเพื่อส่งออกในตลาดโลก และการส่งเสริมการเปลี่ยนผ่านจากการผลิตอุตสาหกรรมใช้สินทรัพย์ที่จับต้องได้เป็นสินทรัพย์ที่จับต้องไม่ได้
- มาเลเซียเป็นประเทศกำลังพัฒนาที่มีรายได้ปานกลางค่อนข้างสูง โดยมีปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ มาจากวิสัยทัศน์ ค.ศ. 2020 หรือ Wawasan 2020 ที่มุ่งเน้นการพัฒนาทุกภาคส่วนไปพร้อมกัน ไม่ว่าจะเป็นการมีอุตสาหกรรมที่พึ่งพาตนเองได้ การส่งเสริมการท่องเที่ยว การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน การมีคุณภาพการศึกษาเป็นที่ยอมรับในระดับโลก และการเมืองมีความมั่นคง
- เวียดนามก้าวพ้นประเทศผู้มีรายได้ต่ำสู่ประเทศผู้มีรายได้ปานกลางขั้นต่ำได้สำเร็จ จากการเดินตามแผนปฏิรูปเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องตลอด 30 ปีถึงปัจจุบัน โดยเน้นให้ภาคเอกชนเป็นผู้นำ รัฐบาลเป็นผู้สนับสนุน เปิดกว้างทั้งการค้าระหว่างประเทศและเปิดบ้านรับต่างชาติเข้ามาลงทุน ทำให้เศรษฐกิจเติบโตอย่างรวดเร็วเป็นที่จับตามองของนานาประเทศ

1. บทนำ

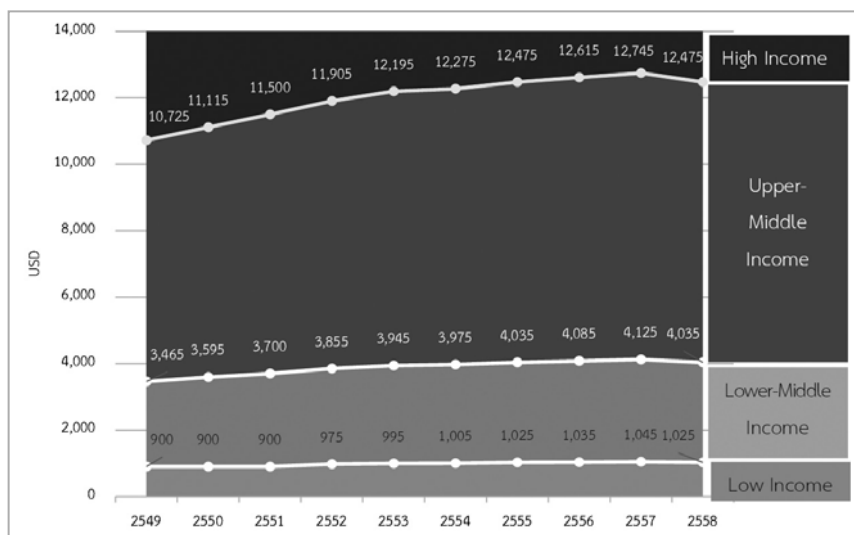
เราไม่อาจปฏิเสธได้ว่าการเพิ่มระดับรายได้ของประเทศนั้นเป็นหนึ่งในเป้าหมายของการพัฒนาทางเศรษฐกิจของแทบทุกประเทศ โดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนา ย่อมต้องการก้าวไปสู่ระดับรายได้ที่สูงขึ้นให้พ้นจากการเป็นประเทศรายได้ต่ำ (Low income) ที่มีระดับรายได้ต่อหัวเกิน 1,025 ดอลลาร์สหรัฐต่อปี โดยก้าวต่อไปคือการเป็นประเทศที่มีรายได้ระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ (Lower Middle Income) ระดับปานกลางค่อนข้างสูง (Upper Middle Income) และระดับรายได้สูง (High income) ในที่สุด

¹ ผู้เขียน ดร. พิมพ์นารา ธีรบุญลิ น.ส. อรกันยา เตชะไพฑูริย์ น.ส.พิรพรรณ สุวรรณรัตน์ น.ส. อภิญา เจนัญญารักษ์ และน.ส. เบญจพร เรืองวงศ์งาม ส่วนการวิเคราะห์เสถียรภาพเศรษฐกิจ สำนักนโยบายเศรษฐกิจมหภาค ขอขอบคุณ นายณรรพช เพ็ชรตระกูล ผู้อำนวยการส่วนการวิเคราะห์เสถียรภาพเศรษฐกิจ และนายวุฒิพงศ์ จิตตั้งสกุล ผู้อำนวยการสำนักนโยบายเศรษฐกิจมหภาค สำหรับข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความนี้เป็นความเห็นของผู้เขียน ซึ่งไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับความเห็นของสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

ทั้งนี้ ธนาคารโลก (World Bank) เป็นหน่วยงานที่กำหนดเกณฑ์การจัดกลุ่มประเทศตามระดับรายได้ดังกล่าว โดยใช้รายได้ประชาชาติต่อหัว (Gross National Income per capita) เป็นมาตรวัดสำคัญ และมีการปรับปรุงตัวเลขทุกปี โดยล่าสุดในปี 2558 ใช้เกณฑ์ดังนี้

- ประเทศที่มีรายได้ประชาชาติต่อหัวไม่เกิน 1,025 ดอลลาร์สหรัฐต่อปี จะจัดอยู่ในกลุ่มประเทศรายได้ต่ำ
- ประเทศที่มีรายได้ประชาชาติต่อหัวอยู่ในช่วง 1,026 – 4,035 ดอลลาร์สหรัฐต่อปี จะจัดอยู่ในกลุ่มประเทศรายได้ปานกลางค่อนข้างต่ำ
- ประเทศที่มีรายได้ประชาชาติต่อหัวอยู่ในช่วง 4,036 – 12,475 ดอลลาร์สหรัฐต่อปี จะจัดอยู่ในกลุ่มประเทศรายได้ปานกลางค่อนข้างสูง
- ประเทศที่มีรายได้ประชาชาติต่อหัวตั้งแต่ 12,476 ดอลลาร์สหรัฐต่อปีขึ้นไป จะจัดอยู่ในกลุ่มประเทศรายได้สูง

ภาพที่ 1: ระดับรายได้ตามเกณฑ์การจัดอันดับของธนาคารโลก

ที่มา: ธนาคารโลก รวบรวมโดยผู้เขียน

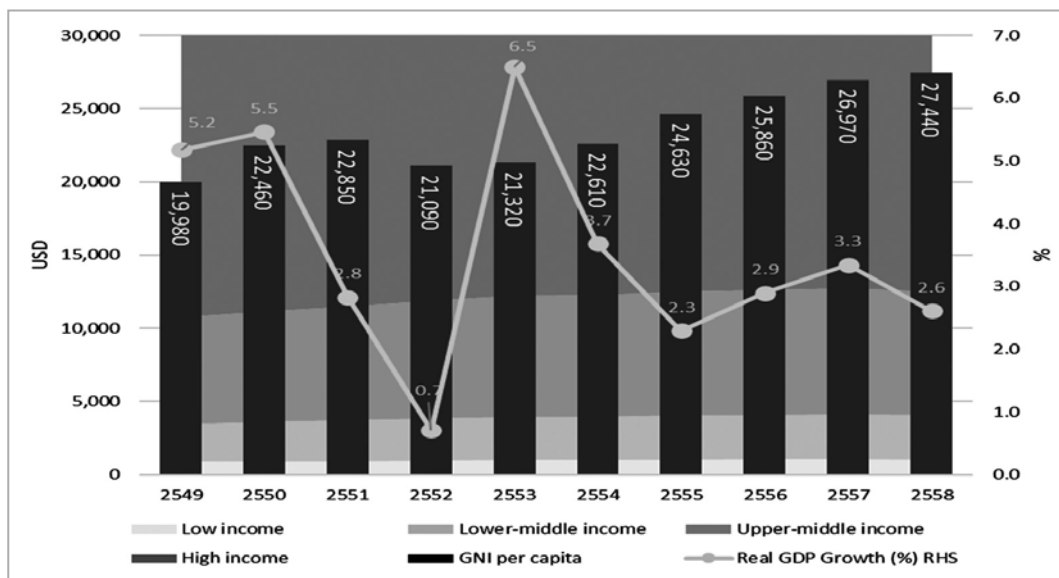
ด้วยประเทศต่างๆ มีแนวทางในการก้าวไปสู่การเป็นประเทศรายได้สูงที่แตกต่างกัน บทความนี้จึงขอ ยกตัวอย่างกรณีศึกษาทั้งสิ้น 4 ประเทศ อันได้แก่ เกาหลีใต้ ไต้หวัน มาเลเซีย และเวียดนาม

ทั้งนี้ เกาหลีใต้และไต้หวันจัดเป็นประเทศรายได้สูงแล้วทั้งสองประเทศ และปัจจุบันมาเลเซียเป็นประเทศ รายได้ปานกลางค่อนข้างสูงแต่มีเป้าหมายที่จะเป็นประเทศรายได้สูงให้ได้ภายในปี 2563 ขณะที่เวียดนามปัจจุบัน ยังคงเป็นประเทศรายได้ต่ำ แต่ด้วยอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจในระดับสูงต่อเนื่องกันหลายปี ทำให้มีความ เป็นไปได้ว่าเวียดนามจะก้าวสู่การเป็นประเทศที่มีระดับรายได้สูงขึ้นในเวลาอีกไม่นาน

2. เกาหลีใต้: เอกชนร่วมรัฐ พัฒนารากฐานให้แข็งแกร่ง สู่ยุคเศรษฐกิจสร้างสรรค์อย่างเต็มรูปแบบ

สาธารณรัฐเกาหลีหรือเกาหลีใต้ได้ก้าวขึ้นมาสู่การเป็นประเทศที่มีรายได้สูงจากประเทศที่มีรายได้ต่อหัวราว 2,000 ดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2503 มาเป็นประเทศที่มีรายได้ประชาชาติต่อหัว 19,980 ดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2549 และเพิ่มสูงขึ้นเป็น 27,440 ดอลลาร์สหรัฐในปี 2558 (ภาพที่ 2)

ภาพที่ 2: อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจและรายได้ประชาชาติต่อหัวของเกาหลีใต้

ที่มา: World Bank Group และ CEIC คำนวณโดย สศค.

การก้าวไปสู่การเป็นประเทศที่มีรายได้สูงของเกาหลีใต้สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ช่วงหลัก อันได้แก่ ช่วงที่ 1 เริ่มต้นในปี 2505 ที่เกาหลีใต้จัดทำแผนพัฒนาประเทศ 5 ปี โดยมุ่งเน้นการประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนเป็นสำคัญ ส่งผลให้การขยายตัวทางเศรษฐกิจเฉลี่ยในปี 2505-2540 เฉลี่ยอยู่ที่ประมาณร้อยละ 9 ต่อปี นอกจากนี้ ในช่วงดังกล่าวเกาหลีใต้ได้ดำเนินนโยบายที่มุ่งเน้นด้านอุตสาหกรรมอย่างจริงจัง จึงทำให้มีการพัฒนาด้านเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้การส่งออกปรับตัวดีขึ้นจากความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (Comparative Advantage) และทำให้ประเทศสามารถเพิ่มการออมและการลงทุนได้ในระดับสูง

ช่วงที่ 2 ครอบคลุมปี 2540-2541 เป็นช่วงวิกฤตเศรษฐกิจของเอเชีย ซึ่งเกาหลีใต้ได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจเช่นกัน อย่างไรก็ตาม เนื่องจากประเทศมีพื้นฐานเศรษฐกิจที่แข็งแกร่งจากการพัฒนาในช่วงที่ 1 โดยที่มีงบประมาณการคลังและดุลบัญชีเดินสะพัด (current account) ที่สมดุล รวมถึงในปี 2539 นั้นสาธารณะอยู่ในระดับต่ำหรือเพียงร้อยละ 8 ของ GDP อีกทั้งการออมและการลงทุนในปีเดียวกันอยู่ในระดับที่สูงที่ร้อยละ 34 และร้อยละ 38 ของ GDP ตามลำดับ ทำให้เกาหลีใต้ฟื้นตัวจากวิกฤตเศรษฐกิจได้อย่างรวดเร็ว

ต่อมาในช่วงที่ 3 ซึ่งเริ่มต้นในปี 2542 โดยรัฐบาลเกาหลีใต้ดำเนินการนโยบายการเงินและนโยบายการคลังแบบต่อต้านวัฏจักรเศรษฐกิจ (Countercyclical policy) ส่งผลให้เกิดการขยายตัวที่สูงในภาคการส่งออกและภาคการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ นอกจากนี้ รัฐบาลยังได้ดำเนินการปฏิรูปด้านเศรษฐกิจที่สำคัญ โดยการปรับโครงสร้างทั้งในภาคธุรกิจ ภาคการธนาคาร ภาครัฐ และภาคตลาดแรงงาน

ทั้งนี้ ปัจจัยความสำเร็จของการพัฒนาประเทศของเกาหลีใต้มีผลมาจากการดำเนินนโยบายหลักใน 3 ด้าน ซึ่งได้แก่ การสนับสนุนนโยบายการผลิตเพื่อการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรม (Export-oriented Industrialization) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และงานวิจัยและพัฒนา และการสร้างแบรนด์ประเทศ ดังนี้

นโยบายด้านที่ 1 การสนับสนุนนโยบายการผลิตเพื่อการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรม เริ่มต้นตั้งแต่ทศวรรษที่ 1960 โดยรัฐบาลเกาหลีได้นำโดยนายปาร์ค จุงฮี ผู้นำประเทศในยุคนั้น ได้ผลักดันและส่งเสริมให้ภาคเอกชนลงทุนในอุตสาหกรรมเป้าหมายที่รัฐบาลกำหนดไว้ โดยเฉพาะการลงทุนผลิตสินค้าเพื่อการส่งออก ซึ่งจะได้รับสินเชื่อที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำ (“Policy Loan”) รวมถึงสิทธิประโยชน์ด้านภาษีอากร เป็นต้น นอกจากนี้ รัฐบาลยังได้ปรับเปลี่ยนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจโดยพัฒนาจากอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานมากตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 1 และ 2 (ปี 2504-2514) มาเป็นการเน้นพัฒนาอุตสาหกรรมหนักและเคมีภัณฑ์เพื่อการส่งออกตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 3 (ปี 2515-2519) ส่งผลให้เกาหลีได้ยังคงการขยายตัวทางเศรษฐกิจได้อย่างต่อเนื่องแม้ว่าค่าแรงในต่างประเทศ ณ ขณะนั้นจะต่ำกว่าค่าแรงในประเทศก็ตาม

นโยบายด้านที่ 2 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และงานวิจัยและพัฒนา ถือเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาเทคโนโลยีและแรงงานที่มีคุณภาพที่ยั่งยืนสำหรับอุตสาหกรรมต่าง ๆ ในเกาหลีใต้ ซึ่งในส่วนนี้ ภาคเอกชนได้มีโอกาสเข้ามามีบทบาทในการกำหนดหลักสูตรของระดับอุดมศึกษาด้วย ทำให้ประเทศมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพตรงกับที่ตลาดแรงงานต้องการ

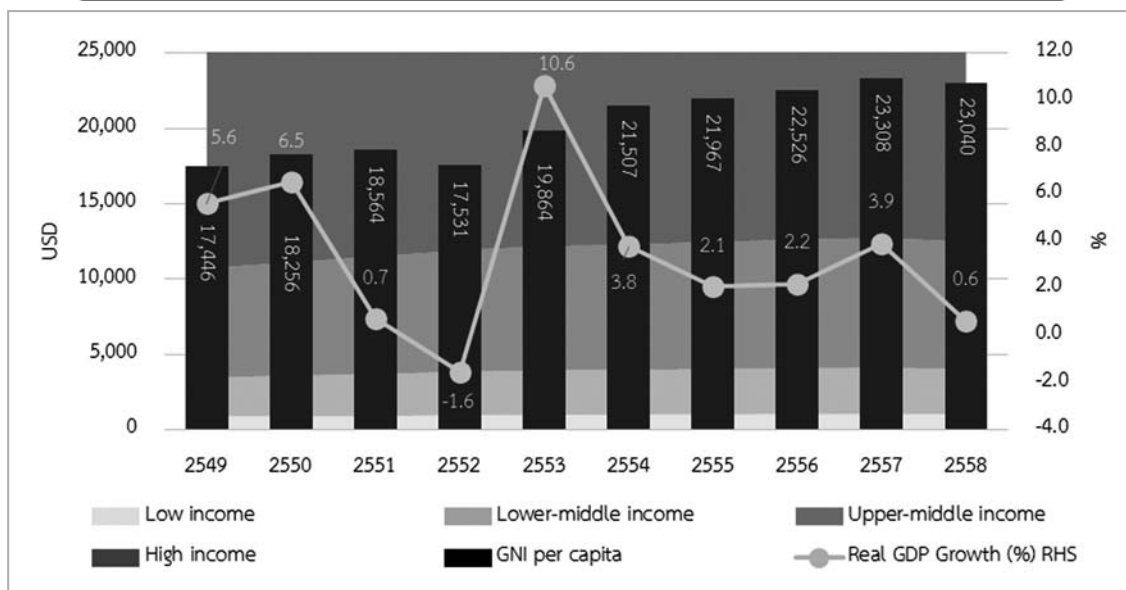
นโยบายด้านที่ 3 การสร้างแบรนด์ประเทศ เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการพัฒนาไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง โดยเมื่อวันที่ 22 มกราคม 2552 ประธานาธิบดี ลี มย็อง-บัก (Lee Myung-Bak) ได้ประกาศให้การสร้างแบรนด์ประเทศเป็นวาระแห่งชาติ โดยมีการจัดตั้งหน่วยงานกึ่งอิสระในรูปคณะมนตรีของประธานาธิบดีว่าด้วยการสร้างแบรนด์ประเทศ (Presidential Council on Nation Branding: PCNB) และต่อมาในเดือนมีนาคม 2552 หน่วยงาน PCNB ได้มีการประกาศโครงการพัฒนาแบรนด์ประเทศซึ่งประกอบด้วยแผนปฏิบัติการ 10 ข้อ หรือเรียกว่า “10-Point Action Plan” ซึ่งใช้ดัชนีแบรนด์ประเทศ (Nation Brands Index: NBI) ของ Simon Anholt และ GfK Roper Public Affairs & Media เป็นหลักเกณฑ์ในการเขียนโครงการ ทั้งนี้ การสร้างแบรนด์ประเทศส่งผลให้เกิดการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการของประเทศ รวมไปถึงการดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ แรงงานที่มีฝีมือ และดึงดูดนักท่องเที่ยวได้อย่างมหาศาล ทำให้เกาหลีใต้สร้างรายได้และเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ไต้หวัน: ส่งเสริมให้เอกชนเป็นผู้นำ เน้นอุตสาหกรรมเพื่อส่งออก สร้างแบรนด์ของตนเอง

ไต้หวันถือเป็นหนึ่งในประเทศที่ประสบความสำเร็จในการเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ของเอเชียตะวันออก โดยไต้หวันได้เริ่มกระบวนการสู่การเป็นประเทศอุตสาหกรรมก่อนเกาหลีใต้แต่หลังจากฮ่องกง โดยโอกาสของกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมใหม่เหล่านี้เริ่มขึ้นหลังจากที่อัตราค่าจ้างในญี่ปุ่นเริ่มเพิ่มสูงขึ้น ทำให้ต้นทุนการผลิตภาคอุตสาหกรรมในญี่ปุ่นเริ่มเพิ่มสูงขึ้นตาม

แม้ไต้หวันจะมีปัจจัยทางการผลิตที่จำกัด เนื่องจากภูมิประเทศมีลักษณะเป็นเกาะขนาดเล็กไม่ใหญ่นักมีแผ่นดินน้อย มีภูเขาจำนวนมาก มีทรัพยากรธรรมชาติน้อย และมีประชากรหนาแน่น แต่หากพิจารณาในเชิงการพัฒนาเศรษฐกิจพบว่าไต้หวันสามารถก้าวข้ามข้อจำกัดและเติบโตได้อย่างก้าวกระโดด โดยเฉพาะอย่างยิ่งตั้งแต่ปี 2494 เป็นต้นมา โดยในช่วงที่รุ่งเรือง (ตั้งแต่ปี 2495-2543) ไต้หวันมีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจเฉลี่ยร้อยละ 8.9 ต่อปี อีกทั้งยังสามารถรอดพ้นจากวิกฤติเศรษฐกิจและการเงินเอเชียในช่วงปี 2540 ได้จากทุนสำรองระหว่างประเทศที่อยู่ในระดับเพียงพอ และหนี้ต่างประเทศอยู่ในระดับต่ำ ทั้งนี้ ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา (2549-2558) เศรษฐกิจไต้หวันขยายตัวได้เฉลี่ยร้อยละ 3.5 ต่อปี โดยรายได้ประชาชาติต่อหัวเพิ่มขึ้นจาก 17,446 ดอลลาร์สหรัฐต่อปี ในปี 2549 เป็น 23,040 ดอลลาร์สหรัฐต่อปี ในปี 2558 และถือเป็นประเทศรายได้สูง (ภาพที่ 3)

ภาพที่ 3: อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจและรายได้ประชาชาติต่อหัวของไต้หวัน

ที่มา: World Bank Group และ CEIC คำนวณโดย สศค.

แนวคิดหลักในการดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจที่เอื้อให้ไต้หวันสามารถประสบความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจ 3 ประการที่สำคัญคือ 1) การให้ภาคเอกชนเป็นผู้นำและให้ภาครัฐเป็นผู้สนับสนุน 2) การตั้งเป้าหมายปรับสถานะจากการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า (Import Substitution Industrialization) สู่การผลิตเพื่อส่งออกในตลาดโลก (Export-oriented Industrialization) และ 3) การส่งเสริมการเปลี่ยนผ่านจากการผลิตอุตสาหกรรมที่ใช้สินทรัพย์ที่จับต้องได้ (Tangible assets) เป็นสินทรัพย์ที่จับต้องไม่ได้ (Intangible assets)

ประการที่ 1 การให้ภาคเอกชนเป็นผู้นำและให้ภาครัฐเป็นผู้สนับสนุน โดยภาคเอกชนมีการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและการสร้างกำไรเป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญที่ทำให้จะต้องดำเนินธุรกิจอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดประสิทธิผล ต่างจากรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานของภาครัฐที่ได้รับเงินสนับสนุน จึงอาจไม่มีแรงจูงใจให้เกิดการพัฒนาเชิงธุรกิจอย่างเต็มศักยภาพ ดังนั้น ไต้หวันจึงกำหนดบทบาทภาครัฐให้รับผิดชอบในส่วนของการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการแข่งขันอย่างเป็นธรรม และเปิดประเทศเพื่อสร้างโอกาสให้ภาคเอกชนได้สามารถเข้าไปแข่งขันในตลาดต่างประเทศ ซึ่งจะเป็แรงผลักดันให้ภาคเอกชนจำเป็นต้องยกระดับขีดความสามารถและมาตรฐานของตนเอง

ประการที่ 2 การตั้งเป้าหมายปรับสถานะจากการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า (Import Substitution Industrialization) สู่การผลิตเพื่อส่งออกในตลาดโลก (Export-oriented Industrialization) เริ่มขึ้นในช่วงปี 2498 ซึ่งถือเป็นแนวคิดที่ล้าสมัยในขณะนั้น โดยมีการดำเนินการควบคู่กันหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นการปรับโครงสร้างภาษีให้เอื้อต่อการส่งออก เช่น การปรับลดอัตราภาษีและการคืนภาษีให้ผู้ส่งออก การรักษาเสถียรภาพเศรษฐกิจมหภาค เช่น อัตราเงินเฟ้อในระดับต่ำ อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงในระดับต่ำ โดยเฉพาะการตรึงอัตราแลกเปลี่ยนเป็นเวลานานกว่า 20 ปี ซึ่งส่งผลให้ผู้ประกอบการสามารถวางแผนธุรกิจระยะยาวได้ และที่สำคัญคือการจัดตั้งเขตอุตสาหกรรมส่งออก (Export Processing Zone) แห่งแรกของโลกในปี 2509 และต่อมาได้จัดตั้งเพิ่มจนในปัจจุบันมีจำนวน 10 แห่ง ครอบคลุมพื้นที่ 6 ตารางกิโลเมตรใน 3 เมือง และให้การสนับสนุน 20 อุตสาหกรรมเป้าหมาย เช่น คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ และเครื่องจักรและส่วนประกอบ เป็นต้น โดยในปี 2558 มีบริษัทกว่า 621 แห่งที่ได้รับสิทธิประโยชน์จากเขตอุตสาหกรรมส่งออกเหล่านี้ โดยมีมูลค่าการลงทุนกว่า 1.8 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐ และก่อให้เกิดการจ้างงานกว่า 8 หมื่นตำแหน่ง

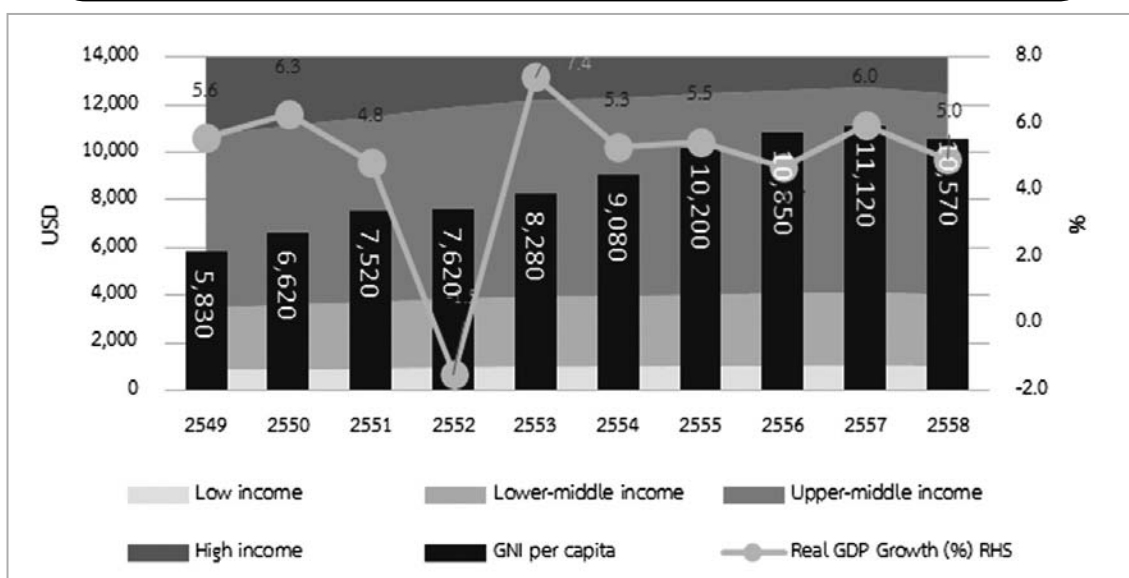
ประการที่ 3 การส่งเสริมการเปลี่ยนผ่านจากการผลิตอุตสาหกรรมที่ใช้สินทรัพย์ที่จับต้องได้ (Tangible assets) เป็นสินทรัพย์ที่จับต้องไม่ได้ (Intangible assets) โดยตั้งเป้าหมายและกำหนดแผนปฏิบัติการระยะยาวเพื่อผันตัวเองจากผู้รับจ้างผลิต (Original Equipment Manufacture: OEM) ให้กลายเป็นผู้ผลิตตามรูปแบบของตนเอง (Original design and manufacture) โดยมุ่งเน้นการวิจัยและพัฒนา มีการจัดตั้งสถาบันวิจัยเทคโนโลยีอุตสาหกรรม และการก่อตั้งสวนวิทยาศาสตร์และอุตสาหกรรม (Science and Industrial Park) ตั้งในปี 2523 เพื่อเป็นศูนย์กลางการวิจัยเชิงวิทยาศาสตร์ที่เป็นประโยชน์ต่อภาคอุตสาหกรรม ซึ่งในปัจจุบันถือเป็นสวนวิทยาศาสตร์และอุตสาหกรรมที่ประสบความสำเร็จแห่งหนึ่งของโลก โดยมีความชำนาญด้านการพัฒนาคอมพิวเตอร์และการผลิตสารกึ่งตัวนำ (Semiconductor) ทำให้ได้หวั่นอยู่ในห่วงโซ่การผลิตและส่งออกอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ที่สำคัญรายหนึ่งของโลก

นอกจากการปฏิรูปนโยบายเศรษฐกิจเพื่อเร่งอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจแล้ว ได้หวั่นยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาอย่างทั่วถึงควบคู่กันไป โดยการดำเนินนโยบายเสริมสร้างการจ้างงานนอกภาคเกษตรกรรม การลงทุนในการศึกษาของประชาชน และการปฏิรูปที่ดินเพื่อกระจายกรรมสิทธิ์ อีกทั้ง ภาครัฐยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น สนามบิน รถไฟฟ้า และท่าเรือน้ำลึกอีกด้วย

4. มาเลเซีย: Wawasan 2020 พัฒนาทุกภาคส่วน เพื่อเศรษฐกิจและสังคมที่เติบโตอย่างยั่งยืน

มาเลเซียเป็นประเทศกำลังพัฒนาที่มีรายได้ปานกลางค่อนข้างสูง (Upper middle income economy) นับตั้งแต่ที่มาเลเซียได้ดำเนินนโยบายตามวิสัยทัศน์ ค.ศ. 2020 (2563) ซึ่งเริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี 2533 เป็นต้นมา ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มรายได้ต่อหัวประชาชนในประเทศ และเพิ่มอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของมาเลเซีย ส่งผลให้รายได้ประชาชาติต่อหัวของมาเลเซียเพิ่มขึ้นมากกว่า 4 เท่า จากปี 2533 ที่อยู่ที่ระดับต่ำเพียง 2,370 ดอลลาร์สหรัฐ มาอยู่ที่ 10,570 ดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2558 นอกจากนี้ ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา เศรษฐกิจของมาเลเซียขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 5.1 ต่อปี ซึ่งเป็นระดับที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศในกลุ่มรายได้ปานกลางค่อนข้างสูงที่เศรษฐกิจขยายตัวเฉลี่ยเพียงร้อยละ 4.5 ต่อปี

ภาพที่ 4 อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจและรายได้ประชาชาติต่อหัวของมาเลเซีย

ที่มา: ธนาคารโลก คำนวณโดย สศค.

ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของมาเลเซียคือ การดำเนินนโยบายตามวิสัยทัศน์ 2020 หรือ Wawasan 2020 ซึ่งมีเป้าหมายที่จะให้ “มาเลเซียเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วในปี 2563” โดยเน้นการพัฒนาทุกภาคส่วนไปพร้อมกัน ตั้งแต่การมีอุตสาหกรรมที่ครบวงจรโซ่อุปทาน การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนทั้งด้านความมั่งคั่ง ความสุขสมบูรณ์ในสังคม และคุณภาพการศึกษาที่เป็นที่ยอมรับในระดับโลก ตลอดจนการเมืองมีความมั่นคง โดยวิสัยทัศน์ 2020 มีเป้าหมาย ดังนี้

1. อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่แท้จริงที่ร้อยละ 7 ต่อปีต่อเนื่องตลอด 30 ปี นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533-2563
2. เศรษฐกิจโตขึ้น 8 เท่าภายใน 30 ปี จากปี 2533 ที่ขนาดเศรษฐกิจ (GDP) อยู่ที่ 1.15 แสนล้านริงกิตให้อยู่ที่ 9.2 แสนล้านริงกิตในปี 2563 (คำนวณจาก GDP ที่แท้จริง ณ ราคา ปี 2533)
3. รายได้ประชากรต่อหัวที่ระดับ 15,000 ดอลลาร์สหรัฐ ภายในปี 2563

เพื่อให้การพัฒนาประเทศสอดคล้องกับเป้าหมายที่ตั้งไว้ มาเลเซียจึงได้ดำเนินการดำเนินนโยบายหลายด้าน ได้แก่ นโยบายด้านการท่องเที่ยว นโยบายด้านภาษี นโยบายด้านยางพารา นโยบายด้านการศึกษา และนโยบายด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ ดังนี้

นโยบายด้านการท่องเที่ยว มาเลเซียออกโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยว Malaysia Truly Asia ซึ่งนำเสนอจุดขายความหลากหลาย ทั้งในแง่ของภูมิศาสตร์ รูปแบบ และวัฒนธรรมการท่องเที่ยวที่สามารถรองรับความต้องการของนักท่องเที่ยวในแต่ละกลุ่มได้อย่างครบถ้วน โดยใช้กลยุทธ์หลัก 4 ด้าน อันได้แก่ 1) การสร้างตลาดเฉพาะกลุ่ม (Niche market) ในการท่องเที่ยว 2) มุ่งพัฒนาเขตศูนย์การค้าใจกลางเมืองกัวลาลัมเปอร์ ซึ่งเป็นเมืองหลวงของมาเลเซีย โดยมีการจัดเทศกาลลดราคาสินค้าแฟชั่นเป็นระยะๆ ตลอดทั้งปี เช่นงาน Mega Sale ที่จะจัดขึ้นปีละสามครั้ง เพื่อมุ่งหวังที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวภายในภูมิภาคเดียวกัน และจัดเทศกาลรองเท้าเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว โดยจัดประกวดออกแบบรองเท้าที่เน้นความคิดสร้างสรรค์และความสวยงาม และเป็นสถานที่นัดพบระหว่างนักธุรกิจและนักออกแบบทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งจะมีส่วนช่วยกระตุ้นธุรกิจภายในภาคส่วนอื่นด้วย 3) ออกโครงการ Homestay Malaysia กระตุ้นการท่องเที่ยวภายในประเทศพร้อมๆ กับการดึงดูดนักท่องเที่ยวต่างชาติ เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ชาวบ้าน และลดช่องว่างของรายได้ระหว่างคนในชนบทกับในเมือง และ 4) ให้ต่างชาติสามารถถือหุ้นในธุรกิจรีสอร์ทและโรงแรมได้ร้อยละ 100 และยังได้รับการยกเว้นหรือลดภาษีให้กับธุรกิจด้านการท่องเที่ยวที่สามารถส่งเสริมธุรกิจท้องถิ่นด้านอื่นๆ ให้กับประเทศ

นโยบายด้านยางพารา โดยมาเลเซียตั้งเป้าเป็นศูนย์กลางยางพาราโลก เพื่อเน้นการผลิตอุตสาหกรรมปลายน้ำ ได้แก่ ถูมียาง ยางรถยนต์ กาว หรือผลิตภัณฑ์อื่นๆ โดยการบริหารจัดการอุตสาหกรรมยางทั้งระบบ ซึ่งมีทั้งหน่วยงานภาครัฐที่คอยจัดสรรที่ดินและช่วยเหลือเกษตรกร และหน่วยงานเอกชนจะนำยางพาราไปขายในตลาดโลก นอกจากนี้ ภาคเอกชนยังได้สนับสนุนนโยบายดังกล่าวด้วยการสร้างโรงเรียนเพื่อพัฒนาเกษตรกร ศูนย์พยาบาลสำหรับเกษตรกร และการจ้างงานในอุตสาหกรรมการผลิตยางพารา เพื่อเสริมสร้างให้สามารถแข่งขันกับตลาดโลกได้อย่างแข็งแกร่ง

นโยบายด้านการพัฒนาคน ทั้งในด้านการศึกษาและการพัฒนาทักษะ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนทั้งด้านความรู้ และคุณธรรมจริยธรรม โดยตั้งเป้าหมายเป็นศูนย์กลางการศึกษาระดับนานาชาติ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้กับนักศึกษาต่างชาติ บรรจุหลักสูตรด้านการให้บริการและการสร้างเสริมจิตรักบริการลงไปในทุกหลักสูตรที่เปิดสอนในวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยต่างๆ และมีการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยฝึกสอน นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับคนทุกภาคส่วนในสังคม ให้สามารถเข้าถึง มีส่วนร่วม และได้รับประโยชน์จากการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยรัฐบาลจะลงทุนด้านการพัฒนาความสามารถพิเศษและทักษะเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต พัฒนาองค์ความรู้แก่ประชาชน และสนับสนุนการเจริญเติบโตของ SMEs

นโยบายด้านโครงสร้างพื้นฐาน จะมุ่งเน้นพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศเพื่อตอบสนองโจทย์คุณภาพชีวิตของประชาชน เช่น การแก้ปัญหามลพิษทางอากาศในเขตเมือง การพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะให้เพียงพอ การแก้ปัญหาอาชญากรรม การยกระดับมาตรฐานโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมขนส่ง การเข้าถึงการศึกษาขั้นพื้นฐาน การลดช่องว่างระหว่างคนรวยและคนจน การพัฒนาพื้นที่ทุรกันดาร และการลดอัตราการคอร์รัปชัน เป็นต้น

ในด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่ง มาเลเซียดำเนินมาตรการเพื่อแก้ไขปัญหาจราจรในกรุงกัวลาลัมเปอร์ และเชื่อมโยงการคมนาคมขนส่งไปยังเมืองสำคัญและกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น 1) การสร้างรถไฟฟ้ามหานครระยะทางยาว 51 กิโลเมตรเพื่อเชื่อมระหว่างเขตกรุงกัวลาลัมเปอร์และเขตเศรษฐกิจอุตสาหกรรมแกลังวาลเลย์ซึ่งมีกำหนดแล้วเสร็จในปี 2560 2) การเชื่อมโยงระบบขนส่งระหว่างรถบัส รถไฟ รถไฟฟ้า และสนามบินเพื่อให้ผู้ใช้บริการมีความสะดวกมากขึ้น 3) การเชื่อมโยงท่าเรือน้ำลึกกับการขนส่งทางถนน 4) เพิ่มการเชื่อมโยงการขนส่งทางรางกับทางเรือ 5) การพัฒนารถไฟรางคู่เพื่อการขนส่ง 6) การพัฒนาทางหลวงสายหลักเชื่อมโยงแต่ละภูมิภาคของประเทศและเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน เป็นต้น

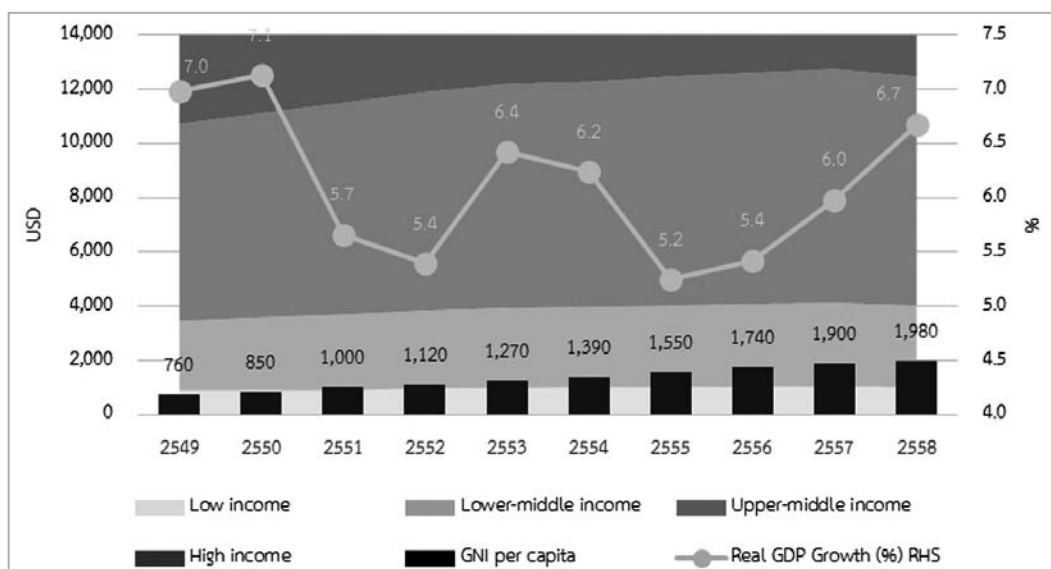
ในด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านที่พักอาศัย จะเริ่มต้นพัฒนาในเมืองสำคัญ 4 แห่ง ได้แก่ กัวลาลัมเปอร์ ยะโฮร์บาห์รู กูชิง และโกตากินะบะลู ด้วยการก่อสร้างที่พักอาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อยถึงปานกลาง

จะเห็นได้ว่า มาเลเซียพยายามปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจให้มีความหลากหลายมากขึ้น เพื่อลดการพึ่งพารายได้จากน้ำมันและก๊าซ เน้นการพัฒนาคน เพื่อให้การเติบโตทางเศรษฐกิจมีความมั่นคงและยั่งยืน

5. เวียดนาม: เอกชนนำรัฐบาลหนุน เปิดบ้านเพื่อการค้า และรับต่างชาติลงทุน

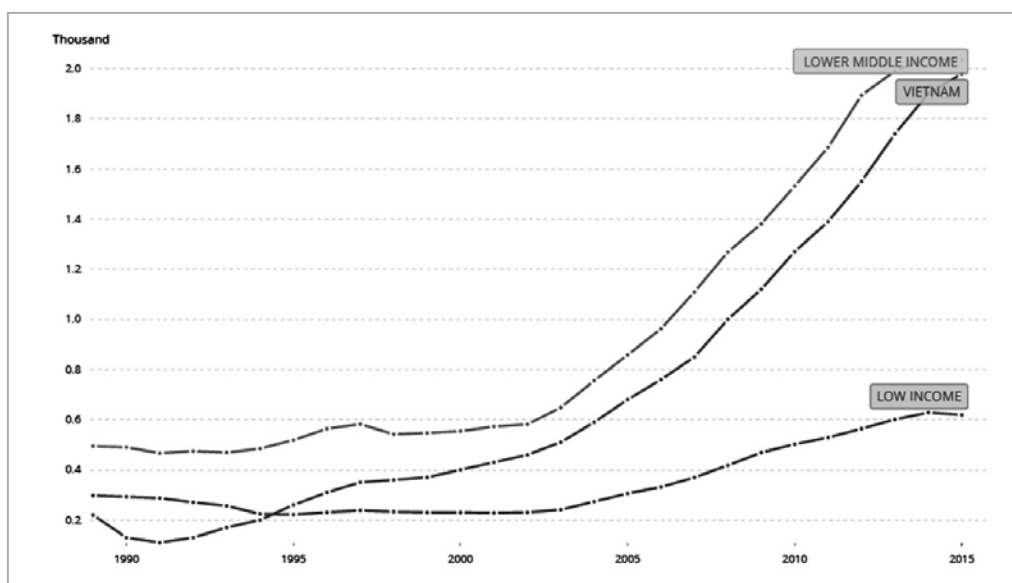
เศรษฐกิจเวียดนามภายหลังการปฏิรูปเศรษฐกิจในปี 2529 ขยายตัวในระดับสูง โดยในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา เศรษฐกิจเวียดนามขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 5.9 ต่อปี ทำให้เวียดนามก้าวผ่านการเป็นประเทศรายได้ขั้นต่ำ (Low income country) มาอยู่ระดับประเทศรายได้ปานกลางขั้นต่ำ (Lower middle income economy) ตามหลักเกณฑ์ของธนาคารโลกในปี 2538 และรายได้ประชาชาติเฉลี่ยต่อหัวของเวียดนามปรับตัวเพิ่มขึ้นต่อเนื่องอย่างมีนัยสำคัญ ระดับรายได้ประชาชาติดังกล่าวยังคงอยู่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศในกลุ่มเดียวกัน โดยล่าสุดปี 2558 เวียดนามมีรายได้ประชาชาติเฉลี่ยต่อหัว (Gross National Income per Capita) อยู่ที่ 1,980 ดอลลาร์สหรัฐต่อปี

ภาพที่ 5 อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจและรายได้ประชาชาติต่อหัวของเวียดนาม

ที่มา: ธนาคารโลก คำนวณโดย สศค.

**ภาพที่ 6 รายได้ประชาชาติเฉลี่ยต่อหัวของเวียดนาม
ค่าเฉลี่ยของประเทศรายได้ปานกลางขั้นต่ำ และค่าเฉลี่ยของประเทศรายได้ต่ำ**

ที่มา: ธนาคารโลก

ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเวียดนาม คือ นโยบายปฏิรูปเศรษฐกิจดอยเหมย (Đổi mới) ในปี 2529 ซึ่งเป็นนโยบายเศรษฐกิจการตลาดแบบสังคมนิยม โดยรัฐให้สิทธิภาคเอกชนในการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรของตนเองเพื่อการผลิต และสามารถขายสินค้าของตนเองในตลาดได้อย่างอิสระโดยไม่ได้อยู่บังคับขายให้รัฐเหมือนในอดีต นอกจากนี้ รัฐยังเปลี่ยนแปลงข้อบังคับจากเดิมที่กำหนดเป้าหมายปริมาณและสินค้าที่ผลิตเป็นกำหนดเป้าหมายการกำไรทดแทน โดยรัฐให้เงินอุดหนุนในรูปของเงินกู้เท่านั้น นโยบายดังกล่าวทำให้เศรษฐกิจเวียดนามขับเคลื่อนตามกลไกตลาดมากขึ้นนำโดยภาคเอกชนในประเทศและนักลงทุนจากต่างประเทศ ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญให้เศรษฐกิจขยายตัวอย่างก้าวกระโดด

นอกจากนี้ เวียดนามยังมียุทธศาสตร์พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมระยะ 10 ปี (Socio-Economic Development Strategy) ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่องซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของนโยบายปฏิรูปเศรษฐกิจที่เน้นยกระดับบทบาทของภาคเอกชนในการเป็นกลไกหลักขับเคลื่อนเศรษฐกิจ โดยยุทธศาสตร์ฉบับล่าสุด คือ ยุทธศาสตร์พัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ปี 2554-2563 (Socio-Economic Development Strategy 2011-2020) ที่มีเป้าหมายหลัก 3 ประการ คือ 1) เน้นเพิ่มศักยภาพทุนมนุษย์และพัฒนาทักษะ โดยเฉพาะอุตสาหกรรมสมัยใหม่และนวัตกรรม 2) ปรับปรุงโครงสร้างตลาดและกฎหมาย และ 3) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน โดยเฉพาะโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคม

ทั้งนี้ หนึ่งในเป้าหมายสำคัญของยุทธศาสตร์นี้ คือ การสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการทำธุรกิจภาคเอกชน เพื่อดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ โดยเฉพาะการลงทุนที่มีคุณภาพสูง อาทิ เทคโนโลยีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ซึ่งนอกจากข้อได้เปรียบด้านประชากรที่อยู่ในวัยแรงงานที่สูงถึงร้อยละ 60 ของประชากร และที่ตั้งที่เป็นศูนย์กลางของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เวียดนามยังมีการปรับปรุงกฎระเบียบที่เอื้อต่อนักลงทุนต่างชาติอย่างมาก ได้แก่ 1) ให้นักลงทุนต่างชาติสามารถเข้ามาลงทุนและถือหุ้นในเวียดนามได้ร้อยละ 100 ในสาขาที่รัฐบาลอนุญาต 2) อนุญาตให้นักลงทุนต่างชาติสามารถถือครองพันธบัตรหรือผลิตภัณฑ์ทางการเงินในเวียดนามหรือแม้กระทั่งถือหุ้นของรัฐวิสาหกิจได้ 3) อนุญาตให้นักลงทุนต่างชาติขอใบอนุญาตการทำธุรกิจขายสินค้าและกระจายสินค้าในประเทศได้อย่างอิสระ และ 4) อนุญาตให้นักลงทุนต่างชาติ

ควมรวมกิจการ (Merger and Acquisition) และจัดตั้งกิจการร่วมค้า (Joint Venture) ได้บางส่วน ทั้งนี้ รัฐบาลไม่ได้ระบุชัดเจนว่าอุตสาหกรรมใดเป็นอุตสาหกรรมที่อยู่ภายใต้ข้อจำกัด โดยภาคส่วนที่รัฐบาลสนับสนุนเป็นพิเศษ คือ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน โครงการในพื้นที่ห่างไกล เทคโนโลยีขั้นสูง เกษตรกรรม และอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้น โดยจะพัฒนาประเภทธุรกิจเหล่านี้ไปอย่างพร้อมเพรียงกัน

นอกจากนี้ เวียดนามส่งเสริมการค้าและการลงทุนกับต่างประเทศมากขึ้น โดยเวียดนามเข้าเป็นสมาชิกของอาเซียนในปี 2538 และได้ลงนามในข้อตกลงการค้าระหว่างประเทศหลายฉบับ อาทิ ข้อตกลงการค้าทวิภาคี สหรัฐฯ-เวียดนาม และองค์การการค้าโลก ข้อตกลงเขตการค้าเสรีสหภาพเศรษฐกิจยูเรเชีย-เวียดนาม ข้อตกลงเขตการค้าเสรีสหภาพยุโรป-เวียดนาม ข้อตกลงเขตการค้าเสรีเกาหลีใต้-เวียดนาม และความตกลงหุ้นส่วนยุทธศาสตร์เศรษฐกิจเอเชีย-แปซิฟิก เป็นต้น ข้อตกลงดังกล่าวมีส่วนทำให้มูลค่าการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

4. สรุป

จากกรณีศึกษาของทั้ง 4 ประเทศ พบว่าการพัฒนาประเทศเพื่อให้ก้าวขึ้นไปอยู่ในระดับรายได้ที่สูงขึ้นของทั้ง 4 ประเทศ มีปัจจัยร่วม ได้แก่ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และโครงสร้างพื้นฐาน ตลอดจนการสร้างจุดขายและแบรนด์ประเทศ โดยในการพัฒนานั้นมีการประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน โดยภาคเอกชนมีบทบาทนำในการลงทุนหรือคิดค้นนวัตกรรมใหม่ๆ ขณะที่ภาครัฐมีหน้าที่สร้างบรรยากาศที่เอื้อให้ภาคเอกชนสามารถลงทุนได้อย่างปราศจากอุปสรรค

บทวิเคราะห์

การพัฒนาประเทศ: เศรษฐกิจฐานความรู้ สู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์¹

บทสรุปผู้บริหาร

○ เศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge-based economy) หมายถึง เศรษฐกิจที่การผลิตและการแพร่กระจายสินค้าและบริการอาศัยความรู้เป็นตัวขับเคลื่อน เพื่อสร้างความเติบโต ดังนั้น ความรู้และนวัตกรรมจึงเป็นปัจจัยหนึ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจที่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าเงินทุนและแรงงาน

○ ในปัจจุบันประเทศไทยกำลังเข้าสู่การปฏิรูปโครงสร้างเศรษฐกิจเพื่อก้าวข้ามไปสู่การเป็น “Thailand 4.0” ซึ่งเป็น “ระบบเศรษฐกิจที่เน้นการสร้างมูลค่า” (Value-based economy) โดยแนวทางหนึ่งที่จะช่วยขับเคลื่อนโมเดล “Thailand 4.0” คือ การสร้างเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นการพัฒนาระบบเศรษฐกิจโดยใช้องค์ความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ ทรัพย์สินทางปัญญา เชื่อมโยงกับเทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่ในการผลิตสินค้าและบริการในรูปแบบใหม่เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ หรือคุณค่าทางสังคม

○ การวิจัยและพัฒนาโดยเฉพาะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีถือเป็นกิจกรรมหนึ่งที่จะช่วยสร้างฐานความรู้ให้กับระบบเศรษฐกิจ เนื่องจากการวิจัยและพัฒนาเป็นจุดตั้งต้นของความคิดสร้างสรรค์ที่จะช่วยสร้างนวัตกรรมและมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการ อันจะนำไปสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ “Creative Economy” ซึ่งเป็นแนวนโยบายการพัฒนาที่สำคัญของหลายประเทศในปัจจุบัน

○ การแข่งขันทางเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้น กอปรกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ทำให้ประเทศไทยต้องเร่งพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันให้ทัดเทียมกับนานาประเทศ โดยปรับเปลี่ยนจากเศรษฐกิจฐานการผลิต สู่การเป็นเศรษฐกิจที่เพิ่มคุณค่า โดยผ่านการสร้างเศรษฐกิจฐานความรู้และเศรษฐกิจฐานความคิดสร้างสรรค์

○ การพัฒนาประเทศให้ก้าวสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ จำเป็นต้องมีการปฏิรูปเศรษฐกิจภายในประเทศเพื่อเสริมสร้างระบบเศรษฐกิจให้มีความแข็งแกร่งพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีและนวัตกรรม ทั้งนี้ นโยบายเศรษฐกิจที่จะช่วยสนับสนุนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ได้ จะต้องส่งเสริมเศรษฐกิจใน 3 ด้าน ได้แก่ (1) การสร้างความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ (2) การสร้างเศรษฐกิจฐานดิจิทัล (3) การส่งเสริมเศรษฐกิจฐานความรู้ โดยการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาและการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าและบริการ

1. บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 ประเทศต่าง ๆ ได้ก้าวเข้าสู่เศรษฐกิจกระแสใหม่อันเกิดจากการที่เศรษฐกิจโลกได้เคลื่อนเข้าสู่เศรษฐกิจแบบฐานความรู้ หรือที่เรียกกันว่า “Knowledge-based economy” ซึ่งเป็นเศรษฐกิจที่ใช้การจัดการความรู้มาช่วยสร้างผลผลิตและมูลค่าเพิ่มให้กับเศรษฐกิจ² โดยความรู้ถือเป็นปัจจัยหนึ่งในการผลิต การกระจายสินค้า และการบริการ ที่สร้างความเติบโตทางเศรษฐกิจและสร้างงานให้กับทุกภาคส่วน นอกจากนี้

¹ ผู้เขียน ดร. กุสุมา คงฤทธิ์ ขอขอบคุณ นายวุฒิพงศ์ จิตต์สกุล ผู้อำนวยการสำนักนโยบายเศรษฐกิจมหภาค ดร.พิสิทธิ์ พัวพันธ์ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเศรษฐกิจมหภาค และดร.สมคิด บุญล้นเหลือ ผู้อำนวยการส่วนการวิเคราะห์เศรษฐกิจมหภาค สำหรับข้อเสนอแนะ และขอขอบคุณภาพประกอบจากส่วนการวิเคราะห์เสถียรภาพเศรษฐกิจ ทั้งนี้ ข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความนี้เป็นความเห็นของผู้เขียน ซึ่งไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับความเห็นของสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

² Drucker, P. (1969), *The Age of Discontinuity; Guidelines to Our Changing Society*. New York: Harper and Row.

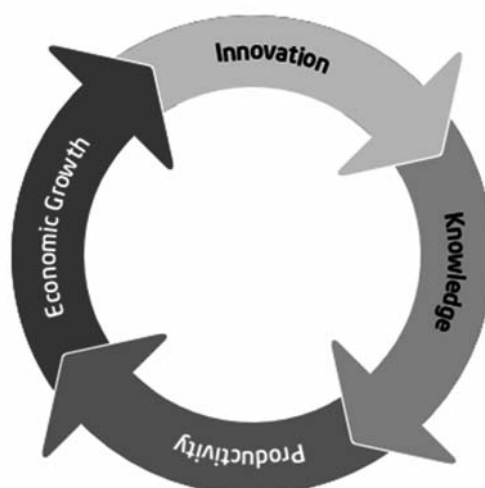
ตัวความรู้และเทคโนโลยีเองถือเป็นสินค้าอย่างหนึ่งได้เช่นกัน โดยที่ผู้ค้นพบหรือผู้ที่ลงทุนทำวิจัยจนทำให้เกิดความรู้ และนวัตกรรมสามารถต่อรองค้าขายหรือสงวนสิทธิองค์ความรู้ นวัตกรรม และเทคโนโลยีที่ค้นพบ โดยการจดสิทธิบัตร และองค์ความรู้นั้นเป็นสิทธิทางปัญญา ความรู้จึงเปรียบเสมือนเป็นสินทรัพย์ที่ก่อให้เกิดรายได้ (Productive asset) ด้วยเหตุดังกล่าว การเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจที่มีพื้นฐานมาจากความรู้ จึงเป็นที่ยอมรับกันว่าช่วยขับเคลื่อนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและเพิ่มขีดความสามารถทางการผลิต (Productivity)

บทความนี้มุ่งชี้ให้เห็นความสำคัญของเศรษฐกิจฐานความรู้จะนำไปสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative economy) ซึ่งเป็นแนวนโยบายการพัฒนาที่สำคัญของหลายประเทศในปัจจุบัน รวมทั้งประเทศไทย โดยทำการศึกษาถอดบทเรียนจากพัฒนาการเศรษฐกิจของสาธารณรัฐเกาหลีที่มีการใช้ปัจจัยความรู้ในภาคอุตสาหกรรมมาอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งวิเคราะห์ผลของการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจและนำเสนอแนวนโยบายเพื่อการพัฒนาประเทศไทยสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์

2. กรณีศึกษาจากสาธารณรัฐเกาหลี: เศรษฐกิจฐานความรู้ สู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์

ในอดีตสาธารณรัฐเกาหลีหรือประเทศเกาหลีใต้เป็นหนึ่งในประเทศกำลังพัฒนา แต่ปัจจุบันสาธารณรัฐเกาหลีได้ก้าวเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ทั้งนี้ การเติบโตทางเศรษฐกิจของสาธารณรัฐเกาหลีมีความโดดเด่นจากการที่เศรษฐกิจของประเทศถูกยกระดับจากอุตสาหกรรมการผลิตและการส่งออก สู่อุตสาหกรรมกลุ่มเคมีภัณฑ์ เครื่องจักรกลและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ จนปัจจุบันผลผลิตและบริการทางด้านความรู้และสารสนเทศมีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจของสาธารณรัฐเกาหลีเป็นอย่างมาก โดยการส่งออกผลิตภัณฑ์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร อาทิ ชุดอุปกรณ์โทรทัศน์ สารกึ่งตัวนำที่ใช้ทำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ แผงหน้าจอ ไมโครชิป คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ รวมถึงโทรศัพท์มือถือถูกจัดเป็นหนึ่งในสามของปริมาณสินค้าที่ส่งออกทั้งหมดของประเทศ ทำให้สาธารณรัฐเกาหลีสามารถสร้างความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจของประเทศผ่านยุทธศาสตร์ด้านการส่งออกเทคโนโลยี โดยรัฐบาลได้มุ่งเน้น (1) การลงทุนในด้านการศึกษา หรือการวิจัยและพัฒนา และ (2) การลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication Technology: ICT) ซึ่งทั้งการศึกษา วิจัยและพัฒนา บวกกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ถือเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างเศรษฐกิจฐานความรู้ อันนำไปสู่ระบบเศรษฐกิจที่มีการสร้างสรรค์ เผยแพร่ความรู้และนำความรู้มาใช้อย่างมีประสิทธิภาพในการสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และเกิดนวัตกรรมการเรียนรู้ (ภาพที่ 1)

ภาพที่ 1 การขับเคลื่อนเศรษฐกิจบนฐานความรู้

ที่มา: Kozma, Robert B. (2008). "ICT, Education Reform, and Economic Growth: A Conceptual Framework"

เมื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ทำให้ประเทศเกาหลีใต้ประสบความสำเร็จจากการสร้างเศรษฐกิจฐานความรู้สู่เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ พบว่า มีปัจจัยพื้นฐานสนับสนุนสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ (1) การมีระบบนวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพในทุกระดับของประเทศทั้งในระดับกิจการผลิต ศูนย์วิจัยและมหาวิทยาลัย กลุ่มคนที่มีความรู้รวมถึงองค์กรภาครัฐและเอกชนที่มีความสามารถในการจัดหาเผยแพร่ แลกเปลี่ยนและรับเอาความรู้มาปรับใช้อย่างเหมาะสม (Innovation system and technological adoption) (2) การสนับสนุนของรัฐบาลต่อการลงทุนในด้านการศึกษา หรือการวิจัยและพัฒนา ทำให้เกิดการยกระดับของประชากรที่มีการศึกษาและแรงงานที่มีความรู้/มีฝีมือ ซึ่งจะเป็นตัวกลางในการสร้าง การใช้ และการกระจายความรู้ สู่ระบบเศรษฐกิจและสังคม (3) เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and communication technology) ที่ทำให้ประชาชนและธุรกิจสามารถเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศจากทั่วทุกมุมโลก³ และนำข้อมูลนั้นมาสังเคราะห์ กลั่นกรองให้เป็นความรู้ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อเศรษฐกิจและสังคมโดยรวมอย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม และ (4) สภาพแวดล้อม ได้แก่ กฎระเบียบข้อบังคับ ทุนทางสังคม (Social capital) หรือความเชื่อถือไว้วางใจ (Trust) และการสื่อสารอย่างเปิดเผยกว้างระหว่างรัฐ เอกชน และประชาชน เป็นตัวกระตุ้นส่งเสริมให้ภาครัฐและเอกชนร่วมมือกันในการสร้างและแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกัน

3. ความสำคัญของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของไทย

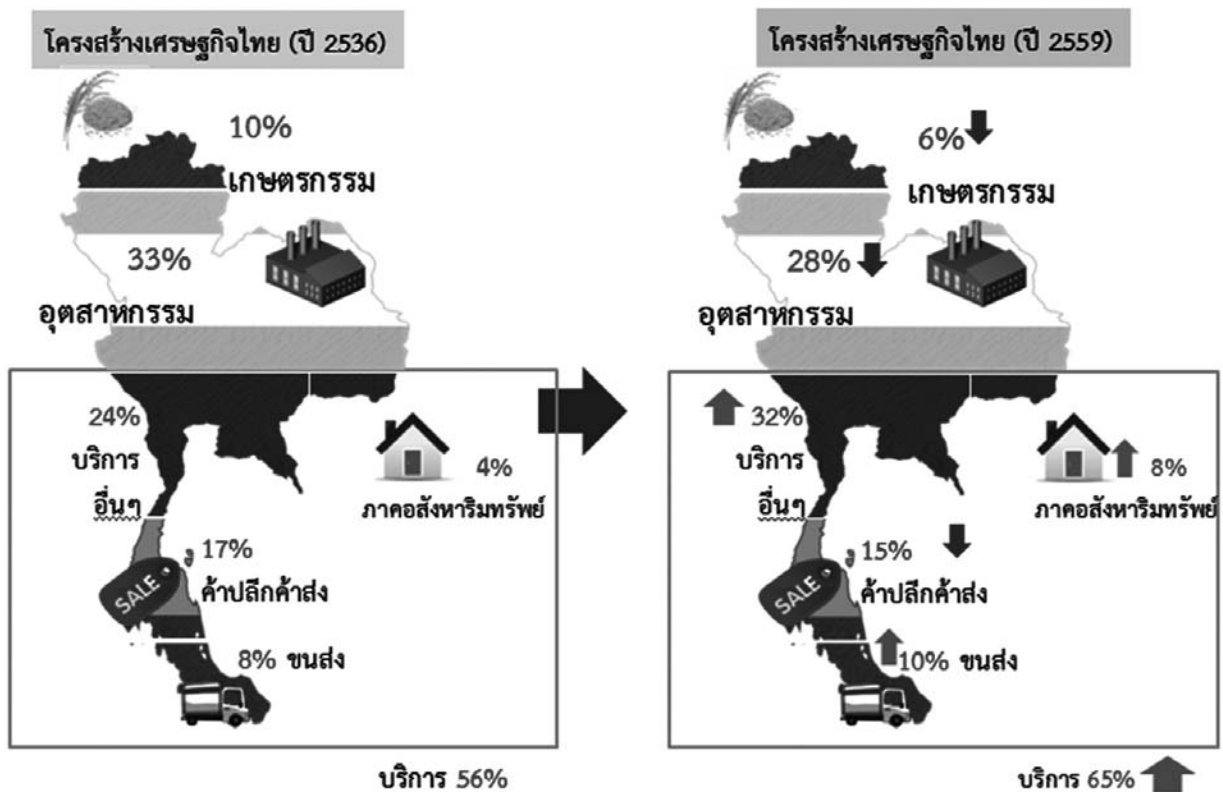
ในปัจจุบันประเทศไทยกำลังเข้าสู่การปฏิรูปโครงสร้างเศรษฐกิจเพื่อก้าวข้ามไปสู่ “Thailand 4.0” ด้วยการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจและการผลิต เน้นการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าและบริการ ซึ่งมีเป้าหมายหลักเชิงแนวนอนเดียวกันกับแนวคิดตามนโยบายเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy) โดยแนวทางการขับเคลื่อนหลักภายใต้โมเดล Thailand 4.0 นั้น เน้นการปรับเปลี่ยนโครงสร้างการผลิตสินค้าโภคภัณฑ์ไปสู่การผลิตเชิงนวัตกรรม การใช้ทุนมนุษย์และเทคโนโลยีแทนที่เงินทุนทางกายภาพ เพื่อนำไปสู่การกระจายความมั่งคั่งและโอกาส ภายใต้ 3 กลไกหลัก ซึ่งประกอบด้วย (1) กลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรม ปัญญา เทคโนโลยีและความคิดสร้างสรรค์ (2) กลไกกระจายรายได้ ด้วยการยกระดับขีดความสามารถและการเสริมสร้างทักษะให้กับประชาชนและกลุ่มวิสาหกิจ (3) กลไกการพัฒนาที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยการมุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและการใช้พลังงานทดแทน

เมื่อพิจารณาบริบททางเศรษฐกิจของประเทศไทยพบว่า โครงสร้างการผลิตของไทยในปัจจุบันมีภาคอุตสาหกรรมและบริการเป็นภาคหลักในผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ของไทย โดยภาคอุตสาหกรรมมีสัดส่วนร้อยละ 28 และภาคบริการมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 65 ขณะที่เกษตรกรรมมีสัดส่วนอยู่ที่ร้อยละ 6 ซึ่งน้อยกว่าภาคการค้าปลีกค้าส่ง ภาคการขนส่ง ตลอดจนภาคอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 15 10 และ 8 ของ GDP ตามลำดับ (ภาพที่ 2) ข้อเท็จจริงดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของไทยมีการพึ่งพิงภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการเป็นหลัก อย่างไรก็ตาม สินค้าอุตสาหกรรมหลักๆ ของไทยมีลักษณะเป็นส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป หรือการรับจ้างผลิตสินค้า หรือที่เรียกว่า OEM (Original Equipment Manufacturer) ซึ่งต้องเผชิญกับการแข่งขันทางเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้นจากการเปิดเสรีทางการค้าและการลงทุนระหว่างกัน กอปรกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี โดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศและ

การสื่อสารทำให้ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้กว้างขวาง รวดเร็ว และหลายช่องทาง ส่งผลให้ผู้บริโภคมีข้อมูลและทางเลือกในการตัดสินใจซื้อมากขึ้น การแข่งขันที่มากขึ้นนี้ทำให้ประเทศไทยต้องปรับเปลี่ยนจากเศรษฐกิจฐานการผลิต (Production-based economy) สู่การเป็นเศรษฐกิจที่เพิ่มคุณค่าสินค้าและบริการ (Valued – driven economy) ผ่านการสร้างเศรษฐกิจฐานความรู้ และเศรษฐกิจฐานความคิดสร้างสรรค์

³ ประเทศเกาหลีใต้มีครัวเรือนที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตในอัตราที่สูงประมาณร้อยละ 98.5 ซึ่งหมายความว่า เกือบทุกครัวเรือนมีการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต

ภาพที่ 2 พัฒนาการเศรษฐกิจไทยด้านโครงสร้างการผลิต

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ คำนวณโดย ผู้เขียน

เศรษฐกิจสร้างสรรค์มีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจมหภาคโดยรวมของไทย โดยอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ส่วนใหญ่อยู่ในภาคอุตสาหกรรม (ร้อยละ 87.8) รองลงมาได้แก่ภาคบริการ (ร้อยละ 12.5) และที่เหลือคือภาคเกษตรกรรม⁴ และโดยรวมขนาดของเศรษฐกิจสร้างสรรค์มีสัดส่วนคงที่อยู่ที่ประมาณร้อยละ 8 - 10 ของ GDP ทั้งนี้ เศรษฐกิจสร้างสรรค์ขยายตัวมากในช่วงที่เศรษฐกิจมีการเจริญเติบโตสูง โดยเฉพาะในช่วงปี พ.ศ. 2533 - 2538 ซึ่งเป็นช่วงที่ได้รับประโยชน์จากความก้าวหน้าทางด้านโทรคมนาคมและสารสนเทศ เช่น อินเทอร์เน็ต โทรศัพท์มือถือ และระบบซอฟต์แวร์ เมื่อพิจารณาผลของการกระจายรายได้ของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ส่วนใหญ่ พบว่า ส่วนแบ่งรายได้จะตกอยู่กับแรงงานมากกว่าส่วนแบ่งของผู้ประกอบการ (ส่วนแบ่งทุน) โดยร้อยละ 56 ของรายได้จากผลผลิตจะตกอยู่กับแรงงาน ขณะที่ร้อยละ 44 จะตกอยู่กับเจ้าของปัจจัยการผลิตประเภททุน (หรือผู้ประกอบการ) จะเห็นได้ว่า การสร้างมูลค่าเพิ่มในเศรษฐกิจสร้างสรรค์ไม่เพียงแต่ทำให้เศรษฐกิจขยายตัวเท่านั้น แต่ยังส่งผลต่อการจ้างงานและสร้างผลตอบแทนในรูปแบบของกำไรแก่ผู้ประกอบการ

4. นโยบายเศรษฐกิจภายใต้บริบทของเศรษฐกิจสร้างสรรค์

การพัฒนาประเทศให้ก้าวสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ จำเป็นต้องมีการปฏิรูปเศรษฐกิจภายในประเทศ เพื่อเสริมสร้างระบบเศรษฐกิจให้มีความแข็งแกร่งพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีและนวัตกรรม (Technology and innovation change) ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยในส่วนของนโยบายเศรษฐกิจที่จะช่วยสนับสนุนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ได้ จะต้องส่งเสริมเศรษฐกิจใน 3 ด้าน ดังนี้

⁴ พริยะ ผลพิรุฬห์. (2556), เศรษฐกิจสร้างสรรค์กับการพัฒนาประเทศ; วารสารเศรษฐศาสตร์ปริทรรศน์ สถาบันพัฒนาศาสตร์. ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 มกราคม 2556.

(1) การสร้างความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ (Connectivity – based economy) โดยการยกระดับโครงสร้างพื้นฐานด้านโลจิสติกส์เพื่อเป็นศูนย์กลางการลงทุนของภูมิภาคและสนับสนุนการกระจายสินค้าและบริการ ซึ่งปัจจุบันรัฐบาลได้เร่งดำเนินการตามแผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่งของไทรระยะ 8 ปี (พ.ศ. 2559-2566) นอกเหนือไปจากการพัฒนาด้านโลจิสติกส์แล้ว ในอนาคตควรมีการส่งเสริมการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจโดยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเครือข่ายร่วมด้วยเพื่อส่งเสริม Internet of Things (IoT) ซึ่งปัจจุบันประเทศเกาหลีได้มีการใช้เครือข่ายที่เรียกว่า LoRaWAN ซึ่งย่อมาจาก Low Power Wide Area Network (LPWAN) ที่ควบคุม ส่งการ และเชื่อมโยงการสื่อสารระหว่างอุปกรณ์ ผ่าน LoRa protocol ซึ่งจากเดิมการเชื่อมต่ออุปกรณ์จะมีความยุ่งยากและซับซ้อน ผ่านการเชื่อมโยงรูปแบบต่าง ๆ เช่น Mobile Data (เชื่อมต่อระยะไกลได้ แต่มีปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายสูง) WiFi Bluetooth (มีข้อจำกัดด้านระยะทาง) และทั้ง 3 อย่างใช้พลังงานสูงในการขับเคลื่อนอุปกรณ์อยู่ตลอด แต่ LoRaWAN แก้ปัญหาดังกล่าวได้ โดย LoRaWAN สามารถเชื่อมโยงในระยะไกลได้ ใช้พลังงานน้อย ค่าใช้จ่ายต่ำ และสื่อสารพร้อม ๆ กันได้หลายตัว

(2) การสร้างเศรษฐกิจฐานดิจิทัล (Digital – based economy) โดยการลงทุนใน “Soft” infrastructure เพื่อรองรับเศรษฐกิจดิจิทัล (Digital economy) โดยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงการคลังเป็นเรื่องของ Financial Infrastructure เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการเงินของประเทศ ซึ่งปัจจุบันได้เร่งดำเนินการโครงการ National e-Payment เพื่อช่วยยกระดับโครงสร้างพื้นฐานทางการเงินของไทย และเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่การดำเนินธุรกรรมทางการเงินและกิจกรรมทางเศรษฐกิจโดยรวม ลดต้นทุนการดำเนินธุรกิจ โดยเฉพาะต้นทุนการบริหารจัดการเงินสด ในส่วนของประชาชนทั่วไป National e-Payment จะขยายการเข้าถึงบริการทางการเงินที่มีค่าใช้จ่ายเหมาะสม สะดวก ปลอดภัยและง่าย (ภาพที่ 3)

ภาพที่ 3 รายละเอียดโครงการ National e-Payment

 โครงสร้างพื้นฐานระบบการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์แห่งชาติ			
พัฒนาระบบการชำระเงินของไทยให้เป็นแบบอิเล็กทรอนิกส์		ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนผ่านทางบริการพร้อมเพย์	
ประชาชนเข้าถึงบริการทางการเงินได้มากขึ้น สะดวกมากขึ้น		การส่งผ่านสวัสดิการจากภาครัฐสู่ประชาชนทุกคน	
โครงการที่ 1 บริการโอนเงิน และรับโอนเงินแบบใหม่ “พร้อมเพย์ – Promptpay”	โครงการที่ 2 การขยายการใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ และการขยายอุปกรณ์รับชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ ช่วยสนับสนุนให้สามารถเข้าถึงและใช้บริการได้อย่างแพร่หลาย	โครงการที่ 3 ระบบภาษี และเอกสารธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์	โครงการที่ 4 e-Payment ภาครัฐ
- พร้อมเพย์เป็นทางเลือกใหม่ในการโอนเงิน และรับเงิน ที่ทำให้มีความสะดวกมากขึ้น - การโอนเงิน ผู้โอนทราบเพียงหมายเลขโทรศัพท์ หรือเลขบัตรประจำตัวประชาชน ก็สามารถโอนได้	- การขยายการใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ และการขยายอุปกรณ์รับชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ ช่วยสนับสนุนให้สามารถเข้าถึงและใช้บริการได้อย่างแพร่หลาย	- เพื่ออำนวยความสะดวกให้ผู้เสียภาษี โดยผู้เสียภาษีสามารถลดต้นทุน ระยะเวลา ขั้นตอน ยื่นแบบรายการภาษีผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์	- เป็นการพัฒนารับเงินและจ่ายเงินของหน่วยงานภาครัฐให้เป็นระบบอิเล็กทรอนิกส์ - เพื่อให้รัฐบาลจัดสวัสดิการช่วยเหลือประชาชนได้ตั้งแต่เกิดจนเสียชีวิต

ที่มา: <http://www.epayment.go.th>

(3) การส่งเสริมเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge – based economy) โดยการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา และการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าและบริการ การวิจัยและพัฒนา รวมถึงนวัตกรรม เป็นกุญแจสำคัญของการเติบโตและเพิ่มผลิตภาพในระยะยาวสำหรับกลุ่มประเทศที่เป็นตลาดเกิดใหม่ (Emerging countries) และประเทศกลุ่มรายได้ปานกลาง (Middle-income countries) การปรับเปลี่ยนจากการผลิตที่เน้นใช้แรงงานสู่การขับเคลื่อนเศรษฐกิจผ่านการผลิตที่ใช้เทคโนโลยี มีความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมจะเป็น บันไดสำคัญที่ทำให้ประเทศก้าวผ่านกับดักรายได้ปานกลาง โดยรัฐบาลได้มีการสนับสนุนการปฏิรูปเศรษฐกิจไป สู่การขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมด้วยมาตรการด้านการเงินการคลังต่างๆ ให้แก่ธุรกิจ SMEs ธุรกิจ Startup ตลอดจนคลัสเตอร์และอุตสาหกรรมเป้าหมายต่างๆ อาทิ (1) มาตรการการเงินการคลังเพื่อส่งเสริมผู้ประกอบการ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) และธุรกิจ Startup (2) มาตรการภาษีเพื่อส่งเสริมการลงทุน (3) การกระตุ้นให้เอกชนลงทุนในอุตสาหกรรมอนาคตหรือ 10 อุตสาหกรรมเป้าหมายของไทย (4) การส่งเสริม การวิจัยและพัฒนาในอุตสาหกรรมยานยนต์ (5) หักค่าใช้จ่ายพิเศษ 3 เท่า สำหรับการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี และนวัตกรรม (6) สิทธิประโยชน์ทางภาษีสำหรับธุรกิจ SMEs Startup ด้านเทคโนโลยี (พ.ร.ฎ. 602) (7) มาตรการ ยกระดับการจัดอันดับความยากง่ายในการประกอบธุรกิจ (Ease of Doing Business) และ (8) การพัฒนา เศรษฐกิจดิจิทัล เป็นต้น

ภาพที่ 4 แนวทางประชารัฐในการส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์

ทั้งนี้ นอกเหนือไปจากการส่งเสริมธุรกิจภาคเอกชนในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์แล้ว ในอนาคต ควรมีการสนับสนุนความเชื่อมโยงระหว่างรัฐและสถาบันการศึกษา และความเชื่อมโยงระหว่างภาคเอกชน และสถาบันการศึกษาร่วมด้วย (ภาพที่ 4) เนื่องจากสถาบันการศึกษาถือเป็นแหล่งผลิตเยาวชนรุ่นใหม่ที่มีความคิดสร้างสรรค์ จึงควรส่งเสริมให้นักศึกษาได้มีโอกาสเข้าร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ด้วย เช่น การสนับสนุนค่าจ้างนักศึกษาจบใหม่ หรือการส่งเสริมให้ภาคธุรกิจนำนักศึกษาที่จบการศึกษาแล้วมาฝึกงาน กับบริษัทที่ต้องการขยายการวิจัย และพัฒนาผลิตภัณฑ์ด้านนวัตกรรมและความสามารถในการทำการค้าพาณิชย์⁵

⁵ ตัวอย่างเช่น Ministry of Science and Innovation ของนิวซีแลนด์ ได้สนับสนุนค่าจ้างนักศึกษาจบใหม่เป็นจำนวนครึ่งหนึ่งของค่าจ้างแต่ไม่เกิน 60,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ ต่อปี ประเทศไทยอาจมีการประยุกต์ใช้มาตรการดังกล่าวโดยเฉพาะการส่งเสริมการทำงานของนักศึกษาใน SMEs (เนื่องจาก บริษัทขนาดใหญ่โดยมากมีความสามารถในการสนับสนุนและส่งเสริมการทำงานของนักศึกษาจบใหม่อยู่แล้ว) เพื่อให้ นักศึกษาได้มีโอกาสในการ ปฏิบัติงานจริง และรู้จักการใช้ความคิดสร้างสรรค์ที่มีอยู่เพื่อสร้างให้เกิดนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของ SMEs

5. unสรุป

เศรษฐกิจสร้างสรรค์สามารถสร้างความเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน (Sustainable growth) เนื่องจากเป็นระบบเศรษฐกิจที่พึ่งพาการผลิตที่ใช้ความรู้เป็นพื้นฐานสำคัญเพื่อย่อยต่อการสร้างมูลค่าเพิ่ม (Value added) ผ่านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม นอกจากนี้ เศรษฐกิจสร้างสรรค์สามารถเพิ่มศักยภาพและผลิตภาพของแรงงานได้โดยตรงโดยการถ่ายทอดความรู้ (Knowledge – transfer) ซึ่งเป็นแนวทางที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องตามแนวทางขับเคลื่อนประเทศไปสู่ Thailand 4.0 ที่เน้นการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจผ่านการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ และพัฒนาประชาชน ด้วยนวัตกรรม เทคโนโลยีและความคิดสร้างสรรค์ที่จะก่อให้เกิดความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืนสู่ประเทศอย่างแท้จริง อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบระหว่างนวัตกรรมจากเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบวัฒนธรรม และความรู้ท้องถิ่นกับการลงทุนในเทคโนโลยีขั้นสูงอย่างการลงทุนทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแล้ว การลงทุนในวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจะช่วยสร้างการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืนมากกว่า ดังนั้นจึงควรให้ความสำคัญกับการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่เศรษฐกิจฐานความรู้ โดยสนับสนุนการวิจัยและพัฒนา การยกระดับอุตสาหกรรมจากการผลิตตามคำสั่งไปสู่การออกแบบและการวิจัยและพัฒนามากขึ้น และการส่งเสริมการลงทุนควรคัดเลือกการลงทุนที่มีมูลค่าเพิ่มสูงและมีนวัตกรรมมากขึ้น

บทวิเคราะห์

โครงสร้างการท่องเที่ยวจากต่างประเทศในไทยช่วง 2 ทศวรรษ¹

บทสรุปผู้บริหาร

○ การท่องเที่ยวต่างประเทศมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจไทยโดยในปี 2559 มีสัดส่วนรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างประเทศต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Nominal GDP) คิดเป็นประมาณร้อยละ 11.4 ซึ่งเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วง 2 ทศวรรษที่ผ่านมา

○ โครงสร้างภาคการท่องเที่ยวจากต่างประเทศเปลี่ยนไปจากเมื่อ 20 ปี ก่อนที่เคยพึ่งพานักท่องเที่ยวระยะไกล เช่น กลุ่มยุโรป อเมริกา และโอเชียเนีย มาพึ่งพานักท่องเที่ยวในกลุ่มเอเชียหรือกลุ่มระยะใกล้เพิ่มขึ้น หรือมีการท่องเที่ยวในกลุ่มกันเองเพิ่มขึ้น (Intra - regional Tourism)

○ เพื่อเป็นการเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพการใช้จ่ายในการท่องเที่ยวสูง ควรให้ความสำคัญและทำการตลาดควบคู่กับประเทศที่มีนักท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ รวมถึงควรส่งเสริมตลาดที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างในภูมิภาคเอเชียและอาเซียน ให้มีวันพักเฉลี่ยเพิ่มขึ้น โดยการส่งเสริมสนับสนุนการท่องเที่ยวในเชิงคุณภาพ (Qualitative Tourism) มากกว่าการท่องเที่ยวในเชิงปริมาณ (Quantitative Tourism) เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism)

○ สำหรับแนวโน้มการท่องเที่ยวในปี 2560 คาดว่าจะมีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศขยายตัวร้อยละ 7.5 ต่อปี สูงกว่าการคาดการณ์โดยองค์การการท่องเที่ยวโลกที่คาดว่า จำนวนนักท่องเที่ยวทั่วโลกจะขยายตัวร้อยละ 3.8 ต่อปี โดยคาดว่าจะสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวจำนวน 1.83 ล้านล้านบาท หรือคิดเป็นขยายตัวร้อยละ 11.9 ต่อปี ด้วยจำนวนค่าใช้จ่ายต่อครั้งต่อหัว 52,213 บาท

บทนำ

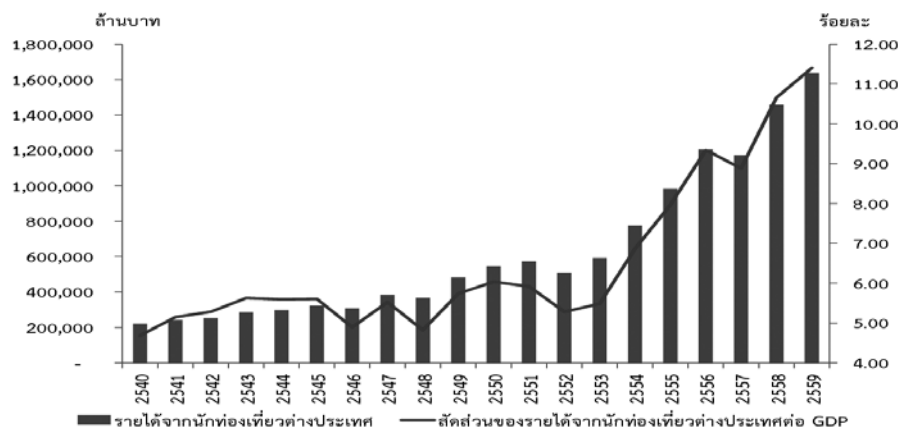
ภาคการท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่เดินทางเข้าประเทศไทยถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยสนับสนุนการขยายตัวทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในช่วงที่ภาคการส่งออกสินค้าซึ่งเป็นปัจจัยหลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศไทยต้องเผชิญกับความไม่แน่นอนต่างๆ จากเศรษฐกิจโลกทำให้มีแนวโน้มขยายตัวในอัตราที่ชะลอลง ฉะนั้น รายได้จากนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่เป็นส่วนหนึ่งของการส่งออกภาคบริการที่ขยายตัวได้อย่างดีนั้น จะมีส่วนช่วยสนับสนุนการขยายตัวของเศรษฐกิจไทย ดังนั้น การศึกษาถึงโครงสร้างของการท่องเที่ยวจากต่างประเทศที่เปลี่ยนแปลงไปจากอดีตสู่ปัจจุบันจึงมีความสำคัญ โดยเฉพาะในเรื่องของการกำหนดนโยบาย ในบทวิเคราะห์นี้จึงได้มุ่งเน้นการวิเคราะห์ประเด็นสำคัญ 4 ประเด็น คือ 1) ความสำคัญของการท่องเที่ยวจากต่างประเทศต่อเศรษฐกิจไทยในช่วง 2 ทศวรรษ 2) วิเคราะห์โครงสร้างของการท่องเที่ยวจากต่างประเทศในช่วง 20 ปี 3) แนวโน้มการท่องเที่ยวในปี 2560 และ 4) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

¹ ผู้เขียน นางสาวคงขวัญ คีลา เศรษฐกรชำนาญการ และนายปวรุตม์ สติวิริยะ นักศึกษาฝึกงาน มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ขอขอบคุณ นายวุฒิพงศ์ จิตตั้งสกุล ผู้อำนวยการสำนักนโยบายเศรษฐกิจมหภาค ดร.พิสิทธิ์ พัวพันธ์ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเศรษฐกิจมหภาค และ ดร.สมคิด บุญล้นเหลือ ผู้อำนวยการส่วนการวิเคราะห์เศรษฐกิจมหภาค สำหรับข้อเสนอแนะ ทั้งนี้ ข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความนี้เป็นความเห็นของผู้เขียน ซึ่งไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับความเห็นของสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

1. ความสำคัญของการท่องเที่ยวจากต่างประเทศต่อเศรษฐกิจไทยในช่วง 2 ทศวรรษ

การท่องเที่ยวจากต่างประเทศเป็นหนึ่งในภาคบริการที่สำคัญต่อระบบเศรษฐกิจไทย โดยเป็นปัจจัยที่ช่วยสนับสนุนการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ซึ่งสัดส่วนรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างประเทศต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเพิ่มขึ้นต่อเนื่องตลอดระยะเวลา 20 ปีที่ผ่านมา จากในปี 2540 ที่มีรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างประเทศเพียง 220,754 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 4.69 ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Nominal GDP) และในปี 2559 มีรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างประเทศสูงถึง 1.64 ล้านล้านบาท หรือ คิดเป็นร้อยละ 11.41 โดยเพิ่มขึ้นกว่า 3 เท่าในช่วง 2 ทศวรรษที่ผ่านมา สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวจากต่างประเทศต่อเศรษฐกิจไทยที่เพิ่มขึ้นมาเป็นลำดับ (ภาพที่ 1)

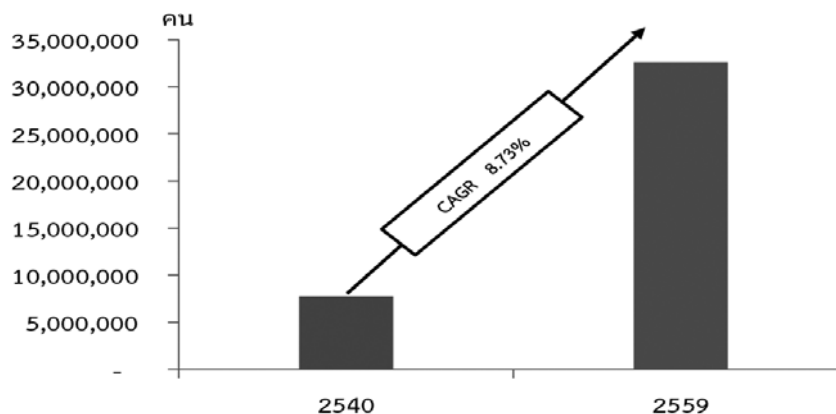
ภาพที่ 1 สัดส่วนของรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างประเทศต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศตั้งแต่ปี 2540 – 2559

ที่มา: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา คำนวณ และรวบรวมโดยผู้เขียน

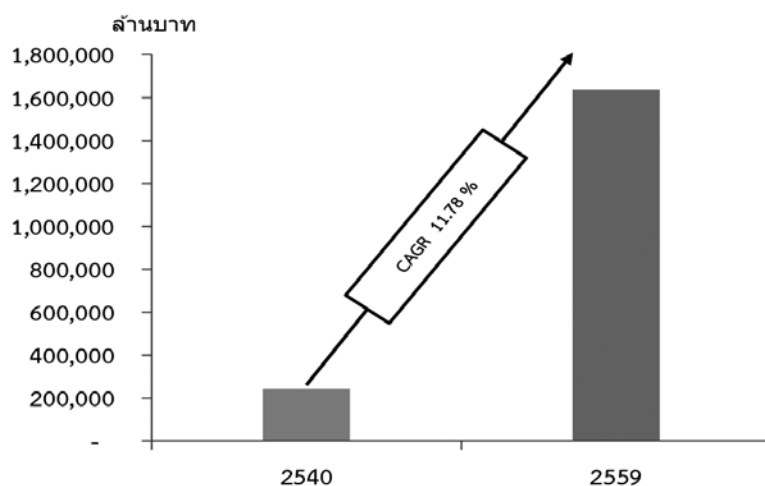
นอกจากนี้ หากวิเคราะห์อัตราการเติบโตเฉลี่ยสะสมต่อปี (Compound Annual Growth Rate: CAGR) ในช่วง 20 ปี จะพบว่า จำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยสะสมต่อปี อยู่ที่ร้อยละ 8.73 ด้วยจำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่เดินทางเข้าประเทศไทยในปี 2559 ทั้งสิ้น 32.6 ล้านคน เทียบกับ 20 ปี ก่อน ในปี 2540 ที่มีจำนวนเพียง 5.23 ล้านคน ในขณะที่รายได้จากนักท่องเที่ยวต่างประเทศมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยสะสมต่อปี ร้อยละ 11.78 (CAGR) ด้วยจำนวนรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างประเทศในปี 2559 ที่ 1.64 ล้านล้านบาท เทียบกับปี 2540 ที่มีรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างประเทศเพียง 2.21 แสนล้านบาท (ภาพที่ 2 และ 3)

ภาพที่ 2 อัตราเติบโตเฉลี่ยสะสมต่อปี (CAGR) ของจำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศระหว่างปี 2540 – 2559

ที่มา: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา คำนวณ และรวบรวมโดยผู้เขียน

ภาพที่ 3 อัตราเติบโตเฉลี่ยสะสมต่อปี (CAGR) ของรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างประเทศระหว่างปี 2540 – 2559

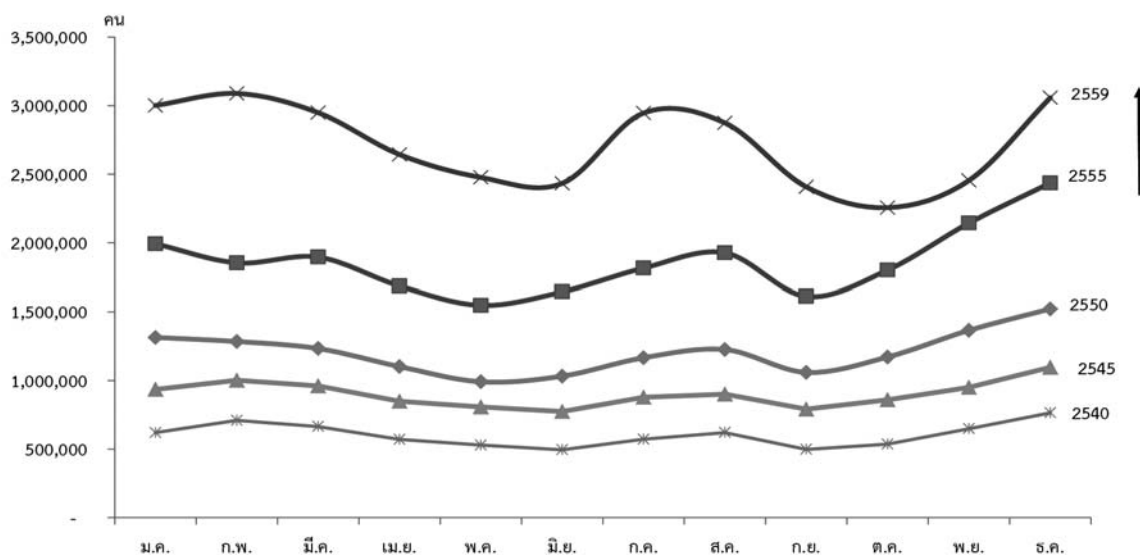
ที่มา: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา คำนวณ และรวบรวมโดยผู้เขียน

2. วิเคราะห์โครงสร้างของการท่องเที่ยวจากต่างประเทศในช่วง 20 ปี

2.1 สถานการณ์การท่องเที่ยวล่าสุดในปี 2559

ในปี 2559 มีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศเดินทางเข้าประเทศไทยทั้งสิ้น 32.6 ล้านคน ขยายตัวร้อยละ 8.9 ต่อปี (ภาพที่ 4) ซึ่งสูงกว่านักท่องเที่ยวโลก ปี 2559 ที่มีการเติบโตที่ร้อยละ 3.8 (ข้อมูลจากองค์การการท่องเที่ยวโลก) สร้างรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างประเทศในปี 2559 จำนวน 1.64 ล้านล้านบาท หรือคิดเป็นการขยายตัวร้อยละ 12.4 ต่อปี โดยมีการใช้จ่ายเงินเฉลี่ย 50,258.29 บาท/วัน/คน

ภาพที่ 4 จำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่เดินทางเข้ามาประเทศไทยรายเดือน ปี 2540 – 2559

ที่มา: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา คำนวณ และรวบรวมโดยผู้เขียน

นอกจากนี้ หากพิจารณาในภาพรวม พบว่า นักท่องเที่ยวในประเทศไทย (นักท่องเที่ยวไทยรวมกับนักท่องเที่ยวต่างประเทศ) ในปี 2559 มีการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทยทั้งสิ้น 145 ล้าน คน-ครั้ง สร้างรายได้จากการเยี่ยมชมทั้งสิ้น 2.52 ล้านล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2558 ที่มีจำนวน 138.8 ล้าน คน-ครั้ง และมีรายได้จากการเยี่ยมชม 2.23 ล้านล้านบาท

2.2 การวิเคราะห์โครงสร้างการท่องเที่ยวจากต่างประเทศ

การวิเคราะห์โครงสร้างการท่องเที่ยวจากต่างประเทศเชิงปริมาณและคุณภาพจะเป็นการวิเคราะห์ถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การเสนอแนะนโยบายที่ถูกต้อง โดยสามารถแบ่งการวิเคราะห์โครงสร้างการท่องเที่ยวจากต่างประเทศออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ โครงสร้างการท่องเที่ยวจากต่างประเทศเชิงปริมาณและคุณภาพ ดังนี้

2.2.1 การวิเคราะห์โครงสร้างการท่องเที่ยวจากต่างประเทศเชิงปริมาณ

การศึกษาสัดส่วนและอัตราการขยายตัวของนักท่องเที่ยวต่างประเทศรายกลุ่มประเทศในปี 2559 พบว่า กลุ่มประเทศที่มีนักท่องเที่ยวต่างประเทศเข้ามาในประเทศไทยอันดับที่ 1 พบว่า ยังคงเป็นประเทศในกลุ่มเอเชียตะวันออกเฉียงเหนือ ในขณะที่กลุ่มอาเซียนขึ้นมาเป็นอันดับที่ 2 แทนที่กลุ่มยุโรปที่เคยเป็นนักท่องเที่ยวต่างประเทศอันดับที่ 2 ของไทยในปี 2541 เช่นเดียวกับกลุ่มเอเชียใต้ที่มีสัดส่วนเพิ่มขึ้น ขณะที่ กลุ่มอเมริกา โอเชียเนีย และแอฟริกา มีสัดส่วนที่ลดลง สะท้อนให้เห็นว่า โครงสร้างการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวต่างประเทศของไทยได้เปลี่ยนไปจากเมื่อ 20 ปี ก่อน ที่เคยพึ่งพานักท่องเที่ยวระยะไกล โดยได้หันมาพึ่งพานักท่องเที่ยวในกลุ่มเอเชียหรือกลุ่มระยะใกล้เพิ่มขึ้น (Intra - regional Tourism) (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 สัดส่วนและอัตราการขยายตัวของนักท่องเที่ยวต่างประเทศจำแนกรายกลุ่มประเทศ ในปี 2540 เทียบกับปี 2559

อันดับ	2559	สัดส่วน (ร้อยละ)	อัตราการขยายตัว	อันดับ	2540	สัดส่วน (ร้อยละ)	อัตราการขยายตัว
1.	เอเชียตะวันออกเฉียงเหนือ	39.91	8.51	1.	เอเชียตะวันออกเฉียงเหนือ	37.08	-2.50
▲ 2.	อาเซียน	26.57	9.31	2.	ยุโรป	24.03	1.82
▼ 3.	ยุโรป	18.93	9.57	3.	อาเซียน	22.93	4.12
▲ 4.	เอเชียใต้	4.67	8.45	4.	อเมริกา	6.32	2.31
▼ 5.	อเมริกา	4.31	13.77	5.	โอเชียเนีย	3.89	5.53
▼ 6.	โอเชียเนีย	2.78	-1.86	6.	เอเชียใต้	3.36	-13.33
7.	ตะวันออกกลาง	2.29	13.50	7.	ตะวันออกกลาง	1.59	8.13
▼ 8.	แอฟริกา	0.53	6.17	8.	แอฟริกา	0.79	13.57
จำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศ ปี 2559		100	8.91	จำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศ ปี 2540		100	0.41

ที่มา: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา คำนวณ และรวบรวมโดยผู้เขียน

ทั้งนี้ หากพิจารณานักท่องเที่ยวต่างประเทศรายประเทศพบว่า นักท่องเที่ยวจากจีนขึ้นมาเป็นอันดับที่ 1 ในปี 2559 จากที่เคยอยู่อันดับที่ 3 ในปี 2540 ขณะที่นักท่องเที่ยวจากเกาหลีใต้ ลาว อินเดีย และรัสเซีย อยู่ใน 10 อันดับ ในปี 2559 จากที่ไม่ได้อยู่ใน 10 อันดับแรกในปี 2540 อย่างไรก็ดี ยังมีประเทศที่น่าจับตามองอย่างยุโรปตะวันออกที่แม้อยู่ใน 10 อันดับแรก แต่ก็มีสัดส่วนในปี 2559 อยู่ที่ร้อยละ 1.26 ของนักท่องเที่ยวต่างประเทศทั้งหมดที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทย จากที่เคยมีสัดส่วนเพียง 0.76 ในปี 2540 (ตารางที่ 2)

**ตารางที่ 2 สัดส่วนและอัตราการขยายตัวของนักท่องเที่ยวต่างประเทศจำแนกตามประเทศ
10 อันดับแรก ในปี 2540 เทียบกับปี 2559**

อันดับ	2559	สัดส่วน (ร้อยละ)	อัตราการ ขยายตัว	อันดับ	2540	สัดส่วน (ร้อยละ)	อัตราการ ขยายตัว
▲ 1.	จีน	26.87	10.34	1.	มาเลเซีย	14.25	-1.63
▼ 2.	มาเลเซีย	10.84	3.36	2.	ญี่ปุ่น	13.46	3.39
▲ 3.	เกาหลี	4.49	6.64	3.	จีน	6.27	-3.66
▼ 4.	ญี่ปุ่น	4.42	4.19	4.	ไต้หวัน	5.91	-4.80
▲ 5.	ลาว	4.33	15.48	5.	เกาหลี	5.79	-17.44
▲ 6.	อินเดีย	3.66	11.63	6.	สิงคโปร์	5.62	12.54
▲ 7.	รัสเซีย	3.34	23.28	7.	อังกฤษ	5.05	2.27
▼ 8.	อังกฤษ	3.08	5.89	8.	สหรัฐอเมริกา	4.89	1.34
▼ 9.	สหรัฐอเมริกา	2.99	12.35	9.	ฮ่องกง	4.79	21.00
▼ 10.	สิงคโปร์	2.97	3.04	10.	เยอรมนี	4.73	-1.44
จำนวนนักท่องเที่ยว ต่างประเทศ 10 อันดับแรก ปี 2559		67.00	8.96	จำนวนนักท่องเที่ยว ต่างประเทศ 10 อันดับแรก ปี 2540		70.75	0.01
จำนวนนักท่องเที่ยว ต่างประเทศ ปี 2559		100	8.91	จำนวนนักท่องเที่ยว ต่างประเทศ ปี 2540		100	0.41

ที่มา: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา คำนวณ และรวบรวมโดยผู้เขียน

2.2.2 การวิเคราะห์โครงสร้างการท่องเที่ยวจากต่างประเทศเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์โครงสร้างการท่องเที่ยวจากต่างประเทศเชิงคุณภาพสามารถพิจารณาได้จาก รายได้นักท่องเที่ยวต่างประเทศและค่าใช้จ่ายต่อครั้งต่อหัว (ตารางที่ 3)

การศึกษาสัดส่วนรายได้ของนักท่องเที่ยวต่างประเทศรายกลุ่มประเทศในปี 2559 พบว่า กลุ่มเอเชียตะวันออกเฉียงเหนือ สร้างรายได้เป็นอันดับที่ 1 ในปี 2559 ด้วยจำนวน 617,524.70 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากที่เคยอยู่อันดับที่ 2 ที่มีรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่ 69,553.87 ล้านบาท แทนที่กลุ่มยุโรป ที่เคยสร้างรายได้ให้กับการท่องเที่ยวจากต่างประเทศของไทยเป็นอันดับที่ 1 ในปี 2541 ในขณะที่ กลุ่มอื่นๆ ยังมีสัดส่วนคงที่

สำหรับการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวต่างประเทศ พบว่า ในปี 2559 นักท่องเที่ยวต่างประเทศ ใช้จ่ายที่จำนวน 50,258.29 บาทต่อคน ต่อครั้ง โดยกลุ่มโอเชียเนียเป็นกลุ่มที่มีการใช้จ่ายต่อคนต่อครั้งมากที่สุดด้วยจำนวน 81,084.22 บาทต่อคน ต่อครั้ง รองลงมาคือ กลุ่มตะวันออกกลาง ยุโรปและอเมริกา ขณะที่กลุ่มเอเชียตะวันออกเฉียงเหนือมีการใช้จ่ายต่อครั้งเพียง 47,478.60 บาทต่อคน ต่อครั้ง ส่วนหนึ่ง เนื่องจากเป็นนักท่องเที่ยวระยะใกล้ใช้เวลาท่องเที่ยวเฉลี่ยต่อทริปน้อยกว่านักท่องเที่ยวกลุ่มระยะไกล เช่น ยุโรป และอเมริกา

ตารางที่ 3 รายได้จากนักท่องเที่ยวต่างประเทศจำแนกตามกลุ่มประเทศในปี 2541 และ 2559

2559					2541				
อันดับ	ประเทศ	รายได้ (ล้านบาท)	สัดส่วน	ค่าใช้จ่าย (ต่อหัว/บาท)	อันดับ	ประเทศ	รายได้ (ล้านบาท)	สัดส่วน	ค่าใช้จ่าย (ต่อหัว/บาท)
▲ 1.	เอเชียตะวันออก เฉียงเหนือ	617,524.70	37.70	47,478.60	1.	ยุโรป	83,693.75	27.16	39,685.81
▼ 2.	ยุโรป	458,304.28	27.98	74,273.67	2.	เอเชียตะวันออก เฉียงเหนือ	69,553.87	33.64	26,630.28
3.	อาเซียน	254,151.94	15.52	29,354.41	3.	อาเซียน	33,198.70	21.52	19,870.48
4.	อเมริกา	100,384.02	6.13	71,416.64	4.	อเมริกา	19,257.91	6.93	35,775.89
5.	โอเชียเนีย	73,446.98	4.48	81,084.22	5.	โอเชียเนีย	13,171.78	4.43	38,296.95
6.	เอเชียใต้	68,350.85	4.17	44,882.83	6.	เอเชียใต้	10,114.51	3.41	38,160.18
7.	ตะวันออกกลาง	54,223.65	3.31	72,575.44	7.	ตะวันออกกลาง	7,500.50	1.91	50,475.44
8.	แอฟริกา	11,446.01	0.70	66,561.28	8.	แอฟริกา	3,316.81	1.00	42,769.98
จำนวนเงินจาก นักท่องเที่ยวต่างประเทศ ปี 2559		1,637,832.43	100	50,258.29	จำนวนเงินจาก นักท่องเที่ยวต่างประเทศ ปี 2541		242,177.29	100	31,188.60

ที่มา: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา คำนวณ และรวบรวมโดยผู้เขียน

ตารางที่ 4 รายได้จากนักท่องเที่ยวต่างประเทศจำแนกตามประเทศ 10 อันดับแรก ในปี 2541 และ 2559

2559					2541				
อันดับ	ประเทศ	รายได้ (ล้านบาท)	สัดส่วน	ค่าใช้จ่าย (ต่อหัว/บาท)	อันดับ	ประเทศ	รายได้ (ล้านบาท)	สัดส่วน	ค่าใช้จ่าย (ต่อหัว/บาท)
▲ 1.	จีน	439,287.12	26.82	50,161.44	1.	ญี่ปุ่น	20,315.61	12.65	20,685.55
▲ 2.	มาเลเซีย	92,573.71	5.65	26,196.45	2.	อังกฤษ	18,143.11	6.31	37,003.80
▲ 3.	รัสเซีย	87,643.77	5.35	80,407.72	3.	เยอรมนี	17,475.01	5.07	44,420.59
▼ 4.	อังกฤษ	75,848.45	4.63	75,592.49	4.	จีน	17,154.93	7.78	28,380.03
5.	สหรัฐอเมริกา	67,336.93	4.11	69,089.59	5.	สหรัฐอเมริกา	15,372.43	5.36	36,967.97
▲ 6.	ออสเตรเลีย	65,585.41	4.00	82,848.46	6.	มาเลเซีย	14,458.75	12.00	15,521.12
▲ 7.	เกาหลี	63,499.28	3.88	43,367.37	7.	ไต้หวัน	13,977.08	5.43	33,176.62
▼ 8.	ญี่ปุ่น	60,800.79	3.71	42,233.65	8.	ฮ่องกง	12,391.57	3.75	42,612.44
▼ 9.	เยอรมนี	54,661.50	3.34	65,423.23	9.	สิงคโปร์	11,590.10	6.40	23,309.76
▲ 10.	อินเดีย	54,358.83	3.32	45,533.45	10.	ออสเตรเลีย	11,073.43	3.70	38,565.38
จำนวนเงินจาก นักท่องเที่ยวต่างประเทศ ปี 2559 10 อันดับแรก		1,061,595.79	64.81	58,085.39	จำนวนเงินจาก นักท่องเที่ยวต่างประเทศ ปี 2541 10 อันดับแรก		151,952.03	68.44	32,064.33
จำนวนเงินจาก นักท่องเที่ยวต่างประเทศ ปี 2559		1,637,832.43	100	50,258.29	จำนวนเงินจาก นักท่องเที่ยวต่างประเทศ ปี 2541		242,177.29	100	31,188.60

ที่มา: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา คำนวณ และรวบรวมโดยผู้เขียน

จากตารางที่ 4 จะเห็นได้ว่ารายได้จากนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่เข้ามาเที่ยวประเทศไทย 10 อันดับแรกในปี 2559 มีมูลค่ารวม 1,061,595.79 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 64.81 ของรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างประเทศทั้งหมด ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มนักท่องเที่ยวจากเอเชีย ได้แก่ จีน มาเลเซีย ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และอินเดีย ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีสัดส่วนการใช้จ่ายเพิ่มขึ้นจากปี 2541 โดยมีรายได้รวมจากนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ 710,519.73 ล้านบาท และกลุ่มนักท่องเที่ยวจากตะวันตก ได้แก่ รัสเซีย อังกฤษ สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลียและเยอรมนี ซึ่งมีรายได้รวมจากนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ 351,076.06 ล้านบาท ดังนั้น จะเห็นได้ว่ารายได้จากกลุ่มนักท่องเที่ยวจากเอเชียมีมูลค่าสูงกว่านักท่องเที่ยวจากตะวันตก แต่เมื่อพิจารณาการใช้จ่ายต่อการเดินทาง 1 ครั้ง พบว่า กลุ่มประเทศตะวันตกใช้จ่ายสูงกว่าค่าเฉลี่ย (50,258.29 ต่อคนต่อการเดินทาง 1 ครั้ง) ขณะที่กลุ่มนักท่องเที่ยวจากเอเชียมีการใช้จ่ายต่ำกว่าค่าเฉลี่ย ดังนั้น หากมีการสนับสนุนให้มีสัดส่วนของจำนวนนักท่องเที่ยวจากกลุ่มประเทศตะวันตกเพิ่มขึ้นแล้วจะทำให้รายได้จากนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ขยายตัวมากกว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวจากเอเชีย

3. แนวโน้มการท่องเที่ยวในปี 2560

ในปี 2560 คาดว่า จะมีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่เดินทางเข้าประเทศไทย 35.0 ล้าน คิดเป็นการขยายตัวร้อยละ 7.5 ต่อปี ซึ่งคาดว่าจะสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวจำนวน 1.83 ล้านล้านบาท หรือคิดเป็นขยายตัวร้อยละ 11.9 ต่อปี ด้วยจำนวนค่าใช้จ่ายต่อครั้งต่อหัว 52,213 บาท หรือขยายตัวร้อยละ 3.9 ต่อปี ซึ่งสูงกว่าแนวโน้มการขยายตัวของการท่องเที่ยวโลกที่ในปี 2560 (คาดการณ์โดยองค์การการท่องเที่ยวโลก) ที่คาดว่าจำนวนนักท่องเที่ยวทั่วโลกจะขยายตัวร้อยละ 3.8 ต่อปี

โดยมีปัจจัยบวกที่มีผลต่อการท่องเที่ยว ได้แก่ การยกเว้นค่าธรรมเนียมวีซ่าและลดค่าธรรมเนียม Visa on Arrival ให้กับนักท่องเที่ยวต่างชาติ แผนการขยายท่าอากาศยานต่างๆ เช่น ท่าอากาศยานดอนเมือง ท่าอากาศยานภูเก็ต การพัฒนาสนามบินอู่ตะเภา เพื่อเพิ่มศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยว การเพิ่มขึ้นของสายการบินต้นทุนต่ำ การเปิดเส้นทางบินใหม่ของสายการบินต่างๆ ตั้งแต่ในปี 2559 และ 2560 ที่จะช่วยสนับสนุนการเดินทางของนักท่องเที่ยวต่างประเทศในปี 2560 การฟื้นตัวของนักท่องเที่ยวรัสเซียที่มีแนวโน้มดีขึ้นเรื่อยๆ โดยการเปิดเส้นทางบินใหม่จากรัสเซียในเดือนมีนาคม ปี 2560 อนึ่ง การท่องเที่ยวในปี 2560 อาจเผชิญกับปัจจัยที่น่าจับตามองที่สำคัญ ได้แก่ เศรษฐกิจโลกยังคงเปราะบางจากสถานการณ์ต่างๆ ที่ยังมีความไม่แน่นอน เช่น Brexit และ นโยบายการบริหารประเทศของ Donald Trump ซึ่งพุ่งเป้าไปยังจีน นโยบายจัดระเบียบทวิภาคีกฎหมายส่งผลให้กลุ่มนักท่องเที่ยวจีนซึ่งคาดว่าจะมีการปรับตัวในระยะสั้นและจะกลับคืนสู่ภาวะปกติภายในไตรมาสที่ 2 ปี 2560 ค่าเงินริงกิตอ่อนค่าเป็นประวัติการณ์ จากปัญหาการเมืองภายในประเทศและเศรษฐกิจตกต่ำ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการค้าขายและการท่องเที่ยวเนื่องจากสกุลเงินบาทที่แข็งค่าเทียบบริกิตทำให้ราคาสินค้าและบริการของไทยแพงขึ้นมากในมุมมองของชาวมาเลเซีย

4. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวอันเป็นรายได้หลักแหล่งหนึ่งของไทย ควรมีแนวทางในการส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวดังต่อไปนี้

4.1 ด้านอุปสงค์: จากการวิเคราะห์ พบว่า นักท่องเที่ยวบางกลุ่มมีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวต่อหัวมากกว่ากลุ่มอื่นๆ เช่น นักท่องเที่ยวระยะไกล ฉะนั้น เพื่อเป็นการเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพซึ่งจะทำให้ได้รับรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ควรให้ความสำคัญและทำการตลาดเนรูกกับประเทศที่มีนักท่องเที่ยว

เชิงคุณภาพดังกล่าว รวมถึงควรส่งเสริมตลาดที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เช่น ในภูมิภาคเอเชียและอาเซียน โดยการส่งเสริมสนับสนุนการท่องเที่ยวในเชิงคุณภาพ (Qualitative Tourism) มากกว่าการท่องเที่ยวในเชิงปริมาณ (Quantitative Tourism) เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourism) โดยควรมีการทำประชาสัมพันธ์ ดังนี้

- ส่งเสริมตลาดท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวหลายระดับ ทั้งในกลุ่มระยะใกล้และกลุ่มระยะไกล
- จัดทำแคมเปญส่งเสริมการท่องเที่ยวในภูมิภาคอาเซียน โดยนำเสนอแคมเปญที่สามารถสื่อถึงเอกลักษณ์การท่องเที่ยวในภูมิภาคอาเซียนได้เป็นอย่างดี เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในภูมิภาคเพิ่มขึ้น (Intra - regional Tourism)
- ทำการตลาดให้รองรับการท่องเที่ยวยุคดิจิทัลโดยการพัฒนาเว็บไซต์ให้ทันสมัย มีประสิทธิภาพ เข้าถึงได้ง่าย รวมถึงมีฟังก์ชันในการเลือกภาษาที่หลากหลายตอบโจทย์ทุกประเทศ โดยเฉพาะประเทศที่มีสัดส่วนจำนวนนักท่องเที่ยวสูง เช่น จีน รัสเซีย และ อาเซียน เนื่องจากเว็บไซต์จะเป็นกุญแจสำคัญในการทำตลาดทุกประเภท
- เข้าถึงช่องทางการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็น ร้านค้า โทรศัพท์ สิ่งพิมพ์ วิดีโอ อีเมล สังคมออนไลน์ เช่น บล็อก เฟซบุ๊ก ฯลฯ ใช้ประโยชน์จากสื่อออนไลน์และออฟไลน์เพื่อให้แบรนด์เกิดความน่าเชื่อถือมากขึ้น (Earned Media)

4.2 ด้านอุปทาน: เพื่อเป็นการดึงดูดนักท่องเที่ยวในระยะยาว ควรมีการส่งเสริมการลงทุนเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น ที่พัก โรงแรม ร้านอาหาร สถานที่ท่องเที่ยว และการขนส่งพื้นฐานต่าง ๆ ทั้งการให้บริการรถโดยสาร รถตู้ รถเมล์ รถไฟ รวมถึงปรับปรุงในด้านความสะอาดและคุณภาพการบริการ เพื่อรองรับการขยายตัวของนักท่องเที่ยว นอกจากนั้น ยังควรส่งเสริมกิจการที่เกี่ยวข้องกับการบริการนักท่องเที่ยว ซึ่งถือได้ว่าเป็นจุดแข็งของการท่องเที่ยวไทย เช่น การท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ (Experiential Tourism) การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism) การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย (Adventure Tourism) เพื่อให้เป็นแหล่งดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้าสู่ประเทศไทย

บทวิเคราะห์

การพัฒนาแบบจำลองการบริโภคภาคเอกชน¹

บทสรุปผู้บริหาร

- การบริโภคภาคเอกชนมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 50.9 ต่อ GDP จึงมีความจำเป็นที่ต้องมีการพยากรณ์ที่แม่นยำ หรือมีความคลาดเคลื่อนน้อยที่สุด
- การสร้างแบบจำลองในการพยากรณ์อัตราการขยายตัวของการบริโภคภาคเอกชนในรูปแบบสมการเส้นตรงเป็นการใช้แบบจำลองทางเลือกเพื่อเปรียบเทียบผลการพยากรณ์กับแบบจำลองเศรษฐกิจที่ใช้รูปแบบสมการแบบ Error Correction Model (ECM)
- ผลการคัดเลือกตัวแปรด้วยวิธี Stepwise Least Squares พบว่า ตัวแปรที่มีความสามารถในการอธิบายความเคลื่อนไหวของการบริโภคภาคเอกชนมากที่สุด ได้แก่ (1) ปริมาณการใช้กระแสไฟฟ้า (2) ปริมาณการจำหน่ายรถยนต์นั่ง และ (3) ภาษีมูลค่าเพิ่มที่รัฐบาลจัดเก็บได้จากการบริโภคภายในประเทศ
- เมื่อนำตัวแปรเหล่านี้ไปสร้างแบบจำลอง 3 รูปแบบ ได้แก่ (1) Ordinary Least Squares (OLS) (2) Autoregressive ในลำดับที่ 1 (AR(1)) และ (3) Moving Average ในลำดับที่ 1 (MA(1)) โดยใช้ค่า Root Mean Square Error (RMSE) และ ค่าสหสัมพันธ์ (Correlation) ในการเปรียบเทียบค่าพยากรณ์ที่ได้จากแบบจำลองทั้ง 3 กับ ข้อมูลจริงของอัตราการขยายตัวของการบริโภคภาคเอกชนที่ประกาศโดยสำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พบว่า แบบจำลอง MA(1) มีค่า RMSE ต่ำที่สุด นอกจากนี้ ยังมีค่าสหสัมพันธ์ กับ GDP ด้านการบริโภคภาคเอกชนสูงที่สุด ซึ่งสะท้อนถึงความสามารถในการพยากรณ์ของแบบจำลองดังกล่าว

1. บทนำ

การบริโภคภาคเอกชน มีสัดส่วนประมาณกึ่งหนึ่งของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ณ ระดับราคาแท้จริง แบบปริมาณลูกโซ่ (CVM) หรือประมาณร้อยละ 50.9 ดังนั้น ในการประมาณการการขยายตัวของเศรษฐกิจ หากสามารถคาดการณ์ผลการขยายตัวของการบริโภคภาคเอกชนได้อย่างแม่นยำ หรือมีความคลาดเคลื่อนน้อยที่สุด ก็หมายถึงความคลาดเคลื่อนของผลการประมาณการ GDP ที่น้อยลงเช่นกัน

การสร้างแบบจำลองในการพยากรณ์อัตราการขยายตัวของการบริโภคภาคเอกชนในรูปแบบของสมการเส้นตรง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำมาใช้เป็นทางเลือกในการตรวจสอบและเปรียบเทียบผลการประมาณการการขยายตัวของการบริโภคภาคเอกชนจากแบบจำลองทางเศรษฐกิจที่ใช้สมการในรูปแบบ Error Correction Mode: ECM ทั้งนี้ ตัวแปรที่ใช้ในแบบจำลองนี้ จะแตกต่างจากแบบจำลอง ECM ซึ่งผลการคัดเลือกตัวแปรจะอธิบายในส่วนถัดไป

¹ ผู้เขียน ดร.นรพัชร อัครวัลลภ เศรษฐกรชำนาญการพิเศษ และนายจักรี พิศาลพฤกษ์ เศรษฐกรปฏิบัติการ ขอขอบคุณ นางวิภารัตน์ ปั้นเปี่ยมรัษฎ์ ผู้อำนวยการส่วนแบบจำลองและประมาณการเศรษฐกิจการคลัง ดร.พิสิทธิ์ พัวพันธ์ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเศรษฐกิจมหภาค และนายวุฒิพงศ์ จิตต์สกุล ผู้อำนวยการสำนักนโยบายเศรษฐกิจมหภาค สำหรับข้อเสนอแนะ โดยบทความนี้เป็นข้อคิดเห็นส่วนบุคคล จึงไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับความเห็นของสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

2. การคัดเลือกตัวแปร

การทดสอบค่าสหสัมพันธ์ (Correlation)

ตารางที่ 2.1 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ กับการบริโภคภาคเอกชน

ค่าสหสัมพันธ์กับการบริโภคภาคเอกชน (Correlation to CP)	การบริโภคภาคเอกชน (CP)
CP	1.0000
ELEC	0.7976
SALES	0.7932
PASSCAR_REGIS	0.7552
PASSCAR_SALES	0.7480
ELEC_HH	0.6702
VAT_TOTAL	0.6228
BEER	0.5460
VAT_DOMESTIC	0.3368
SODA	-0.0018

ที่มา: จากการคำนวณ

โดยที่

CP	คือ	การบริโภคภาคเอกชน ณ ระดับราคาที่แท้จริง (หน่วย: % y-o-y)
	ที่มา	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ELEC	คือ	ปริมาณการใช้กระแสไฟฟ้า (หน่วย: % y-o-y)
	ที่มา	การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย
SALES	คือ	ยอดขายจากการกรอกแบบฟอร์มภาษี ภพ. 30 (หน่วย: % y-o-y)
	ที่มา	กรมสรรพากร
PASSCAR_REGIS	คือ	ปริมาณรถยนต์นั่งจดทะเบียนใหม่ (หน่วย: % y-o-y)
	ที่มา	กรมการขนส่งทางบก
PASSCAR_SALES	คือ	ปริมาณจำหน่ายรถยนต์นั่ง (หน่วย: % y-o-y)
	ที่มา	บริษัท โตโยต้า มอเตอร์ ประเทศไทย จำกัด
ELEC_HH	คือ	ปริมาณการใช้กระแสไฟฟ้า ภาคครัวเรือน (หน่วย: % y-o-y)
	ที่มา	การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย
VAT_TOTAL	คือ	ภาษีมูลค่าเพิ่มที่รัฐบาลจัดเก็บได้ (หน่วย: % y-o-y)
	ที่มา	กรมสรรพากร
BEER	คือ	ปริมาณการจำหน่ายเบียร์ (หน่วย: % y-o-y)
	ที่มา	สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

VAT_DOMESTIC	คือ	ภาษีมูลค่าเพิ่มที่รัฐบาลจัดเก็บได้จากการบริโภคภายในประเทศ (หน่วย: % y-o-y) ที่มา กรมสรรพากร
SODA	คือ	ปริมาณการจำหน่ายโซดาและน้ำดื่มบริสุทธ์ (หน่วย: % y-o-y) ที่มา ธนาคารแห่งประเทศไทย

ผลการทดสอบค่าสหสัมพันธ์ (Correlation) พบว่า ตัวแปรที่ให้ค่าสหสัมพันธ์ มากกว่า 0.70 ได้แก่ ปริมาณการใช้กระแสไฟฟ้า (ELEC) ยอดขายจากการกรอกแบบฟอร์มภาษี ภพ. 30 (SALES) ปริมาณรถยนต์นั่งจดทะเบียนใหม่ (PASSCAR_REGIS) และ ปริมาณจำหน่ายรถยนต์นั่ง (PASSCAR_SALES) อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าแปลกใจว่าตัวแปร ELEC มีค่าสหสัมพันธ์กับการบริโภคภาคเอกชน มากกว่าตัวแปร ELEC_HH ซึ่งเป็นการใช้ไฟฟ้าของภาคครัวเรือนโดยตรง ซึ่งอาจอธิบายได้ว่า การใช้ไฟฟ้ารวมส่วนหนึ่งเป็นการใช้ไฟฟ้าในภาคการผลิต ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริโภค หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า การบริโภคเพิ่มก็ต้องมีการผลิตเพิ่ม และมีการใช้ไฟฟ้าเพิ่มขึ้นนั่นเอง ทั้งนี้ ผลการวิเคราะห์ดังกล่าว สามารถใช้เป็นแนวทางตั้งต้นในการเลือกตัวแปรในการพยากรณ์การบริโภคภาคเอกชนต่อไป

การหาตัวแปรด้วยวิธี Stepwise Least Squares

เนื่องจากการหาความสัมพันธ์ด้วยการใช้ค่าสหสัมพันธ์เพียงอย่างเดียว อาจไม่สามารถบอกความสามารถในการอธิบายตัวแปรตามที่ต้องการได้เสมอไป (ในกรณีนี้คือ การบริโภคภาคเอกชน) เนื่องจาก ค่าสหสัมพันธ์ที่สูง หมายถึง ตัวแปรสองตัวมีการเคลื่อนไหวในทิศทางเดียวกัน แต่ไม่ได้วัดขนาดของการเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ การวัดผลโดยพิจารณาจากค่าสหสัมพันธ์ จะเป็นการพิจารณาเฉพาะทิศทางการเคลื่อนไหวของตัวแปรแบบ 1:1 โดยไม่ได้มีการคำนึงถึงผลของทุกตัวแปรทุกตัวพร้อมๆ กัน ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องทดสอบในเชิงลึกมากขึ้น โดยเฉพาะการวิเคราะห์ในรูปแบบสมการ เพื่อหาตัวแปรที่ดีที่สุดที่จะมาเป็นตัวแปรต้นในสมการที่อธิบายความเคลื่อนไหวของการบริโภคภาคเอกชน

แนวทางหนึ่งในการหาตัวแปรเพื่อมาผูกรวมเป็นสมการที่อธิบายการบริโภคภาคเอกชน คือ วิธี Stepwise Least Squares ซึ่งเป็นการคัดเลือกตัวแปรต้นตามจำนวนที่เราต้องการ จากกลุ่มของตัวแปรทั้งหมด 9 ตัว ข้างต้น โดยพิจารณาตัวแปรที่ทำให้สมการมีค่า R-Squared และ P-Value ของตัวแปรที่ดีที่สุด

ในการทดลองครั้งนี้ ผู้เขียนได้ทำการกำหนดจำนวนตัวแปรต้นในสมการ โดยให้โปรแกรมสำเร็จรูปช่วยเลือกตัวแปรต้นโดยค่อยๆ กำหนดค่าเพิ่มขึ้นตั้งแต่ 1 2 3 และ 4 ตัว จากจำนวนตัวแปรทั้งหมด 9 ตัว ผลปรากฏว่า ตัวแปรที่โปรแกรมเลือก ได้แก่ (1) ปริมาณการใช้กระแสไฟฟ้า (ELEC) (2) ปริมาณการจำหน่ายรถยนต์นั่ง (PASSCAR_SALES) และ (3) ภาษีมูลค่าเพิ่มที่รัฐบาลจัดเก็บได้จากการบริโภคภายในประเทศ (VAT_DOMESTIC) ทั้งนี้ เมื่อกำหนดให้โปรแกรมคัดเลือกตัวแปรตัวที่ 4 โปรแกรมได้ทำการคัดเลือก ปริมาณการจำหน่ายโซดาและน้ำดื่มบริสุทธ์ (SODA) เข้ามา แต่จากผลการทดสอบ t-stat พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และส่งผลให้ Adjusted R-squared เพิ่มขึ้นจากสมการที่มี 3 ตัวแปรเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

ทั้งนี้ สำหรับตัวแปรที่ถูกคัดเลือกโดยวิธี Stepwise Least Squares ไม่ใช่ 3 ตัวแปรที่มีค่าสหสัมพันธ์กับการบริโภคภาคเอกชนสูงที่สุดทั้ง 3 ตัวแปร โดยเฉพาะภาษีมูลค่าเพิ่มที่รัฐบาลจัดเก็บได้จากการบริโภคภายในประเทศ (VAT_DOMESTIC) ที่มีค่าสหสัมพันธ์เพียง 0.3368 เท่านั้น น้อยกว่าภาษีมูลค่าเพิ่มที่รัฐบาลจัดเก็บได้ (VAT_TOTAL) ที่มีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ 0.6228 หรือสูงกว่าประมาณ 2 เท่า ซึ่งหากวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า VAT_TOTAL คือผลรวมของ VAT_DOMESTIC กับ ภาษีมูลค่าเพิ่มที่รัฐบาลจัดเก็บได้จากการนำเข้า ซึ่งตามทฤษฎีแล้ว การนำเข้าจะไม่ถูกนับใน GDP ด้านการบริโภคภาคเอกชน ดังนั้น การใช้ VAT_DOMESTIC มาอธิบายการบริโภคภาคเอกชนจึงมีความสมเหตุสมผลมากกว่า

อย่างไรก็ตาม สำหรับการทดสอบปัญหา Multicollinearity ระหว่างตัวแปรอิสระทั้ง 3 ที่อยู่ในสมการ โดยจากการทดสอบค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพบว่า ตัวแปรปริมาณการใช้กระแสไฟฟ้า (ELEC) อาจมีความสัมพันธ์เชิงเส้นทางบวกระดับอ่อนกับตัวแปรปริมาณการจำหน่ายรถยนต์นั่ง (PASSCAR_SALES) ด้วยค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ 0.662

ตารางที่ 2.2 การทดสอบปัญหา Multicollinearity ด้วยวิธีพิจารณาค่าสหสัมพันธ์

	ELEC	VAT_DOMESTIC	PASSCAR_SALES
ELEC	1.000000	0.155453	0.662441
VAT_DOMESTIC	0.155453	1.000000	0.484646
PASSCAR_SALES	0.662441	0.484646	1.000000

ที่มา: จากการคำนวณ

เมื่อทำการทดสอบด้วยวิธี Variance Inflation Factors: VIF ของตัวแปรอิสระทั้ง 3 ดังแสดงในตารางที่ 2.3 พบว่ามีค่าไม่เกิน 10 จึงสามารถสรุปได้ว่าสมการที่สร้างจากตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัวดังกล่าวมีอิสระต่อกัน กล่าวคือ ไม่มีปัญหา Multicollinearity

ตารางที่ 2.3 การทดสอบปัญหา Multicollinearity ด้วยวิธี Variance Inflation Factors: VIF

Variance Inflation Factors

Date: 01/20/17 Time: 11:36

Sample: 1994Q1 2016Q4

Included observations: 47

Variable	Coefficient Variance	Uncentered VIF	Centered VIF
C	0.113629	2.206419	NA
ELEC	0.003277	2.322925	1.418904
PASSCAR_SALES	2.82E-05	1.495491	1.429612
VAT_DOMESTIC	0.000738	1.752887	1.055832

ที่มา: จากการคำนวณ

3. การสร้างสมการ

ทั้งนี้ ผลการคัดเลือกตัวแปรทั้ง 3 ตัว โดยวิธี Stepwise Least Squares ถูกนำมาสร้างสมการถดถอย เพื่ออธิบายการเปลี่ยนแปลงของการบริโภคภาคเอกชน โดยวิธีต่างๆ ดังนี้

กรณีที่ 1: Ordinary Least Squares หรือ OLS

ผลที่ได้ปรากฏดังแสดงในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 การสร้างสมการในรูปแบบ Ordinary Least Squares

Dependent Variable: CP

Method: Least Squares

Date: 01/17/17 Time: 15:02

Sample (adjusted): 2005Q1 2016Q3

Included observations: 47 after adjustments

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	0.884158	0.337089	2.622925	0.0120
ELEC	0.164019	0.057241	2.865400	0.0064
PASSCAR_SALES	0.032420	0.005309	6.106489	0.0000
VAT_DOMESTIC	0.094828	0.027162	3.491221	0.0011
R-squared	0.736689	Mean dependent var	2.519579	
Adjusted R-squared	0.718318	S.D. dependent var	2.931361	
S.E. of regression	1.555783	Akaike info criterion	3.803100	
Sum squared resid	104.0798	Schwarz criterion	3.960559	
Log likelihood	-85.37285	Hannan-Quinn criter.	3.862353	
F-statistic	40.10156	Durbin-Watson stat	0.939949	
Prob(F-statistic)	0.000000			

ที่มา: จากการคำนวณ

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาค่า Durbin-Watson stat ในกรณีที่ 1 พบว่ามีค่าน้อย และมีค่าน้อยกว่า 1.5 หมายความว่า ค่าความคลาดเคลื่อนของสมการอาจมีความสัมพันธ์กัน และมีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวก โดยค่า Durbin-Watson ยังมีค่าเข้าใกล้ 0 มากเท่าไร ค่าความคลาดเคลื่อนยิ่งมีความสัมพันธ์กันมาก

ทั้งนี้ ผู้เขียนได้พยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยการสร้างสมการด้วยวิธี Autoregressive Model ในลำดับที่ 1 (AR(1)) ดังแสดงในกรณีที่ 2

กรณีที่ 2: AR(1)

ผลการสร้างแบบจำลองปรากฏดังแสดงในตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 การสร้างสมการในรูปแบบ Autoregressive Model

Dependent Variable: CP

Method: ARMA Maximum Likelihood (OPG - BHHH)

Date: 01/18/17 Time: 15:09

Sample: 2005Q1 2016Q3

Included observations: 47

Convergence achieved after 7 iterations

Coefficient covariance computed using outer product of gradients

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	1.478433	0.641008	2.306419	0.0262
ELEC	0.132542	0.052453	2.526858	0.0155
PASSCAR_SALES	0.032881	0.006073	5.414426	0.0000
VAT_DOMESTIC	0.040972	0.022018	1.860829	0.0700
AR(1)	0.664384	0.129674	5.123484	0.0000
SIGMASQ	1.368470	0.327946	4.172858	0.0002
R-squared	0.837282	Mean dependent var	2.519579	
Adjusted R-squared	0.817438	S.D. dependent var	2.931361	
S.E. of regression	1.252491	Akaike info criterion	3.419280	
Sum squared resid	64.31810	Schwarz criterion	3.655469	
Log likelihood	-74.35307	Hannan-Quinn criter.	3.508159	
F-statistic	42.19381	Durbin-Watson stat	1.651087	
Prob(F-statistic)	0.000000			
Inverted AR Roots	.66			

ที่มา: จากการคำนวณ

ทั้งนี้ พบว่าสมการในกรณีที่ 2 มีค่า Durbin Watson Stat สูงขึ้น และมีค่าเข้าใกล้ 2 (อยู่ในช่วง 1.5 ถึง 2.5) อาจสรุปได้ว่าสมการมีค่าความคลาดเคลื่อนที่เป็นอิสระต่อกัน หรือไม่มีปัญหา Autocorrelation

นอกจากนี้ ผู้เขียนได้ทำการทดลองสร้างรูปแบบสมการอีกหนึ่งรูปแบบเพื่อมาทำการเปรียบเทียบผลการประมาณการการบริโภคภาคเอกชนเพิ่มขึ้น โดยการสร้างสมการด้วยวิธี Moving-average ในลำดับที่ 1 (MA(1)) ดังแสดงในกรณีที่ 3

กรณีที่ 3: MA(1)

ตารางที่ 3.3 การสร้างสมการในรูปแบบ Moving - Average Model

Dependent Variable: CP

Method: ARMA Maximum Likelihood (OPG - BHHH)

Date: 01/20/17 Time: 11:47

Sample: 2005Q1 2016Q3

Included observations: 47

Convergence achieved after 8 iterations

Coefficient covariance computed using outer product of gradients

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	1.204556	0.419658	2.870326	0.0065
ELEC	0.157518	0.049917	3.155589	0.0030
PASSCAR_SALES	0.031209	0.006616	4.717076	0.0000
VAT_DOMESTIC	0.057127	0.024351	2.346022	0.0239
MA(1)	0.520630	0.177872	2.926991	0.0056
SIGMASQ	1.573517	0.358728	4.386379	0.0001
R-squared	0.812900	Mean dependent var	2.519579	
Adjusted R-squared	0.790083	S.D. dependent var	2.931361	
S.E. of regression	1.343052	Akaike info criterion	3.553236	
Sum squared resid	73.95529	Schwarz criterion	3.789425	
Log likelihood	-77.50105	Hannan-Quinn criter.	3.642116	
F-statistic	35.62693	Durbin-Watson stat	1.559326	
Prob(F-statistic)	0.000000			
Inverted MA Roots	-.52			

ที่มา: จากการคำนวณ

ในกรณีที่ 3 พบว่า ตัวแปรทุกตัวมีความสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญร้อยละ 0.05 และค่า R-squared มีค่าสูงชันกว่าในกรณีที่ 1 และกรณีที่ 2 ดังนั้นสมการในกรณีที่ 3 นี้คาดว่าจะน่าจะเป็นสมการที่ให้ผลการประมาณการได้ดีที่สุด เมื่อใช้ตัวแปรตามทั้ง 3 ตัวที่ได้เลือกมาก่อนหน้านี้

อย่างไรก็ตาม ยังต้องมีการเปรียบเทียบผลการประมาณการของสมการทั้ง 3 กรณี ซึ่งจะแสดงในส่วนถัดไป

4. ผลการศึกษา

ผู้เขียนได้ทดสอบผลการพยากรณ์ การบริโภคภาคเอกชน (CP) ที่ได้จากแบบจำลองทั้ง 3 แบบ โดยค่าพยากรณ์ CP ที่ได้ จะเป็นค่าพยากรณ์โดยวิธี In-Sample รายไตรมาส ตั้งแต่ไตรมาสที่ 1 ปี 2554 ถึง ไตรมาสที่ 3 ปี 2559 โดยวิเคราะห์ค่า Root Mean Square Error (RMSE) กับค่าสหสัมพันธ์ (Correlation) เทียบกับอัตราการขยายตัวของ CP รายไตรมาสแบบ %y-o-y ที่ประกาศโดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผลปรากฏตามตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ผลการเปรียบเทียบค่า Root Mean Square Error และ Correlation

ผลการพยากรณ์	Root Mean Square Error (RMSE)	ค่าสหสัมพันธ์กับการบริโภคภาคเอกชน (Correlation to CP)
C_FPO	1.1451	0.9332
C_FPO_AR1	1.2724**	0.9323*
C_FPO_MA1	0.6238*	0.9371**

ที่มา: จากการคำนวณ

หมายเหตุ: * ค่าน้อยสุด

** ค่ามากที่สุด

โดยที่

- C_FPO คือ ค่าพยากรณ์อัตราการขยายตัวของการบริโภคที่ได้จากสมการที่ 1
- C_FPO_AR1 คือ ค่าพยากรณ์อัตราการขยายตัวของการบริโภคที่ได้จากสมการที่ 2
- C_FPO_MA1 คือ ค่าพยากรณ์อัตราการขยายตัวของการบริโภคที่ได้จากสมการที่ 3

ผลการศึกษาเปรียบเทียบค่าสหสัมพันธ์ ระหว่างค่าพยากรณ์การบริโภคภาคเอกชนจากแบบจำลองทั้ง 3 วิธี กับข้อมูลจริงของอัตราการขยายตัวของการบริโภคภาคเอกชน พบว่า ค่าสหสัมพันธ์ ทั้ง 3 กรณี มีค่าแตกต่างกันไม่มากนัก โดยที่ ค่าสหสัมพันธ์ที่ได้จากแบบจำลอง MA(1) มีค่าสูงสุด ในขณะที่ ค่าสหสัมพันธ์ที่ได้จากแบบจำลอง AR1 ให้ค่าสหสัมพันธ์ต่ำที่สุด แต่ก็ยังถือว่าอยู่ในระดับที่สูงมาก

ทั้งนี้ หากพิจารณาค่า Root Mean Square Error: RMSE ซึ่งอธิบายความห่างของค่าพยากรณ์กับค่าจริง หรือกล่าวได้ว่า ยิ่งมีค่าน้อย สมการยิ่งแม่นยำ ค่า RMSE ของ C_FPO_MA1 มีค่าต่ำสุด ในขณะที่ ค่า RMSE ของ C_FPO_AR1 มีค่าสูงที่สุด

5. unสรุป

ในการคัดเลือกตัวแปรเพื่อมาอธิบายการเคลื่อนไหวของการบริโภคภาคเอกชนโดยวิธี Stepwise Least Squares พบว่า ตัวแปรที่สามารถอธิบาย หรือมีความสัมพันธ์กับการบริโภคภาคเอกชนมากที่สุด 3 ตัว ได้แก่ (1) ปริมาณการใช้กระแสไฟฟ้า (2) ปริมาณการจำหน่ายรถยนต์นั่ง และ (3) ภาษีมูลค่าเพิ่มที่รัฐบาลจัดเก็บได้จากการบริโภคภายในประเทศ และเมื่อนำตัวแปรทั้ง 3 ดังกล่าวมาสร้างเป็นสมการใน 3 รูปแบบ ได้แก่ OLS AR(1) และ MA(1) เพื่อทำการเปรียบเทียบค่าสหสัมพันธ์ (Correlation) และ Root Mean Square Error (RMSE) ระหว่าง ค่าพยากรณ์การบริโภคภาคเอกชนที่ได้จากสมการทั้ง 3 รูปแบบดังกล่าว กับข้อมูลจริง พบว่า ผลที่ได้จากสมการในรูปแบบ MA(1) มี ค่า RMSE ต่ำสุด และค่า Correlation สูงที่สุด ดังนั้น จึงควรนำผลพยากรณ์ที่ได้จากสมการ MA(1) ไปใช้ในการประมาณการอัตราการขยายตัวของการบริโภคภาคเอกชน ถึงแม้สมการในรูปแบบ MA(1) จะมีค่า adjusted R-Squared น้อยกว่าสมการในรูปแบบ AR(1) ก็ตาม

ทั้งนี้ ในการปรับปรุงแบบจำลองในครั้งต่อไป อาจสร้างสมการในรูปแบบที่มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น อาทิ ARIMA เพื่อความสามารถในการพยากรณ์ที่ดีขึ้นต่อไป

บทวิเคราะห์

เจาะลึกสถานการณ์เศรษฐกิจภูมิภาคไทยในปี 2559¹

บทสรุปผู้บริหาร

○ ในช่วงที่ผ่านมารัฐบาลพยายามลดการพึ่งพาเศรษฐกิจภายนอกประเทศที่มีความผันผวนค่อนข้างสูง แล้วหันมาเน้นการพึ่งพาเศรษฐกิจภายในประเทศมากขึ้น สะท้อนจากนโยบายรัฐบาลที่ออกมาจะมีเป้าหมายในการพัฒนาเชิงพื้นที่มากขึ้น ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เศรษฐกิจไทยมีการขยายตัวต่อเนื่อง และมีความสมดุลมากขึ้น

○ จากการวิเคราะห์สถานการณ์เศรษฐกิจของภูมิภาคในปี 2559 พบว่า เศรษฐกิจภาคตะวันออกภาคใต้ และภาคเหนือเป็นภูมิภาคหลักที่ขยายตัวได้โดดเด่น และช่วยสนับสนุนการขยายตัวของเศรษฐกิจไทยในปี 2559 จากการขยายตัวต่อเนื่องของการลงทุนภาครัฐและภาคการท่องเที่ยว ในขณะที่อีก 4 ภูมิภาค อันได้แก่ กทม.และปริมณฑล ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และ ภาคตะวันตก ขยายตัวรองลงมา จากกลุ่มแรก อย่างไรก็ตาม ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันตก ยังคงมีแนวโน้มที่จะมีขยายตัวได้ดีขึ้นในอนาคต เนื่องจากทั้ง 3 ภาค เป็นกลุ่มจังหวัดที่มีศักยภาพ โดยเฉพาะศักยภาพด้านการท่องเที่ยว และยังได้รับปัจจัยสนับสนุนเนื่องจากมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจของภาครัฐ

○ นโยบายภาครัฐในการสนับสนุนการขยายตัวของเศรษฐกิจในแต่ละภูมิภาค อาทิ การเร่งเบิกจ่ายงบประมาณ มาตรการเพิ่มรายได้ให้แก่ผู้มีรายได้น้อย มาตรการอื่น ๆ ที่ลงสู่กลุ่มจังหวัด จังหวัด อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน รวมถึงโครงการพัฒนาโครงสร้างฐานต่างๆ ในปี 2560 จะช่วยเสริมสร้างศักยภาพในด้านต่างๆ และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันได้ทั้งในระดับประเทศและระดับภูมิภาค ตลอดจนนำไปสู่การเจริญเติบโตอย่างยั่งยืนในแต่ละภูมิภาค

1. บทนำ

ในช่วงที่ผ่านมารัฐบาลได้มุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจรายภูมิภาคเพิ่มขึ้น เพื่อลดการพึ่งพาเศรษฐกิจภายนอกประเทศที่มีความผันผวนค่อนข้างสูง แล้วหันมาเน้นการพึ่งพาเศรษฐกิจภายในประเทศมากขึ้น สะท้อนจากนโยบายรัฐบาลที่ออกมา มีเป้าหมายในการพัฒนาเชิงพื้นที่มากขึ้น และเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เศรษฐกิจไทยมีการขยายตัวต่อเนื่อง โดยในวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2560 ที่ผ่านมา สำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ประกาศอัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจไทยในปี 2559 ขยายตัวร้อยละ 3.2 ต่อเนื่องจากปี 2558 ที่ขยายตัวร้อยละ 2.9 โดยได้รับปัจจัยสนับสนุนจาก 1) การฟื้นตัวของอุปสงค์ภายในประเทศ โดยเฉพาะการบริโภคภาคเอกชนและการใช้จ่ายภาครัฐ ที่ได้รับแรงขับเคลื่อนจากมาตรการต่างๆ ที่ออกมาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในช่วงปลายปี ที่ช่วยเสริมสร้างบรรยากาศในการใช้จ่ายใช้สอยของประชาชน และ 2) การเร่งขึ้นของภาคการส่งออกสินค้าและบริการในช่วงปลายปี 2559

¹ ผู้เขียน:นางสาวกาญจนา จันทะจิต เศรษฐกรชำนาญการ และนางสาวสลิล พึ่งวัฒนากุล เศรษฐกรปริญญาตรี ส่วนวิเคราะห์และสถาบันสัมพันธ์ สำนักนโยบายเศรษฐกิจมหภาค ขอขอบคุณ ดร.นรพัชร อัครวิมลภ เศรษฐกรชำนาญการพิเศษ ดร.พิสิทธิ์ พัวพันธ์ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเศรษฐกิจมหภาค และนายวุฒิพงศ์ จิตต์สกุล ผู้อำนวยการสำนักนโยบายเศรษฐกิจมหภาค สำหรับข้อเสนอแนะ และบทความนี้เป็นความเห็นของผู้เขียนบทความ ไม่ได้สะท้อนความเห็นของหน่วยงาน

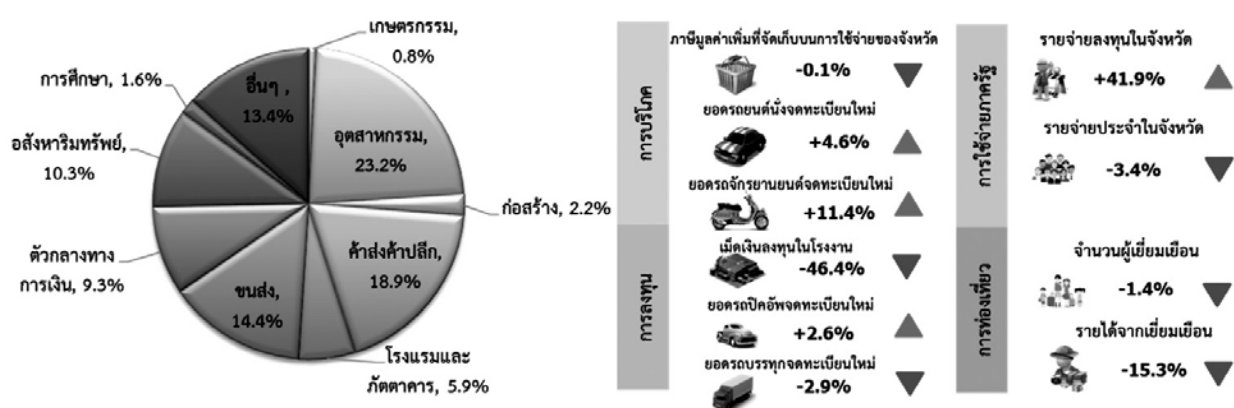
อย่างไรก็ดี เมื่อพิจารณาการขยายตัวทางเศรษฐกิจรายภูมิภาคแล้ว พบว่าจะมีลักษณะการขยายตัวที่แตกต่างกัน ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากเศรษฐกิจแต่ละภูมิภาคมีขนาดและโครงสร้างเศรษฐกิจที่ไม่เหมือนกัน ส่งผลให้อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของแต่ละภูมิภาคมีความแตกต่างกัน ดังนั้น บทความฉบับนี้ จะเป็นการวิเคราะห์เจาะลึกถึงสถานการณ์เศรษฐกิจรายภูมิภาค รวมถึงประเมินว่าเศรษฐกิจแต่ละภูมิภาค มีสถานะเป็นเช่นใด

2. สถานการณ์เศรษฐกิจภูมิภาคปี 2559²

2.1 กรุงเทพฯ และปริมณฑล มีขนาดเศรษฐกิจคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 50.7 ของเศรษฐกิจไทย: ปี 2559 เศรษฐกิจขยายตัวในอัตราชะลอลง โดยได้รับปัจจัยบวกจากการลงทุนภาครัฐและการบริโภคสินค้าคงทนที่ยังคงขยายตัวต่อเนื่อง แต่การลงทุนภาคเอกชนและการท่องเที่ยวยังคงหดตัว

ภาพรวมเศรษฐกิจกรุงเทพฯและปริมณฑล ในปี 2559 ได้รับปัจจัยสนับสนุนจากการบริโภคสินค้าในหมวดสินค้าคงทนขยายตัวต่อเนื่อง สะท้อนจากยอดรถยนต์นั่งจดทะเบียนใหม่และยอดรถจักรยานยนต์จดทะเบียนใหม่ที่ขยายตัวร้อยละ 4.6 และ 11.4 จากปี 2558 ที่หดตัวร้อยละ -10.2 และร้อยละ 0.6 ตามลำดับ ตามการขยายตัวดีในเกือบทุกจังหวัด โดยเฉพาะจังหวัดสมุทรปราการ สมุทรสาคร และนครปฐม รวมถึงการลงทุนภาครัฐขยายตัวในระดับสูงที่ร้อยละ 41.9 ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยสนับสนุนการฟื้นตัวของเศรษฐกิจกรุงเทพฯและปริมณฑล อย่างไรก็ตาม การลงทุนภาคเอกชนยังคงหดตัว สะท้อนจากยอดรถบรรทุกจดทะเบียนใหม่และเงินลงทุนในโรงงานอุตสาหกรรมหดตัวร้อยละ -2.9 และ -46.4 จากปี 2558 ขยายตัวร้อยละ 6.4 และร้อยละ -8.7 ตามลำดับ แต่ยอดรถปิคอัพจดทะเบียนใหม่ยังคงขยายตัวได้ที่ร้อยละ 2.6 จากปี 2558 ที่หดตัวร้อยละ -6.3 นอกจากนี้ภาคการท่องเที่ยวในปี 2559 หดตัวจากจำนวนผู้เยี่ยมเยือนและรายได้จากการเยี่ยมเยือนโดยหดตัวร้อยละ -1.4 และร้อยละ -15.3 ตามลำดับ ตามการลดลงของผู้เยี่ยมเยือนชาวต่างประเทศเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตาม ผู้เยี่ยมเยือนชาวไทยยังคงขยายตัวต่อเนื่อง (ภาพที่ 1)

ภาพที่ 1 โครงสร้างเศรษฐกิจปี 2558 และเครื่องชี้เศรษฐกิจ กรุงเทพฯและปริมณฑล ในปี 2559

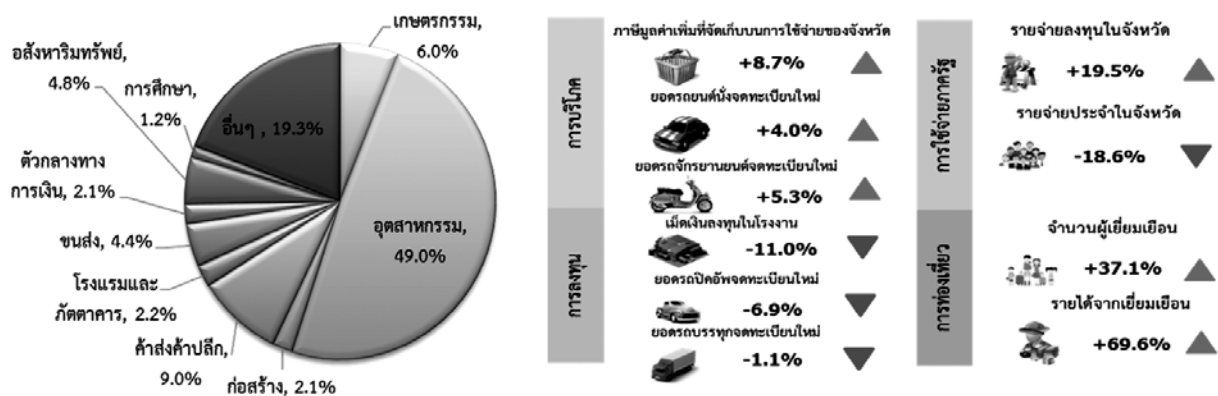
ที่มา: คำนวณ และรวบรวมโดยผู้เขียน

² เป็นการวิเคราะห์สถานการณ์เศรษฐกิจรายภูมิภาค จากการศึกษาและรวบรวมเครื่องชี้ภาวะเศรษฐกิจ (Indicators)

2.2 ภาคตะวันออก มีขนาดเศรษฐกิจคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 16.5 ของเศรษฐกิจไทย : ในปี 2559 เศรษฐกิจขยายตัวในอัตราเร่ง โดยได้รับปัจจัยสนับสนุนจากการการบริโภคภาคเอกชน และภาคการท่องเที่ยวเป็นสำคัญ

ภาพรวมเศรษฐกิจภาคตะวันออก ในปี 2559 ขยายตัวในอัตราเร่งจากการบริโภคภาคเอกชน โดยเฉพาะการบริโภคในหมวดสินค้าคงทน สะท้อนจากยอดรถยนต์นั่งและยอดรถจักรยานยนต์จดทะเบียนใหม่ ขยายตัวร้อยละ 4.0 และร้อยละ 5.3 จากปี 2558 ที่หดตัวร้อยละ -15.2 และขยายตัวร้อยละ 1.3 ตามลำดับ ตามการปรับตัวดีขึ้นของรายได้เกษตรกร โดยจังหวัดที่ขยายตัวได้ดี ได้แก่ ชลบุรี และฉะเชิงเทรา สอดคล้องกับการบริโภคสินค้าทั่วไปที่วัดจากภาษีมูลค่าเพิ่ม ณ ระดับราคาคงที่ ที่จัดเก็บจากการใช้จ่ายภายในจังหวัด ขยายตัวที่ร้อยละ 8.7 ในขณะที่การลงทุนภาคเอกชนยังทรงตัวจากปี 2558 สะท้อนได้จากยอดรถบรรทุก จดทะเบียนใหม่ และเงินลงทุนในโรงงานอุตสาหกรรมหดตัวร้อยละ -1.1 และร้อยละ -11.0 ต่อปี ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม ภาคตะวันออกได้มีการลงทุนใหม่เกิดขึ้น โดยมีการลงทุนในโรงงานอุตสาหกรรมผลิตกระจกแผ่น มูลค่าเงินลงทุน 4,150 พันล้านบาท ในจังหวัดปราจีนบุรี สอดคล้องกับการลงทุนภาครัฐ ที่ยังคงขยายตัวต่อเนื่อง โดยในปี 2559 ขยายตัวร้อยละ 19.5 ต่อปี เช่นเดียวกับกับภาคการท่องเที่ยวขยายตัวทั้งจำนวนผู้เยี่ยมเยือน และรายได้จากการเยี่ยมเยือน โดยตลอดทั้งปี 2559 มีจำนวนผู้เยี่ยมเยือนขยายตัวในอัตราเร่งที่ ร้อยละ 37.1 เป็นการขยายตัวของผู้เยี่ยมเยือนชาวไทยและชาวต่างประเทศ ร้อยละ 22.9 และร้อยละ 79.8 ตามลำดับ ส่วนรายได้จากการเยี่ยมเยือนในปี 2559 ขยายตัวร้อยละ 69.6 แบ่งเป็นรายได้จากผู้เยี่ยมเยือนชาวไทยขยายตัว ร้อยละ 30.7 และรายได้จากผู้เยี่ยมเยือนชาวต่างประเทศขยายตัวในระดับสูงต่อเนื่องที่ร้อยละ 113.6 ส่วนภาคเกษตรพบว่าผลผลิตและราคาสินค้าเกษตรขยายตัวในอัตราเร่ง ส่งผลให้รายได้เกษตรกรขยายตัวต่อเนื่อง ที่ร้อยละ 7.9 ส่วนภาคอุตสาหกรรมในปี 2559 มีสัญญาณปรับตัวดีขึ้น โดยดัชนีความเชื่อมั่นภาคอุตสาหกรรม ปรับเพิ่มขึ้นมาอยู่ที่ระดับ 94.6 จากปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ คำสั่งซื้อ ยอดขาย และผลประกอบการที่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมปิโตรเคมี อุตสาหกรรมเคมี และอุตสาหกรรมยานยนต์ เป็นต้น (ภาพที่ 2)

ภาพที่ 2 โครงสร้างเศรษฐกิจปี 2558 และเครื่องชี้เศรษฐกิจภาคตะวันออก ในปี 2559

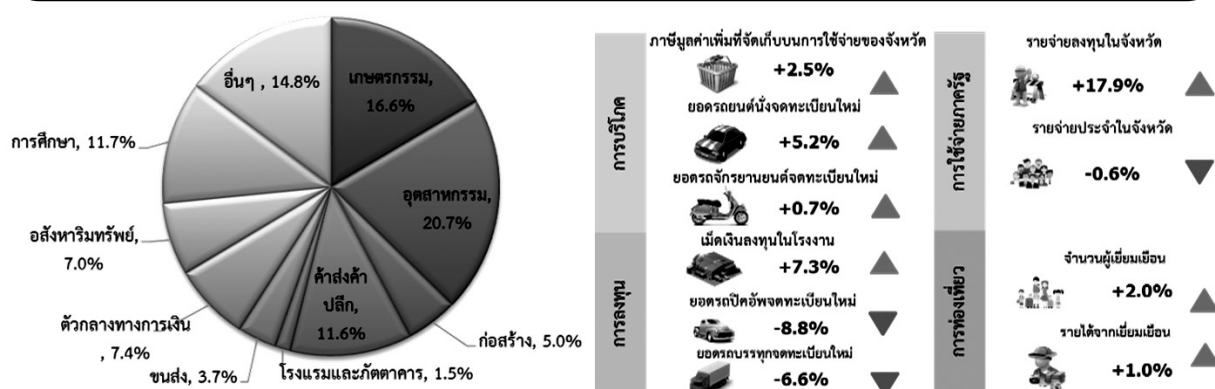
ที่มา: คำนวณ และรวบรวมโดยผู้เขียน

2.3 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีขนาดเศรษฐกิจคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 9.1 ของเศรษฐกิจไทย : ในปี 2559 เศรษฐกิจขยายตัวในอัตราชะลอลง จากการบริโภคภาคเอกชนในหมวดสินค้าคงทนยังคงขยายตัวต่อเนื่อง แต่การลงทุนภาคเอกชนทรงตัว

ภาพรวมเศรษฐกิจภาคตะวันออกเฉียงเหนือในปี 2559 มีปัจจัยสนับสนุนจากการบริโภคสินค้าคงทน ที่ยังคงขยายตัวต่อเนื่อง สะท้อนจากยอดรถยนต์นั่งและยอดรถจักรยานยนต์จดทะเบียนใหม่ ขยายตัวร้อยละ 5.2

และ 0.7 จากปี 2558 ที่หดตัวร้อยละ -13.6 และร้อยละ 0.8 ตามลำดับ สอดคล้องกับการลงทุนภาครัฐ ที่เป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยในปี 2559 รายจ่ายลงทุนของรัฐบาลขยายตัวร้อยละ 17.9 ในขณะที่การลงทุนภาคเอกชนยังคงทรงตัว จากยอดรถบรรทุกและยอดรถปิคอัพจดทะเบียนใหม่ หดตัวร้อยละ -6.6 และร้อยละ -8.8 อย่างไรก็ตาม การลงทุนภาคเอกชนมีสัญญาณปรับตัวดีขึ้นจากมูลค่าเงินลงทุนใหม่ที่มีจำนวน 41,614 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีที่แล้วร้อยละ 7.3 โดยเป็นการลงทุนในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 22,347 ล้านบาท ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการลงทุนในโรงงานผลิตกระแสไฟฟ้า ส่วนภาคการท่องเที่ยวยังคงขยายตัวได้จากจำนวนผู้เยี่ยมเยือนและรายได้จากการเยี่ยมเยือน ในปี 2559 ขยายตัวที่ร้อยละ 2.0 และร้อยละ 1.0 ตามการลดลงของจำนวนผู้เยี่ยมเยือนและรายได้จากการเยี่ยมเยือนของชาวต่างชาติที่ หดตัวร้อยละ -19.9 และ -16.0 ตามลำดับ ในขณะที่จำนวนผู้เยี่ยมเยือนชาวไทยยังคงขยายตัว (ภาพที่ 3)

ภาพที่ 3 โครงสร้างเศรษฐกิจปี 2558 และเครื่องชี้เศรษฐกิจภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในปี 2559

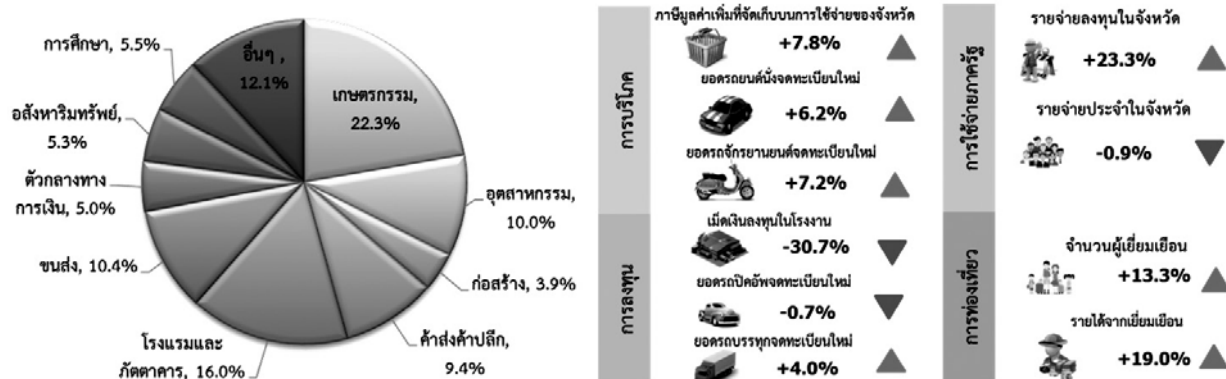

ที่มา: คำนวณ และรวบรวมโดยผู้เขียน

2.4 ภาคใต้ มีขนาดเศรษฐกิจคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 8.2 ของเศรษฐกิจไทย : ในปี 2559 เศรษฐกิจขยายตัวในเกณฑ์ดี โดยได้รับปัจจัยสนับสนุนจากการขยายตัวของการบริโภคเอกชนและภาคการท่องเที่ยว

ภาพรวมเศรษฐกิจภาคใต้ ในปี 2559 ขยายตัวในเกณฑ์ดี จากการบริโภคสินค้าและบริการ สะท้อนจากภาษีมูลค่าเพิ่ม ณ ราคาครั้งที่ เฉพาะส่วนที่เก็บบนฐานการใช้ภายในจังหวัดขยายตัวได้ดีที่ร้อยละ 7.8 ตามการขยายตัวในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ภูเก็ต และยะลา สอดคล้องกับการบริโภคสินค้าคงทนสะท้อนจากยอดรถยนต์นั่งจดทะเบียนใหม่และยอดรถจักรยานยนต์จดทะเบียนใหม่ในปี 2559 ขยายตัวในอัตราเร่งที่ร้อยละ 6.2 และ 7.2 จากปี 2558 ที่หดตัวร้อยละ -21.7 และร้อยละ 0.5 ตามลำดับ เนื่องจากได้รับปัจจัยสนับสนุนจากรายได้เกษตรกรที่ปรับตัวดีขึ้น สอดคล้องกับดัชนีความเชื่อมั่นผู้บริโภคที่เพิ่มขึ้น ในขณะที่การลงทุนภาคเอกชนยังคงชะลอตัว สะท้อนจากยอดรถปิคอัพจดทะเบียนใหม่ และเงินลงทุนในโรงงานอุตสาหกรรม หดตัวร้อยละ -0.7 และ -30.7 ตามลำดับ ส่วนการลงทุนภาครัฐยังคงเป็นปัจจัยช่วยสนับสนุนการขยายตัวเศรษฐกิจในภูมิภาค โดยในปี 2559 ขยายตัวร้อยละ 23.3 เช่นเดียวกันกับการท่องเที่ยวที่ขยายตัวได้ดีทั้งจำนวนผู้เยี่ยมเยือนและรายได้จากการเยี่ยมเยือน โดยในปี 2559 มีจำนวนผู้เยี่ยมเยือน 43.4 ล้านคนครั้ง ขยายตัวที่ร้อยละ 13.3 ต่อปี แบ่งเป็นผู้เยี่ยมเยือนชาวไทยขยายตัวร้อยละ 8.2 ผู้เยี่ยมเยือนชาวต่างประเทศขยายตัวร้อยละ 16.9 ส่วนรายได้จากการเยี่ยมเยือน อยู่ที่ 559,657 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 19.0 แบ่งเป็นรายได้จากผู้เยี่ยมเยือนชาวไทยขยายตัวร้อยละ 11.1 และรายได้จากผู้เยี่ยมเยือนชาวต่างประเทศขยายตัวร้อยละ 20.9 (ภาพที่ 4)

ภาพที่ 4 โครงสร้างเศรษฐกิจปี 2558 และเครื่องชี้เศรษฐกิจภาคใต้ ในปี 2559

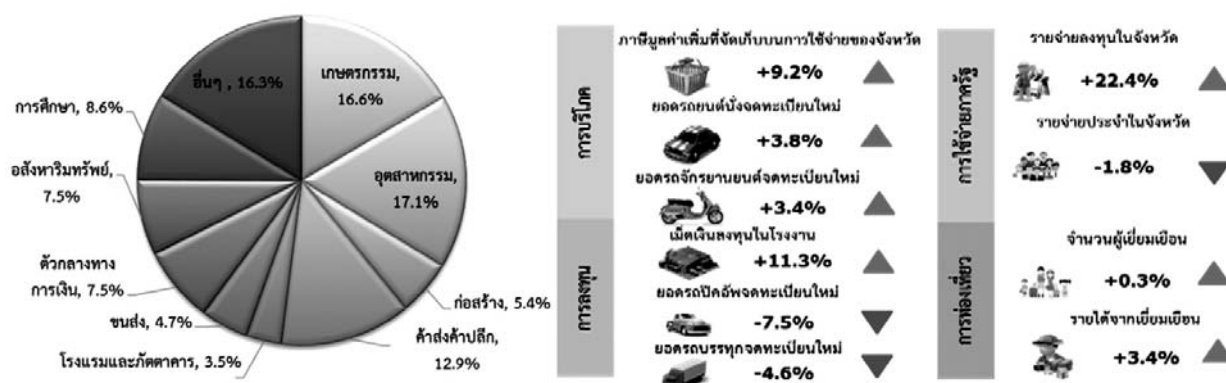

ที่มา: คำนวณ และรวบรวมโดยผู้เขียน

2.5 ภาคเหนือ มีขนาดเศรษฐกิจคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 6.5 ของเศรษฐกิจไทย : ในปี 2559 เศรษฐกิจขยายตัวในอัตราเร่ง โดยได้รับปัจจัยสนับสนุนจากการบริโภคภาคเอกชนและภาคการท่องเที่ยว

ภาพรวมเศรษฐกิจภาคเหนือในปี 2559 ขยายตัวในอัตราเร่ง โดยได้แรงสนับสนุนมาจากการใช้จ่ายใช้สอยของประชาชน โดยเฉพาะการบริโภคสินค้าคงทน สะท้อนจากยอดรถยนต์นั่งและยอดรถจักรยานยนต์จดทะเบียนใหม่ กลับมาขยายตัวร้อยละ 3.8 และ 3.4 จากปี 2558 หดตัวที่ร้อยละ -13.9 และร้อยละ -2.7 ตามลำดับ สอดคล้องกับยอดการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม ณ ระดับราคาคงที่ ที่จัดเก็บจากการใช้จ่ายภายในจังหวัดขยายตัวได้ดีที่ร้อยละ 9.2 สำหรับการลงทุนภาคเอกชนยังคงทรงตัวจากปีก่อน แต่เริ่มมีเงินลงทุนใหม่ในโรงงานอุตสาหกรรม มูลค่าประมาณ 41,625 ล้านบาท ขยายตัวต่อเนื่องที่ร้อยละ 11.3 จากปี 2558 ตามการลงทุนในโรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดนครสวรรค์ และกำแพงเพชร เป็นสำคัญ สอดคล้องกับการลงทุนภาครัฐ ที่ช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจภาคเหนือมากขึ้น โดยในปี 2559 รายจ่ายลงทุนของรัฐบาลขยายตัวร้อยละ 22.4 ต่อปี นอกจากนี้ จำนวนผู้เยี่ยมเยือนและรายได้จากการเยี่ยมเยือน ในปี 2559 ยังขยายตัวได้ดีที่ร้อยละ 0.3 แบ่งเป็นการขยายตัวของนักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างชาติที่ร้อยละ 0.1 และ 1.0 ตามลำดับ สำหรับรายได้รวมจากการท่องเที่ยวในภาคเหนือขยายตัวเช่นกันที่ร้อยละ 3.4 แบ่งเป็นการขยายตัวของรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างชาติที่ร้อยละ 1.0 และ 7.4 ตามลำดับ (ภาพที่ 5)

ภาพที่ 5 โครงสร้างเศรษฐกิจปี 2558 และเครื่องชี้เศรษฐกิจภาคเหนือ ในปี 2559

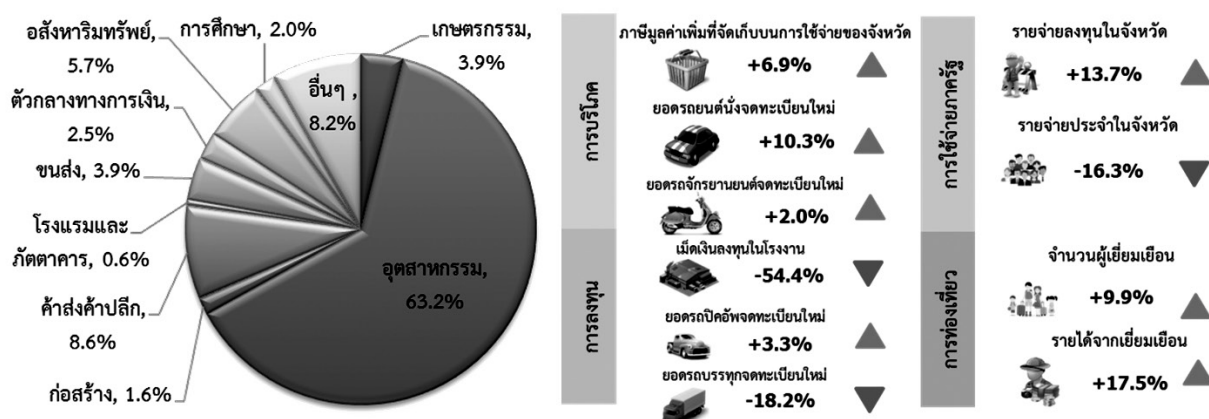

ที่มา: คำนวณ และรวบรวมโดยผู้เขียน

2.6 ภาคกลาง มีขนาดเศรษฐกิจคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 6.0 ของเศรษฐกิจไทยในปี 2558 : เศรษฐกิจขยายตัวในอัตราชะลอลง ได้รับปัจจัยสนับสนุนจากการลงทุนภาครัฐและภาคการท่องเที่ยวที่ยังคงขยายตัวต่อเนื่อง แต่การลงทุนภาคเอกชนยังคงหดตัว

ภาพรวมเศรษฐกิจภาคกลางในปี 2559 ได้รับปัจจัยสนับสนุนจากการบริโภคภาคเอกชนที่กลับมาขยายตัวอย่างแข็งแกร่ง สะท้อนจากการจัดเก็บภาษีมูลค่า ณ ระดับราคาคงที่ ที่จัดเก็บจากการใช้จ่ายภายในจังหวัด ขยายตัวร้อยละ 6.9 จากปี 2558 ที่หดตัวร้อยละ -1.3 สอดคล้องกับยอดรถยนต์นั่งและรถจักรยานยนต์จดทะเบียนใหม่ ขยายตัวที่ร้อยละ 10.3 และ 2.0 จากปี 2558 ที่หดตัวร้อยละ -10.8 และ ร้อยละ -6.1 ตามลำดับ รวมถึงการลงทุนภาครัฐยังคงเป็นตัวขับเคลื่อนการขยายตัวในภาคกลาง โดยในปี 2559 รายจ่ายลงทุนของรัฐบาลขยายตัวร้อยละ 13.7 เช่นเดียวกับภาคการท่องเที่ยว ที่ขยายตัวต่อเนื่องทั้งจำนวนและรายได้จากผู้เยี่ยมเยือน โดยในปี 2559 ขยายตัวที่ร้อยละ 9.9 และร้อยละ 17.5 ตามลำดับ ซึ่งเป็นการขยายตัวได้ดีทั้งผู้เยี่ยมเยือนชาวไทยและต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม การลงทุนภาคเอกชนยังคงหดตัว สะท้อนจากเงินลงทุนในโรงงานอุตสาหกรรม และยอดรถบรรทุกจดทะเบียนใหม่ ในปี 2559 หดตัวร้อยละ -54.4 และ ร้อยละ -18.2 จากปี 2558 ที่ขยายตัวร้อยละ 41.2 และหดตัวร้อยละ -17.0 (ภาพที่ 6)

ภาพที่ 6 โครงสร้างเศรษฐกิจปี 2558 และเครื่องชี้เศรษฐกิจภาคกลาง ในปี 2559

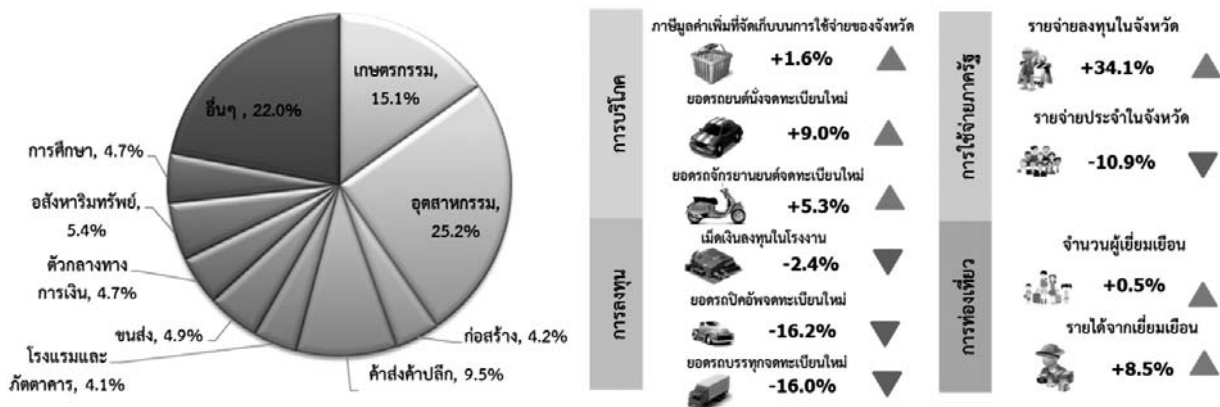
ที่มา: คำนวณ และรวบรวมโดยผู้เขียน

2.7 ภาคตะวันตก มีขนาดเศรษฐกิจคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 3.3 ของเศรษฐกิจไทย: ในปี 2559 เศรษฐกิจขยายตัวต่อเนื่อง โดยมีการลงทุนภาครัฐและภาคการท่องเที่ยวช่วยสนับสนุน

ภาพรวมเศรษฐกิจภาคตะวันตกในปี 2559 ขยายตัวต่อเนื่อง จากการบริโภคสินค้าภาคเอกชน สะท้อนจากภาษีมูลค่าเพิ่ม ณ ระดับราคาคงที่ ที่จัดเก็บจากการใช้จ่ายภายในจังหวัด ขยายตัวร้อยละ 1.6 สอดคล้องกับการบริโภคสินค้าคงทน จากยอดรถยนต์นั่งและยอดรถจักรยานยนต์จดทะเบียนใหม่ กลับมาขยายตัวร้อยละ 9.0 และร้อยละ 5.3 จากปี 2558 หดตัวที่ร้อยละ -16.1 และร้อยละ -2.0 ตามลำดับ ตามการปรับตัวดีขึ้นของรายได้เกษตรกร โดยจังหวัดที่ขยายตัวได้ดี ได้แก่ จังหวัดราชบุรี กาญจนบุรี และประจวบคีรีขันธ์ เป็นต้น ในขณะที่การลงทุนภาคเอกชนยังทรงตัวจากปีก่อน สะท้อนจากยอดรถบรรทุกจดทะเบียนใหม่ และเงินลงทุนในโรงงานอุตสาหกรรมหดตัวร้อยละ -16.0 และร้อยละ -2.4 ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม การลงทุนภาครัฐยังคงเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยสนับสนุนการฟื้นตัวของเศรษฐกิจในภูมิภาค โดยในปี 2559 ขยายตัวในอัตราเร่งที่ร้อยละ 34.1 เช่นเดียวกับการท่องเที่ยวขยายตัวดีทั้งจำนวนผู้เยี่ยมเยือนและรายได้จากการเยี่ยมเยือน โดยในปี 2559

จำนวนผู้เยี่ยมเยือน ขยายตัวที่ร้อยละ 0.5 โดยเป็นขยายตัวของผู้เยี่ยมเยือนชาวไทยที่ร้อยละ 2.0 ส่วนรายได้จากการเยี่ยมเยือนในปี 2559 ขยายตัวร้อยละ 8.5 ต่อปี จากการขยายตัวของรายได้จากผู้เยี่ยมเยือนชาวไทยและชาวต่างประเทศร้อยละ 8.9 และร้อยละ 7.4 (ภาพที่ 7)

ภาพที่ 7 โครงสร้างเศรษฐกิจปี 2558 และเครื่องชี้เศรษฐกิจภาคตะวันตก ในปี 2559

ที่มา: คำนวณ และรวบรวมโดยผู้เขียน

3. วิเคราะห์สถานะเศรษฐกิจภูมิภาค

วิธีการวิเคราะห์สถานะเศรษฐกิจภูมิภาคในปี 2559 มาจากการผสมผสานจากการนำข้อมูลเครื่องชี้เศรษฐกิจในรายภูมิภาคข้างต้นมาประมวลผลตามโครงสร้างเศรษฐกิจที่สอดคล้องกับสถานการณ์เศรษฐกิจจริงภายในภูมิภาค เพื่อใช้ในการประมาณการเศรษฐกิจรายภูมิภาค เนื่องจากข้อมูลเศรษฐกิจรายภูมิภาค (Gross Regional Product : GRP) ที่ประกาศโดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รายงานข้อมูลล่าสุดในปี 2558 เท่านั้น และ วิธี BCG analysis จะเป็นการวิเคราะห์ที่สะท้อนถึงสถานะและอัตราการเติบโต รวมถึงผลิตภาพของเศรษฐกิจภายในภูมิภาค ซึ่งจะพิจารณาขนาดของเศรษฐกิจและอัตราการเติบโตของเศรษฐกิจในแต่ละภูมิภาคในปี 2559 ที่แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มที่มีขนาดของเศรษฐกิจใหญ่กว่าค่าเฉลี่ยและมีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ 2) กลุ่มที่มีขนาดของเศรษฐกิจใหญ่กว่าค่าเฉลี่ยของประเทศแต่อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ 3) กลุ่มที่มีขนาดของเศรษฐกิจเล็กกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศแต่อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ และ 4) กลุ่มที่มีขนาดของเศรษฐกิจเล็กกว่าค่าเฉลี่ยและอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 เศรษฐกิจภาคตะวันออก จะตกอยู่ในกลุ่มแรก : เศรษฐกิจภาคตะวันออกมีขนาดเศรษฐกิจใหญ่เป็นอันดับที่ 2 ของประเทศรองจาก กทม.และปริมณฑล ด้วยสัดส่วนร้อยละ 16.5 ต่อ GDP นอกจากนี้ยังมีโครงสร้างเศรษฐกิจที่พึ่งพาเศรษฐกิจภาคการผลิตและบริการเป็นหลัก โดยเฉพาะบริการด้านการท่องเที่ยว เนื่องจากภาคตะวันออกเป็นภูมิภาคที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในระดับสูง จากการที่มีความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยว สะท้อนจากรายได้จากผู้เยี่ยมเยือนในปี 2559 ขยายตัวในระดับสูงที่ร้อยละ 69.6 ส่งผลให้ในปี 2559 เศรษฐกิจมีการขยายตัวต่อเนื่องจากปี 2558

3.2 เศรษฐกิจ กรุงเทพฯ และปริมณฑล จะตกอยู่ในกลุ่มที่ 2 : เศรษฐกิจกรุงเทพฯและปริมณฑล มีขนาดของเศรษฐกิจใหญ่เป็นอันดับ 1 ของประเทศ ด้วยสัดส่วนร้อยละ 50.7 ต่อ GDP แต่หากพิจารณาในด้านอัตรา

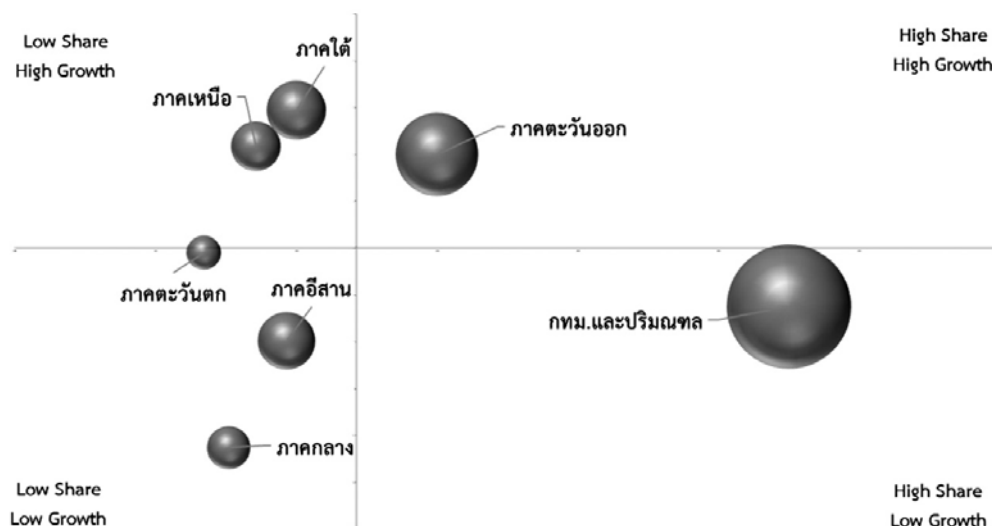
การขยายตัวทางเศรษฐกิจในปี 2559 แล้วพบว่า เศรษฐกิจจะได้รับปัจจัยกดดันจากการชะลอตัวของภาคการท่องเที่ยวและการขยายตัวในอัตราชะลอของภาคอสังหาริมทรัพย์ ทำให้เศรษฐกิจกม.และปริมณฑล ขยายตัวในอัตราชะลอจากปี 2558

3.3 เศรษฐกิจภาคใต้และภาคเหนือ จะตกอยู่ในกลุ่มที่ 3 : เศรษฐกิจภาคใต้และภาคเหนือ มีขนาดเศรษฐกิจใหญ่เป็นอันดับที่ 4 และอันดับที่ 5 ของประเทศ ด้วยสัดส่วนร้อยละ 8.2 และร้อยละ 6.5 ต่อ GDP นอกจากนี้โครงสร้างทางเศรษฐกิจของทั้ง 2 ภาค มีความใกล้เคียงกัน คือ ทั้ง 2 ภูมิภาคจะมีโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่ค่อนข้างมีสมดุลกันระหว่างภาคเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ โดยเฉพาะบริการด้านการท่องเที่ยว ทั้ง 2 ภูมิภาคมีความโดดเด่นและมีศักยภาพสูง เนื่องจากมีความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยว ทั้งเชิงธรรมชาติ และเชิงวัฒนธรรม สะท้อนจากรายได้จากผู้เยี่ยมเยือนในปี 2559 ขยายตัวต่อเนื่องที่ร้อยละ 19.0 และร้อยละ 3.4 ตามลำดับ ส่งผลให้ในปี 2559 เศรษฐกิจภาคใต้และภาคเหนือขยายตัวอย่างแข็งแกร่ง

3.4 เศรษฐกิจภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันตก จะตกอยู่ในกลุ่มที่ 4 : ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันตก มีขนาดของเศรษฐกิจที่ร้อยละ 9.1 ร้อยละ 6.0 และร้อยละ 3.3 ต่อ GDP ตามลำดับ (ซึ่งอยู่ระดับที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศที่อยู่ร้อยละ 14.3) นอกจากนี้เมื่อพิจารณาในด้านอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจในปี 2559 พบว่าเศรษฐกิจทั้ง 3 ภูมิภาค ได้รับปัจจัยกดดันจากการชะลอตัวของภาคการเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และการลงทุนภาคเอกชนที่หดตัวลง ซึ่งทั้ง 3 ภูมิภาคมีโครงสร้างเศรษฐกิจที่พึ่งพาภาคการเกษตร และการผลิตภาคอุตสาหกรรมในสัดส่วนที่สูง ในขณะที่ด้านบริการ โดยเฉพาะบริการด้านการท่องเที่ยว มีสัดส่วนน้อยกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับสาขาการผลิตอื่น ๆ ทำให้แม้ว่าภาคการท่องเที่ยวจะขยายตัวได้ดี แต่ยังไม่สามารถจะผลักดันให้เศรษฐกิจทั้ง 3 ภูมิภาคขยายตัวสูงกว่าค่าเฉลี่ยของทั้งประเทศได้

โดยสรุป ในปี 2559 ภาคตะวันออก ภาคใต้ และภาคเหนือ ขยายตัวสูงกว่าอัตราการขยายตัวของทั้งประเทศ และเป็นภูมิภาคหลักที่ขยายตัวได้โดดเด่นในปี 2559 รองลงมาอีก 4 ภูมิภาคที่เหลือ ได้แก่ กทม.และปริมณฑล ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และ ภาคตะวันตก อย่างไรก็ตาม ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันตก ยังคงมีแนวโน้มที่จะมีขยายตัวดีขึ้นในอนาคต เนื่องจากทั้ง 3 ภาค เป็นกลุ่มจังหวัดที่มีศักยภาพ โดยเฉพาะศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ประกอบกับยังได้รับปัจจัยสนับสนุนจากความต่อเนื่องของมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจของภาครัฐ (ภาพที่ 8)

ภาพที่ 8 สถานะเศรษฐกิจรายภูมิภาคในปี 2559 จากการวิเคราะห์ BCG analysis

ที่มา: คำนวณ และรวบรวมโดยผู้เขียน

4. นโยบายภาครัฐในการสนับสนุนการขยายตัวทางเศรษฐกิจในแต่ละภูมิภาค

4.1 การเร่งเบิกจ่ายงบประมาณ โดยเฉพาะรายจ่ายลงทุนของรัฐบาลที่อัดฉีดเงินลงไปในพื้นที่ต่าง ๆ แม้มีมูลค่าไม่สูงมากนัก โดยในปีงบประมาณ 2559 รายจ่ายลงทุนที่ส่วนกลางจัดสรรให้กับจังหวัดอยู่ที่ 272,918.13 ล้านบาท (หรือคิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 55.0 ของรายจ่ายลงทุนในงบประมาณทั้งหมด) สามารถเบิกจ่ายได้ 216,337.68 ล้านบาท คิดเป็นอัตราการเบิกจ่ายที่ร้อยละ 79.27 ของงบลงทุนที่ได้รับ การจัดสรร ซึ่งเงินลงทุนเหล่านี้จะเข้าไปขับเคลื่อนการสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐานต่างๆ ในภูมิภาคและจังหวัด ทำให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ให้ประชาชนในท้องถิ่น โดยมีมาตรการกระตุ้นการลงทุนขนาดเล็กไม่เกิน 1 ล้านบาท ที่กระจายไปทั่วประเทศ โดยข้อมูลล่าสุด ณ 30 กันยายน 2559 มีการเบิกจ่ายไปแล้วเกิน ร้อยละ 90 ในทุกภูมิภาค โดยเฉพาะภาคกลางและภาคตะวันตกมีการเบิกจ่ายสูงสุดที่ร้อยละ 94.6 และ ร้อยละ 93.7 ตามลำดับ

4.2 มาตรการเพิ่มรายได้ให้แก่ผู้มีรายได้น้อย ถือเป็นชุดมาตรการที่ออกมาเพื่อช่วยเหลือประชาชน และ พวงเศรษฐกิจในช่วงโค้งสุดท้ายของปี 2559 โดย ณ วันที่ 30 ธันวาคม 2559 ได้มีการโอนเงินให้แก่ผู้มีรายได้น้อยไปแล้วร้อยละ 97.5 ของคนที่ได้รับเงินสวัสดิการทั้งหมด โดยภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีผู้ลงทะเบียนมากที่สุด 2.91 ล้านคน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 43.56 ของคนที่ได้รับเงินสวัสดิการทั้งหมด รองลงมาเป็นภาคเหนือ มีผู้ลงทะเบียน 1.65 ล้านคน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 24.67 ของคนที่ได้รับเงินสวัสดิการทั้งหมด เป็นต้น

4.3 มาตรการอื่นๆ ที่ลงสู่จังหวัด อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในด้านต่างๆ และเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันได้ทั้งในระดับประเทศและระดับภูมิภาค เช่น มาตรการเขตพัฒนา เศรษฐกิจพิเศษ มาตรการ Super Cluster เป็นต้น ส่วนมาตรการกองทุนหมู่บ้าน ตำบลละ 5 ล้าน เป็นมาตรการ ที่มุ่งช่วยเหลือการสร้างงานสร้างรายได้ให้ประชาชนในระดับฐานราก ส่วนมาตรการที่มุ่งสร้างโอกาส สร้างรายได้ และเพิ่มขีดความสามารถในอนาคตในระดับท้องถิ่น เช่น 1 ตำบล 1 แหล่งท่องเที่ยว และ Internet หมู่บ้าน เป็นต้น

สำหรับในปี 2560 รัฐบาลยังคงมีนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจออกอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการจัดทำ งบประมาณบูรณาการสร้างความเข้มแข็งและยั่งยืนให้กับเศรษฐกิจในประเทศ วงเงินรวม 1.15 แสนล้านบาท ซึ่งส่วนใหญ่เป็นโครงการตามแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด วงเงิน 80,000 ล้านบาท นอกจากนี้ยังมีโครงการลงทุน โครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่งตามแผนปฏิบัติการ (Action Plan) ด้านคมนาคมขนส่ง พ.ศ. 2560 ซึ่งมีทั้งสิ้น 36 โครงการ วงเงินลงทุน 895,757.55 ล้านบาท โดยเฉพาะการลงทุนด้านระบบราง อาทิ โครงการ ก่อสร้างรถไฟทางคู่ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ช่วงขอนแก่น-หนองคาย, ช่วงชุมทางถนนจิระ-อุบลราชธานี และช่วงบ้านไผ่-นครพนม) ภาคเหนือ (ช่วงปากน้ำโพ-เด่นชัย, ช่วงเด่นชัย-เชียงใหม่, ช่วงเด่นชัย-เชียงราย-เชียงของ) และภาคใต้ (ช่วงหัวหิน-ประจวบคีรีขันธ์, ช่วงชุมพร-สุราษฎร์ธานี, ช่วงสุราษฎร์ธานี-สงขลา และช่วงหาดใหญ่- ปาดังเบซาร์)

นโยบายต่างๆ ที่ออกมาของรัฐบาลนั้น คาดว่าจะเป็นปัจจัยหลักที่จะช่วยเสริมสร้างขีดความสามารถทางการแข่งขันและสนับสนุนการเจริญเติบโตของภายในภูมิภาคและเศรษฐกิจไทยได้อย่างยั่งยืน

บทวิเคราะห์

การสนับสนุน SMEs ผ่านกลไกการค้ำประกันสินเชื่อ¹

บทสรุปผู้บริหาร

○ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจไทยเป็นอย่างมาก ทั้งในด้านการจ้างงาน และเป็นเสมือนเครื่องยนต์สำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตาม SMEs ยังคงเผชิญปัจจัยท้าทายต่างๆ ภาครัฐ จึงได้มีมาตรการช่วยเหลือในหลายๆ ด้าน โดยหนึ่งในมาตรการที่ให้ความช่วยเหลือ SMEs คือการช่วยเหลือด้านแหล่งเงินทุน ผ่านการค้ำประกันสินเชื่อให้กับ SMEs โดยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบคือ บริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม หรือ บสย.

○ จากการศึกษากรอบทฤษฎี พบว่า การค้ำประกันสินเชื่อให้กับ SMEs มีผลดีด้านการเพิ่มโอกาสให้กับ SMEs ที่มีศักยภาพให้เข้าถึงแหล่งเงินทุนได้มากขึ้น และยังพบว่า การค้ำประกันสินเชื่อเป็นมาตรการที่มีประสิทธิภาพสูง เนื่องจากการบิดเบือนกลไกตลาดในระดับต่ำ นอกจากนี้ การค้ำประกันสินเชื่อ ยังนับเป็นการส่งเสริมให้สถาบันการเงินเข้าไปศึกษาและเก็บข้อมูลของ SMEs นับเป็นการลดความไม่สมมาตรของข้อมูล (Asymmetric Information) ในตลาด SMEs ได้ดีอีกทางหนึ่ง

○ จากการศึกษาองค์กรค้ำประกันสินเชื่อในต่างประเทศ พบว่าสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ องค์กรค้ำประกันสินเชื่อได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่จากภาครัฐ และองค์กรค้ำประกันสินเชื่อที่ดำเนินโครงการบนพื้นฐานเชิงพาณิชย์หรือพึ่งพางบประมาณของรัฐบาลในระดับต่ำ ซึ่งโดยสรุปแล้ว แนวทางและเงื่อนไขของการค้ำประกันสินเชื่อของแต่ละประเทศ มีความหลากหลายและแตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจในแต่ละประเทศ อาทิ การพัฒนาของระบบภาคการเงินของประเทศ เป็นต้น

○ ในส่วนของแนวนโยบายเพื่อการพัฒนาของ บสย. ในอนาคต สามารถทำได้โดย 1) การเพิ่มกลไก risk-based pricing policy 2) การขยายขนาดการค้ำประกัน เพื่อกระจายความเสี่ยง 3) ประยุกต์แนวทาง risk-sharing มาใช้มากขึ้น 4) พิจารณาเพิ่มเติมด้านการค้ำประกันสินเชื่อให้กับ Non-bank เพิ่มเติม และ 5) พิจารณาด้านการขายลูกหนี้เสียให้กับทาง Asset Management Company (AMC)

1. บทนำ

ปัจจุบันผู้ประกอบการในประเทศไทยเกือบทั้งหมดเป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) โดยในปี 2558 มีจำนวนมากถึง 2,765,986 ราย ซึ่งมีสัดส่วนมูลค่าการผลิตคิดเป็นร้อยละ 41.1 ของ GDP และมีการจ้างงานถึง 10,749,735 คน หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 80.44 ของการจ้างงานทั่วประเทศ²

อย่างไรก็ตาม SMEs ยังเผชิญความท้าทายในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการผลิต การบริหารจัดการ และการตลาด ดังนั้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความสามารถในการแข่งขันของ SMEs ภาครัฐจึงมีความพยายามในการให้ความช่วยเหลือ SMEs ในหลากหลายรูปแบบไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาทักษะ การให้คำปรึกษา อบรม

¹ ผู้เขียน: 1) นายณรพัทธ์ อัครวัลลภ เศรษฐกรชำนาญการพิเศษ 2) นายพนันดร อรุณนิรมาน เศรษฐกรชำนาญการ และ 3) นายกำพล อัครวรินทร์ชัย นักศึกษาฝึกงาน ขอขอบคุณนายวุฒิพงศ์ จิตตั้งสกุล ผู้อำนวยการสำนักนโยบายเศรษฐกิจมหภาค สำหรับคำแนะนำ อนึ่ง บทความนี้เป็นข้อคิดเห็นส่วนบุคคล จึงไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับความเห็นของสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

² ข้อมูลจากสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)

ความรู้ให้แก่ผู้ประกอบการ SMEs ตลอดจนการสนับสนุนทางการเงินในรูปแบบต่างๆ ซึ่งในปัจจุบันมีหน่วยงานภาครัฐที่ให้ความช่วยเหลือ SMEs อยู่หลายหน่วยงาน เช่น สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม และสถาบันการเงินของรัฐต่างๆ เป็นต้น

ทั้งนี้ หนึ่งในหน่วยงานภาครัฐที่ให้การสนับสนุน SMEs ที่มีความสำคัญและมีรูปแบบการให้บริการที่แตกต่างจากหน่วยงานอื่นๆ ก็คือ บริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม (บสย.) ซึ่งมีหน้าที่ให้บริการค้ำประกันสินเชื่อให้กับผู้ประกอบการ SMEs ที่มีหลักทรัพย์ค้ำประกันเงินกู้ไม่เพียงพอ

2. วัตถุประสงค์และลักษณะการทำงานของ บสย.

บสย. ถูกจัดตั้งในปี พ.ศ. 2534 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือด้านการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของ SMEs เป็นสำคัญ โดยสามารถแบ่งได้อย่างละเอียด 4 ข้อ³ ดังนี้

- 1) ช่วยเหลืออุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมให้ได้รับสินเชื่อจากสถาบันการเงินจำนวนมากขึ้น
- 2) ช่วยให้สถาบันการเงินมีความมั่นใจในการให้สินเชื่อแก่อุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม
- 3) เร่งการกระจายสินเชื่อไปยังอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมทั่วประเทศได้เร็วขึ้น
- 4) ช่วยให้การพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมบรรลุเป้าหมายตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ในมุมมองของผู้ประกอบการ SMEs การให้บริการของ บสย. จะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินกิจการในด้านการค้ำประกันสินเชื่อของ บสย. ซึ่งจะช่วยให้ผู้ประกอบการ SMEs สามารถกู้เงินจากสถาบันการเงินได้มากขึ้น ด้วยต้นทุนที่ไม่ได้เพิ่มขึ้นมาก ดังแสดงได้จากตัวอย่างต่อไปนี้

สมมติผู้ประกอบการ SMEs ต้องการสินเชื่อเงินกู้จำนวน 1 ล้านบาท โดยผู้กู้มีหลักประกันเพียง 6 แสนบาท ทำให้ขาดหลักประกันที่ 4 แสนบาท ดังนั้นผู้ประกอบการรายนี้จึงอาจใช้บริการของ บสย. ในการค้ำประกัน ในส่วนที่ขาดหลักประกันจำนวน 4 แสนบาท (โดยเสียอัตราค่าธรรมเนียมร้อยละ 1.75) ซึ่งจะมีค่าเท่ากับร้อยละ 0.7 ของจำนวนเงิน 1 ล้านบาท ($400,000 \times 1.75\% = 7,000$) ดังนั้น จากตารางที่ 1 ซึ่งอ้างอิงอัตราดอกเบี้ยของธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ 4 แห่ง จะพบว่าต้นทุนอัตราดอกเบี้ยและค่าธรรมเนียมโดยรวมของผู้ประกอบการจะอยู่ในช่วงร้อยละ 8.32 – 13.7 ต่อปี

ตารางที่ 1 แสดงอัตราดอกเบี้ยกู้ยืมเพื่อการประกอบธุรกิจ

เงินให้สินเชื่อ เพื่อการประกอบธุรกิจ (Commercial Loan)	อัตราดอกเบี้ย ลูกค้ารายย่อยชั้นดี (Minimum Retail Rate: MRR)	อัตราดอกเบี้ย สูงสุดกรณีปกติ	อัตราดอกเบี้ย รวมกรณีมีบสย. (อัตราค่าธรรมเนียมที่ ร้อยละ 1.75)
ธนาคารไทยพาณิชย์	7.62	MMR + 4 = 11.62	8.32 - 12.32
ธนาคารกรุงไทย	7.62	MMR + 5 = 12.62	8.32 - 13.32
ธนาคารกสิกรไทย	7.62	MMR + 5 = 12.62	8.32 - 13.32
ธนาคารกรุงเทพ	7.625	MMR + 5.375 = 13.00	8.325 - 13.70

ที่มา: รวบรวม และคำนวณโดยผู้เขียน (อ้างอิงอัตราดอกเบี้ย ณ เดือน ก.พ. 60)

³ ข้อมูลด้านความเป็นมา และวัตถุประสงค์ จากเว็บไซต์ www.tcg.or.th

ในทางตรงข้าม หากผู้ประกอบการไม่ได้ใช้บริการของ บสย. และดำเนินการกู้ยืมเงินจากธนาคารพาณิชย์ ในรูปแบบการกู้ที่ไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกันหรือไม่เต็มวงเงิน จะพบว่าอัตราดอกเบี้ยอาจสูงขึ้นถึงระดับร้อยละ 15.9-19.6 แต่หากในกรณีที่ผู้ประกอบการหันไปพึ่งพิงแหล่งเงินทุนนอกระบบ ก็อาจยังทำให้ต้นทุนของผู้ประกอบการสูงขึ้นไปอีก นอกจากนี้ยังมีความเสี่ยงจากปัญหาความไม่เป็นธรรมในลักษณะอื่นๆ เช่น การทวงหนี้ย่างไม่เป็นธรรมจากการกู้เงินนอกระบบได้อีกด้วย

ตารางที่ 2 แสดงอัตราดอกเบี้ยกู้ยืมเพื่อการประกอบธุรกิจ

เงินให้สินเชื่อเพื่อการประกอบธุรกิจกรณีไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกัน หรือมีหลักทรัพย์ค้ำประกันไม่เต็มวงเงิน	อัตราดอกเบี้ยสูงสุดกรณีปกติ
ธนาคารกรุงเทพ	MMR + 8.25 = 15.875
ธนาคารกสิกรไทย	MRR + 11 = 18.62
ธนาคารไทยพาณิชย์	MMR + 12 = 19.62

ที่มา: รวบรวม และคำนวณโดยผู้เขียน (อ้างอิงอัตราดอกเบี้ย ณ เดือน ก.พ. 60)

ในส่วนของลักษณะการทำงานของ บสย. กับสถาบันการเงินนั้น ทางสถาบันการเงินจะต้องทำการพิจารณาคัดเลือกผู้กู้ SMEs ที่ควรจะได้รับเงินทุนเพิ่มเติม โดยจะต้องรวบรวมและทำเอกสารขอให้ค้ำประกันสินเชื่อเพื่อยื่นให้กับ บสย. และ บสย. จะทำการพิจารณาอนุมัติต่อไป โดยรูปแบบการค้ำประกันสามารถแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่

1) การค้ำประกันสินเชื่อราย SMEs (Individual Approach) วิธีการนี้มีข้อดีในด้านความละเอียดรอบคอบจากการคัดเลือก อย่างไรก็ตาม วิธีดังกล่าว มีข้อเสียสำคัญด้านต้นทุนที่สูงจากการประเมินธุรกิจในแต่ละราย และความล่าช้าจากการประเมิน ซึ่งอาจเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการให้วงเงินที่ครอบคลุมและทันทั่วถึงกับ SMEs ที่มีศักยภาพ

2) การค้ำประกันสินเชื่อแบบรวม (Portfolio Approach) เป็นวิธีการที่ได้รับความนิยมในปัจจุบัน เนื่องจากสามารถกระจายความเสี่ยงได้ดีกว่าด้วยจำนวน SMEs ที่มากขึ้น รวมถึงการประหยัดต้นทุนในการประเมินแต่ละราย และมีความรวดเร็วกว่าในการอนุมัติ โดยรูปแบบการค้ำประกันจะแบ่งเป็นช่องหรือชั้นบันได ตัวอย่างเช่น หาก portfolio ที่สถาบันการเงินส่งมา มี NPL อยู่ในช่วง 20% ทาง บสย. ก็อาจจะรับผิดชอบขอชดเชยหนี้สินทั้งหมด แต่หากเกิน 20% บสย. ก็อาจจะมีส่วนในการจ่ายเงินคืนลดลง เป็นต้น

ทั้งนี้ ด้านสัดส่วนการชดเชยหนี้สินจากผู้กู้ที่มีการผิดนัดชำระหนี้โดยทฤษฎีแล้ว จะต้องไม่ครอบคลุมทั้งหมด (ควรต่ำกว่า 100%) เนื่องจากจะต้องมีการแบ่งความเสี่ยง (risk sharing) ระหว่างผู้กู้ ผู้ให้กู้ และผู้ค้ำประกัน เพื่อป้องกันความเสี่ยงจาก Moral Hazard ยกตัวอย่างเช่น การมี risk sharing ระหว่างผู้กู้กับผู้ให้กู้ คือการวางสินทรัพย์จำนอง เพื่อให้ผู้กู้ต้องดำเนินธุรกิจอย่างเต็มความสามารถเพื่อไม่ให้สินทรัพย์ที่จำนองถูกยึด ส่วนการมี risk sharing ระหว่างผู้ให้กู้ (สถาบันการเงิน) และผู้ค้ำประกันสินเชื่อ (บสย.) คือการไม่จ่ายเงินคืนสินเชื่อที่ผิดนัดชำระหนี้ทั้งจำนวน เช่น หากมีการผิดนัดชำระหนี้ 100 บาท บสย. อาจจ่ายเงินให้เพียง 80 บาท เพื่อให้สถาบันการเงินมีความจริงจังในการคัดเลือก SMEs ที่จะนำมาค้ำประกัน เนื่องจากหากมีการผิดนัดชำระหนี้ทางสถาบันการเงินจะต้องรับผิดชอบส่วนหนึ่งด้วย

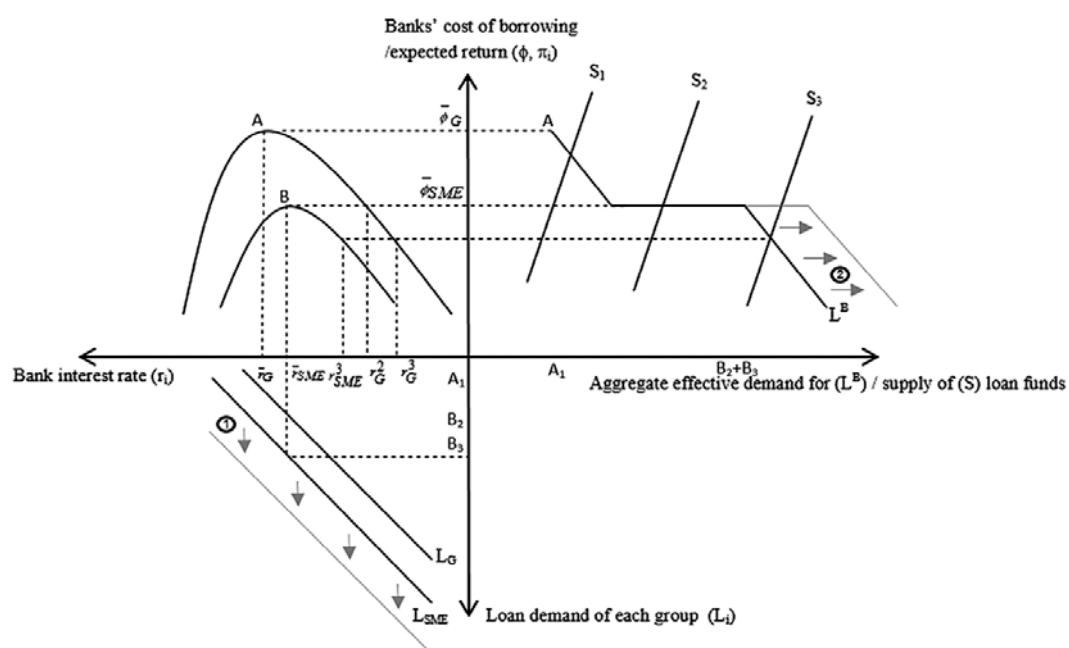
ควอดรันต์ที่ 1 (ขวาบน) แสดงถึงผลตอบแทนคาดหวัง (Expected Return) กับปริมาณอุปสงค์รวมของการกู้ (Aggregate Effective Demand for Loan) และอุปทานในการให้กู้ (Supply of Loan Funds) สำหรับเส้นอุปสงค์จะเริ่มต้นที่จุด A ซึ่งเป็นจุดที่สถาบันการเงินคาดว่าจะได้รับอัตราผลตอบแทนสูงสุด โดยจะเห็นได้ว่าที่ระดับอัตราดอกเบี้ย r_G จะมีอุปสงค์ต่อการกู้ที่จุด A1 (ปริมาณอุปสงค์ของการกู้ในควอดรันต์ที่ 3 และควอดรันต์ที่ 1 มีค่าเท่ากับ A1) ซึ่งเป็นอุปสงค์ในการกู้ของบริษัทขนาดใหญ่เท่านั้น จากนั้นเมื่ออัตราดอกเบี้ยลดลงมาที่จุด r_{SME} (จุด B) จะพบว่ากลุ่ม SMEs จะมีอุปสงค์ในการกู้เกิดขึ้นเท่ากับระดับ B3 และบริษัทขนาดใหญ่จะมีอุปสงค์ที่ระดับ B2 ซึ่งทำให้เกิดเส้นอุปสงค์ (อุปสงค์รวม = $B_2 + B_3$)

ทั้งนี้ เมื่อมีการค้ำประกันการกู้ (Credit Guarantee Scheme) จะทำให้เส้นอัตราผลตอบแทนที่คาดหวังในควอดรันต์ที่ 2 เคลื่อนสูงขึ้น เนื่องจากในมุมมองของสถาบันการเงิน ต้นทุนความเสี่ยงจะลดลงจากการที่องค์กรค้ำประกันสินเชื่อจะมาช่วยจ่ายเงินคืนเมื่อมีการผิดนัดชำระหนี้ ซึ่งส่งผลต่อเนื่องทำให้อุปสงค์การกู้เงินในควอดรันต์ที่ 1 ยกตัวสูงขึ้นตาม ดังนั้นหากพิจารณาอุปทานการให้กู้ S2 ซึ่งมีลักษณะแปรผันตามอัตราผลตอบแทนที่คาดหวัง จะเห็นว่าดุลยภาพใหม่จะขยับไปทางขวามือ แสดงว่าการค้ำประกันสินเชื่อช่วยให้เกิดการให้สินเชื่อในดุลยภาพตลาดการเงินเพิ่มสูงขึ้นได้

3.1.2 กรณีการอุดหนุนการระดมดอกเบี้ย

หากรัฐบาลใช้มาตรการช่วยเหลือ SMEs ด้วยวิธีการช่วยรับภาระทางดอกเบี้ยของ SMEs ในการกู้ อัตราผลตอบแทนที่คาดหวังของสถาบันการเงินจะไม่ได้เพิ่มขึ้น เนื่องจากความเสี่ยงในการเกิดหนี้เสียของสถาบันการเงินยังเท่าเดิม ทำให้อุปสงค์การขอสินเชื่อไม่ยกสูงขึ้นเหมือนในกรณีค้ำประกันสินเชื่อ แต่สิ่งที่เปลี่ยนแปลงคือความต้องการสินเชื่อของ SMEs ในควอดรันต์ที่ 3 จะเพิ่มขึ้น กล่าวคือเส้นความสัมพันธ์ระหว่างอัตราดอกเบี้ยและความต้องการกู้เงินจะเคลื่อนต่ำลง ส่งผลให้อุปสงค์การกู้เงินในควอดรันต์ที่ 1 ขยับเพิ่มขึ้นไปทางขวามือ ดังภาพที่ 2 ซึ่งหากพิจารณาเส้นอุปทาน S2 จะเห็นว่าดุลยภาพการให้สินเชื่อในตลาดการเงินยังคงเหมือนเดิม ไม่มีการเปลี่ยนแปลง

ภาพที่ 2 กราฟแสดงตลาดกู้ยืมกรณีมีการทำอุดหนุนการระดมดอกเบี้ย

ที่มา: Sakkapop, Wipawin and Wanwisa (2014)⁴ Bank of Thailand และอธิบายเพิ่มเติมโดยผู้เขียน

3.2 การค้าประกันสินเชื่อเป็นมาตรการช่วยเหลือ SMEs ที่มีประสิทธิภาพสูง เมื่อเทียบกับมาตรการอื่นๆ เนื่องจากเป็นมาตรการที่ยังอาศัยกลไกตลาดในการคัดเลือก SMEs ที่จะได้รับแหล่งเงินทุนเพิ่มเติม (Market-based) โดยเกณฑ์คัดเลือกจะมาจากสถาบันการเงินที่มีความเชี่ยวชาญ และความพร้อมทางด้านข้อมูล ในการประเมินแนวโน้มธุรกิจของแต่ละ SMEs จึงส่งผลให้มีการบิดเบือนกลไกตลาดในระดับต่ำในทางกลับกัน การช่วยเหลือ SMEs ในรูปแบบอื่นๆ จากภาครัฐ อาทิ การสนับสนุนเงินทุนโดยตรงให้กับ SMEs มักจะเป็นการบิดเบือนกลไกตลาดในระดับสูง มีลักษณะเป็น Policy-based มากกว่า Market-based ซึ่งจะส่งผลให้การคัดเลือก SMEs ที่ได้รับเงินทุนเพิ่มเติม อาจจะไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร และบ่อยครั้งที่อาจเกิดเหตุการณ์ที่ SMEs ที่ผ่านการคัดเลือกกลายเป็นหนี้เสียในที่สุด

3.3 เป็นการลดความไม่สมมาตรของข้อมูล (Asymmetric Information) ในตลาด SMEs กล่าวคือ หากไม่มีการค้าประกันสินเชื่อให้กับ SMEs สถาบันการเงินต่างๆ ก็จะไม่ปล่อยเงินกู้ให้กับ SMEs บางกลุ่ม เนื่องจากไม่มีข้อมูลเพียงพอในการประเมิน ซึ่งทำให้ค่าความเสี่ยงสูงเกินไป และนำไปสู่การไม่ปล่อยกู้ในที่สุด อย่างไรก็ตาม หากมีการค้าประกันสินเชื่อ จะทำให้สถาบันการเงินกล้าที่จะปล่อยสินเชื่อมากขึ้นให้กับ SMEs บางกลุ่ม ซึ่งจะ เป็นข้อดีในด้านการศึกษาและสร้างฐานข้อมูลของทางสถาบันการเงิน นับเป็นการลดความไม่สมมาตรของข้อมูล ในตลาด (Asymmetric Information) และสามารถลดต้นทุนความเสี่ยง (risk premium) ได้ในระยะยาว

4. ประสบการณ์การค้าประกันสินเชื่อในต่างประเทศ

จากการศึกษาของ นวพล (2555)⁶ พบว่าจากการรวบรวมข้อมูลขององค์กรค้าประกันในต่างประเทศ จะสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่มหลัก ดังนี้

4.1 กลุ่มประเทศที่องค์กรค้าประกันสินเชื่อได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่จากภาครัฐ โดยจากการศึกษา พบว่าในประเทศญี่ปุ่น และประเทศเกาหลีใต้ ถือว่าองค์กรการค้าประกันมีรูปแบบในการค้าประกันการกู้ที่พัฒนา ไปมากกว่าประเทศไทยมาก โดยจะเห็นว่าใน 2 ประเทศนี้มีระบบการคิดอัตราค่าธรรมเนียมด้วยการคำนึงถึง ความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นของสินเชื่อแต่ละราย กล่าวคือจะมีการทำ Credit Rating เพื่อประเมินความเสี่ยงที่จะ เกิดขึ้น ทำให้การคิดค่าธรรมเนียมมีการสะท้อนถึงความเสี่ยงที่แท้จริง ซึ่งจะเป็นการลดภาระให้แก่ผู้ประกอบการ SMEs ที่มีศักยภาพ อีกทั้งยังเป็นการช่วยเหลือ SMEs ที่มีความเสี่ยงสูงให้เข้าถึงการค้าประกันการกู้ด้วย นอกจากนี้ ยังพบว่าองค์กรค้าประกันของทั้ง 2 ประเทศนี้ยังได้รับเงินสมทบจากสถาบันการเงินทุกปี เนื่องจากการมีองค์กร ค้าประกันจะส่งผลให้รายได้ของสถาบันการเงินมีปริมาณเพิ่มขึ้น เพราะสามารถขยายขอบเขตการปล่อยสินเชื่อ ให้กว้างขึ้นกว่าเดิมได้ ดังนั้นสถาบันการเงินก็ควรมีส่วนร่วมในการสมทบเงินกลับเข้าสู่หน่วยงานที่ค้าประกันด้วย ซึ่งจะทำให้สถาบันการเงินมีการปล่อยสินเชื่อที่คำนึงถึงอัตราความเสี่ยงมากขึ้น และยังเป็น การช่วยลดต้นทุนของ รัฐบาลอีกด้วย

4.2 กลุ่มประเทศที่ดำเนินโครงการบนพื้นฐานเชิงพาณิชย์หรือพึ่งพางบประมาณของรัฐบาลในระดับต่ำ เช่น เยอรมัน โรมานี แคนาดา และชิลี เป็นต้น โดยสำหรับประเทศแคนาดาและประเทศชิลีจะมีการ วิเคราะห์ความเสี่ยง และพิจารณาอนุมัติสินเชื่อให้แก่ผู้ประกอบการธุรกิจภายใต้กระบวนการของสถาบันการเงิน ทั้งหมด โดยในส่วนขององค์กรค้าประกันในประเทศแคนาดา องค์กรการค้าประกันจะมีหน้าที่เพียงกระบวนการ ลงทะเบียน และการจ่ายค่าชดเชยเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ประเด็นที่ถือว่าเป็นแนวทางการดำเนินงานที่ดีของ หน่วยงานในแคนาดา คือ การพยายามที่จะดำเนินโครงการเพื่อให้เป็นภาระต่องบประมาณให้น้อยที่สุด โดยได้มี การเก็บค่าธรรมเนียมแรกเข้าเพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับโครงการ

⁶ นวพล ภิญโญนนตพงษ์ (2555) สำนักเศรษฐกิจการคลัง: แนวทางในการค้าประกันสินเชื่อ SMEs อย่างยั่งยืน

สำหรับในประเทศชิลี พบว่ามีกลไกในการประมวลเพื่อจัดสรรปริมาณการค้ำประกัน โดยจะพิจารณาจากสถาบันการเงินที่เสนอสัดส่วนความรับผิดชอบที่ต้องการต่ำที่สุดตามลำดับจนครบวงเงินรวมการประมวล ซึ่งถือว่าเป็นอีกหนึ่งแนวทางในการลดภาระทางงบประมาณที่น่าสนใจ นอกจากนี้ยังมีมาตรการเพื่อป้องกันปัญหา Moral Hazard ที่จะเกิดจากสถาบันการเงิน คือการเก็บค่าธรรมเนียมการค้ำประกันโดยอิงจากผลการดำเนินงานที่ผ่านมาของสถาบันการเงิน

จากการศึกษาของ Asdrubali and Signore (2015)⁷ ซึ่งกล่าวถึงผลกระทบจากการให้บริการ Credit Guarantee แก่ SMEs ในกลุ่มประเทศยุโรปกลาง ยุโรปตะวันออก และยุโรปตะวันออกเฉียงใต้ พบว่าในกลุ่มตัวอย่างที่มีการค้ำประกันการกู้สามารถมีการจ้างงานเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 17.3 ภายใน 5 ปีหลังจากได้รับการค้ำประกันเมื่อเทียบกับกลุ่มที่ไม่มีการค้ำประกัน นอกจากนี้ยังพบว่ารายได้จากการดำเนินงาน (Operating Revenue) ของกลุ่มที่ค้ำประกันจะเพิ่มขึ้นร้อยละ 19.6 เมื่อเทียบกับกลุ่มหลัง จึงเห็นได้ว่าการทำ Credit Guarantee ส่งผลในเชิงบวกต่อธุรกิจให้ได้รับประโยชน์อย่างมีนัยสำคัญ

นอกจากนี้ World Bank (2015)⁸ ยังมีแนวคิดว่าการที่รัฐจัดให้มีบริการค้ำประกันสินเชื่อนั้น หากดำเนินการอย่างเหมาะสมจะก่อให้เกิดผลดีต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวม แต่ในทางตรงข้ามหากดำเนินการในลักษณะที่ไม่เหมาะสมก็จะเกิดเป็นต้นทุนต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวมได้เช่นกัน ดังนั้น World Bank จึงได้มีการเสนอหลักการในการดำเนินงานขององค์กรค้ำประกันสินเชื่อ ทั้งหมด 16 ข้อ ได้แก่

- 1) เป็นหน่วยงานที่มีอิสระในการดำเนินงาน
- 2) มีเงินทุน และงบประมาณจากรัฐบาลในการดำเนินงานที่เหมาะสม เพื่อที่จะสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของนโยบาย และมีความโปร่งใสในการจัดสรรเงินทุน
- 3) กรอบของกฎหมายและกฎระเบียบของสถาบันการค้ำประกันควรมีบริบทที่ส่งเสริมการเป็นเจ้าของร่วมของสถาบันการค้ำประกัน (Mixed Ownership of Credit Guarantee Schemes) เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันของผู้ถือหุ้นรายเล็ก
- 4) สถาบันการค้ำประกันควรอยู่ภายใต้การกำกับดูแลที่เป็นอิสระและมีประสิทธิภาพโดยใช้หลักเกณฑ์การควบคุมความเสี่ยงตามสัดส่วนที่ปรับตามขนาดของผลิตภัณฑ์และบริการที่น่าเสนอ
- 5) สถาบันการค้ำประกันควรมีกลยุทธ์และเป้าหมายการดำเนินงานที่กำหนดไว้ชัดเจนและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของนโยบาย
- 6) สถาบันการค้ำประกันควรมีโครงสร้างของการกำกับดูแลกิจการโดยการตั้งคณะกรรมการที่เป็นอิสระและมีอำนาจ โดยกรรมการได้รับการแต่งตั้งตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน
- 7) สถาบันการค้ำประกันควรกำหนดกรอบการตรวจสอบควบคุมภายในองค์กรเพื่อรักษาความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและความมีประสิทธิภาพระหว่างหลักธรรมาภิบาลและการดำเนินงานขององค์กร
- 8) สถาบันการค้ำประกันควรมีกรอบการบริหารความเสี่ยงขององค์กรที่มีประสิทธิภาพและครบวงจรที่สามารถระบุ ประเมิน และจัดการความเสี่ยงต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสถาบันการค้ำประกันได้
- 9) สถาบันการค้ำประกันควรกำหนดคุณสมบัติตามเกณฑ์สำหรับ SMEs ผู้ให้กู้และเครื่องมือเครดิตที่ชัดเจน โปร่งใส และเหมาะสม

⁷ Pierfederico Asdrubali and Simone Signore (2015): *The Economic Impact of EU Guarantees on Credit to SMEs Evidence from CESEE Countries*

⁸ World Bank (2015): *Principles for Public Credit Guarantee Schemes for SMEs*

- 10) การค้าประกันสินเชื่อควรจะมีการประเมินถึงการแลกเปลี่ยน (trade-off) ระหว่างการขยายผลิตภัณฑ์และบริการ (outreach) ส่วนเพิ่มทางการเงินและเศรษฐกิจ (additionality) และความยั่งยืนทางการเงิน (sustainability) ที่เหมาะสมตามระดับของภาคการเงิน
- 11) การค้าประกันที่ออกโดยสถาบันควรเป็นการค้าประกันเพียงบางส่วน เพื่อให้เกิดการสร้างแรงจูงใจที่เหมาะสมสำหรับผู้ให้กู้ และควรได้รับการออกแบบมาเพื่อให้สอดคล้องกับหลักความมั่นคงของสถาบันการเงิน อย่างเช่น การกำหนดสัดส่วนในการดำรงเงินทุนสำหรับความเสี่ยงด้านเครดิต (capital requirements for credit risk) เป็นต้น
- 12) สถาบันการค้าประกันควรมีนโยบายการกำหนดราคาตามระดับความเสี่ยงที่สอดคล้องและมีความโปร่งใสมากพอ เพื่อให้มั่นใจว่าการค้าประกันของสถาบันมีความยั่งยืนทางการเงินและน่าสนใจสำหรับผู้ประกอบการ SMEs และผู้ให้กู้
- 13) กระบวนการบริหารจัดการการเรียกร้อง (claim management process) ควรจะต้องมีประสิทธิภาพ มีการบันทึกไว้อย่างชัดเจนและโปร่งใส และยังคงต้องให้แรงจูงใจสำหรับการกู้คืนหนี้สูญ
- 14) สถาบันการค้าประกันควรอยู่ภายใต้ข้อกำหนดของรายงานทางการเงินอย่างเข้มงวด (Auditing) และควรจะมีการตรวจสอบงบการเงินจากภายนอก
- 15) สถาบันการค้าประกันควรเปิดเผยข้อมูลที่ไม่ใช่การเงินที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเป็นระยะต่อสาธารณชน
- 16) ผลการดำเนินงานของสถาบันการค้าประกันโดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นการขยายผลิตภัณฑ์และบริการ (Outreach) ส่วนเพิ่มทางการเงินและเศรษฐกิจ (Additionality) และความยั่งยืน (Sustainability) ควรได้รับการประเมินเป็นระยะและเป็นระบบและผลการประเมินเป็นที่เปิดเผยต่อสาธารณชน

5. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากที่ได้กล่าวมาจะเห็นได้ว่า บสย. สามารถเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยสนับสนุน SMEs ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ในระบบเศรษฐกิจโดยรวมเพิ่มขึ้นได้ ดังนั้น บทความนี้จึงขอเสนอแนะแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานของ บสย. ดังนี้

5.1 การประยุกต์กลไกการควบคุมดูแลความเสี่ยงในลักษณะ Risk-Based Pricing Policy ให้มีความสอดคล้องกับความเสี่ยงของลูกค้ามากขึ้น ซึ่งสามารถทำได้หลายวิธี โดยในปัจจุบันแม้อัตราค่าธรรมเนียมโดยทั่วไปที่ บสย. จัดเก็บจะอยู่ที่ระดับร้อยละ 1.75 แต่ บสย. ก็มีการจำกัดความรับผิดชอบในลักษณะ Portfolio กล่าวคือ แต่ละ Portfolio หรือแต่ละกลุ่มลูกค้าที่สถาบันการเงินขอรับบริการค้าประกันสินเชื่อ บสย. จะรับผิดชอบความเสียหายอยู่ในช่วงประมาณร้อยละ 20-30 เป็นต้น ทั้งนี้หากอาศัยแนวคิดจาก World bank (2013)⁹ และ Vienna Initiative Working Group (2014)¹⁰ การดำเนินงานในรูปแบบดังกล่าวมีข้อดีในแง่ที่เป็นเสมือนการ outsource กระบวนการประเมินความเสี่ยงออกจาก บสย. และให้ภาคเอกชนที่มีความชำนาญสามารถดำเนินงานได้ด้วยต้นทุนที่ต่ำกว่าและมีข้อมูลเครดิตที่ดีกว่าเข้ามาทำงานแทน อย่างไรก็ตาม ข้อด้อยของการดำเนินงานในลักษณะ Portfolio คือ สถาบันการเงินอาจจัด Portfolio ที่มีความเสี่ยงสูงสุดตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งหมายความว่าสถาบันการเงินจะมีการปล่อยสินเชื่อให้แก่ SMEs ที่มีความเสี่ยงสูงในจำนวน

⁹ World Bank (2013): *Rethinking the Role of the State in Finance*

¹⁰ Vienna Initiative Working Group on Credit Guarantee Schemes (2014): *Credit Guarantee Schemes for SME lending in Central, Eastern and South-Eastern Europe*

ที่มากขึ้น ดังนั้นในการแก้ปัญหา บสย. อาจใช้วิธีการประเมินผลการดำเนินงานของสถาบันการเงินในอดีต (Performance-Based Mechanisms) ด้วยการคิดอัตราค่าธรรมเนียมที่สูงขึ้นสำหรับโครงการในอนาคต หากสถาบันการเงินนั้นมีอัตราการเรียกร้องสิทธิ (Claim) ที่สูง

5.2 บสย. อาจพิจารณาขยายขนาดการค้ำประกัน เพื่อเป็นการกระจายความเสี่ยง และทำให้โครงการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยจะเห็นได้ว่าในปัจจุบันการค้ำประกันของ บสย. ยังถือว่ามีส่วนที่น้อยเมื่อเทียบกับปริมาณของ SMEs ทั้งหมดในประเทศ จากตารางที่ 5.1 จะพบว่า ณ ปี 2558 จำนวนผู้ได้รับการค้ำประกันจากบสย.มีทั้งหมด 79,249 และมียอดรวมตั้งแต่ก่อตั้ง บสย.ประมาณ 2 แสนราย ซึ่งจะเห็นได้ว่าปริมาณการค้ำประกันสินเชื่อยังถือว่ามีส่วนที่น้อย เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนผู้ประกอบการ SMEs ที่มีถึงกว่า 2.7 ล้านราย ณ สิ้นปี 2558 จากตัวเลขข้างต้นแสดงให้เห็นว่ายังมีผู้ประกอบการจำนวนมากที่อาจไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพื่อนำมาพัฒนาธุรกิจ ดังนั้น จะพบว่ารัฐบาลยังมีพื้นที่ในการขยายโครงการค้ำประกันสินเชื่อได้อีกเป็นจำนวนมาก

ตารางที่ 3 แสดงปริมาณการอนุมัติการค้ำประกันจาก บสย. และ จำนวนผู้ประกอบการ SMEs

การอนุมัติการค้ำประกันจากบสย. (ราย)		จำนวนผู้ประกอบการ SMEs (ราย)
ยอด ณ สิ้นปี 2558	ยอดรวม (2529-2558)	ณ สิ้นปี 2558
79,249	212,506	2,765,986

ที่มา: บสย. และ สสว. รวบรวมโดยผู้เขียน

อย่างไรก็ตาม การขยายโครงการค้ำประกันสินเชื่อให้กว้างขึ้น ก็อาจพิจารณากลุ่มเป้าหมายที่มีศักยภาพควบคู่กันไปด้วย โดยจากการศึกษาของ Biggs (2002)¹¹ ได้ให้ข้อเสนอแนะว่าในการที่จะเข้าไปดำเนินการส่งเสริมผู้ประกอบการ SMEs นั้น ภาครัฐควรที่จะเข้าไปสนับสนุนธุรกิจ SMEs ที่มีคุณสมบัติ ดังนี้ 1) SMEs ที่สามารถเพิ่มการจ้างงาน (Job Creation) ขึ้นในระบบเศรษฐกิจ 2) กลุ่มผู้ประกอบการที่มีความต้องการแหล่งเงินทุนอย่างแท้จริง เนื่องจากมีขีดความสามารถในการแข่งขันที่ต่ำจึงต้องได้รับการช่วยเหลือจากภาครัฐ ซึ่งจะถือเป็นการเพิ่มกิจกรรมทางเศรษฐกิจให้มากขึ้นและ 3) รัฐบาลควรสนับสนุนธุรกิจ SMEs ที่มีนวัตกรรม (Innovation) ของตนเอง เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจให้เกิดการคิดค้นนวัตกรรมที่มากขึ้น ทั้งนี้ การให้ความช่วยเหลือ SMEs ควรอยู่ภายใต้แนวคิดของการช่วยเหลืออย่างยั่งยืนกล่าวคือ มิใช่การช่วยเหลือในระยะยาวแก่ SMEs ที่ไม่สามารถพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันได้ในอนาคตเพราะจะทำให้เกิดการจัดสรรทรัพยากรไปสู่ภาคเศรษฐกิจที่มีผลิตภาพต่ำส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวม

5.3 ประยุกต์แนวคิดเรื่อง Risk Sharing มาใช้มากขึ้น โดยอาศัยแนวคิดของ Gozzi and Schmukler (2016)¹² ซึ่งได้กล่าวว่าการดำเนินการขององค์กรการค้ำประกันการกู้ยืมเปรียบเสมือนการอุดหนุนต้นทุนในการศึกษาข้อมูลของ SMEs ให้แก่สถาบันการเงิน ซึ่งการที่จะกระตุ้นให้เกิดสถานการณ์ดังกล่าว การค้ำประกันสินเชื่อจะต้องเป็นวิธีแบบแบ่งปันความเสี่ยง (Risk Sharing) ระหว่างองค์กรค้ำประกันกับสถาบันการเงิน เพื่อให้เกิดแรงจูงใจแก่สถาบันการเงินในการศึกษาอย่างแท้จริง โดยถ้าหากสถาบันการเงินมีการพัฒนาระบบ Credit Analyst ที่เหมาะสมแล้ว ก็อาจจะไม่ต้องมีหน่วยงานของรัฐบาลเข้ามาช่วยเหลืออีก ซึ่งในกรณีของไทยแม้ว่า Portfolio จะมีการแชร์ความเสี่ยงระหว่างสถาบันการเงินและ บสย. แต่สำหรับลูกค้าแต่ละราย บสย. ยังคง

¹¹ Tyler Biggs (2002): *Is Small Beautiful and Worthy of Subsidy?*

¹² Juan Carlos Gozzi and Sergio Schmukler (2016): *Public Credit Guarantees and Access to Finance*

คำประกันเต็มจำนวนตราใบที่ความเสียหายรวมยังไม่เกินอัตราที่กำหนด ดังนั้น บสย. อาจพิจารณาการ คำประกันแบบบางส่วน (partial) ซึ่งมีการปฏิบัติใช้ในหลายประเทศ เช่น สหภาพยุโรปและอินเดีย เป็นต้น

5.4 บสย. อาจขยายการคำประกันไปสู่สถาบันการเงินประเภท Non-Bank เนื่องจากปัจจุบัน ช่องทางการเข้าถึงบริการทางการเงินของ SMEs ขยายไปในหลากหลายรูปแบบไม่เพียงแต่เฉพาะการกู้ยืมเงิน ผ่านธนาคารพาณิชย์เท่านั้น หากยังมีกระบวนการอื่นๆ เกิดขึ้นอย่างแพร่หลาย เช่น 1) การขายลูกหนี้การค้า ให้ผู้ประกอบการ Factoring ซึ่งทำให้ SMEs มีสภาพคล่องสูงขึ้น 2) การขอวงเงินสินเชื่อภายหลังได้รับ ใบสั่งสินค้า (Purchase Order Financing) 3) การทำสัญญาเช่าซื้อ (Hire Purchase) และลีสซิ่ง (Leasing) ทำให้ผู้ประกอบการที่มีเงินทุนน้อยสามารถเข้าถึงเครื่องมือที่มีราคาสูงได้ และไม่จำเป็นต้องซื้อขายขาด ในกรณีที่เครื่องมืออุปกรณ์ดังกล่าวอาจมีความเสี่ยงต่อการล้าสมัยจากการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว

ทั้งนี้ จากการศึกษาของ Rateiwa and Aziakpono (2015)¹³ ซึ่งได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับ Non-Bank Financial Institutions (NBFIs) ในกลุ่มประเทศแอฟริกันพบว่า ประเทศที่ยังมีความเจริญก้าวหน้าของระบบ การเงิน Non-Bank จะยังมีความสำคัญกับการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของ Islam and Osman (2011)¹⁴ ซึ่งพบว่ายังมีการพัฒนาการของ Non-Bank Financial Institutions ที่มากขึ้น จะยังส่งผลในเชิงบวกกับรายได้ต่อหัวประชาชาติ (Per Capita Income) อย่างมีนัยสำคัญในประเทศ มาเลเซีย

ดังนั้น การขยายการบริการการคำประกันสินเชื่อไปสู่ภาค Non-Bank จึงเป็นทางเลือกที่น่าสนใจซึ่งจะ ส่งผลดีต่อทั้งธุรกิจ SMEs และระบบเศรษฐกิจโดยรวมซึ่งในต่างประเทศพบว่ามีหลายประเทศที่ภาครัฐให้บริการ คำประกัน Non-Bank เช่น สหภาพยุโรป (กองทุน European Investment Fund: EIF) อินเดีย (Credit Guarantee Fund Scheme for Micro and Small Enterprise: CGT-MSE) และเม็กซิโก (กองทุน FEGA) เป็นต้น อย่างไรก็ตาม สถาบันการเงินในภาค Non-Bank อาจมีความเสี่ยงที่สูงกว่าภาคธนาคารพาณิชย์ ดังนั้น บสย. ควรพิจารณาปรับใช้กลไกควบคุมความเสี่ยงควบคู่ไปด้วย เช่น การใช้ Performance-Based Mechanisms การใช้ Risk-Based Pricing และการใช้ Credit Rating เป็นต้น

5.5 พิจารณาแนวทางในการฟื้นฟูหนี้เสียโดยการขายให้กับบริษัทบริหารสินทรัพย์ โดยอาศัยแนวทาง จากการศึกษาในประเทศเกาหลีของ IMF (2006)¹⁵ พบว่าการฟื้นฟูหนี้เสียจะมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นได้โดย การขายหรือโยกย้ายหนี้เสีย (NPL Portfolio) ไปให้กับบริษัทบริหารสินทรัพย์ (Asset Management Company: AMC) บริหารจัดการเพราะสามารถที่จะนำหนี้เสียที่เกิดขึ้นมาทำการปรับแต่งสภาพ (Repackaging) และทำการบริหารฟื้นฟูหนี้ได้ดีกว่า ซึ่งวิธีการเช่นนี้ได้ผลดีในสวีเดน และอเมริกา ส่วนในกรณีของประเทศเกาหลี ที่หน่วยงานคำประกัน (Korea Technology Credit Guarantee Fund: KTCGF) ไม่ได้ทำการขายกลุ่มหนี้เสีย ออกไป และรอการบังคับคดีตามกฎหมาย พบว่าอัตราการฟื้นฟูหนี้ (Recovery Rate) ในระยะเวลา 3 ปี อยู่ระดับต่ำที่เพียงร้อยละ 2.3 อย่างไรก็ตาม ควรมีกลไกการแบ่งปันผลตอบแทน (Profit Sharing Arrangement) ระหว่าง AMC และ บสย. ด้วย เพื่อเพิ่มอัตราผลตอบแทนให้แก่ บสย.

¹³ Ronald Rateiwa and Meshach Jesse Aziakpono (2015): *Non-Bank Financial Institutions and Economic Growth: Evidence from Selected African Countries*

¹⁴ Mohd Aminul Islam and Jamil bin Osman (2011): *Development Impact of Non-Bank Financial Intermediaries on Economic Growth in Malaysia: An Empirical Investigation*

¹⁵ IMF (2006): *Staff Country Reports: Republic of Korea*

Thailand's Key Economic Indicators

ตารางเครื่องชี้ภาวะเศรษฐกิจ (Economic Indicators)

	2558	2559	Q1/59	Q2/59	Q3/59	Q4/59	ต.ค. 59	พ.ย. 59	ธ.ค. 59
ภาวะเศรษฐกิจภายนอก/7									
- ราคาน้ำมันดิบ Dubai (ดอลลาร์สหรัฐฯ/บาร์เรล) /7	51.0	83.0	30.4	43.2	43.2	48.3	49.0	43.9	52.1
- อัตราดอกเบี้ย Federal Fund (%) /7	0.25-0.50	0.25-0.50	0.25-0.50	0.25-0.50	0.25-0.50	0.25-0.50	0.25-0.50	0.25-0.50	0.25-0.50
ภาคการคลัง/1									
- รายได้สุทธิรัฐบาล (หลังหักจัดสรรให้ อปท.) (พันล้านบาท)/1	2,045.3	2,359.8	492.6	717.3	598.0	552.0	206.0	166.4	180.1
(%y-o-y) /1	7.3	3.0	4.8	9.9	2.5	-5.8	24.1	-8.2	-24.6
- รายได้รวมจาก 3 กรมจัดเก็บภาษี (พันล้านบาท) /12	2,133.2	2,395.2	525.1	699.9	645.8	524.4	162.9	176.0	185.6
(%y-o-y) /14	3.7	3.3	2.8	3.5	5.1	1.6	2.6	1.7	0.6
- รายได้ภาษีฐานรายได้ (พันล้านบาท)/1	818.2	933.0	166.8	301.4	298.1	166.5	49.9	56.3	60.4
(%y-o-y) /1	3.3	6.7	4.6	9.4	5.8	5.7	5.7	3.8	7.8
- รายได้ภาษีฐานการบริโภค (พันล้านบาท)/1	648.0	717.8	177.4	182.8	176.7	180.8	58.6	60.7	61.5
(%y-o-y) /1	-0.7	1.1	-0.7	3.2	1.0	0.8	1.0	2.4	-1.2
- รายจ่ายรวม (พันล้านบาท)/1	2,364.4	2,885.6	680.0	677.8	558.7	969.1	435.4	175.7	358.0
(%y-o-y) /1	7.4	9.0	10.1	19.0	-2.0	8.8	-21.3	-65.9	-36.2
- รายจ่ายงบประมาณ (พันล้านบาท)/1	2,180.3	2,647.4	604.2	638.8	528.3	876.1	422.4	148.4	305.3
(%y-o-y) /1	8.4	9.4	8.3	20.7	0.7	8.5	-12.5	-68.9	-42.0
- รายจ่ายประจำ (พันล้านบาท)/1	1,915.0	2,258.4	509.1	537.3	428.1	783.9	394.9	126.6	262.4
(%y-o-y) /1	5.2	6.5	5.8	18.8	-4.5	6.0	-11.9	-69.7	-41.9
- รายจ่ายลงทุน (พันล้านบาท)/1	265.3	389.0	95.1	101.5	100.1	92.2	27.5	21.8	42.9
(%y-o-y) /1	38.8	30.4	24.0	31.7	31.0	35.4	-20.0	-62.6	-42.7
- รายจ่ายเหลือปี (พันล้านบาท)/1	184.1	238.2	75.8	39.0	30.4	93.0	13.0	27.3	52.7
(%y-o-y) /1	-3.8	4.1	26.5	-2.8	-33.2	11.7	-81.6	-28.2	50.9
- ดุลเงินงบประมาณ (พันล้านบาท)/1	-326.4	-341.8	-203.9	70.8	44.1	-415.5	-279.1	28.7	-165.1
ด้านอุปทาน									
ภาคการเกษตร									
- ดัชนีผลผลิตสินค้าเกษตร (%y-o-y) /6	-3.9	-1.7	-7.3	-4.1	-2.0	5.1	21.7	-3.1	4.9
- ดัชนีราคาสินค้าเกษตร (%y-o-y) /6	-6.0	3.5	-5.3	4.9	13.1	3.8	-1.4	2.9	9.0
- รายได้เกษตรกรที่แท้จริง(%y-o-y) /14	-9.0	0.2	-12.4	-0.8	9.3	8.1	19.1	-1.6	12.3
- การจ้างงานภาคเกษตร (%y-o-y) /3	-3.6	-4.4	-2.8	-6.2	-1.7	-6.2	-7.2	-3.5	-7.8
ภาคอุตสาหกรรม									
- ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม(%y-o-y) /10	0.3	0.4	-0.9	1.7	-0.3	n.a.	0.0	3.9	0.5
- มูลค่าการนำเข้าวัตถุดิบในรูปดอลลาร์สหรัฐฯ (%y-o-y) /1	-6.3	-2.4	-15.7	-2.7	-1.5	11.5	17.5	2.5	15.8
- ปริมาณการนำเข้าวัตถุดิบในรูปดอลลาร์สหรัฐฯ (%y-o-y) /1	-8.9	-2.3	-12.5	-1.5	-3.3	8.7	15.1	-0.3	12.5
- อัตราการใช้กำลังการผลิต (%) /10	64.7	65.6	68.8	64.6	64.1	n.a.	65.4	66.7	63.3
- การจ้างงานภาคอุตสาหกรรม (%y-o-y) /3	0.7	-0.9	0.03	0.7	-1.3	-3.3	-3.7	-0.1	-6.2
- ดัชนีความเชื่อมั่นภาคอุตสาหกรรม (ระดับ) /9	85.8	90.8	86.0	85.6	84.3	87.5	86.5	87.6	88.5
ภาคบริการ									
- จำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศ (ล้านคน) /11	29.9	32.6	9.0	7.6	8.2	7.8	2.3	2.5	3.1
(%y-o-y) /14	20.4	8.9	15.5	8.2	12.8	-0.9	0.5	-4.4	1.1
- การจ้างงานภาคบริการ (%y-o-y) /3	2.0	1.6	2.2	1.7	1.8	0.7	1.6	0.0	0.5
ด้านอุปสงค์									
การบริโภคภาคเอกชน									
- ภาษีมูลค่าเพิ่ม ณ ราคาคงที่ (%y-o-y) /1	1.0	1.4	0.1	3.7	1.2	0.2	0.8	2.1	-2.2
- ปริมาณการนำเข้าสินค้าอุปโภคบริโภคในรูปดอลลาร์สหรัฐฯ (%y-o-y) /1	2.2	2.2	3.6	3.4	1.5	0.4	0.6	-3.3	4.3
- ปริมาณจำหน่ายรถยนต์นั่ง (%y-o-y)/14	-19.1	-6.5	-26.6	4.9	10.6	-10.6	-4.8	-9.4	-15.4
- ปริมาณรถจักรยานยนต์จดทะเบียน (%y-o-y)/13	-0.2	5.5	-3.3	7.9	14.1	4.6	3.1	10.6	0.1
- ดัชนีความเชื่อมั่นผู้บริโภคต่อเศรษฐกิจโดยรวม (ระดับ) /5	64.7	69.4	63.4	61.1	62.3	61.9	62.0	61.2	62.5

	2558	2559	Q1/59	Q2/59	Q3/59	Q4/59	ต.ค. 59	พ.ย. 59	ธ.ค. 59
การลงทุนภาคเอกชน									
- ปริมาณการนำเข้าสินค้าทุนในรูปดอลลาร์สหรัฐฯ (%y-o-y) /1	-2.2	-4.0	-1.0	-11.6	-0.3	-3.1	-7.0	-1.4	-0.3
- ปริมาณจำหน่ายรถยนต์เชิงพาณิชย์ (%y-o-y)/14	-2.6	-2.0	4.0	13.6	-3.4	-15.3	-14.0	-18.2	-13.9
- ภาษีจากการทำธุรกรรมอสังหาริมทรัพย์รวม (%y-o-y) /1	8.7	-2.5	6.6	13.2	-5.7	-17.8	-2.3	-9.9	-27.6
- ยอดขายปูนซีเมนต์(%y-o-y) /2	-0.4	-1.6	3.1	-1.6	-6.0	-2.3	-5.0	-2.4	0.3
การค้าระหว่างประเทศ									
- มูลค่าการส่งออก(พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ);ระบบศุลกากร	214.4	215.3	53.8	51.3	55.3	54.9	17.8	18.9	18.2
(%y-o-y) /4	-5.8	0.5	0.9	-4.1	1.2	3.8	-4.2	10.2	6.2
- ราคาสินค้าส่งออก (%y-o-y) /4	-2.3	-0.1	-2.4	-0.8	0.8	2.0	1.4	1.7	2.9
- ปริมาณการส่งออก (%y-o-y)/14	-3.6	0.6	3.4	-3.3	0.4	1.9	-5.5	8.4	3.3
- มูลค่าการนำเข้า(พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ);ระบบศุลกากร	202.8	194.7	45.6	47.1	49.8	52.1	17.5	17.4	17.2
(%y-o-y) /4	-11.0	-3.9	-12.0	-8.4	-1.2	6.5	6.5	3.0	10.3
- ราคาสินค้านำเข้า (%y-o-y) /4	-10.8	-2.7	-7.7	-5.0	-0.9	3.3	1.9	2.7	5.4
- ปริมาณการนำเข้า (%y-o-y)/14	-0.2	-1.4	-4.7	-3.7	-0.2	3.1	4.5	0.3	4.6
- ดุลการค้า (พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ);ระบบศุลกากร /4	11.7	20.7	8.2	4.2	5.5	2.7	0.2	1.5	0.9
เสถียรภาพทางเศรษฐกิจต่างประเทศ									
- อัตราแลกเปลี่ยนเฉลี่ย (บาท/ดอลลาร์สหรัฐฯ)/2	34.4	33.1	35.6	35.3	34.7	35.5	35.0	35.6	35.8
- ดุลบัญชีเดินสะพัด (พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ)/2	32.1	46.4	17.9	8.4	10.4	9.8	2.9	3.2	3.7
- ทุนสำรองทางการ (พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ)/2	156.5	171.9	175.1	178.7	180.5	171.9	180.3	174.7	171.9
- ฐานะซื้อเงินตราต่างประเทศล่วงหน้าสุทธิ (พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ)/2	11.7	25.8	13.9	15.7	20.2	25.8	21.9	23.0	25.8
เสถียรภาพทางเศรษฐกิจในประเทศ									
- อัตราการว่างงาน (%) /3	0.9	1.0	0.9	1.1	0.9	1.0	1.2	1.0	0.8
- ดัชนีราคาผู้บริโภค (%y-o-y) /4	-4.1	-1.4	-2.0	-1.5	-0.6	-0.1	-0.5	-0.6	1.1
- อัตราเงินเฟ้อทั่วไป (%y-o-y) /4	-0.9	0.2	-0.5	0.3	0.3	0.7	0.3	0.6	1.1
- อัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน (%y-o-y) /4	1.1	0.7	0.7	0.8	0.8	0.7	0.7	0.7	0.7
- หนี้สาธารณะต่อ GDP(%) /1	44.4	42.2	44.1	43.4	42.8	42.2	42.7	42.4	42.2

1/ข้อมูลจากกระทรวงการคลัง

2/ข้อมูลจากธนาคารแห่งประเทศไทย

3/ข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ

4/ข้อมูลจากกระทรวงพาณิชย์

5/ข้อมูลจากมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

6/ข้อมูลจากสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

7/ข้อมูลจาก Reuters

* ข้อมูลเบื้องต้น

8/ข้อมูลจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

9/ข้อมูลจากสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

10/ข้อมูลจากสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

11/กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

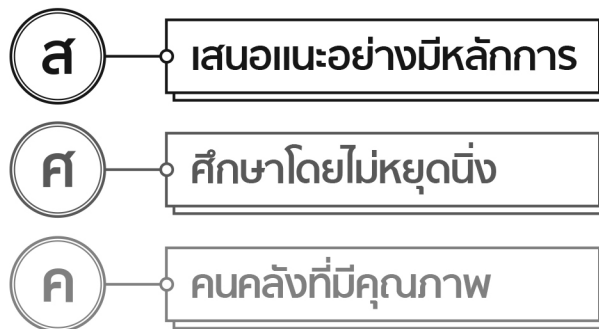
12/กรมจัดเก็บประกอบด้วยกรมสรรพากร กรมสรรพสามิต และกรมศุลกากร

13/ข้อมูลจากกรมการขนส่งทางบก

14/คำนวณโดยสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

FISCAL POLICY OFFICE

คณะผู้จัดทำ

ผู้อำนวยการสำนักนโยบายเศรษฐกิจมหภาค

วุฒิพงศ์ จิตตั้งสกุล : louis@mof.go.th

ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเศรษฐกิจมหภาค

ดร.พิสิทธิ์ พัวพันธ์ : pisitp@mof.go.th

ผู้อำนวยการส่วนแบบจำลองและประมาณการเศรษฐกิจ

วิภารัตน์ ปั่นเปี่ยมรัชฎ์ : wiparat@fpo.go.th

ผู้อำนวยการส่วนการวิเคราะห์เศรษฐกิจมหภาค

สมคิด บุญล้นเหลือ : dageyang@hotmail.com

ผู้อำนวยการส่วนการวิเคราะห์เสถียรภาพเศรษฐกิจ

ดร.นรพรช เพ็ชรตระกูล : noraputt@gmail.com

ผู้รับผิดชอบรายการภาคเศรษฐกิจ

ภาคการคลัง

ดร.นรพัชร อัครวัลลภ : norabajra@mof.go.th

คงขวัญ ศิลา : nu_nub@yahoo.com

วรพล คหิฐฐา : worpol1@yahoo.com

ดร.กุสุมา คงฤทธิ์ : kusumakongrith@yahoo.com

ณัฐธิดา จันทักดี : fongnutdee@hotmail.com

ภาคการค้าระหว่างประเทศ

วรพล คหิฐฐา : worpol1@yahoo.com

อรุณรัตน์ นานอก : aobcy2000@hotmail.com

ตลาดน้ำมัน

พนันดร อรุณนิรมาน : panandorn.a@gmail.com

เศรษฐกิจต่างประเทศ

อรกันยา เตชะไพฑูย์ : aurakunya.t@gmail.com

เบญจพร เรืองวงษ์งาม : r.benny1991@gmail.com

ภาคการเงิน

อภิญา เจนธัญญารักษ์ : apinya.psed8@gmail.com

อัตราแลกเปลี่ยน

ดร.พิมพ์นารา หิรัญกลี : pim.hirankasi@gmail.com

ภาคอุตสาหกรรม

วิภารัตน์ ปั่นเปี่ยมรัชฎ์ : wiparat@fpo.go.th

ภาคเกษตรกรรม

จักรี พิศาลพฤกษ์ : jakree.fpo@gmail.com

ภาคการท่องเที่ยว

คงขวัญ ศิลา : nu_nub@yahoo.com

ภาคการบริโภค การลงทุน และอสังหาริมทรัพย์

ดร.กุสุมา คงฤทธิ์ : kusumakongrith@yahoo.com

ด้านเสถียรภาพ

อรุณรัตน์ นานอก : aobcy2000@hotmail.com

เศรษฐกิจรายภูมิภาค

กาญจนา จันทะขิต : kulmbe6@yahoo.com

สันหนัฐ เศรษฐศักดิ์ศิริ : J.Sanhanat@gmail.com

อรอุมา หนูช่วย : onuma.fpo@gmail.com

สลิล พึ่งพัฒนานุกุล : salin_sp@hotmail.com

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง

ถนนพระรามที่ 6 แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร 10400

โทรศัพท์ 0-2273-9020 โทรสาร 0-2298-5602

www.fpo.go.th